STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 01682

DER SHTILER DON

Mikhail Aleksandrovich Sholokhov

Permanent preservation of this book was made possible
by Sam Sulsky
in memory of
Ben & Sarah Sulsky

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

•

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

•

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified. If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

מיכאַיל שאָלאָכאָוו

דער שטילער דאָן

ראָמאַן

פון רוסיש: שלמה שײנבערג

ייִדישע אוניװערסאַל-ביבליאָטעק

װאַרשע 1936

דער שטילער דאָן

מיכאיל שאָלאָכאָוו

דער שטילער דאָן

דאָס זיבעטע בוך

פון רוסיש: שלמה שיינבערג

יידישע אוניווערסאַל-ביבליאָטעק
וואַרשע 1936

Printed in Poland

Druk. „GRAFIA", Warszawa, Nowolipki 7 tel. 11.87-12.

דער וואָקזאַל אין ראָסטאָוו איז געווען אַזוי געפּאַקט, אַז ס'איז נישט געווען וואו אַ שפּילקע אַריינצוּוואַרפן. דער דיל איז ביז איבער די קנעכלעך פאַרשיט מיט פּיטומס פון פּאַפּיראָסן, מיט שאָלן פון ביר־רויזן. אויפן פּלאַץ פאַרן וואָקזאַל האַנדלען די סאָלדאַטן פון גאַרניזאָן מיט מיליטערישע מלבושים, טיטון, געגנבעטע חפצים. אַ פאַרשידנאַרטיקער עולם, וועלכן מען טרעפט געווינטלעך אין דער גרעסטער טייל דרום־שטעט ביים ים, באַוועגט זיך, פּאַמעלעך, טומלט.

— אַסמאָלאָווער, אַס־ס־מאָלאָווער אין איינצל! — שרייט אַ בחורל, אַ פּאַפּיראָסן־פאַרקויפער.

— איך וועל ביליק פאַרקויפן, הער־בירגער... — האָט בונטשוקן פאַרשווערעריש אַ שעפּטשע געטון אין סאַמע אויער אַריין עפּעס אַ פאַרדעכטיקער מזרח־טיפּ, און צוגעוואונקען אויף דער צעשפּיליעטער פּאָלע פון זיין שינעל.

— קערנדלעך געבראָטענע, געטרוקנטע! קערנדלעך! — שרייען אויף פאַרשידענע קולות מיידלעך און ווייבער, וואָס האַנדלען ביים אַריינגאַנג.

זיך דורכשטופּנדיק צווישן עולם, הויך שמועסנדיק און לאַכנדיק, זענען דורכגעגאַנגען אַ מאַן זעקס מאַטראָסן פון פלאָט אויפן שוואַרצן ים. זיי זענען אָנגעטון יום־טובדיק: בענדער, גאָלדענע קנעפּלעך, ברייטע הויזן, באַשפּריצטע מיט בלאָטע. מען טרעט זיי דרך־ארצדיק אָפּ דעם וועג.

בונטשוק איז געגאַנגען, פּאַמעלעך זיך דורכשפּאַרנדיק דורכן עולם.

— דאָס איז גאָלד?! יאָ! רויט גאָלד פון דיין סאַמאָוואַר...

וואָס, איך זע נישט, מיינסטו? — האָט מיט חוזק געזאָגט אַ דאַרער סאָלדאַט פון דער פונקצן־קאָמאַנדע*.

אים האָט געענטפערט מיט אַ רוגזהדיק הודזשען דער פאַר־קויפער, פאָכענדיק מיט אַ צוויי־פּלהאַפט־מאַסיווער גילדענער דעווויסקע

— וואָס זעסטו?... דאָס איז גאָלד! אימפּעריאַלן־גאָלד! אויב ווילסט וויסן, האָט מען זיביים פרידנס־ריכטער צוגעלקחנט... גיי־זשע צום טייוול, דו אָפּגעריסענע נבלה! די פרווו האָט זיך אים פאַרגלוסט... און אַזוי ווילסטו נישט?

— דער פלאָט וועט נישט גיין... בחינמדיקע פלוידערייען! — האָט זיך געהערט פון דער זייט.

— און פאַרוואָס וועט ער נישט גיין?

— אין אָט די צייטונגען...

— טרעגער, טראָג אַהער!

— מיר האָבן געשטימט פאַרן פינפטן נומער: אַנדערש קאָן מען דאָך נישט...

— מאַמעליגע! באַטעמטע מאַמעליגע! געבן?

— דער עשעלאָן־קאָמאַנדיר האָט צוגעזאָגט, אַז מאָרגן רירן מיר.

בונטשוק האָט אָפּגעזוכט דעם בנין פון פאַרטיי־קאָמיטעט, דורך די טרעפּ אַרויפגעגאַנגען אויפן צווייטן שטאָק. אַן אַרבעטער־רויטאַרמייער, אַ באַוואָפנטער מיט אַ יאַפּאַנישער ביקס און אַרויפ־געשרויפטן פלאַכן באַגנעט, האָט אים פאַרצוימט דעם וועג.

— צו וועמען דאַרפט איר, חבר?

— צום חבר אַבראַמסאָן. ער געפינט זיך דאָ?

— די דריטע טיר לינקס.

אַ מיטלוואוקסיקער מענטש מיט אַ גרויסער נאָז, אַ שוואַר־צער, ווי אַ זשוק, די פינגער פון דער לינקער האַנט פאַררוקט

PUBLIC LIBRARY

* אזוי האָט מען גערופן די דראָטלאָזע טעלעגראַפיסטן.

היניטערן סודדוס, מעטאָדיש זשעסטיקולירנדיק מיט דער רעכטער, האָט אַריינגערעדט אין זיין מיטשמועסער — אַ באַיאָרטן באַן-אַרבעטער.

— אַזוי קאָן מען נישט! און דאָס איז נישט קיין אָרגאַני-זאַציע. ביי אַזעלכע מעטאָדן פון אַגיטאַציע וועט איר באַקומען פאַרקערטע רעזולטאַטן!

דער באַן-אַרבעטער האָט עפּעס געוואָלט זאָגן, זיך פאַרענט-פערן, אורטיילנדיק לויטן אומרויִק-שולדיקן אויסדרוק פון זיין פנים, אָבער דער מענטש מיטן שוואַרצן קאָפּ, ווי אַ זשוק, האָט אים נישט געלאָזט דאָס מויל עפענען; געפינענדיק זיך, אפנים, אין דער העכסטער אויפרעגונג, האָט ער געליאַרעמט, נישט וועלנדיק אויסהערן דעם מיטשמועסער און אויסמיידנדיק זיין בליק:

— באַזייטיקט גלייך פון דער אַרבעט מיטשענקאָן! מיר קאָנען נישט גלייכגילטיק זיך צוקוקן צו דעם, וואָס קומט פאָר ביי אייך. ווערכאָצקי וועט פאַראַנטוואָרטלעך זיין פאַרן מיליטערישן געריכט! ער איז אַרעסטירט? יאָ?... איך וועל פאָדערן, מען זאָל אים דערשיסן! — האָט ער האַרט פאַרענדיקט און זיך אויסגעע-דרייט צו בונטשוקן מיטן צעהיצטן פנים; זיך נאָך נישט אינגאַנצן באַהערשט, האָט ער שאַרף געפרעגט: — וואָס דאַרפט איר?

— איר זענט אַבראַמסאָן?

— יאָ.

בונטשוק האָט אים דערלאַנגט זיינע דאָקומענטן, אַ בריוו פון איינעם פון די פאַראַנטוואָרטלעכסטע פעטראָגראַדער חברים און זיך געזעצט אויפן פענסטער-פאַראַפּעט.

אַבראַמסאָן האָט אויפמערקזאַם איבערגעלייענט דעם בריוו, כמורנע שמייכלענדיק (ער האָט זיך זשענירט פאַר זיין שאַרפער ווענדונג), און אַ בעט געטון:

— וואַרט-צו אַ ווײַלע, מיר וועלן זיך באַלד דורכשמועסן.

ער האָט פריי געלאָזט דעם פאַרשוויצטן באַן-אַרבעטער, אַרויסגעגאַנגען, אין אַ מינוט אַרום אַריינגעקומען מיט אַ הויך-געוואוקסיקן געגאָלטן מיליטערמאַן מיט אַ בלויען שראַם פון אַ

שניט לענגאויס דעם אונטערשטן קין, מיט מאַנירן פון אַ קאַדער־אָפיציר.

— דאָס איז אַ מיטגליד פון אונזער מיליטעריש־רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט. באַקענט אייך. איר, חבר... אַנטשולדיקט, איך האָב פאַרגעסן אייער פאַמיליע.

— בונטשוק.

— ...זענט דער חבר בונטשוק... איר זענט, דאַכט זיך, אַ ספּעציאַליסט פון מאַשינגעווער?

— יאָ.

— דאָס דאַרפן מיר טאַקע! — האָט דער מיליטערמאַן אַ שמייכל געטון.

זיין שראַם איבער דער גאַנצער לענג, פון ווינקל אויער ביז איבער דער גאָמבע, איז ראָז געוואָרן פון שמייכלען.

— איר וועט אונז קאָנען אָרגאַניזירן אין אַ ווי ווייט מעגלעך קורצן טערמין אַ מאַשינגעווער־קאָמאַנדע פון אַרבעטער־רויט־אַרמייער? — האָט אַבראַמסאָן געפרעגט.

— איך וועל מיך באַמיִען. עס האַנדלט זיך אין דער צייט.

— נו, וויפיל־זשע צייט דאַרפט איר? אַ וואָך, צווי, דריי? — האָט דער מיליטערמאַן געפרעגט, זיך אָנבייגנדיק צו בונטשוקן און פשוט אָפוואַרטנדיק געשמייכלט.

— עטלעכע טעג.

— אויסגעצייכנט.

אַבראַמסאָן האָט זיך געריבן דעם שטערן און געזאָגט מיט אַ בולט־צערייצטן טאָן:

— די גאַרניזאָן־טיילן זענען שרעקלעך דעמאָראַליזירט, זיי האָבן נישט קיין רעאַלן ווערט. ווי אומעטום, חבר בונטשוק, קאָנען מיר האָפן בלויז אויף די אַרבעטער. די מאַטראָסן — יאָ, אָבער די סאָלדאַטן... דעריבער, פאַרשטייט איר, וואָלטן מיר געוואָלט האָבן אַן אייגענע מאַשינגעווער־קאָמאַנדע. — ער האָט אַ שויבער געטון די בלויע לאָקן פון זיין באָרד און פאַרדאגהט געפרעגט: — ווי אַזוי זענט איר אין מאַטעריעלער הינזיכט? נו,

מיר וועלן שוין איינאָרדענען. איר האָט געגעסן מיטאָג? נו, פאַרשטייט זיך, אַז נישט!

„וויפיל־זשע, ברידערקע, איז דיר אויסגעקומען צו הונגערן, וואָס דו אונטערשיידסט פון איין בליק צווישן אַ זאַטן און אַ הונגעריקן, און וויפיל צרות אָדער שרעק האָסטו איבערגעלעבט איידער עס האָט זיך באַוויזן ביי דיר אָט די גרויע פאַסמע האָר״? — האָט בונטשוק אַ קלער געטון מיט געריירטער צערטלעכקייט, קוקנדיק אויף אַבראַמסאָנס שוואַרצן קאָפּ, וואָס האָט זיך רעכטס געבלייכט מיט אַ העלן פלעק פון גרויקייט. און שוין שפּרייזנדיק מיטן באַגלייטער צו אַבראַמסאָנס וואוינונג, האָט בונטשוק נאָך אַלץ געטראַכט וועגן אים: „אָט דאָס הייסט אַ חברהמאַן, דאָס הייסט אַ באָלשעוויק! עס איז דאָ אַ בייזע האַרטנעקיקייט, און עס איז געבליבן איינבײַטיק דאָס גוטע, דאָס מענטשלעכע. ער וועט זיך נישט קיין וואַקל טון אונטערצושרייבן אַ טויט־אורטייל פאַר עפּעס אַ סאַבאָטאַזשניק וויערכאָצקי און קאָן אין דער זעלבער צייט שוינען אַ חבר און זאָרגן פאַר אים״.

אינגאַנצן אונטערן וואַרעמען איינדרוק פון דער באַגעגעניש מיט אַבראַמסאָנען, איז ער צוגעקומען צו זיין וואוינונג ערגעץ אין עק פון דער טאַגאַנראָגער, זיך אָפּגערוט אין קליינעם צימערל, וואָס איז פאַרוואָרפן געווען מיט ביכער, אָפּגעגעסן מיטאָג, איבערגעגעבן אַבראַמסאָנס צעטעלע דער באַלעבאָסטע פון דער וואוינונג, — זיך געלייגט אויפן בעט. ער איז איינגעשלאָפן, און נישט געדענקט, ווי אַזוי.

V

אין משך פון פיר טעג, פון אינדערפרי ביזן אָוונט, האָט בונטשוק זיך פאַרנומען מיט די אַרבעטער, וואָס זענען געשיקט געוואָרן צו זיין דיספּאָזיציע דורכן פאַרטיי־קאָמיטעט. זיי זענען געווען זעכצן מאַן. מענטשן פון די פאַרשידנסטע פּראָפעסיעס, פאַר־

שידענעם עלטער און אפילו נאַציאָנאַליטעט. צוויי לאַסט־טרעגער, אַ פּאָלטאַווער אוקראַינער כווילישקאָ און אַ רוסיפיצירטער גריך מיכאַלידזע, אַ זעצער סטיעפּאַנאָוו, אַכט מעטאַליסטן, אַ גרובן־אַרבעטער פון די פּאַראַמאָנאָווער גרובנס זיעלענקאָוו, אַ קרענקלעכער בעקער אַן אַרמענער געוואָרקיאַנץ, אַ קוואַליפיצירטער שלאָסער, אַ רוסיפיצירטער דייטש, יאָהאַן רעבינדער, צוויי אַרבעטער פון דעפּאָ, און דעם זיבצעטן דאָקומענט האָט געבריענגט אַ פרוי אין אַ וואַטענעם זעלנערישן שינעל און צו גרויסע שטיוול.

איבערנעמענדיק פון איר דעם פאַרמאַכטן פּאַקעט, זיך נישט משער זייענדיק וועגן ציל פון איר קומען, האָט בונטשוק געפרעגט:

— איר קאָנט צוריקוועגס אַריינגיין אין שטאַב?

זי האָט אַ שמייכל געטון, — זיך גלייך מאַכנדיק מיט אַ זשענירטער באַוועגונג דאָס פּאַסמעלע האָר, וואָס האָט זיך אָפּעראַגערוקט פון אונטער איר טיכל, און נישט דרייסט געזאָגט:

— איך בין געשיקט געוואָרן צו אייך... — און, גובר זייענדיק די מאָמענטאַלע צעמישטקייט, האָט זי אַרויסגערעדט, — אין דער אָפּטיילונג פון מאַשינגעווער.

בונטשוק איז שטאַרק רויט געוואָרן.

— וואָס זענען זיי דאָרטן... פון זינען אַראָפּ? אַ פרויען־באַטאַליאָן איז ביי מיר, צי וואָס?... איר אַנטשולדיקט מיר, דאָס איז פאַר אייך נישט קיין פּאַסיקער ענין: די אַרבעט איז אַ שווערע, דאָ איז נייטיק מענערישע קראַפט... וואָס מיינען זיי מיט זיך?... ניין, איך קאָן אייך נישט צונעמען!

ער האָט, אַן אַנגעכמורעטער, געעפנט דעם פּאַקעט, שנעל דורכגעלייענט דעם דאָקומענט, וואו ס'איז מיט טרוקענע ווערטער געזאָגט געווען, אַז די פּאַרטיי־חברטע אַננאַ פּאָגודקאָ ווערט געשיקט צו זיין דיספּאָזיציע, און עטלעכע מאָל איבערגעלייענט אַבראַמסאָנס בריוו, וואָס איז צוגעלייגט געווען צום דאָקומענט.

טייערער חבר בונטשוק!

מיר שיקן אייך די איבערגעגעבענע חברטע אַננאַ פּאָגודקאָ. מיר זענען אַקעגנגעקומען איר הייסן וואונטש

און שיקן זי אייך, האַפּנדיק, אַז איר וועט מאַכן פון איר אַ גוטע קעמפּפערין ביים מאַשינגעווער. איך קען דאָסדאָזיקע מיידל. איך רעקאָמענדיר זי אייך שטאַרק, און בעט אייך וועגן איין זאַך: זי — איז אַ ווערטפולע אַרבעטערין, אָבער היציק, אַ ביסל עקזאַלטירט (זי איז נאָך נישט בייגעקומען די יוגנט), האַלט זי אָפּ פון אומבאַרעכנטע שריט, גיט אַכטונג אויף איר.

די צעמענטירונג פון דער אָפּטיילונג, דער קערן, זענען ביי אייך, אָן ספק, די אַכט מאַן מעטאַליסטן; פון זיי וועגד איך אייער אויפמערקזאַמקייט אויפן חבר באַגאָוואָי. ער איז אַ טיכטיקער חבר און זייער איבערגעגעבן דער רעוואָלוציע. אייער מאַשינגעווער-אָפּטיילונג איז לויטן צוזאַמענשטעל — אינטערנאַציאָנאַל, — דאָס איז גוט: זי וועט זיין קאָמפּספּעיקער.

איילט צו מיט די איבונגען. עס זענען דאָ ידיעות, אַז קאַלעדין קלויבט זיך צו מאַרשירן אויף אונז.

מיט חברישן גרוס ס. אַבראַמסאָן.

בונטשוק האָט אַ קוק געטון אויפן מיידל, וואָס איז געשטאַנען פאַר אים (דאָס איז פאָרגעקומען אין אַ קעלער פון אַ הויז אויף דער מאָסקווער גאַס, וואו עס זענען דורכגעפירט געוואָרן די איבונגען). אַ מאַטע ליכטיקייט האָט טושירט איר פנים, פאַרנעפּלט אירע שטריכן.

— מילא, — האָט ער אומפריינטלעך געזאָגט. — אויב דאָס איז אייער אייגענער וואונטש... און אַבראַמסאָן בעט פאַר אייך... בלייבט.

דעם „מאַקסים" מיטן צעעפנטן פיסק האָט מען געדיכט אַרומגעקלעפּט פון אַלע זייטן, געהאַנגען איבער אים, ווי טרויבןהענגלעך, זיך אָנשפּאַרנדיק אויף זיינע פעדערשטע רוקנס, זיך צוגעקוקט מיט נייגיריקע אויגן, ווי ער איז אונטער בונטשוקס פינ-

קע הענט זיך שנעל צעפאַלן אויף טיילן. בונטשוק האָט אים ווידער
צונויפגעשטעלט מיט זיכערע, אויסגערעכנט־פאַמעלעכע באַוועגונ־
גען, אויפגעקלערט זיין קאָנסטרוקציע און באַשטימונג פון די באַ־
זונדערע טיילן, געלערנט, ווי אַזוי זיך צו באַגיין מיט אים, גע־
וויזן דעם אופן פון אָנשטעלן און צילן, אויפגעקלערט די דעריוואַ־
ציע* פון דער טרייעקטאָריע**, די גרענעץ ווי ווייט די קוילן קאָ־
נען גרייכן. געלערנט ווי אַזוי צו פאַרהאַלטן זיך בשעת אַ שלאַכט,
כדי נישט אויסגעשטעלט צו זיין אויף די קוילן פון שונא ; אַליין
זיך געלייגט אונטער דער באַשיצונג, אויף וועלכער די פאַרב
איז שוין געווען געפּלאַצט און אָפּגעקראָכן, גערעדט וועגן דער
וויכטיקייט פון אויסגעקליבענעם אָרט, וועגן אופן פון אויסשטעלן
די קאַסטנס מיט די קוילן־טאַשמעס.

אַלע האָבן איבערגענומען לייכט, חוץ דעם בעקער געוואָר־
קיאַנץ. ביי אים האָט זיך אַלץ נישט געקלעבט : וויפיל מאָל בונ־
טשוק האָט אים נישט געוויזן דעם אופן פון צענעמען, — האָט ער
אַלץ נישט געקאָנט געדענקען, זיך געפּלאָנטערט, פאַרלוירן, גע־
שעפּטשעט אין פאַרלעגנהייט·

— פאַרוואָס קומט נישט אויס ? אַך, וואָס טו איך... אַנט־
שולדיקט... מען דאַרף אָט דאָס אַהער. עס קומט ווידער נישט
אויס !... — האָט ער פאַרצווייפלט אויסגעשריגן. — פאַרוואָס ?

— אָט האָסטו „פאַרוואָס” ! — האָט אים נאָכגעשפּעט באָ־
גאָוואָי מיטן ברוינעם פנים און בלויע פינטעלעך פון שרויט אויפן
שטערן און באַקן. — דערפאַר קומט נישט אויס, וואָס דו האָסט
קיין קאָפּ נישט. אָט ווי אַזוי מען דאַרף ! — האָט ער געוויזן,
אַריינלייגנדיק מיט אַ זיכערער באַוועגונג אַ טייל אין איר געהע־
ריק אָרט. — איך האָב פון דער קינדהייט אָן געהאַט אינטערעס צו

* רעכטע אָפּנייגונג בשעת דעם פליען פון די קוילן.
** די ליניע, אין וועלכער די קויל פליט.

מיליטערישע זאַכן, — ער האָט ביי אַן אַלגעמיין לאַכן געטייטלט מיט אַ פינגער אויף די בלויע פינטעלעך אויף זיין פנים: — איך האָב אַ האַרמאַט געמאַכט, ער האָט אויפגעריסן, — און מיר איז אויסגעקומען צו ליידן. דעריבער בין איך אַצינד אַזוי פעיק.

ער האָט טאַקע לייכטער און פלינקער פון אַלע זיך אויסגעלערנט אומצוגיין מיט מאַשינגעווער. הינטערשטעליק געבליבן איז בלויז געוואָרקיאַנץ. אַלץ אָפטער האָט זיך געהערט זיין פאַרדראָסיק, וויינענדיק קול:

— עס איז ווידער נישט גוט! און פאַרוואָס? — ווייס איך נישט!

— וואָס פאַר אַן אייזל, וואָ־אָ־ס פאַר אַן אייזל! אויף גאַנץ נאַכיטשעוואַן איינער אַזעלכער! — האָט זיך אויפגערעגט דער בייזער גריך מיכאַלידזע מיט די פייכטע ליפן.

— אַ זעלטן שווערער קאָפ! — האָט דער איינגעהאַלטענער רעבינדער מסכים געווען.

— דאָס איז דיר נישט קיין בייגל צו באַקן! — האָט כווילישקאָ געפּאָרסקעט, און אַלע האָבן געמיטלעך צוגעלאַכט.

איין סטיעפּאַנאָוו האָט, רויט ווערנדיק, בייז געשריגן:

— מען דאַרף דעם חבר וויזן, און נישט די ציין שטשירען!

אים האָט אונטערגעהאַלטן קרוטאָגאָראָוו, דער באַיאָרטער אַרבעטער פון דעפּאָ, אַ בעל־גוף מיט גרויסע הענט, אַן ענלעכער צו אַ פּאָפּ אין ציוויל.

— איר לאַכט, און דערווייל ווערט גאָרנישט געטון! חבר בונטשוק, אָדער נעמט פעסט אין דער האַנט אַריין די קונסטקאַמער אייערע אָדער שיקט זיי צו אַלדי רוחות! די רעוואָלוציע איז אין געפאַר, און זיי לאַכן גאָר! און דאָס זענען פּאַרטייליט!... חיות, נישט קיין מענטשן... ערגוואָרט! — האָט ער געשריגן מיט אַ באַס, פּאָכענדיק מיט דער פויסט, וואָס האָט דערמאָנט אָן אַ קאָוואַדלע.

מיט שאַרפער נייגיריקייט איז אין אַלעם אַריינגעדרונגען אַננאַ פּאָגודקאָ. זי איז עקשנותדיק צוגעשטאַנען צו בונטשוקן, אים

אָנגעכאַפּט ביי די אַרבל פון אויסגעוואַקסענעם מאַנטל, נישט אָפּגעטרעטן פון מאַשינגעווער.

— און אויב דאָס וואַסער אין פעלץ וועט פאַרפרוירן ווערן — וואָס טוט מען דעמאָלט? און ביי אַ שטאַרקן ווינט — ווי גרויס איז די אָפּנייגונג? וואָס איז דאָס, חבר בונטשוק? — האָט זי אים באַשיט מיט פראַגן און אָפּוואַרטנדיק אויפגעהויבן אויף אים אירע גרויסע, שוואַרצע אויגן, וואָס האָבן געלויכטן מיט אומזיכערן וואַרעמען גלאַנץ.

אין איר קעגנוואַרט האָט ער זיך געפילט עפּעס אין אַ פאַרלעגנהייט; ווי אָפּצאָלנדיק פאַר דערדאָזיקער פאַרלעגנהייט, האָט ער זיך באַצויגן צו איר מיט איבערמעסיקער פאָדערונג, געווען באַזונדערס קאַלט, אָבער עפּעס אויפרעגנדיקס, אומגעווייניטלעכס האָט ער איבערגעלעבט, ווען זי פלעגט אין די פרימאָרגנס, רעגולער, פּינקטלעך זיבן אַ זייגער, אַריינקומען אין קעלער, אַ גע־פרוירענע, מיט די הענט אין די קעשענעס פון גרינעם שינעל, שאָרכענדיק מיט די פאָדעשוועס פון די גרויסע זעלנערישע שטיוול. זי איז געווען עטוואָס נידעריקער פון אים, אַ קערנדיקע, אַ פולע, ווי אַלע געזונטע מיידלעך, וואָס אַרבעטן פיזיש, — אפשר אַ ביסל אַ געבויגענע און, כלעבן, אפילו נישט קיין שיינע, ווען נישט די גרויסע אויסדריקלעכע אויגן, וואָס האָבן אויף אַ מערקווירדיקן אופן זי באַשיינט אינגאַנצן.

אין משך פון פיר טעג האָט ער זי אפילו נישט גוט באַטראַכט. אין קעלער איז געווען האַלב־פינסטער, אויך נישט באַקוועם, און ס'איז נישט קיין צייט געווען זיך צוצוקוקן צו איר פנים. אויפן פינפטן טאָג אין אָוונט זענען זיי אַרויסגעגאַנגען צוזאַמען. זי איז געגאַנגען פאָרויס; זיך אויפהייבנדיק אויפן לעצטן טרעפּל, האָט זי זיך אויסגעדרייט צו אים מיט עפּעס אַ פראַגע, און בונטשוק האָט אינערלעך אַ קרעכץ געטון, דערזעענדיק זי אין ליכט פון אָוונט. זי האָט מיט אַ געוואויינטן זשעסט זיך גלייך געמאַכט די האָר, געוואַרט אויף אַן ענטפער מיט אַ לייכט פאַרוואָרפענעם קאָפּ, אָנגעשטעלט אין זיין זייט אַריין די אויגן. נאָר

בונטשוק האָט פאַרהערט; ער איז פאַמעלעך אַרויסגעגאַנגען אויף די טרעפּלעך, דערדריקט פון אַ געפּיל, וואָס איז געווען אי זיס, אי ווייטיקלעך. דאָסדאָזיקע שטעכעדיקע פיבערהאַפטע געפיל פלעגט אים תּמיד באַהערשן ביי עפּעס אַ וויכטיקער געשעעניש אין זיין לעבן: סיי אין ערשטן מאָמענט פון אַטאַקע, ווען די עמאָציעס זענען נאָך נישט פאַרטעמפּט, סיי הערנדיק לענינען רעדן מיט זיין עטוואָס נישט קלאָרער אויסשפּראַך, בשעת ער האָט געפּילט, ווי דער פירער און גאון דריקט אים צו, בריט אָפּ זיין געדאַנק, סיי קוקנדיק זיך מיטן זעלטן-שיינעם געוועב פון אַ זון-פאַרגאַנג, סיי אַנטשליסנדיק זיך אויף עפּעס געפערלעכס, — דאָס זעלבע האָט ער אויך געפּילט אַצינד, קוקנדיק אויף די ראָזע טונקל-ברוינע באַקן פון דעם מיידל, אויף דער יוני-בלויקייט פון אירע ווייסלען און אומענדלעכער טיפקייט פון די שוואַרצע אויגן. פון אַנשטרענגונג (עס איז איר נישט באַקוועם געווען זיך גלייך צו מאַכן די האָר, נישט אויסטוענדיק דאָס טיכל) האָבן זיך ביי איר עטוואָס באַוועגט די פון דער נידעריקער זון דורכגעלויכטענע ראָזע נאָזלעכער. די שטריכן פון מויל זענען געווען מענלעך און איינצייטיק — קינדעריש-צאַרט. אויף דער פאַרהויבענער אייבערשטער ליפּ האָט זיך געטונקלט אַן איידעלער פוך, דייטלעך אונטערשטרייכנדיק די מאַטע העלקייט פון דער הויט.

בונטשוק האָט אָנגעבויגן דעם קאָפּ, ווי אונטער אַ קלאַפּ, — געזאָגט מיט פּאַטעטישער וויציקייט:

— אַננאַ פּאָגודקאָ... נומער צוויי פון דער מאַשינגעווער-באַדינונג, דו ביסט שיין, ווי עמעצנס גליק!

— נאַרישקייטן! — האָט זי געזאָגט, זיכער אין זיך, און אַ שמייכל געטון. — נאַרישקייטן, חבר בונטשוק!... איך פרעג: ווען מיר וועלן גיין אויפן שיס-פּלאַץ?

פון שמייכלען איז זי געוואָרן פּשוטער, צוטריטלעכער, ערדישער. בונטשוק איז שטיין געבליבן לעבן איר; פאַרווירט קוקנדיק אין עק גאַס אַריין, וואו די זון איז שטעקן געבליבן, פאַרפלייצנ-

דיק מיט פורפור אַלץ, וואָס איז געלעגן אונטן, האָט ער שטיל געענטפערט:

— אויפן שיס־פּלאַץ? מאָרגן. אין וועלכער זייט אַריין גייסטו? וואו וואוינסטו?

זי האָט אָנגערופן עפּעס אַ זייטיק געסל. זיי זענען געגאַנגען צוזאַמען. אין ראָג האָט זי דעריאָגט באַגאָוואַי.

— בונטשוק, הער! וואו וועלן מיר זיך מאָרגן צונויפקומען?

אויפן וועג האָט בונטשוק דערקלערט, אַז זיי וועלן זיך צונויפקומען אין שטילן וועלדל, אַהין וועלן קרוטאָגאָראָוו און כווילישטשקאָ ברענגען אויף אַ דראָזשקע דעם קוילנוואַרפער; צונויפקומען וועט מען זיך אַכט אַ זייגער. באַגאָוואַי איז דורכגעגאַנגען מיט זיי צוויי קוואַרטאַלן און זיך געזעגנט. בונטשוק און אַננאַ פּאָגודקאָ זענען געגאַנגען עטלעכע מינוט שווייגנדיק. זי האָט געפרעגט, אַ קוק טוענדיק זייטיק:

— איר — זענט אַ קאָזאַק?
— יאָ.
— אַ געוועזענער אָפיציר?
— נו, וואָס פאַר אַן אָפיציר בין איך!
— פונוואַנען שטאַמט איר?
— פון נאָוואָטשערקאַסק.
— שוין לאַנג אין ראָסטאָוו?
— עטלעכע טעג.
— און פריער?
— בין איך געווען אין פעטראָגראַד.
— פון וועלכן יאָר אָן אין דער פּאַרטיי?
— פון טויזנט ניינהונדערט דרייצענטן.
— און וואו איז אייער פאַמיליע?

— אין נאָוואָטשערקאַסק, — האָט ער שנעל אַ בורטשע געטון און בעטנדיק אויסגעשטרעקט די האַנט: — וואַרט אַ ווײַלע, לאָז מיך אויך פרעגן: דו — ביסט אַ געבוירענע אין ראָסטאָוו?

— ניין, איך בין געבוירן געוואָרן אין יעקאַטערינאָסלאַוו, נאָר די לעצטע צייט געוואוינט דאָ.

— אַצינד וועל איך פרעגן... אַן אוקראַינערין ?

זי האָט אַ רגע זיך געקווענקלט, דערנאָך אַנטשלאָסן גע־ענטפערט :

— ניין.

— אַ יידישע ?

— יאָ. וואָס איז דען ? צי דערקענט מען מיך אָן רעדן ?

— ניין.

— און פון וואָס האָסטו דערקענט, אַז איך בין — אַ יידישע ?

באַמיִענדיק זיך צו גיין גלייך מיט איר, האָט ער פאַרקלע־נערט דעם טריט און געענטפערט :

— דאָס אויער, די פאָרם פון אויער און די אויגן. וואָרים סתם אַזוי — האָסטו אין דיר זייער ווייניק פון דיין נאַציע... — טראַכטנדיק אַ ווײַלע האָט ער צוגעגעבן : — דאָס איז גוט, וואָס דו ביסט ביי אונז.

— פאַרוואָס ? — האָט זי זיך פאַראינטערעסירט.

— זעסטו : יידן האָבן באַקומען אַ שם. און איך ווייס, אַז אַ סך אַרבעטער טראַכטן אַזוי — איך אַליין בין דאָך אַן אַרבע־טער, — האָט ער כּלאחר־יד באַמערקט, — אַז יידן שיקן בלויז אַנדערע, אַליין גייען זיי נישט אין פייער אַריין. דאָס איז אַ טעות, און דו וואַרפסט אָפּ אויף אַ גלענצעבדן אופן דידאָזיקע טעותדיקע מיינונג. דו האָסט דיך געלערנט ?

— יאָ. איך האָב פאַריאָרן געענדיקט גימנאַזיע. און וואָס פאַר אַ בילדונג האָט איר ? איך פרעג דאָס דערפאַר, וואָס אייער רעדן פאַרראַט אייער נישט פּראָלעטאַרישע אָפּשטאַמונג.

— איך האָב אַ סך געלייענט.

זיי זענען געגאַנגען פּאַמעלעך. זי האָט בכּיוון אים געפירט דורך זייטיקע געסלעך און, דערציילנדיק בקיצור וועגן זיך, ווייטער אויסגעפרעגט וועגן קאָרנילאָווס אויפשטאַנד, וועגן

דער שטימונג פון די פעטראָגראַדער אַרבעטער, וועגן דער אָקטאָ-בער-איבערקערעניש.

ערגעץ אויף דער גאַס ביים ברעג האָבן פּייכט אָפּגעקלונ-גען ביקסן-שאָסן, אַ קוילנוואַרפער האָט מיט הפסקות דורכגעשניטן די שטילקייט. אַננאַ האָט נישט פאַרזוימט צו פרעגן:

— פון וואָסער סיסטעם?

— אַ לויאיס.

— וויפיל טאַשמע שוין פאַרנוצט?

בונטשוק האָט נישט געענטפערט, קוויקנדיק זיך מיטן אָראַנזש-פאַרביקן, שמאַראַגדענעם טאַפּ-האָרן פון פראָזשעקטאָר, וואָס האָט פון דער פאַראַנקערטער מינע-שיף אין האַפן גיריק זיך אויסגעשטרעקט צו די הייכן פון אָוונט-הימל, וואָס האָט געגליט אין דער שקיעה.

שפּאַצירנדיק אַ שעה דריי איבער דער פוסטער שטאָט, האָבן זיי זיך געזעגנט ביים טויער פון איר וואוינונג.

בונטשוק האָט זיך אומגעקערט אַהיים, דערוואַרעמט פון אַ באַוואוסטלאָזער אינערלעכער באַפרידיקונג. „אַ גוטע חברטע, אַ קלוגע מיידל! מיר האָבן זיך אַזוי דורכגעשמועסט — און אָט איז אַצינד וואַרעם אויף דער נשמה. איך בין איבער דער צייט פאַר-גרעבט געוואָרן, און פריינטלעכע באַציִונג מיט מענטשן איז ניי-טיק, אַנדערש וועסטו פאַרהאַרטעוועט ווערן, ווי אַ זעלנערישע סו-כאַרע...״ — האָט ער געטראַכט, אָפּנאַרנדיק זיך אַליין און אַליין אָנערקענענדיק, אַז ער נאַרט זיך.

אַבראַמסאָן, וועלכער האָט נאָר-וואָס געהאַט זיך אומגעקערט פון אַ זיצונג פון מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט, האָט אָנ-געהויבן זיך אויספרעגן וועגן דער צוגרייטונג פון דער באַדינונג ביים מאַשינגעווער; צווישן אַנדערן, האָט ער אויך געפרעגט וועגן אַננאַ פּאָגודקאָ.

— וואָס איז מיט איר? אויב זי טויג זיך נישט, קאָנען מיר זי שיקן אויף אַנדערער אַרבעט, אויסטוישן.

— ניין, וואָס פאַלט אייך איין! — האָט בונטשוק זיך דער־שראָקן. — זייער אַ פעיִק מיידל!

ער האָט געהאַט אָן אומבאַזיגבאַרן פאַרלאַנג צו רעדן וועגן איר און זיך אָפּגעהאַלטן דערפון בלויז אַ דאַנק זיין שטאַרק אָנגע־שטרענגטן ווילן.

VI

דעם 25־סטן אין מיטן טאָג זענען קיין ראָסטאָוו איבערגע־פירט געוואָרן פון נאָוואָטשערקאַסק קאַלעדינס חיילות. עס האָט זיך אָנגעהויבן דער אָנגריף. לענגאויס דער באַן־ליניע, פוןביידע זייטן פלאַנט, האָבן זיך גערוקט די שיטערע רייען פון דער אַלעקסעיעווער אָפיצירן־אָפּטיילונג. אויפן רעכטן פלאַנג האָבן גע־דיכטער זיך באַוועגט די גרויע פיגורן פון די יונקערס. די פּאַר־טיזאַנער פון פּאָפּאָווס אָפּטיילונג האָבן פאַרפלייצט דעם שמאָלן טאָל אויפן לינקן פלאַנג. טייל, וואָס האָבן פונווייטנס אויסגעזען, ווי קליינע גרויע קניילעכלעך, זענען אַראָפּגעשפּרונגען אין טאָל אַריין; אַרויסקומענדיק אויף דער צווייטער זייט, האָבן זיי זיך צונויפגערוקט, אָפּגעשטעלט, ווידער געפלאָסן.

אין דער ליניע פון די רויטאַרמייער, וואָס האָט זיך פּו־נאַנדערגעשיט אויף דער גרענעץ פון נאַכיטשעוואַן, האָט זיך געשאַפן אַ צערודערונג. די אַרבעטער, וואָס אַ סך פון זיי האָבן דאָס ערשטע מאָל גענומען אַ ביקס אין דער האַנט אַריין, האָבן זיך געשראָקן, זענען אַריבערגעקראָכן, אויסשמירנדיק די שוואַרצע פאַלטנס אין דער האַרבסט־בלאָטע; אַנדערע האָבן אונ־טערגעהויבן די קעפּ, זיך איינגעקוקט אין די ווייטע, דורכן שטח פאַרקלענערטע פיגורן פון די ווייסע.

ביים קוילנוואַרפער אין דער רייע האָט בונטשוק, זיך אויפ־הייבנדיק אויף די קניען, געקוקט דורכן בינאָקל. מיט אַ טאָג

צוריק האָט ער אויסגעטאָנט זיין מאַנטל אויף אַ שינעל און זיך
אַצינד געפילט אין אים היימישער, באַקוועמער.

שיסן האָט מען אָנגעהויבן אָן אַ באַפעל. נישט אויסגע-
האַלטן די געשפּאַנטע רויִקייט. ווי נאָר עס האָט אַ קנאַל געטאָן
דער ערשטער שאָס, האָט בונטשוק גענומען זידלען און אַ געשריי
געטאָן, זיך אויפשטעלנדיק אינגאַנצן:

— אויפ-הערן!..

זיין געשריי איז פאַרטייבט געוואָרן דורכן דראָבנעם גע-
קנאַלעריי פון די שאָסן, און בונטשוק האָט אַ מאַך געטאָן מיט
דער האַנט; באַמיִענדיק זיך איבערצושרייען דאָס שיסעריי, האָט
ער אַרויסגעגעבן אַ באַפעל באַגאָוואָיען: „פייער!“ יענער איז צו-
געפאַלן צום שלאָס מיט אַ שמייכלענדיק, אָבער ערד-פאַרביק פּנים,
אַרויפגעלייגט די פינגער אויף די האַנטאַבעס פון קוילנוואַרפער.
דאָס באַקאַנטע שטעפּן פון קוילנוואַרפער האָט דורכגעדרונגען
בונטשוקס געהער. אַ רגע האָט ער זיך זיך איינגעקוקט אין דער
ריכטונג פון שונאס אויסגעלייגטער ליניע, באַמיענדיק זיך אונטער-
צושיידן, צי דער ציל איז אַ ריכטיקער. דערנאָך איז ער אויפגע-
שפּרונגען און גענומען לויפן לענגאויס דער ליניע צו די איבע-
ריקע קוילנוואַרפער.

— פייער!

— מיר גיבן!... האָ-האָ-האָ! — האָט כווילישקאָ געוואָיעט,
אויסדרייענדיק צו אים דאָס דערשראָקענע גליקלעכע פּנים.

ביים דריטן קוילנוואַרפער פון צענטער איז די באַדינונג
געווען נישט קיין גאַנץ זיכערע. בונטשוק איז אַהין אַוועקגעלאָפן.
אינמיטן וועג האָט ער זיך אָנגעבויגן און אַ קוק געטאָן דורכן בי-
נאָקל: אין די פאַרלאָפענע קיילעכיקע גלעזער האָבן זיך געזען
באַוועגן גרויע קניילעכלעך. פון דאָרט האָט מען אַ זעץ געטאָן
מיט אַ הילכיקן געדיכטן זאַלפּ. בונטשוק איז אַ פאַל געטאָן און
שוין ליגנדיק באַשטימט, אַז דאָס צילן פון דריטן קוילנוואַרפער
איז נישט ריכטיק.

— נידעריקער! טייוולאָנים!... — האָט ער געשריגן, שלענג־לענדיק זיך, קריכנדיק לענגאויס דער ליניע.

די קוילן האָבן זיך נידעריק געטראָגן איבער אים מיט זייער טויט־געפייפערײַ. רעגולער, ווי אויף די איבונגען, האָבן געשאָסן די אַלעקסעיעווצעס. ביים קוילנוואַרפער, מיט דער אומגעלומפערט־הויך פאַרריסענער נאָז, איז געלעגן די באַדינונג: דער ציל־מייס־טער, דער גריך מיכאַלידזע, האָט געגומען אַ צו הויכן ציל און געשאָסן אָן אויפהער, פאַרשווענדנדיק דעם רעזערוו פון די קוילן־טאַשמעס. לעבן אים האָט געקוואַקעט דער איבערגעשראָקענער, גרין־געוואָרענער סטיעפּאַנאָוו; פון הינטן, איינגעגראָבן דעם קאָפּ אין דער ערד, אַ געהאָרבעטער, ווי אַ שילדקרעט, עטוואָס אונ־טערגעהויבן אויף די אויסגעשטרעקטע פיס, איז געלעגן דער באַן־אַרבעטער, קרוטאָגאָראָווס פריינט.

בונטשוק האָט אָפּגעשטויסן מיכאַלידזען, לאַנג זיך געזשמו־רעט, אָנשטעלנדיק דעם ציל, און ווען ער האָט אַ זעץ געטון און דער קוילנוואַרפער האָט ציטערנדיק און רעגלמעסיק גענומען קנאַלן אונטער זיינע הענט, — האָבן זיך גלייך באַוויזן די רעזול־טאַטן: דאָס קופּקעלע יונקערס, וואָס האָט, איבערלויפנדיק, זיך פאַרקליבן אַרויף, האָט גלייך צוריק זיך אַראָפּגעקייקלט פון בערגל, איבערלאָזנדיק איינעם אויף דער ליימיקער פליכיקייט.

בונטשוק האָט זיך אומגעקערט צו זיין קוילנוואַרפער. דער בלייכער באָגאָוואָי (די בלויע שרויט־פינטעלעך האָבן זיך בולטער אָנגעזען אויף זיינע באַקן) איז געלעגן אויף אַ זייט, שפּייענדיק מיט זידל־ווערטער, באַנדאַזשירנדיק זיך די פאַרוואונדעטע לידקע פון פוס.

— שיס, אין זייער מאַמען אַריין!... — האָט געברומט דער פייערדיק־געלער רויטגווארדייער, וואָס איז געלעגן דערלעבן און זיך אויפגעשטעלט אויף אַלע פיר. — שיס! זעסט נישט, אַז זיי גרייפן אָן!?

די רייען פון דער אָפיצירן־אָפּטיילונג, איבערלויפנדיק, ווי אויף אַ פּאַראַד, זענען געפלאָסן לענגאויס דעם פלאַנט.

באָגאָוואָיען האָט געטוישט רעבינדער. מיט פלינקע באַוועגונגען, עקאָנאָמיש, זיך נישט היצנדיק, האָט ער גענומען אָנפירן מיט דער שיסעריי.

און פון לינקן פלאַנג איז מיט האָזן־שפרונגען געלאָפן געוואָרקיאַנץ, פאַלנדיק ביי יעדער קויל, וואָס איז פאַרבייגעפלויגן איבער אים, — ער איז קרעכצנדיק צוגעפאַלן צו בונטשוקן:

— עס טויג נישט !... עס שיסט נישט !

כמעט זיך נישט היטנדיק, איז בונטשוק אַוועקגעלאָפן לענג־אויס דער אויסגעבויגענער קאַמף־ליניע.

נאָך פונווייטנס האָט ער דערזען: אַננאַ שטייט אויף די קניען קוילנוואַרפער און קוקט פון אונטער דער האַנט אַפער, זיך אַוועקמאַכנדיק די אַראָפגעפאַלענע פאַסמע האָר, אויפן שונאס קאַמף־ליניע.

— לייג דיך !... — האָט בונטשוק אַ געשריי געטון, זיך אָנגיסנדיק מיט בלוט און שוואַרץ ווערנדיק פאַר שרעק צוליב איר. — לייג דיך, זאָגט מען דיר !

זי האָט אַ קוק געטון אין זיין זייט אַריין — און ווידער געבליבן אַזוי שטיין. פון בונטשוקס ליפן האָט זיך געבעטן אַ זידל־וואָרט, אַ שווערס, ווי אַ שטיין. ער איז צוגעלאָפן צו איר און מיט כוח זי אַראָפגעדריקט צו דער ערד.

הינטער דער באַשיצונג האָט געסאַפּעט קרוטאָגאָראָוו.

— עס האָט זיך פאַרהאַקט ! עס גייט נישט ! — האָט ער ציטערנדיק אַ שעפטשע געטון צו בונטשוקן, און אָפזוכנדיק מיט די אויגן געוואָרקיאַנצן, האָט ער זיך רוגזהדיק צעשריגן: — ער איז אַנטלאָפן דער פאַרשאָלטענער ! דיין פאַרמבולדיק באַשעפעניש איז אַנטלאָפן... ער האָט מיר דאָס האַרץ צעריסן מיט זיינע קרעכצן !... לאָזט נישט אַרבעטן !...

געוואָרקיאַנץ איז צוגעקראָכן, זיך קרימענדיק ווי אַ שלאַנג. די בלאָטע אויף די האַרטע האָר פון זיין נישט געגאָלטער גאָמבע איז פאַרטרוקנט געווען. קרוטאָגאָראָוו האָט אַ רגע געקוקט אויף

אים, אויסדרייענדיק דעם שווייסיקן אָקסן־האַלז. — גענומען ליאַרמען, פאַרטייבנדיק דאָס דונערן פון דער שיסעריי:

— די טאַשמעס וואו האָסטו אַהינגעטון?... דו מאַלפּע־פּנים!... פאַרזעעניש!... בונטשוק! בונטשוק! נעם אים צו, וואָרים איך וועל אים דערהרגענען!...

בונטשוק האָט זיך געפּאָרעט ביים קוילנוואַרפער. אַ קויל האָט מיט קראַפּט אַ זעץ געטון אָן דער שוץ־בלעך, און ער האָט צוגעכאַפּט די הענט, ווי ער וואָלט זיך אָפּגעבריט.

פאַרריכטנדיק דעם פעלער, האָט ער אַליין אָנגעהויבן שיסן. ער האָט געגייט די אַלעקסעיעווצעס, וואָס זענען אָן שרעק אַריבערגעלאָפן, זיך צו לייגן און אַוועקגעקראָכן, זוכנדיק מיט די אויגן אַ בערגל — וואו זיך צו באַשיצן.

דעם שונאס רייען האָבן זיך נענטער צוגערוקט. דורכן בינאָקל האָט מען געזען, ווי די פאַרטיזאַנער גייען — מיט די אויסגעשטרעקטע ביקסן, זעלטן זיך לייגנדיק. זייער שיסעריי איז געוואָרן האַסטיקער. אין דער ליניע פון די רויטגוואַרדייער האָבן די חברים, צוקריכנדיק, ביי דריי שוין צוגענומען די ביקסן, — טויטע דאַרפן נישט קיין געווער... אין די אויגן פון אַנגען און בונטשוקן, וואָס איז געלעגן ביי קרוטאָגאָראָווס קוילנוואַרפער, האָט אַ קויל אין דער רייע דורכגעלעכערט אַ יונג בחורל, אַ רויטגוואַרדייער. ער האָט לאַנג זיך געוואָרפן און געכאָרכלט, געקלאַפּט מיט די פיס אין די וויקלערס אָן דער ערד, און צום סוף, זיך אָנשפּאַרנדיק אויף די צעשטעלטע הענט, זיך אונטערגעהויבן, אַ כליפּע געטון, אַוועקגעפאַלן מיטן פּנים און אַרויסגעלאָזט דעם לעצטן אָטעם. בונטשוק האָט זייטיק געקוקט אויף אַנגען. פון מיידלס גרויסע, אויסגעברייטערטע אויגן האָט זיך געזיגן אַ פּליסנדיקער פּחד, זי האָט מיט שטאַרע אויגן געקוקט אויף די פיס פון דערהרגעטן בחורל אין די זעלנערישע אָפּגעטראָגענע וויקלערס, נישט געהערט, ווי קרוטאָגאָראָוו האָט איר געשריגן אין פּנים אַריין:

— אַ טאַשמע!... אַ טאַשמע!... גיב אַהער!... מיידל, גיב אַ טאַשמע!

PUBLIC LIBRARY

מיט אַ טרוקן זשומען אויף די פֿלאַנגען האָבן די קאַלעדינצעס אָפּגעשטויסן די ליניע פֿון די רויטגוואַרדייער. איבער די גאַסן פֿון דער נאָכיטשעוואַנער פֿאָרשטאָט האָבן געווימלט די שוואַרצע פֿאַלטנס און שינעלן פֿון די אָפּטרעטנדיקע רויטגוואַרדייער. דער לעצטער קוילנוואַרפֿער פֿון רעכטן פֿלאַנג איז אַריינגעפֿאַלן צו די ווייסע. דער גריך מיכאַלידזע האָט פֿון דער נאָענט דערשאָסן עפּעס אַן אונטעראָפֿיציר אַ יונקער, דעם ציל-מייסטער האָט מען צעשטאָכן מיט באַגנעטן, ווי אַ טשוטשעלע*; פֿון דער באַדינונג האָט זיך געראַטעוועט בלויז דער זעצער סטיעפּאַנאָוו.

דאָס אָפּטרעטן איז פֿאַרהאַלטן געוואָרן, ווען די ערשטע קוילן זענען אָנגעפֿלויגן פֿון די מינע-שיפֿן.

— אין דער רייע!... נאָך מיר!... — האָט אַ געשריי געטון דער מיטגליד פֿון רעווקאָם, וואָס איז בונטשוקן באַקאַנט געווען און איז אַרויסגעלאָפֿן פֿאָרויס.

די ליניע פֿון די רויטגוואַרדייער האָט זיך אַ וואַקל געטון און אויסגעבויגן גענומען גיין פֿאָרויס. פֿאַרביי בונטשוקן און קרוטאָגאָראָוון, אַננען און געוואָרקיאַנצן, וואָס האָבן זיך געדריקט צו אים, זענען דורכגעגאַנגען דריי — כמעט צוזאַמען. איינער האָט געריכערט, דער צווייטער האָט גייענדיק זיך געקלאַפּט מיטן שלאָס פֿון דער ביקס אָן דער קני, דער דריטער האָט אויפֿמערקזאַם באַטראַכט די פֿאַרבלוטיקטע פֿאָלעס פֿון זיין פֿאַלטן. אויף זיין פּנים, אין די ווינקעלעך פֿון די וואָנסעס, האָט זיך געפֿלאָנטערט אַ שולדיקער שמייכל — ווי ער וואָלט געגאַנגען נישט אויפֿן טויט, נאָר זיך אומגעקערט אַהיים פֿון אַ חבריש סעודהלע און, קוקנדיק אויפֿן אויסגעשמירטן פֿאַלטן, געטראַכט וועגן דער שטראָף, וואָס זיין ירגזונדיק ווייבל וועט פֿאַר אים באַשטימען.

— אָט זענען זיי! — האָט קרוטאָגאָראָוו אויסגעשריגן, אָנווייזנדיק אויף דער וויטער פֿאַרצוימונג און גרויע מענטשעלעך, וואָס האָבן געווימלט הינטער איר.

* אויסגעשטאָפּטע ליאַלקע פֿאַר איבונגען.

— שטעל אָן! — בונטשוק האָט מיט אַ בערישער באַוועגונג אָנגעדרייט דעם קוילנוואַרפער.

דער הייטערער געפּלאַפּל פון קוילנוואַרפער האָט געגייט אָנגעען זיך צו פאַרשטאָפּן די אויערן. זי האָט זיך אַראָפּגעזעצט, דערזען, ווי נאָך דער פאַרצוימונג איז אָפּגעשטעלט געוואָרן די באַוועגונג. אין אַ מינוט אַרום האָבן פון דאָרט רעגלמעסיק אָנגעהויבן קנאַלן זאַלפּן, און דורכבויערנדיק אומגעזעענע לעכער אין כמורנעם הימל־זעגל, זענען די קוילן געפלויגן איבער די קעפּ.

עס האָט דראָבנע געקלאַפּט, ווי איבער פויקן, דאָס האַסטיקע שיסעריי און טרוקן זענען פאַרברענט געוואָרן די טאַשמעס, וואָס האָבן זיך געשלענגלט ביי די קוילנוואַרפערס. אייניציקע שאָסן האָבן געפּלאַצט צייטיק און קלאַנגפול. עס האָט געדריקט דאָס גרילצנדיקע, מיט אַ פייפעריי אויסגעמישטע וואָיען פון די האַרמאַטן־קוילן, וואָס זענען געשיקט געוואָרן דורך די מאַטראָסן פון די מינע־שיפן און פאַרבייגעפלויגן איבער די קעפּ. אַננאַ האָט געזען, ווי איינער פון די רויטגוואַרדייער, אַ הויך־געוואוקסיקער, אין אַ באַראַנקאָווע היטל, מיט ענגליש־צוגעשוירענע וואָנסעס, אויפנעמענדיק און באַגלייטנדיק יעדע דורכפליענדיקע קויל מיט אַ נישט ווילנדיקן בייג, האָט געשריגן:

— דערלאַנג זיי, סעמיאָן, דערלאַנג זיי, סעמיאָן! געדיכטער דערלאַנג זיי!

די קוילן האָבן טאַקע אָנגעהויבן פאַלן געדיכטער. די מאַטראָסן, וואָס האָבן זיך איינגעאיבט אין שיסן, האָבן געפירט אַ קאָמבינירט פייער, די באַזונדערע קופּקעלעך פון די פּאַמעלעך־אָפּטרעטנדיקע קאַלעדינצעס זענען באַשיט געוואָרן מיט אָפּטע שראַפּנעל־זאַלפּן. איין האַרמאַטן־קויל האָט אויפגעריסן אין דער ליניע פון אָפּטרעטנדיקן שונא. דער גרויער זייל פון אויפרייס האָט פונאַנדערגעשליידערט די מענטשן, איבערן ווירבל־געדריי איז דער רויך געזונקען און צעגאַנגען געוואָרן. אַננאַ האָט אַוועקגעוואָרפן דעם בינאָקל, אַ קרעכץ געטון און מיט אויסגעשמירטע הענט זיך פאַרשטעלט די פון שרעק אָפּגעבריטע אויגן — זי האָט באַוענט

געזען דורך די גלעזער דעם הוראַגאַן־געווירבל פון אויפרייס און דעם טויט פון מענטשן. אַ ביטערער קראַמף האָט צונויפגעצויגן איר האַלז.

— וואָס איז דיר ? — האָט בונטשוק אויסגעשריגן, זיך אָנ־בייגנדיק צו איר.

זי האָט צונויפגעדריקט די ציין, אירע אויסגעברייטערטע אַפּלען האָבן זיך געגעפּלט.

— איך קאָן נישט...

— שטאַרק דיך ! דו... אַננאַ, הערסט ? הערסט ?... מען טאָר נישט אַזוי !... מען טאָר נישט !... — האָט ער באַפּעלעריש גע־שריגן אין איר אויער אַריין.

אויפן רעכטן פלאַנג, נאָענט פון אַ קליינער באַרגיקייט, האָט אין טאָל זיך פאַרזאַמלט דעם שונאס אינפאַנטעריע. בונטשוק האָט דאָס באַמערקט ; ער איז אַריבערגעלאָפן מיטן קוילנוואַרפער אויף אַ באַקוועמער אָרט און גענומען די באַרגיקייט מיטן טאָל אונ־טערן ציל.

טאַ־טאַ־טאַ־טאַ־טאַ־טאַ !... טאַ־טאַ־טאַ־טאַ־טאַ־טאַק ! — האָט נערוועז און אָפּגעריסן געאַרבעט רעבינדערס קוילנוואַרפער.

אויף אַ צוואָנציק טריט ווייט האָט עמעצער, אַ הייזעריקער און בייזער, געשריגן :

— אַ טראָג־בעטל !... ס'איז נישטאָ קיין טראָג־בעטל ?... אַ טראָג־בעטל !...

— צי־י־ל... — האָט מאַנאַטאַן געזונגען דאָס קול פון פּלו־טאָן־אָנפירער, אַ געוועזענעם פראָנט־סאָלדאַט, — אַכצן... אָפּטיי־לונג, פייער !...

פאַרנאַכט־צו האָבן איבער דער האַרבער ערד זיך אַראָפּ־געלאָזט און געדרייט די ערשטע שנייעלעך. אין משך פון אַ שעה האָט אַ נאַסער קלעביקער שניי מיט אַ שיטערער ווייסקייט באַ־דעקט דאָס פעלד און די ליימיק־שוואַרצע קופּקעלעך פון די דער־הרגעטע, וואָס זענען זייטיק געלעגן אומעטום, ווי נאָר די רייען

פון די קעמפנדיקע האָבן פאַרבייגעטאָפּטשעט, אָנגרייפנדיק אָדער אָפּטרעטנדיק.

פאַרנאַכט־צו האָבן אָפּגעטרעטן די קאַלעדינצעס.

אין דער נאַכט, וואָס האָט מאַט זיך געבלייכט פון יונגן שניי, האָט בונטשוק זיך געפונען אויף אַ וואַך־פּאָסטן ביים מאַשינגעווער. קרוטאָגאָראָוו האָט צעריבערגעצויגן איבערן קאָפּ די רייכע קאָלדרע, וואָס ער האָט ערגעץ־וואו באַקומען, געגעסן פייכט פלייש, געשפיגן און מיט אַ האַלב קול געשאָלטן. געוואָרקיאַנץ האָט אין טויער פון נאָענטן הויף זיך געוואַרעמט די בלויע, פון קעלט־פאַרשטייפטע, פינגער ביים פּאַפּיראָס, און בונטשוק איז געזעסן אויף אַ צינקענעם קאַסטן פון קוילן, טוליענדיק אין דער פאָלע פון שינעל די פון קעלט ציטערנדיקע אַננען, — ער האָט אָפּגעריסן פון אירע אויגן די פעסט־צוגעדריקטע פייכטע הענט, פון צייט־צו־צייט זיי געקושט. שווער זענען געפאַלן פון זיינע ליפּן די אומגעוואוינטע צערטלעכע רייד.

— נו, וואָס־זשע איז דאָס אַזוינס?... דו ביסט דאָך געווען אַ שטאַרקע... אַניאַ, הער, נעם דיך אין די הענט אַריין!... אַניאַ... ליבע... פריינט מיינער!... דו וועסט געוואוינט ווערן... אויב דער שטאָלץ דערלויבט דיר נישט אַוועקצוגיין, זיי־זשע אַן אַנדערע. און אויף דערהרגעטע טאָר מען אַזוי נישט קוקן... גיי פאַרביי און — מאַך דיר נישט. דערפון! לאָז נישט פריי די געדאַנקען, צום זיי. אָט, זעסטו: כאָטש דו ביסט אַזוי זיכער געווען, און דאָס פרויענהאַפטע איז דאָך גובר אין דיר

אַננאַ האָט געשוויגן. אירע הענט האָבן געשמעקט מיט האַרבסטיקער ערד און פרויאישער וואַרעמקייט.

דאָס פאַלנדיקע שנייעלע האָט פאַרהילט דעם הימל אין אַ מאַטן מילדן שלייער. אַ שיכורע פאַרדרימלטקייט איז פאַרשטאַרט געבליבן איבערן הויף, איבערן נאָענטן פעלד, איבער דער שטאָט, וואָס האָט זיך פאַרטייעט ווי אַ חיה.

VII

זעקס טעג זענען הינטער ראָסטאָוו און אין ראָסטאָוו גופא פאָרגעקומען שלאַכטן.

מען האָט זיך געשלאָגן אויף דער הויפּט-גאַס און אין די זייטיקע געסלעך. צוויי מאָל האָבן די רויטגוואַרדייער אָפּגעטרעטן דעם ראָסטאָווער וואָקזאַל און צוויי מאָל אַרויסגעשטויסן פון דאָרט דעם שונא. אין משך פון די זעקס טעג זענען ביי ביידע צדדים נישט געווען קיין געפאַנגענע.

דעם 26-סטן נאָוועמבער פאַרנאַכט איז בונטשוק דורכגעגאַנגען מיט אַננען פאַרביי דעם מאַגאַזין פון דער באַן-סטאַציע און דערזען ווי צוויי רויטגוואַרדייער דערשיסן אַן אָפיציר, וואָס איז גענומען געוואָרן אין געפאַנגענשאַפט; אַננאַ האָט זיך אָפּגעקערט, און ער האָט איר געזאָגט עטוואָס אַרויספאָדערנדיק:

— דאָס איז קלוג! מען דאַרף זיי דערהרגענען, אויסראָטן אָן רחמנות! זיי שוינען אונז אויך נישט, און מיר נויטיקן זיך נישט אין דעם, דאַרפן מיר אויף זיי אויך קיין רחמנות נישט האָבן. צום טייוול! אָפּרוימען פון דער ערד דעמדאָזיקן שמוץ! און בכלל — אָן סענטימענטן, ווען עס האַנדלט זיך וועגן גורל פון דער רעוואָלוציע. זיי זענען גערעכט, דידאָזיקע אַרבעטער!

אויפן דריטן טאָג איז ער קראַנק געוואָרן. זיך געהאַלטן אויף די פיס אַ גאַנצן מעת-לעת, שפּירנדיק, ווי עס וואַקסט כסדר אין אים אַן איבלקייט, אַ שוואַכקייט אין גאַנצן קערפּער, — מיט געקלאַנג פון גוס-אייזן און אומבאַזיגבאַרער שווערקייט האָט זיך אָנגעגאָסן דער קאָפּ.

די צעקלאַפּטע רויטגוואַרדייאישע אָפּטיילונגען זענען אַרויסגעגאַנגען פון שטאָט דעם 2-טן דעצעמבער פאַרטאָג. בונטשוק איז נאָכגעגאַנגען דעם וואָגן מיטן קוילנוואַרפער און די פאַרוואונדעטע, אונטערגעהאַלטן דורך אַננען און קרוטאָגאָראָוון. ער האָט

מיט גרויס אָנשטרענגונג געשלעפּט זײַן שלאַבעריקן, מאַכטלאָזן קערפּער, ווי אין שלאָף געשטעלט די נישט נאָכגיביקע, ווי פֿון אײַזן־געגאָסענע פֿיס, באַגעגנט אַנגעס אומרויִק־וועקנדיקן בליק, און ווי פֿון ווײַטנס האָט זײַן געהער אויפֿגענומען אירע רייד.

— זיץ־אויף אויפֿן וואָגן, איליאַ. הערסט? דו פֿאַרשטייסט מיך, איליושאַ? איך בעט דיך, זיץ־אויף, דו ביסט דאָך קראַנק!

אָבער בונטשוק האָט נישט פֿאַרשטאַנען אירע רייד, ער האָט אויך נישט פֿאַרשטאַנען, אַז דער טיפֿוס, וואָס איז אים באַפֿאַלן, שטאַרקט זיך, און האָט אים שוין גובר געווען. ערגעץ אינדרויסן האָבן זיך געריסן, נישט אַרײַנדרינגענדיק אין באַוואוסטזײַן, פֿרעמדע, אים מאָדנע באַקאַנטע קולות, ערגעץ האָבן דערווײַטערט געבערענט מיט אַ וואַנזיניק־אומרויִק פֿײַער אַנגעס שוואַרצע אויגן, — אומגעלומפּערט האָט זיך געוויגט און געקנוילט קרוטאָגאָראָווס באָרד.

בונטשוק האָט זיך אָנגעכאַפּט ביים קאָפּ, צוגעדריקט צום פֿלאַמענדיק־רויטן פּנים די האָריקע ברייטע הענט; אים האָט זיך געדאַכט, אַז פֿון זײַנע אויגן טריפֿט בלוט, און די גאַנצע וועלט, אַ גרענעצלאָזע, נישט־שטאַנדהאַפֿטיקע, פֿון אים אָפּגעגרעבעצטע דורך עפּעס אַן אומגעזעענער פֿאָרהאַנג, איז ווילד געוואָרן, רײַסט זיך פֿון אונטער די פֿיס אַפּער. זײַן פֿיבערהאַפֿטע פֿאַנטאַזיע האָט אויסגעקלעפּט אומוואָרשײַנלעכע פֿאָרשטעלונגען. ער האָט אָפּט זיך פֿאַרהאַלטן, אַקעגנגעשטעלט קרוטאָגאָראָוון, וואָס האָט זיך באַמיט אים אַרויפֿצוזעצן אויפֿן וואָגן.

— מען דאַרף נישט! וואַרט־צו! ווער ביסטו פֿאַר איינער?... און וואו איז אַנגאַ?... גיב מיר אַ ביסעלע ערד... און דידאָזיקע פֿאַרטיליק — אונטערן קוילנוואַרפֿער אויף מײַן קאָמענדע! צילן דאַרף מען גלײַך!... וואַרט־צו! עס איז הייס!... — האָט ער געכריפּעט, אַרויסרײַסנדיק זײַן האַנט פֿון אַנגעס הענט.

מען האָט אים מיט כּוח אַרויפֿגעזעצט אויפֿן וואָגן. אַ ווײַלע האָט ער נאָך געפֿילט אַ שאַרפֿן געמיש פֿון עפּעס פֿאַרשידנאַרטיקע ריחות, געזען אַ כאַאָטישן איבערברוך פֿון ליכט־עפֿעקטן,

מיט שרעק געפּרוּווט זיך אומקערן דאָס באַוואוסטזיין, זיך געבראָכן — און דאָך נישט איבערגעבראָכן. עס האָט אים פאַרשלונגען אַ שוואַרצע, קלאַנגלאָז־אָנגעקוואָלענע פוסטקייט. בלויז ערגעץ אינדערהייך האָט ווי אַ קויל געטליעט אַן אָפּאַלאַרטיקער, לאַזורבלוילעכער קעגנשטאַנד און עס האָבן זיך געקרייצט זיגזאַגן און פּעטלעס פון שוואַרצע בליצן.

VIII

פון די דעכער זענען געפאַלן די פון שטרוי געל־געוואָרענע אייז־צעפּלעך, זיך צעבראָכן מיט אַ קרישטאָלענעם גלאָז־געקלאַנג. אין כוטאָר האָבן פון לינדן וועטער זיך צעבליט די קאַלוזשעס און אויפגעטייעטע שניי־ריטשקעלעך; איבער די גאַסן, זיך באַשמעקנדיק, האָבן געבלאָנזשעט קי, וואָס די שערשטש איז זיי נאָך נישט געהאַט אויסגעקראָכן. די שפּערלען האָבן געצוויטשערט פרילינגדיק, אַרומהיפּענדיק איבער די צווייגלעך, וואָס זענען געלעגן אויפן הויף. איבערן פּלאַץ האָט מאַרטין שאַמיל זיך אַרומגעיאָגט מיט אַ זאַט געל פערד, וואָס איז אַנטלאָפן פון הויף. שיף אויפהייבנדיק דעם בעזעמדיקן דאָנער ווידל, צעפלאַטערנדיק די נישט צעקעמטע גריווע אויפן ווינט, האָט דאָס פערד זיך צעבריקעוועט, ווייט אָפּגעוואָרפן פון די קאָפּיטעס שטיקער אויפגעטייעטן שניי, געמאַכט קרייזן איבערן פּלאַץ, זיך אָפּגעשטעלט ביי דער פאַרצוימונג פון דער צערקווע, באַשמעקט די ציגל; צולאָזנדיק דעם באַלעבאָס, האָט עס געשיקלט דאָס פּיאָלעטע אויג אויפן ציימל אין זיינע הענט און ווידער אויסגעשטרעקט דעם רוקן אין ווילדן גאַלאָפּ.

מיט כמורנע וואַרעמע טעג האָט געבאַלעוועט די ערד דער יאַנואַר. די קאָזאַקן, קוקנדיק אויפן דאָן, האָבן זיך געריכט אויף אַ פריציייטיקער פאַרפלייצונג. מיראָן גריגאָריעוויטש איז דעם טאָג לאַנג געשטאַנען אין הינטערשטן הויף, געקוקט אויף דער לאָנקע, וואָס איז הויך אויפגעקוואָלן מיט שניי, אויפן בלוילעך־

גרינעם אייז פון דאָן און געטראַכט: „אָקאָרשט מען זעט נישט, וועט ער אויך דאָס יאָר, ווי פאַריאָרן, אויסגיסן. אַ קלייניקייט, וויפיל שניי עס האָט אָנגעשיט! שווער מוז זיין דער ערד אונ־טער אים, — נישט אָפּצוּעטעמען!"

מיטקאַ האָט אין דער בלויזער בלוזע פון האַקי־קאָליר גע־רייניקט דעם הויף פון די בהמות. די ווייסע פּאַפּאַכע האָט קונ־ציק זיך געהאַלטן אויף זיין נאַקן. די פאַרשוויצטע גלייכע האָר זענען אים אַראָפּגעפאַלן איבערן שטערן. מיטקאַ האָט זיי פאַר־שאַרט מיט דער איבערגעקערטער ברודיקער האַנט, וואָס איז דורכ־געזאַפּט געווען מיטן ריח פון מיסט. ביי דער טיר פון שטאַל זע־נען געלעגן קופּקעלעך געפרוירן קי־מיסט, איבער זיי האָט אַרומ־געדרעפּטשעט אַ האָריקער באָק. די שעפּסן האָבן זיך געדריקט צום פּאַרקן. אַ יונג שעפּסל, וואָס איז איבערגעוואַקסן די מוטער, האָט נאָך געפּרוּווט זייגן ביי איר. די מוטער האָט עס אָפּגעטריבן מיט שטויסן פון קאָפּ. אין דער זייט האָט אַ שוואַרצער באַראַן מיט גע־דרייטע הערנער זיך געקראַצט אָן אַקעראייזן. ביים שייער מיט דער געלער, ליים־פאַרביקער טיר האָט זיך געוואַרעמט אויף דער זון אַ קודלאַטער געלער הונט. אינעווייניק, אויף די ווענט פון שייער, זענען אונטערן דאַך געהאָנגען נעצן צום פיש כאַפּן; אויף זיי האָט געקוקט דער זיידע גרישאַקאַ, זיך אָנשפּאַרנדיק אויפן שטעקן, — אפנים, ער האָט געטראַכט וועגן נאָענטן פרילינג און אַז מען דאַרף די נעצן פאַרריכטן.

מיראָן גריגאָריעוויטש איז צוגעקומען צום שפּייכלער, מיט אַ באַלעבאַטיש אויג אָפּגעמאָסטן די סטויגן היי, זיך שוין גענומען צונויפגראַביען דאָס שטרוי פון דער פּראָסע, וואָס איז צעוואָרפן געוואָרן דורך די ציגן, אָבער צו זיין אויער האָבן דערגרייכט פרעמדע שטימען. ער האָט אַוועקגעוואָרפן די גראַביע אויף דער קופּע און אַרויסגעגאַנגען אינמיטן הויף אַריין. מיטקאַ האָט מיט אַן אַרויסגערוקטן פוס געדרייט אַ פּאַפּיראָסל, האַלטנדיק דעם טי־טון־בייטל, וואָס זיין ליבסטע האָט פיין אויסגעהאָפטן, צווישן צוויי פינגער. לעבן אים זענען געשטאַנען כריסטאָניאַ און איוואַן

אַלעקסעיעוויטש. פֿון דער טיף פֿון בלויען אַטאַמאַנישן היטל האָט כריסטאָניאַ אַרויסגענומען דאָס ברודיקע ציגאַר־פּאַפּיר. איוואַן אַלעקסעיעוויטש, זיך אָנשפּאַרנדיק אָן געפּלאָכטענעם טירל פֿון הויף, האָט צעשפּיליעט דעם שינעל און אַרומגעזוכט אין די קעשענעס פֿון די וואַטענע זעלנערישע הויזן. אויפֿן גלאַנציק־אויסראַזירטן פּנים מיטן טיפֿן לעכעלע, וואָס האָט זיך געשוואַרצט אויף דער גאָמבע, האָט זיך געשאָטנט פֿאַרדרוס: ער האָט אפֿנים עפּעס פֿאַרגעסן.

— ווי ביסטו די נאַכט דורכגעשלאָפֿן, מיראָן גריגאָריע־וויטש! — האָט כריסטאָניאַ זיך באַגריסט.

— דאַנקען גאָט, מיליטערלייט!

— פֿאַרדריי אַ פּאַפּיראָס.

— אַ דאַנק. כ׳האָב ערשט גערייכערט.

דערלאַנגענדיק די האַנט די קאָזאַקן, האָט מיראָן גריגאָריע־וויטש אויסגעטון דאָס פֿוטערנע היטל מיטן רויטן שפּיץ, אַ גלעט געטון איבער די שטייענדיקע העלע האָר און זיך צעשמייכלט.

— וואָס פֿאַר אַ נייעס ברענגט איר עפּעס, ברידער־אַטאַמאַנעס?

כריסטאָניאַ האָט אַ קוק געטון אויף אים פֿון אויבן אַראָפּ און נישט גלייך געענטפֿערט: פֿריער האָט ער לאַנג באַנעצט דאָס פּאַפּיראָס־פּאַפּיר, באַלעקנדיק עס מיט דער גרויסער שאָרסט־קער צונג, ווי פֿון אַן אָקס, דערנאָך האָט ער צונויפֿגעדרייט דעם פּאַפּיראָס און ערשט דעמאָלט מיט אַ באַס געזאָגט:

— מיר האָבן אַן ענין צו מיטרין.

עס האָט דורכגעשליאַפּעט דער זיידע גרישאַקאַ. ער האָט געטראָגן אין ביידע הענט פֿיש־קערב ביי די רייפֿן. איוואַן אַלעק־סעיעוויטש און כריסטאָניאַ האָבן זיך באַגריסט מיט אים, אַראָפּ־נעמענדיק די היטלען. דער זיידע גרישאַקאַ האָט צוגעטראָגן די פֿיש־קערב צום גאַנעק און זיך אומגעקערט.

— וואָס־זשע, מיליטערלייט, זיצט איר אינדערהיים? איר

האָט בײַ די באַבעס זיך אָנגעוואָרעמט? — האָט ער זיך געוווּנדערט צו די קאָזאַקן.

— וואָס איז דען? — האָט כריסטאָניאַ געפרעגט.

— דו, כריסטאָשקאַ, שווײַג בעסער! כּלומרשט דו ווייסט נישט?

— בנאמנות, איך ווייס נישט! — האָט כריסטאָניאַ זיך גע־שוואוירן. — אַט צלם איך מיך, זיידעשי, אַז איך ווייס נישט!

— אַ מענטש איז דאָ דורכגעפאָרן פון וואָראָנעזש, אַ סוחר, סערגעי פּלאַטאָנאָוויטש מאָכאָוו — אַ באַקאַנטער, אָדער אפשר גאָר אַ קרוב. איך ווייס נישט. נו, איז ער דורכגעפאָרן און געזאָגט, אַז אין טשערטקאָווע שטייט פרעמד מיליטער — אַט די באָלשאַ־קעס טאַקע. רוס פאַרפירט אַ מלחמה קעגן אונז, און איר — זיצט אינגדערהיים? אויך דו, הולטײַ... הערסט, מיטקאַ? וואָס שווײַג־סטו? וואָס־זשע טראַכט איר צו טון?

— מיר טראַכטן גאָרנישט, — האָט איוואַן אַלעקסעיעוויטש אַ שמייכל געטון.

— דאָס איז טאַקע שלעכט, וואָס איר טראַכט גאָרנישט! — האָט דער זיידע גרישאַקאַ זיך געהיצט. — אײַך וועט מען, ווי קוי־ראָפּאַטקעס אין דער נעץ אַרײַנכאַפּן! די פּויערן וועלן נעמען הערשן איבער אײַך, וועלן זיי אײַך שוין דעמאָלט וויַזן ווער עלטער ס'איז...

מיראָן גריגאָריעוויטש האָט אײַנגעהאַלטן געשמייכלט; כריס־טאָניאַ האָט זיך געגלעט מיט דער האַנט איבער די באַקן, שאָרכנ־דיק איבער די האַרטע האָר פון דער נישט לאַנג געגאָלטער באָרד; איוואַן אַלעקסעיעוויטש האָט געריכערט, קוקנדיק אויף מיטקען, און בײַ יענעם האָבן אין די קעצישע אַפּלען געפינקלט פײַערלעך, און עס איז נישט געווען צו וויסן — צי זײַנע גרינע אויגן לאַכן אָדער רויכערן זיך מיט פאַרביסענעם צאָרן.

שמועסנדיק אַ ביסל, האָבן איוואַן אַלעקסעיעוויטש און כריסטאָניאַ זיך געזעגנט און אָוועקגערופן מיטקען צום טיר.

— פאַרוואָס ביסטו נעכטן נישט געקומען אויף דער פאַרזאַמ־לונג ? — האָט איוואַן אַלעקסעיעוויטש שטרענג געפרעגט.

— איך האָב קיין צייט נישט געהאַט.

— און צו די מעליעכאָווס האָסטו יאָ צייט געהאַט צו גיין ?

מיטקאַ האָט מיט אַ באַוועג פון קאָפּ אַראָפּגעוואָרפן די פּאַפּאַכע פון שטערן און מיט באַהאַלטענער רוגזה געזאָגט :

— איך בין נישט געקומען — און גענוג. וואָס איז דאָ צו טענהן.

— עס זענען געווען אַלע פראָנט־זעלנער פון כוטאָר, בלויז פּיעטראָ מעליעכאָוו איז נישט געווען. דו ווייסט... מען האָט באַשלאָסן צו שיקן דעלעגאַטן פון כוטאָר קיין קאַמיענסק. דאָרט קומט דעם צענטן פאַר אַ צוזאַמענפאָר פון די פראָנט־קעמפער. מען האָט געוואָרפן גורל, איז אויסגעפאַלן, אַז מיר דריי פאָרן : איך, כריס־טאָניאַ און דו.

— איך וועל נישט פאָרן, — האָט מיטקאַ אַנטשלאָסן גע־מאָלדן.

— וואָס רעדסטו ? — כריסטאָניאַ האָט זיך אָנגעכמורעט און אים אָנגענומען ביי אַ קנעפל פון דער בלוזע. — דרייסט דיך אַרויס ? ס'איז דיר נישט באַקוועם מיט אייגענע ?

— ער איז מיט פּיעטקאַ מעליעכאָוו... — איוואַן אַלעקסעיעוויטש האָט אָנגענומען כריסטאָניען ביים אַרבל פון שינעל און געזאָגט, בלייך ווערנדיק : — נו, קום. דאָ האָבן מיר, אַפּנים, נישט וואָס צו טון... וועסטו נישט פאָרן, מיטרי ?

— ניין... איך האָב געזאָגט „נישט" איז — נישט.

— זיי־זשע געזונט ! — כריסטאָניאַ האָט קרום אָנגעבויגן דעם קאָפּ.

— אין אַ גוטער שעה !

מיטקאַ האָט אַראָפּגעלאָזט דעם בליק, אים אויסגעשטרעקט אַ הייסע האַנט און אַוועקגעגאַנגען צו דער כאַטע.

— שלאַנג ! — האָט איוואַן אַלעקסעיעוויטש מיט אַ האַלב קול געזאָגט און אַ ציטער געטון מיט די נאָזלעכער. — שלאַנג ! —

האָט ער העכער איבערגעחזרט, נאָכקוקנדיק דער ברייטער פּלייצע פון אַוועקגייענדיקן מיטקען.

אויפן וועג האָבן זיי אָפּגעטרעטן און צו וויסן געטון טייל פּראָנט-קאָזאַקן, אַז קאָרשונאָוו האָט זיך אָפּגעזאָגט צו פאָרן און אַז מאָרגן פאָרן זיי ביידע אַוועק אויפן צוזאַמענפאָר.

דעם 8-טן יאַנואַר פאַרטאָג זענען כריסטאָניאַ און איוואַן אַלעקסעיעוויטש אַרויסגעפאָרן פון כוטאָר. עס האָט זיי געפירט מיטן אייגענעם ווילן יאַקאָוו פּאָדקאָוואַ. די פּאָר גוטע פערד אין דישעל-געשפּאַן האָבן פלינק געמיטן דעם כוטאָר און זיך פאַרקליבן אויפן באַרג אַרויף. דאָס לינדע וועטער האָט אויפגעדעקט דעם וועג. ערטערווייז, וואו דער שניי איז צעגאַנגען, האָבן די שליטן-גייערס געשניטן דעם וועג, אונטערגעשפּרונגען, און די פערד האָבן זיך אָנגעשטרענגט, אָנציִענדיק די שטריק.

די קאָזאַקן זענען נאָכגעגאַנגען דעם שליטן. פּאָדקאָוואַ, רויט פון לייכטן ווינטל, האָט געשפּרייזט, צעבערעכנדיק מיט די שטיוול דאָס קלינגענדיקע אייז פון די קאַלוזשעס. אויף זיין פּנים האָט גע-פלאַמט אַ רויטקייט, בלויז דער אָוואַלער שראַם האָט טויט זיך געבלויט.

אין דער זייט פון וועג, איבערן קערנדיקן געזעצטן שניי, האָט געטאָפּטשעט באַרג אַרויף כריסטאָניאַ, אַריינציִענדיק די לופט אין די לונגען, שטיקנדיק זיך, ווייל ס'איז אים אויסגעקומען אין 1916-טן יאָר היִנטער דוּבנאָ צו שמעקן אַ ביסל די דייטשע שטיקנ-דיקע גאַזן.

אויפן באַרג האָבן ברייט געהוידזשעט די ווינטן. ס'איז גע-וואָרן קעלטער. די קאָזאַקן האָבן געשוויגן. איוואַן אַלעקסעיעוויטש האָט געטוליעט דאָס פּנים אין קאָלנער פון טולופּ. דאָס ווייטע וועלדל האָט זיך דערנעענטערט. דער וועג האָט עס דורכגעשטאָכן און אַרויסגעקומען אויף אַ געבערגלטער הויכקייט. אין וואַלד האָט דער ווינט געררוישט, ווי אַ טייך. אויף די שטאַמען פון די ברייט-צעוואַקסענע דעמבעס האָבן מיט גאָלדיקער גרינקייט זיך געצייכנט די שיפּן-בלעטלעך פון מאָכיקן זשאַווער. ערגעץ ווייט האָט זיך

אָנגערופֿן אַ סראָקע. זי איז אַריבערגעפֿלויגן דעם וועג, קרום אויסבייגנדיק דעם וויידל. דער ווינט האָט זי געטריבן, און זי איז געפֿלויגן זייטיק, שימערנדיק מיט די אויפֿגעבלאָזענע פֿעדערן.

פּאָדקאָווא, וואָס האָט געשוויגן פֿון כוטאָר אָן, האָט זיך אויסגעדרייט צו איוואַן אַלעקסעיעוויטשן, אים געזאָגט, שטאַרק באַטאָנענדיק (ער האָט, מסתמא, שוין לאַנג זיך צוגעגרייט אין גע־דאַנק דידאַזיקע פֿראַזע):

— אויפֿן צוזאַמענפֿאָר באַמיט אייך, מען זאָל אויסמיידן אַ מלחמה. עס וועלן נישט זיין קיין בעלנים.

— פֿאַרשטייט זיך, — האָט כריסטאָניאַ מסכּים געווען, קוקנ־דיק מיט קנאה אויפֿן פֿרייען פֿליען פֿון דער סראָקע, און אין גע־דאַנק פֿאַרגלייכט דאָס זאָרגלאָז־גליקלעכע לעבן פֿון די פֿייגל מיטן לעבן פֿון מענטש.

קיין קאַמיענסק זענען זיי אָנגעקומען דעם 10־טן יאַנואַר פֿאַר־נאַכט. איבער די גאַסן פֿון דער גרויסער סטאַניצע זענען געגאַנ־גען צום צענטער מחנות קאָזאַקן. עס האָט זיך געפֿילט אַ דייטלע־כע אויפֿלעבונג. אָפּזוכנדיק גריגאָרי מעליעכאָווס וואוינונג, זענען איוואַן אַלעקסעיעוויטש און כריסטאָניאַ געוואויר געוואָרן, אַז ער איז נישטאָ אינדערהיים. די באַלעבאָסטע, אַ חנעוודיקע בלאָנדע פֿרוי, האָט געזאָגט, אַז דער קוואַרטיראַנט איז אַוועקגעגאַנגען אויפֿן צוזאַמענפֿאָר.

— און וואו געפֿינט זיך ערגעץ אָט דער צוזאַמענפֿאָר? — האָט כריסטאָניאַ געפֿרעגט.

— זיכער אין דער קרייז־פֿאַרוואַלטונג אָדער אין דער פּאָסט, — האָט די באַלעבאָסטע געענטפֿערט, גלייכגילטיק פֿאַר־קלאַפּנדיק די טיר פֿאַר כריסטאָניעס נאָז.

דער צוזאַמענפֿאָר איז געווען אין פֿולן ברען. דאָס גרויסע צימער מיט אַ סך פֿענסטער האָט קוים אַריינגענומען אַלע דעלע־גאַטן. אַ סך קאָזאַקן האָבן געווימלט אויף די טרעפּ, אין די קאָ־רידאָרן, אין די שכנותדיקע צימערן.

— האַלט דיך לעבן מיר, — האָט כריסטאָניאַ אַרויסגע-קרעכצט, אַרבעטנדיק מיט די עלנבויגנס.

אין שמאָלן בלייז, וואָס האָט זיך געשאַפן הינטער אים, האָט איוואַן אַלעקסיעוויטש זיך נאָכגערוקט. כמעט ביים סאַמע אריינ-גאַנג אין צימער, וואו דער צוזאַמענפאָר איז פאָרגעקומען, האָט כריסטאָניען פאַרהאַלטן איינער פון די קאָזאַקן, — אורטיילנדיק לויט דער אויסשפּראַך, אַ ניזאָוער.

— דו, לעשטש, וואָלסט דיך ווינציקער געשטופּט! — האָט ער גיפטיק געזאָגט.

— לאָז דורך!

— קאָנסט דאָ אויך שטיין! זעסט דאָך — ס'איז נישטאָ וואו!

— לאָז דורך, מוק, וואָרים — איך וועל דיך אויף די נעגל נעמען. אָנבויקערן, ווי עס געהער צו זיין! — האָט כריסטאָניאַ צוגעזאָגט, און לייכט אויפהייבנדיק דעם נידעריק-געוואוקסיקן קאָ-זאַק, האָט ער אים אָפּגערוקט אין אַ זייט און אַ שפּרייז געטון פאָרויס.

— דאָס איז שוין איינמאָל אַ בע-ער.

— וואָס מאַכסטו, אַטאַמאַן?

— אַן אמתער לאַסט-וואָגן! נאָר האַרמאַטן אויף אים צו פירן!

— האָסט געזען, ווי ער האָט אים אָפּגערוקט?

די קאָזאַקן, וואָס זענען געשטאַנען צונויפגעדריקט ווי אַ סטאַדע שעפּסן, האָבן געשמייכלט, קוקנדיק מיט געניטן דרך-ארץ אויף כריסטאָניען, וואָס איז העכער געווען פון אַלע מיט אַ קאָפּ.

גריגאָריען האָבן זיי געפונען פון הינטן ביי דער וואַנט. זיצנ-דיק טשיפּקע, האָט ער גערייכערט און געשמועסט מיט עפּעס אַ קאָזאַק — אַ דעלעגאַט פון 35-סטן פּולק. ער האָט דערזען די כו-טאָר-לייט — און זיינע אַראָפּגעהאָנגענע ראַב-שוואַרצע וואָנסעס האָבן פון שמייכלען אַ ציטער געטון.

— טיו... וואָס פאַר אַ ווינט האָט אייך אַהערגעבראַכט?

וואָס מאַכסטו, איוואַן אַלעקסעיעוויטש! ווי דערגייט עס דיר, פּע־טער כריסטיאַן?

— נישקשה, — האָט כריסטאָניאַ געשמייכלט, אַריינגעמענדיק אין זיין האַלב־אָרשיניקער האַנט גריגאָריעס גאַנצע האַנט.

— וואָס מאַכן דאָרט אונזערע?

— גאָט צו דאַנקען. זיי האָבן געלאָזט גריסן. דער טאַטע האָט באַפוילן, דו זאָלסט אַ ביסל אַהיימקומען.

— וואָס מאַכט פּיעטראָ?

— פּיעטראָ... — איוואַן אַלעקסעיעוויטש האָט פאַרלעגן אַ שמייכל געטון: — פּיעטראָ חברט זיך נישט מיט אַזעלכע, ווי מיר זענען.

— איך ווייס. נו, און נאַטאַליע? די קינדערלעך? האָסט זיי געזען!?

— אַלע זענען געזונט. זיי האָבן געהייסן גריסן. דער טאַטע האָט תּרעומות...

כריסטאָניאַ האָט אויסגעדרייט דעם קאָפּ און באַטראַכט דאָס פּרעזידיום, וואָס איז געזעסן ביים טיש. ער האָט אויך פון הינטן געזען בעסער פאַר אַלע. גריגאָרי האָט ווייטער אויסגעפרעגט, באַנוצנדיק זיך מיט דער קליינער הפסקה, וואָס איז געמאַכט געוואָרן אין דער זיצונג. דערציילנדיק וועגן כוטאָר און די נייעסן פון כוטאָר, האָט איוואַן אַלעקסעיעוויטש בקיצור איבערגעגעבן וועגן דער פאַרזאַמלונג פון די פראָנט־קעמפער, וואָס האָבן אים מיט כריסטאָניען אַהערגעשיקט. ער האָט שוין אָנגעהויבן זיך אויספרעגן וואָס דאָ אין קאַמיענסק קומט פאָר, אָבער אין דעם מאָמענט האָט עמעצער פון די זיצנדיקע ביים טיש אויסגערופן:

— סטאַניצע־לייט, דאָ וועט באַלד רעדן אַ דעלעגאַט פון די גרובן־אַרבעטער — סירצאָוו, מיר בעטן אים אויסצוהערן אויפמערקזאַם און זיך פאַרהאַלטן רויִק.

אַ מיטל־וואוקסיקער מענטש מיט דיקע ליפּן האָט זיך גלייך געמאַכט די בלאָנדע האָר, וואָס זענען פאַרקעמט געווען

אַרויף, און אָנגעהויבן רעדן. דאָס בינען־געזויש איז מיטאַמאָל אָפּגעהאַקט געוואָרן.

פון די ערשטע ווערטער פון זיין הייסער, מיט ליידנשאַפט־דורכגעגליטער רעדע האָבן גריגאָרי און די איבעריקע דערפילט די קראַפט פון פרעמדער איבערצייגונג. ער האָט גערעדט וועגן דער פאַררעטערישער פאָליטיק פון קאַלעדינען, וואָס שטויסט דאָס קאָזאַקנטום צום קאַמף מיט די אַרבעטער־מאַסן און פויערטום פון רוסלאַנד, וועגן די געמיינזאַמע אינטערעסן פון די קאָזאַקן מיט די אַרבעטער, וועגן די צילן, וואָס די באָלשעוויקעס האָבן זיך געשטעלט, פירנדיק דעם קאַמף מיט דער קאָזאַקישער קאָנטר־רעוואָלוציע.

— מיר שטרעקן אויס אַ ברידערלעכע האַנט דעם קעמפנדיקן קאָזאַקנטום און האָפן, אַז אין קאַמף מיט דער ווייס־גוואַרדייִשער באַנדע וועלן מיר געווינען טרייע פאַרבינדעטע אין דעם קאָזאַקנטום, וואָס האָט געקעמפט אויפן פראָנט. אויף די פראָנטן פון דער צאַרישער מלחמה האָבן די אַרבעטער און קאָזאַקן צוזאַמען פאַרגאָסן זייער בלוט, און אין דער מלחמה מיט די רעשטלעך פון דער בורזשואַזיע, וואָס זענען פאַראייניקט געוואָרן דורך קאַלעדינען, דאַרפן מיר אויך זיין צוזאַמען — און וועלן זיין צוזאַמען! האַנט־ביי־האַנט וועלן מיר גיין אין קאַמף מיט יענע, וואָס האָבן פאַרשקלאַפט די אַרבעטנדיקע אין משך פון גאַנצע יאָרהונדערטער! — האָט געשאַלט זיין קול, ווי אַ טרומפייט.

— הינטישער זון! דער טייוול זאָל אים נעמען!... — האָט כריסטאָניאַ באַגייסטערט געשעפטשעט און אַזוי שטאַרק צונויפגעדריקט גריגאָריעס עלנבויגן, אַז יענער האָט זיך אַזש פאַרקרימט.

איוואַן אַלעקסעיעוויטש האָט זיך איינגעהערט מיט אַ קוים געעפנט מויל, פון אָנשטרענגונג אָפּט געמרוגעט מיט די אויגן און געמירמלט:

— אמת! אָט דאָס — איז אמת!

נאָך סירצאָוון האָט גערעדט עפּעס אַ הויכער גרובן־אַרבעטער, זיך וויגנדיק ווי אַ יעשאָן־בוים אויפן ווינט. ער איז

אויפגעשטאַנען, זיך אויסגעגלייכט, ווי אויסגעוואַקסן — געוואָרפן אַ בליק אויפן עולם און לאַנג געוואַרט ביז דער טומל האָט זיך איינגעשטילט. דער גרובן-אַרבעטער איז ענלעך געווען צו אַ שטריק פון אַ באַרקע: קנופּאַרטיק, אומגעוויינטלעך שטאַרק, האַרט, גרינלעך — ווי פאַרוואַקסן מיט גרינשפּאַן. דער קוילן-שטויב איז געזעסן אין זיין פּנים מיט קליינע שוואַרצע פּינטעלעך, נישט צום אָפּוואַשן, און מיטן זעלבן קוילן-גלאַנץ האָבן געלויכטן די מאַטע אויגן, וואָס האָבן פאַרלוירן זייער קאָליר אין דער פינסטערניש פון די שוואַרצע ערד-שיכטן. ער האָט אַ טרייסל געטון די קורצע האָר, מיט אַ באַוועגונג פון די הענט, אין פויסטן צונויפגעדריקטע — געגנומען זעצן, ווי מיט אַ גראָב-האַמער.

— ווער האָט אויפן פראָנט איינגעפירט טויט-שטראָף פאַר די סאָלדאַטן? ווער דריקט אונז צוזאַמען מיט קאַלעדינען? ער! — און ער האָט אָנגעהויבן האַסטיקער, מיט געשריי זיך שטיקנדיק: — קאָזאַקן! ברידער! ברידער! צו וועמען זשע וועט איר צושטיין? קאַלעדין האָט חשק מיר זאָלן מיט ברידערלעך בלוט זיך אָנשיכורן! ניין! ניין! דאָס וועט נישט זיין! מיר וועלן זיי צעדריקן! דידאָזיקע הידרעס אין ים אַראָפּשווענקען.

— הינטישער זון!... — שמייכלענדיק מיט אַן אויפגעריסן מויל, האָט כריסטאָניאַ אַ פּאַטש געטון מיט די הענט און נישט אויסגעהאַלטן, זיך צעשריגן: — אמת!... גיב זיי, גיב זיי!

— פאַרמאַך דאָס מויל, כריסטאַן, וואָס טוט זיך מיט דיר? מען וועט דאָך דיך אַרויסוואַרפן! — האָט איוואַן אַלעקסעיעוויטש זיך דערשראָקן.

לאַגוטין — דער בוקאַנאָווער קאָזאַק און ערשטער פּאָרזיצער פון דער קאָזאַקן-אָפּטיילונג ביים וציק — האָט אָנגעצונדן די קאָזאַקן מיט שווערפעליקע, אומגעלומפּערטע, אָבער טיף-רירנדע ווערטער. עס האָט גערעדט דער פּאָרזיצער פון צוזאַמענפאָר פּאָדטיאָלקאָוו, אים האָט געביטן דער שיינער שטשאַדיענקאָ מיט די ענגליש-פאַרשוירענע וואָנסעס.

— ווער איז דאָס ? — האָט כריסטאָניאַ זיך נאָכגעפרעגט ביי גריגאָריען, אויסשטרעקנדיק די האַנט, ווי אַ היי-קאָם.

— שטשאַדיענקאָ, אַ באָלשעוויסטישער קאָמיסאַר.

— און דער ?

— מאַנדלשטאַם.

— פון וואַנעץ ?

— פון מאָסקווע.

— און דידאָזיקע — ווער זענען ? — האָט כריסטאָניאַ אָנגע-וויזן אויף אַ גרופּע דעלעגאַטן פון וואָראָניעזשער צוזאַמענפאָר.

— שווייג כאָטש אַ רגע, כריסטאַן.

— גאָט מיינער, עס איז דאָך טשעקאַווע !... דו זאָג מיר : אָט דער, וואָס זיצט לעבן פּאָדטיאָלקאָוון, אַזאַ הויכער — ווער איז ער פאַר איינער ?

— קריוואָשליקאָוו, פון גאָרבאַטער כיטאָר, אַ יעלאַנער. נאָך אים זיצן אונזערע — קודינאָוו, דאָניעצקאָוו.

— נאָך איין מאָל וועל איך דיך פרעגן... און אָט דער... אָבער ניין !... אָט דער לעצטער, מיטן טשוב ?

— יעליסעעוו... איך וויס נישט, פון וועלכער סטאַניצע. לעבן אים זיצט, דאַכט זיך, דאָראָשעוו.

כריסטאָניאַ איז, אַ צופרידענער, פאַרשוויגן געוואָרן, אויס-געהערט דעם נייעם אָראַטאָר מיט דער פריערדיקער נישט אָפּגע-שוואַכטער אויפמערקזאַמקייט און דער ערשטער איבערגעשריגן די הונדערטער קולות מיט דער געדיכטער אָקטאַווע פון זיין אויסרוף „אמת !...”

נאָך סטיעפּינען, איינעם פון די באָלשעוויסטישע קאָזאַקן, איז אַרויסגעטרעטן דער דעלעגאַט פון 44-סטן פּולק. ער האָט לאַנג זיך געמאַטערט מיט די קוים-אַרויסגעבראַנגטע שאַרסטקע פראַזן : געזאָגט אַ וואָרט, וואָס איז געבליבן הענגען ווי אַן אויס-געבראָכענע חתימה אין דער לופט, — און פאַרשוויגן געוואָרן, גע-סמאָרעט מיט דער נאָז ; אָבער די קאָזאַקן האָבן אים אויסגעהערט מיט גרויס מיטגעפיל, בלויז פון צייט-צו-צייט איבערגעריסן מיט

גינסטיקע אויסגעשרייען. דאָס, וואָס ער האָט געזאָגט, האָט, אפנים, געפונען ביי זיי אַ לעבעדיקן אָפּקלאַנג.

— ברידער! אונזער צוזאַמענפאָר דאַרף אַזוי צוגיין צו דעם ערנסטן ענין, אַז דעם פאָלק זאָל קיין עוולה נישט געשען און אַלץ זאָל זיך פאַרענדיקן ווי צום בעסטן! — האָט ער אויסגעצויגן ווי אַ שטאַמלער. — איך זאָג דאָס דערפאַר, כדי מיר זאָלן אויסמיידן אַ בלוטיקע מלחמה. מיר זענען שוין אַזוי אויך דריי מיט אַ האַלב יאָר געלעגן אין די אָקאָפּעס, און אויב עס זאָל נאָך אַצינד אויסקומען מלחמה צו פירן, זענען די קאָזאַקן שוין פאַרמאַטערט...

— אמת!...

— פולשטענדיק אמת!

— מיר ווילן נישט קיין מלחמה!...

— מען דאַרף דורכקומען אי מיט די באָלשעוויקעס, אי מיטן מיליטערישן קרייז!

— מען דאַרף מיט גוטן, און נישט אַבי-ווי!... מען דאַרף זיך נישט בלאָזן!

פאָדטיאָלקאָוו האָט אַ זעץ געטון מיט דער פויסט אין טיש אַריין — און דער טומל האָט זיך איינגעשטילט. דער דעלעגאַט פון 44-סטן פולק האָט ווייטער גערעדט, זיך צורירנדיק אַלע מאָל צום בערדל:

— מיר דאַרפן, אַז אונזער צוזאַמענפאָר זאָל שיקן דעפוטאַטן קיין נאָוואָטשערקאַסק און בעטן מיט גוטן — די פריוווילקע און פאַרשידענע פאַרטיזאַנער זאָלן אָפּטרעטן פונדאַנען. און די באָלשעוויקעס האָבן ביי אונז אויך נישט וואָס צו טון. מיר וועלן מיט די שונאים פון אַרבעטער-קלאַס אַליין זיך אַן עצה טון. קיין פרעמדע הילף איז אונז דערווייל נישט נייטיק. אויב עס וועט אונז נייטיק זיין, — וועלן מיר דעמאָלט בעטן מען זאָל אונז העלפן.

— ער רעדט נישט צו דער זאַך!

— אמת!

— וואָרט-צו, וואָרט-צו! וואָס איז „אמת“? און אויב זיי

וועלן אונז צו דער וואַנט צודריקן — וועלן מיר דעמאָלט גיין הילף בעטן? ניין, דאָס וואָלט שוין צו שפּעט געווען.

— מען דאַרף אַן אייגענע מאַכט שאַפן.

— קיין האָן קרייעט נאָך נישט אַפילו... דאָס הייסט נאַראָנים!

נאָכן דעלעגאַט פון 44-סטן פּולק האָט געוואָרפן מיט הייסע לאָזונגען לאַגוטין. אים האָבן איבערגעריסן געשרייען. עס איז אַריינגעטראָגן געוואָרן אַ פאָרשלאַג צו מאַכן אַן הפסקה אויף צען מינוט, אָבער ווי נאָר ס'איז שטיל געוואָרן, האָט פּאָדטיאָלקאָוו גע-נומען רעדן צום צעהיצטן עולם:

— ברידער קאָזאַקן! בשעת מיר בראַטן זיך דאָ, דרעמלען דערווייל נישט די שונאים פון אַרבעטער-פאָלק. מיר ווילן אַלע, אַז אי די וועלף זאָלן זיין זאַט, אי די שעפּסן זאָלן זיין גאַנץ, אָבער קאַלעדין — ער טראַכט נישט אַזוי. מיר האָבן איבערגעכאַפּט אַ באַפעל וועגן אַרעסטירן אַלע באַטייליקטע אין דעם צוזאַמענ-פאָר. באַלד וועט דער באַפעל הויך איבערגעלייענט ווערן.

נאָכן איבערלייענען קאַלעדינס באַפעל וועגן אַרעסטירן די מיטגלידער פון צוזאַמענפאָר, איז איבער דער מחנה דעלעגאַטן דורכ-געגאַנגען ווי אַ כוואַליע פון אויפרעגונג, דער טומל איז געווען הונ-דערט מאָל גרעסער, ווי אויף וועלכן ס'איז מיידאַן פון אַ סטאַניצע.

— מען דאַרף טון, און נישט אָפּקומען מיט מויל-מלאכה!

— ששש-טי-לער! שש-ש-ש!...

— וואָס פאַר אַ „שטילער" דאָרט! רעד!...

— לאָבאָוו! לאָבאָוו!... זאָג זיי עפּעס!...

— לאָמיר צוווארטן אַ ביסל!...

— קאַלעדין — איז נישט קיין שוטה!

גריגאָרי האָט שווייגנדיק זיך איינגעהערט, געבלאָנזשעט מיט די אויגן איבער די צעוויגטע קעפּ און הענט פון די דעלעגאַטן און נישט אויסגעהאַלטן, — זיך אויפהייבנדיק אויף די שפּיץ-פינגער, האָט ער גענומען שרייען:

— שטילער זייט, טייוולאָנים!... אַ מאַרק איז דאָ? לאָזט פּאַדטיאַלקאָוון רעדן!...

איוואַן אַלעקסעיעוויטש האָט פאַרפירט אַ וויכוח מיט אַ דע-לעגאַט פון 8-טן פולק.

כריסטאָניאָ האָט גערעוועט, אַרויסטרעטנדיק קעגן אָנפאַל פון זיין פולק-קאַמעראַד:

— דאָ וועט מען מוזן שטיין אויף דער וואַך! וואָס פּלוי-דערסטו?... עך, דו ליבינקער מיינער! מיר האָבן צו קליינע וואָנסעס — אַליין איבער זיך צו רעגירן!

דאָס טומלען פון די קולות האָט זיך איינגעשטילט (ווי דער מידער ווינט, וואָס לייגט זיך אַוועק איבערן צעכוואַליעטן ווייץ און דריקט אים אַראָפּ), אין דער נישט צייטיקער שטילקייט האָט זיך אַריינגעבויערט דאָס מיידליש-דינע קול פון קריוואָשליקאָוון!

— נידער מיט קאַלעדינען! זאָל לעבן דער קאָזאַקישער מי-ליטעריש-רעוואָלוציאָנערער קאָמיטעט!

דער עולם האָט אַ קרעכץ געטון. די פאַרייניקטע הילכיקע אויסגעשרייען פון באַגייסטערונג האָבן זיך פאַרפלאָכטן אין אַ שטריק, וואָס האָט געשמיסן איבער די אויערן. קריוואָשליקאָוו איז שטיין געבליבן מיט אַן אויפגעהויבענער האַנט. די פינגער אויף איר האָבן דין געציטערט, ווי בלעטער אויף זייערע שטרענגלעך. ווי נאָר דער פאַרטייבנדיקער ליאַרעם האָט זיך איינגעשטילט, — האָט באַלד ווידער מיט אַ דין, פלייצנדיק און הילכיק קול, ווי ביים טרייבן אַ וואָלף, קריוואָשליקאָוו אויסגעשריגן:

— כ'לייג פאָר אויסצוקלייבן פון אונז אַ קאָזאַקישן, מילי-טעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט! אים איבערגעבן צו פירן דעם קאַמף מיט קאַלעדינען און אָרגאַני...

— האָ-אָ-אָ-אָ!... — האָט ווי אַ האַרמאַטן-קויל געפּלאַצט אַן אויסברוך פון געשרייען, אַז שטיקלעך טינק האָבן גענומען פאַלן פון סופיט.

עס האָבן זיך אָנגעהויבן די וואַלן פון די מיטגלידער צום רעווקאָם. אַן אומבאַדייטנדע טייל פון די קאָזאַקן, וואָס איז געפירט

געוואָרן דורכן אַרויסגעטרעטענעם דעלעגאַט פון 44-סטן פּולק און אַנדערע, האָט ווייטער ענערגיש געפאָדערט פרידלעך צו פאַרענדיקן דעם קאָנפליקט מיט דער מיליטערישער רעגירונג, אָבער די מער-הייט אַנוועזנדע אויפן צוזאַמענפאָר האָט זיי שוין נישט געשטיצט. די קאָזאַקן זענען אויפגעקאָכט געוואָרן, דערהערנדיק וועגן קאַלע-דינס באַפעל זיי צו אַרעסטירן, — זיי האָבן געפאָדערט אַקטיוו אַרויסצוטרעטן קעגן נאָוואָטשערקאַסק.

גריגאָרי האָט נישט געוואַרט ביזן סוף פון די וואַלן, — ער איז טערמיניק אַרויסגערופן געוואָרן אין שטאַב אַריין פון פּולק. אַוועקגייענדיק, האָט ער געבעטן כריסטאָניען און איוואַן אַלעקסע-יעוויטשן:

— ווען עס וועט זיך ענדיקן, — קומט אַהיים צו מיר. עס איז טשעקאַווע — ווער עס וועט אויסגעקליבן ווערן אַלס מיט-גלידער.

איוואַן אַלעקסעיעוויטש איז צוריקגעקומען ביינאַכט.

— פּאָדטיאָלקאָוו איז פאָרזיצער, קריוואָשליקאָוו — סעקרע-טאַר! — האָט ער באַלד אויף דער שוועל מיטגעטיילט.

— די מיטגלידער?

— צווישן זיי געפינען זיך אי לאַגוטין איוואַן, אי גאָלאָוואַ-טשעוו, מינאַיעוו, קודינאָוו און נאָך עפּעס אַנדערע.

— און כריסטאָן וואו איז? — האָט גריגאָרי געפרעגט.

— ער איז אַוועק מיט די קאָזאַקן אַרעסטירן די קאַמיענסקער מאַכט. ער האָט זיך אָנגעצונדן, דער קאָזאַק, גיב אַ שפּיי אויף אים — וועט ער לעשן. אַן אומגליק!

כריסטאָניאַ האָט זיך אומגעקערט פאַרטאָג. ער האָט לאַנג געסאָפּעט, זיך אויסטועענדיק די שטיוול, געבורטשעט עפּעס מיט אַ האַלב קול. גריגאָרי האָט אָנגעצונדן דעם לאָמפּ — דערזען אויף זיין טונקל-געוואָרן פּנים בלוט און אַ ראַנץ פון אַ קויל אויפן שטערן.

— ווער האָט דאָס דיר געטון?... פאַרבאַנדאַזשירן? שוין... וואַרט אַ רגע, איך וועל נאָר דעם באַנדאַזש געפינען — איז ער

אַראָפּגעשפּרונגען פון בעט, גענומען זוכן די גאַזע מיטן באַנדאַזש.

— עס וועט זיך פאַרהיילן, ווי אויף אַ הונט, — האָט כריס־טאָניאַ געמירמלט. — דאָס האָט מיך דער מיליטערישער קאָמאַנ־דיר פון אַ רעוואָלווער מכבד געווען. מיר זענען געקומען צו אים, ווי געסט, דורכן פּאַראַד־גאַנג, און ער האָט זיך אָנגעהויבן פאַר־טיידיקן. ער האָט נאָך איין קאָזאַק פאַרוואונדעט. איך האָב אים געוואָלט די נשמה אַרויסנעמען: זען ווי אַזוי אַן אָפּיצירישע נשמה זעט אויס, — האָבן די קאָזאַקן נישט דערלויבט, ווארים איך וואָלט אים געווען אָנגעטאַפּט... אַזוי אָנגעטאַפּט, אַז דאָס אינגעווייד וואָלט אים אַרויס.

IX

צומאָרגנס איז קיין קאַמיענסק אָנגעקומען, אויפן באַפעל פון קאַלעדינען, דאָס צענטע דאָנער קאָזאַקן־פּולק, מיטן ציל צו אַרעס־טירן אַלע באַטיילִיקטע אין צוזאַמענפאָר און אַנטוואָפענען די צום מייַנסט רעוואָלוציאָנערע קאָזאַקן־אָפּטיילונגען.

אויף דער סטאַציע איז אין דער צייט פאָרגעקומען אַ מי־טינג. דער ריזיקער קאָזאַקן־עולם האָט זיך געקאָכט, פאַרשידנאַר־טיק רעאַגירנדיק אויף דער רעדע פון עפּעס אַן אָראַטאָר אַ לאַטיש.

דאָס פּולק איז נאָכן אויסלאָדענען צוגעשטאַנען צום מיטינג. די געקליבענע, הויך־געוואוקסיקע, עלעגאַנטע גונדאָראָוצעס, וואָס האָבן מיט זיך פאָרגעשטעלט אַ העלפט פון די פּולק־קאַדרען, האָבן זיך אויסגעמישט מיט די קאָזאַקן פון די אַנדערע פּולקן. אין זייער שטימונג איז גלייך פאָרגעקומען אַ שאַרפער איבערברוך. אויפן באַפעל פון פּולק־קאָמאַנדיר אויסצופירן קאַלעדינס פאַראָרדענונג, האָבן די קאָזאַקן געענטפערט מיט אַן אָפּזאָג. צווישן זיי האָט זיך אָנגעהויבן אַ יוירונג אַלס פועל־יוצא פון דער פאַרשטאַרקטער אַגיטאַציע, וואָס די אָנהענגער פון די באָלשעוויקעס האָבן אַנטוויקלט.

אין דער זעלבער צייט האָט קאַמיענסק געפיבערט אין ווירבל פון פראָנט-לעבן: די שנעל-געשאַפענע קאָזאַקן-אָפּטיילונגען זענען אַרויסגעשיקט געוואָרן צו פאַרנעמען און פאַרפעסטיקן די שוין געניומענע סטאַציעס, אָפּט זענען אָפּגעגאַנגען עשעלאָנען, וואָס האָבן זיך אַוועקגעלאָזט אין דער ריכטונג פון זוויערעוואָ—ליכאָיע. אין די אָפּטיילונגען זענען פאָרגעקומען וואַלן פון נייע קאָמאַנדירן. אין געהיים זענען אַרויסגעפאָרן פון קאַמיענסק די קאָזאַקן, וואָס האָבן נישט געוואָלט קיין מלחמה. מיט פאַרשפּעטיקונג זענען אָנגעקומען די דעלעגאַטן פון די כוטאָרס און סטאַניצעס. אויף די גאַסן האָט זיך באַמערקט אַן אומגעוויינטלעך-לעבהאַפטע באַוועגונג.

דעם 13-טן יאַנואַר איז קיין קאַמיענסק אָנגעקומען, מיטן ציל צו פירן אונטערהאַנדלונגען, די דעלעגאַציע פון דער דאָנער רעגירונג, וואָס איז באַשטאַנען פון פאָרזיצער פון מיליטערישן קרייז אַגעעוו, מיטגלידער פון קרייז: סוויעטאָזאַראָוו, אולאַנאָוו, קאַרעוו, באַזשעלאָוו און מיליטערישן עסאַול קושנאַרעוו

ביים וואָקזאַל האָט זיי אָפּגעוואַרט אַ גרויסער המון. אַ קאָזאַקן-וואַך פון לייב-גוואַרדייאישן אַטאַמאַנישן פולק האָט באַגלייט די געקומענע צום בנין פון פּאָסט-און טעלעגראַפן-אַמט. אַ גאַנצע נאַכט איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן די זיצונג צווישן די מיטגלידער פון מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט מיט די געקומענע דעלעגאַטן פון דער רעגירונג.

פון מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט האָבן זיך באַטייליקט זיבעצן מאַן. אויף דער רעדע פון אַגאַיעוו, וועלכער האָט באַשולדיקט דעם מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט אין פאַרראַט לגבי דעם דאָן און סאָלידאַריטעט מיט די באָלשעוויקעס, האָט פּאָדטיאָלקאָוו דער ערשטער אים געגעבן אַ שאַרפן ענטפער. נאָך אים זענען אַרויסגעטרעטן קריוואָשליקאָוו און לאַגוטין. די רעדע פון מיליטערישן עסאַול קושנאַרעוו איז פיל מאָל איבערגעריסן געוואָרן דורך די פאַרזאַמלטע קאָזאַקן אין קאָרידאָר. איינער פון דער מאַשינגעווער-קאָמאַנדע האָט אין נאָמען פון די רעוואָלוציאָנערע קאָזאַקן געפאָדערט צו אַרעסטירן די דעלעגאַציע.

די באַראַטונג האָט נישט געבראַכט קיין שום רעזולטאַט. ערשט אַרום צוויי אַ זייגער ביינאַכט, ווען ס'איז קלאָר געוואָרן, אַז קיין פאַרשטענדיקונג קאָן נישט דערגרייכט ווערן, איז אָנגענומען געוואָרן דער פאָרשלאָג פון מיטגליד פון מיליטערישן קרייז קאָרעוו, צו שיקן קיין נאָוואָטשערקאַסק א דעלעגאַציע פון מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט, כדי אַנטגילטיק צו באַהאַנדלען די פראַגע וועגן דער מאַכט.

באַלד נאָך דער אַוועקגעפאָרענער דעלעגאַציע פון דער דאָנער רעגירונג, האָבן קיין נאָוואָטשערקאַסק זיך אַוועקגעלאָזט אויך די פאָרשטייער פון מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט, בראש מיט פּאָדטיאָלקאָוון. מיט דער אַלגעמיינער הסכמה זענען דעלעגירט געוואָרן: פּאָדטיאָלקאָוו, קודינאָוו, לאַגוטין, סקאַטשקאָוו, גאָלאָוואַטשעוו און מינאַיעוו. אַלס ערובניקעס זענען געבליבן אַרעסטירט אין קאַמיענסק די אָפיצירן פון אַטאַמאַנער פּולק.

X

הינטערן פענסטער פון וואַגאָן האָט געווירבלט אַ שניי-שטורעם. ביי דער האַלב-צעשטערטער שטאַכעטן-פאַרצוימונג האָבן זיך געזען צוגעגלעטע, דורכן ווינט פאַרהאַרטעוועטע שניי-בערגלעך. די זיגזאַגישע דעכער איבער זיי זענען מוסטערהאַפט געצייכנט געווען דורך די שפּורן, וואָס די פייגל האָבן איבערגעלאָזט מיט זייערע פיסלעך.

די קליינע באַן-סטאַנציעס, טעלעגראַפן-סלופּעס און דער גאַנצער גרענעצלאָזער סטעפּ אין זיין אומהיימלעכער שניי-מאָנאָטאָניע, — איז געלאָפן אויף צפון.

פּאָדטיאָלקאָוו איז געזעסן ביים פענסטער אין אַ נייער לעדערנער טוזשורקע. קעגן אים, אָנגעשפּאַרט מיטן עלנבויגן אויפן טישל, האָט געקוקט דורכן פענסטער דער שמאָל-פּלייציקער, ווי אַ בחורל דאַרער, קריוואָשליקאָוו. זיינע קינדעריש-העלע אויגן

האָבן געלויכטן מיט אומרו און דערוואַרטונג. לאַגוטין האָט זיך געקעמט דאָס קליינע בלאָנדע בערדל. דער בריים־צעוואַקסענער קאָזאַק מינאַיעוו האָט זיך געוואַרעמט די הענט אויף דער רער פון דער דאַמף־באַהייצונג, זיך געדרייט אויף דער באַנק.

גאָלאָוואַטשעוו מיט סקאַטשעוון האָבן וועגן עפּעס שטיל געשמועסט, ליגנדיק אויף די אייבערשטע פּאָליצעס.

אין וואַגאָן איז געווען שטאַרק אָנגערייכערט, קיל. די מיטגלידער פון דער דעלעגאַציע, מאָרנדיק קיין נאָוואָטשערקאַסק, האָבן זיך געפילט נישט אינגאַנצן זיכער. דער שמועס האָט זיך נישט געבונדן. די שטילקייט איז געווען אַן איבלדיקע, אַ זויערע. זיי זענען דורכגעפאָרן ליכאָיע. פּאָדטיאָלקאָוו האָט אַרויסגעזאָגט דעם אַלגעמיינעם געדאַנק:

— עס וועט פון דעם גאָרנישט זיין. מיר וועלן צווישן זיך נישט דורכקומען.

— אַן עבירה דאָס פאָרן, — האָט לאַגוטין אים אונטערגעהאַלטן.

זיי האָבן ווידער לאַנג געשוויגן. פּאָדטיאָלקאָוו האָט רעגלמעסיק באַוועגט מיטן האַנט־קנאָכן, ווי ער וואָלט דורכגעלאָזט אַ וועב־שיפל דורך די אויגן. פון צייט־צו־צייט האָט ער געוואָרפן אַ בליק אויפן מאַטן גלאַנץ פון זיין לעדערנער טוזשורקע און זיך געקוויקט מיט איר.

נאָוואָטשערקאַסק האָט זיך דערנענטערט. מינאַיעוו האָט אויף דער מאַפּע אָפּגעזוכט דעם דאָן, וואָס פליסט ברייט אַוועק פון דער שטאָט, און אָנגעהויבן דערציילן:

— די קאָזאַקן פלעגן אָפּדינען זייער טערמין אין אַטאַמאַנישן פולק, — מען גרייט זיי צום אַהיימפאָרן. זיי פאַרלאָדענען די קופערטס, דאָס פאַרמעג זייערס, די פערד. דער עשעלאָן גייט, און אָט הינטער וואָראָניעזש, וואו ס'קומט דאָס ערשטע מאָל אויס אַריבערצופאָרן דעם דאָן, הייבט אָן דער מאַשיניסט, וואָס פירט דעם צוג, צו פאָרן פאַמעלעך, גאָר פאַמעלעך... ער ווייסט שוין, אין וואָס עס האַנדלט זיך. ווי נאָר דער צוג קומט אַרויף אויף

דער בריק, — טאַטעלעך מיינע!... וואָס דאָ הייבט זיך אָן! די קאָזאַקן ווערן פשוט משוגע: „דער דאָן! אונזער דאָן! דער שטי- לער דאָן! דער פאָטער אונזערער, דער שפּייזער! אור-ר-ראַ-אַ-אַ!" און מען וואַרפט דורך די פענסטער, גלייך פון דער בריק אין וואַסער אַראָפּ, דורכן אייזן-געפלעכט, היטלען, אַלטע שינעלן, שאַראָוואַרן, ציכלעך, העמדער, פאַרשידענע קליינינקייטן. מען גיט מתּנות דעם דאָן, זיך אומקערנדיק פון דינען. דו שטייסט און קוקסט אַמאָל, און פּלוצלינג זעסטו, ווי איבערן דאָן שווימען בלויע אַטאַמאַנישע היטלען, ווי שוואַנען אָדער בלומען... נאָך פאַרצייטנס איז דער מנהג איינגעפירט געוואָרן.

דער צוג האָט פאַרהאַלטן דעם גאַנג און זיך אָפּגעשטעלט. די קאָזאַקן זענען אויפגעשטאַנען. פאַרציִענדיק דעם רימען איבערן שינעל, האָט קריוואָשליקאָוו קרום געשמייכלט:

— נו, זענען מיר ענדלעך אָנגעקומען.

— עפּעס וואַרט מען אונז נישט אָפּ מיט ברויט און זאַלץ! — האָט סקאַטשקאָוו געפּרוּווט מאַכן לצנות.

דורך דער טיר, נישט אָנקלאַפּנדיק, איז אַרייַנגעקומען אַ הויכער, בראַווועל עסאַול. ער האָט באַטראַכט די מיטגלידער פון דער דעלעגאַציע מיט באַטאַפּנדיקע, פיינטלעכע אויגן און מיט בכּיוונדיקער גראָבקייט געזאָגט:

— איך בין באַפולמעכטיקט געוואָרן אייך צו באַגלייטן. זייט זיך מטריח, הערן באָלשעוויקעס, גלייך צו פאַרלאָזן דעם וואַגאָן. איך בין נישע ערוב פאַרן המון און... אייער זיכערקייט.

ער האָט לענגער ווי אויף אַלע, פאַרהאַלטן דעם בליק אויף פּאָדטיאָלקאָוון, ריכטיקער — אויף זיין אָפיצירישער טוזשורקע; שוין מיט אָפענער פיינטלעכקייט קאָמאַנדעוועט:

— גייט אַרויס פון וואַגאָן, שנעלער!

— אָט זענען זיי, די אויסוואורפן, די פאַררעטער פון קאָזאַקנ- טום! — האָט פון געפּאַקטן פעראָן אויסגעשריגן עפּעס אַן אָפיציר מיט לאַנגע וואָנסעס.

פּאָדטיאָלקאָוו איז בלייך געוואָרן, אַ קוק געטון אויף קרי-

וואָשליקאָוון מיט אַ לייכט צערודערטן, שיקלדיקן בליק. יענער איז אַרויסגעגאַנגען נאָך פּאָדטיאָלקאָוון; שמייכלענדיק, האָט ער אַ שעפּטשע געטון:

— „ניט אין זיסן געמירמל פון ליוב, נאָר אין די ווילדע אויסגעשרייען פון האַס, — הערן מיר די אָנערקענונג פון אונזער טאַט...״ הערסט, פעדאָר?

און כאָטש פּאָדטיאָלקאָוו האָט ניט דערהערט די לעצטע ווערטער, האָט ער אַלץ געשמייכלט.

זיי האָט באַגלייט אַ שטאַרקע אָפיצירישע וואַך. ביז דער סאַמע קרייז־פאַרוואַלטונג איז זיי נאָכגעגאַנגען דער צעווילדעוועטער המון, וואָס האָט זיך געריסן זיי צו לינטשן. עס האָבן מיט די געמיינסטע ווערטער באַליידיקט די דעלעגאַטן ניט בלויז אָפיצירן און יונקערס, נאָר אויך קאָזאַקן, אויך אָנשטענדיק געקליידטע דאַמען, אויך שטודירנדיקע יוגנט.

— ווי אַזוי דערלאָזט איר צו אַזאַ נידערטרעכטיקייט! — האָט דער אויפגערעגטער לאַגוטין זיך געווענדט צו איינעם פון די אָפיצירן, וואָס האָבן זיי באַגלייט.

יענער האָט אים אָפּגעמאָסטן מיט אַ פאַראַכטנדיקן בליק און אַ שעפּטשע געטון:

— דאַנק גאָט, וואָס דו וועסט לעבן בלייבן... ווען איך וואָלט געהאַט די מאַכט — וואָלט איך דיר, כאָם דו... או־ו־ו, נבלה!

אים האָט איינגעהאַלטן מיט אַ בליק פון פאָרוואורף אַ צווייטער, אַ ייִנגערער.

— מיר זענען שוין איינמאָל אַריינגעפאַלן! — האָט סקאָטשעוו געפינען אַ מאָמענט אַ שעפּטשע צו טון צו גאָלאָוואַטשאָוון.

— ווי צו אַ טויט־אורטייל פירט מען אונז...

דער זאַל פון דער קרייז־פאַרוואַלטונג האָט ניט אַריינגענומען אַלע, וואָס האָבן זיך פאַרזאַמלט. בשעת די געקומענע דעלעגאַטן האָבן זיך אויסגעזעצט אין איין זייט טיש, לויט די פאַראָרדענונגען פון עפּעס אַ סאָטניק, — זענען צוגעקומען די מיטגלידער פון דער רעגירונג.

מיט אַ פעסטן, וועלפישן טריט איבער דער גאַנצער זויל, באַגלייט פון באָגאַטיעווסקין, איז דורכגעגאַנגען דער לייכט געהאָרבעטער קאַלעדין. ער האָט אָפּגערוקט זיין שטול, זיך געזעצט, מיט אַ רויקער באַוועגונג אַרויפגעלייגט אויפן טיש זיין היטל פון האַקי־קאָליר, אויף וועלכן ס'האָט זיך געבלייכט די אָפיצירישע קאָקאַרדע, זיך אַ גלעט געטון איבער די האָר, און פאַרקנעפלענדיק מיט די פינגער פון דער לינקער האַנט דאָס קנעפל אויף דער זייטיקער גרויסער קעשענע פון פרענטש, האָט ער זיך עטוואָס אָנגעבויגן אין דער זייט אַריין פון באָגאַטיעווסקין, וועלכער האָט אים עפעס געזאָגט. זיין יעדע באַוועגונג איז אָנגעגאָסן געווען מיט פעסטער געלאַסענער זיכערקייט, מיט צייטיקער קראַפט; אַזוי האַלטן זיך געוויינטלעך מענטשן, וואָס שטייען אַ לענגערע צייט ביי דער מאַכט און האָבן אויסגעאַרבעט פאַר זיך אין משך פון אַ גאַנצער רייע יאָרן אַ באַזונדערן אופן פון באַנעמונג, פון מאַנירן, ווי אַזוי צו האַלטן דעם קאָפּ, ווי אַזוי צו שטעלן דעם טריט, און דאָס אונטערשיידט זיי פון אַלע אַנדערע מענטשן. צווישן אים און פאָדטיאָלקאָוון איז געווען אַ סך ענלעכס. דערפאַר האָט באָגאַטיעווסקי פאַרלוירן אויף דער שכנות מיט קאַלעדינען. ער האָט אויסגעזען אַ סך נישט אָנזעעוודיקער און דענערווירטער צוליב די אונטערהאַנדלונגען, וואָס האָבן געדאַרפט פאָרקומען.

באָגאַטיעווסקי האָט עפעס גערעדט, לייכט באַוועגנדיק מיט די ליפן, וואָס זענען באַדעקט געווען מיט דער העלער באַקליידונג פון די אַראָפּגעהאָנגענע וואָנסעס, פינקלענדיק מיט די שאַרפע קרום־אַריינגעשטעלטע אויגן פון הינטער די פענסנע אַפער. זיין נערוועזיטעט האָט זיך אויסגעדריקט אין אופן פון גלייך מאַכן זיך דאָס קעלנערל, פון באַרירן מיט גלעטנדיקע פינגער די שיפּ־אויסגעבויגענע קינביינער פון דער ענערגישער גאָמבע, פון באַוועגן מיט די ברעמען, וואָס האָבן זיך צעפליגלט איבער די ברייטע וויעס.

פון ביידע זייטן פון קאַלעדינען, וואָס איז געזעסן אין צענטער, האָבן זיך אַוועקגעזעצט די מיטגלידער פון דער מיליטע־

רישער רעגירונג. טייל פון זיי זענען געקומען קיין קאַמיענסק: קאַרעוו, סוויעטאָזאַראָוו, אולאַנאָוו, צַגעעוו; אַ ביסל ווייטער האָבן זיך אויסגעזעצט יעלאַטאָנצעוו, מיעלניקאָוו, באָסע, שאָשניקאָוו, פּאָליאַקאָוו.

פּאָדטיאָלקאָוו האָט געהערט, ווי מיטראָפאַן באָגאַיעווסקי האָט עפּעס געזאָגט קאַלעדינען מיט אַ האַלב קול.

יענער האָט קורציכטיק זיך פאַרזשמורעט אויף פּאָדטיאָלקאָוון, וואָס האָט פאַרנומען אַן אָרט קעגן אים, און געזאָגט:

— איך מיין, אַז מען מעג אָנהייבן.

פּאָדטיאָלקאָוו האָט אַ שמייכל געטון און מיט אַ הויך קול מיטגעטיילט וועגן די צילן פון דער געקומענער דעלעגאַציע. קריוואָשליקאָוו האָט אויסגעשטרעקט איבערן טיש דעם צוגעגרייטן אולטימאַטום פון מיליטעריש־רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט, אָבער קאַלעדין האָט אָפּגערוקט דאָס פּאַפּיר מיט אַ באַוועגונג פון דער ווייסער האַנט און אַנטשלאָסן געזאָגט:

— עס האָט נישט קיין זין צו פאַרלירן צייט אויפן באַקענען איטלעכן רעגירונגס־מיטגליד באַזונדער מיטן דאָזיקן דאָקומענט. זייט אייך מטריח איבערצולייענען אייער אולטימאַטום אויפן קול. דערנאָך וועלן מיר דיסקוטירן.

— לייען, — האָט פּאָדטיאָלקאָוו באַפוילן.

ער האָט זיך געהאַלטן מיט ווירדע, נאָר קענטיק, ווי אַלע מיטגלידער פון דער דעלעגאַציע, זיך געפילט נישט אינגאַנצן זיכער. קריוואָשליקאָוו איז אויפגעשטאַנען. זיין מיידליש־קלינגענדיק און איינצייטיק נישט דייטלעך קול האָט זיך גענומען טראָגן איבערן געפּאַקטן זאַל:

די גאַנצע מאַכט איבער די מיליטערישע אָפּטיילונגען און דער אָנפירונג מיט די קריגס־אָפּעראַציעס אין קרייז פון די דאָנער קאָזאַקן־חיילות גייט איבער דעם היינטיקן צענטן יאַנואַר *1918* יאָר פון מיליטערישן אַטאַמאַן צום דאָנער קאָזאַקישן מיליטעריש־רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט.

אַלע פּאַרטיזאַנישע אָפּטיילונגען, וואָס זענען טעטיק קעגן רעוואָלוציאָנערן חיל, ווערן אָפּגערופן און אַנטוואָפנט דעם 15-טן יאַנואַר היי-יאָר, דעסגלייכן די פּריוויליקע מחנות און שולן פון די יונקערס און אונטעראָפיצירן. אַלע באַטייליקטע פון דידאָזיקע אָרגאַניזאַציעס, וואָס האָבן נישט געוואוינט ביים דאָן, ווערן אַרויסגעשיקט פון די גרענעצן פון דאָנער קרייז אין זייערע וואוינונגס-ערטער.

באַמערקונג. דאָס געווער, די אויסריכטונג און מונדירונג דאַרפן אָפּגעגעבן ווערן דעם קאָמיסאַר פון מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט. רייזע-שיינען אויף אַרויסצופאָרן פון נאָוואָטשערקאַסק ווערן אַרויסגעגעבן דורכן קאָמיסאַר פון מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט.

די שטאָט נאָוואָטשערקאַסק דאַרפן פאַרנעמען קאָזאַקן-פּולקן, וואָס וועלן באַשטימט ווערן דורכן מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט.

די מיטגלידער פון מיליטערישן קרייז דערקלערן זיך פאַר נישט באַפולמעכטיקט פון 15-טן יאַנואַר אָן.

די גאַנצע פּאָליציי, וואָס איז באַשטימט געוואָרן דורך דער מיליטערישער רעגירונג און באַשטייט פון די גרובן-אַרבעטער און זאַוואָדן פון דאָנער קרייז, ווערט אָפּגערופן.

עס ווערט באַקאַנט געמאַכט אין גאַנצן דאָנער קרייז, אין אַלע סטאַניצעס און כוטאָרס, וועגן פּריווילִיקן אָפּזאָגן זיך דורך דער מיליטערישער רעגירונג פון אירע פולמאַכטן, כדי אויסצומיידן בלוט-פאַרגיסונג, און וועגן תיכּפדיקן איבערגעבן די מאַכט דעם מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט פון קאָזאַקישן קרייז, ביזן איינשטעלן די שטענדיקע מאַכט פון דער גאַנצער אַרבעטנדיקער באַפעלקערונג.

ווי נאָר קריוואָשליקאָווס קול איז פאַרשוויגן געוואָרן, האָט קאַלעדין הויך געפרעגט:

— וועלכע טיילן האָבן אייך באַפולמעכטיקט?

פאָדטיאָלקאָוו האָט זיך איבערגעקוקט מיט קריוואָשליקאָוון און אָנגעהויבן אויסרעכענען, ווי פאַר זיך:

— דאָס אַטאַמאַנישע פולק פון דער לייב-גוואַרדיע, דאָס קאָזאַקישע פולק פון דער לייב-גוואַרדיע, די זעקסטע באַטאַרייע, דאָס פיראונפערציקסטע פולק, די צוויי-און-דרייסיקסטע באַטאַרייע, די פערצעגטע באַזונדערע סאָטניע... — ביים אויסרעכענען האָט ער יעדעס מאָל פאַרבויגן אַ פינגער אויף דער לינקער האַנט; אין זאַל האָט זיך דערהערט אַ שושקען, אַ גיפטיק אָפלאַכן, און כמו-רענדיק זיך, האָט פאָדטיאָלקאָוו אַרויפגעלייגט די געל-האָריקע הענט אויפן טיש און גענומען העכער אויסרעכענען: — דאָס אַכט-און-צוואָנציקסטע פולק, די אַכט-און-צוואַנציקסטע באַטאַרייע, די צוועלפטע באַטאַרייע, דאָס צוועלפטע פאָלק...

— דאָס ניין-און-צוואָנציקסטע פולק, — האָט לאַגוטין שטיל אונטערגעזאָגט.

— ...דאָס ניין-און-צוואָנציקסטע פולק, — האָט פאָדטיאָלקאָוו ווייטער אויסגערעכנט שוין זיכערער און העכער: — די דרייצענטע באַטאַרייע, די קאַמיענסקער אָרטיקע קאָמאַנדע, דאָס צענטע פולק, דאָס צווייטע פוסגייער-פולק, דאָס צווייטע רעזערוו-פולק, דאָס אַכטע פולק, דאָס פערצענטע פולק.

נאָך עטלעכע אומבאַדייטנדע פראַגן און קורצן אויסטויש פון מיינונגען, האָט קאַלעדין געפרעגט, זיך אָנשפאַרנדיק מיט דער ברוסט אָן ברעג טיש, אָנשטעלנדיק דעם בליק אויף פאָדטיאָלקאָוון:

— צי אָנערקענט איר די מאַכט פון פאָלקס-קאָמיסאַרן-ראַט?

אויסטרינקענדיק אַ גלאָז וואַסער, האָט פאָדטיאָלקאָוו אַוועקגעשטעלט די קאַראַפקע אויפן טעלער, זיך אָפגעווישט מיטן אַרבל די וואָנסעס און געענטפערט אויסמיידנדיק:

— דאָס קאָן זאָגן בלויז דאָס גאַנצע פאָלק.

קריוואָשליקאָוו האָט זיך אַריינגעמישט, מורא האָבנדיק, אַז דער אָפנהאַרציקער פאָדטיאָלקאָוו זאָל זיך נישט אַרויסכאַפּן מיט עפּעס איבעריקס.

— די קאָזאַקן פאַרטראָגן נישט אַזאַ אָרגאַן, אין וועלכן עס

גייען אַריין פאַרשטייער פון דער פּאַרטיי „פאָלקס־באַפרייאונג". מיר — זענען קאָזאַקן, און די אָנפירונג ביי אונז דאַרף זיין אַן אייגענע, אַ קאָזאַקישע.

— ווי אַזוי זאָלן מיר אייך פאַרשטיין, ווען אין דער שפּיץ פון ראַט שטייען נאַטשאַלניקעס און נאָך אַזעלכע?

— זיי האָט אָנפאַרטרויט רוסלאַנד, — האָבן מיר אויך צו זיי צוטרוי!

— וועט איר האָבן מיט זיי באַציִונגען?

— יאָ!

פּאָדטיאָלקאָוו האָט איינשטימיק אַ הוסט געטון און אונטער־געהאַלטן:

— מיר רעכענען זיך נישט מיט פּערזאָנען, — מיר רע־כענען זיך מיט דער אידעע.

אַ מיטגליד פון דער מיליטערישער רעגירונג האָט אָפּנהאַר־ציק געפרעגט: „צי אַרבעט דער ראַט פון די פאָלקס־קאָמיסאַרן לטובת דעם פאָלק?"

פּאָדטיאָלקאָווס פאַרשנדיקער בליק האָט זיך געווענדט אין זיין זייט אַריין. שמייכלענדיק, האָט ער געשוויגן אַ ווײַלע, אויס־געשטרעקט די האַנט צו דער קאַראַפקע, זיך אָנגעגאָסן און גיריק אויסגעטרונקען. אַ דורשט האָט אים געמאַטערט, — ווי ער וואָלט מיטן קלאָרן וואַסער געלאָשן אַ גרויס אינערלעך פייער.

קאַלעדין האָט דראָבנע געפּויקט מיט די פינגער, פאַרשנדיק אויסגעפרעגט:

— וואָס פאַר אַ געמיינזאַמס האָט איר מיט די באָלשעוויקעס?

— מיר ווילן איינפירן ביי זיך אין דאָנער קרייז אַ קאָזאַ־קישע זעלבסטפאַרוואַלטונג.

— יאָ, אָבער אייך איז דאָך, מסתמא, באַקאַנט, אַז אויפן פערטן פעברואַר ווערט צונויפגערופן די מיליטערישע פאַרוואַלטונג. די מיטגלידער וועלן אויפסניי געוויילט ווערן. צי זענט איר מסכים אויף אַ בשותּפותדיקער קאָנטראָל?

— ניין! — פּאָדטיאָלקאָוו האָט אויפגעהויבן דעם אַראָפּגע־

לאָזטן בליק און פעסט געענטפערט: — אויב איר וועט זיין אַ מינדערהייט, — וועלן מיר אייך דיקטירן אונזער ווילן.

— אָבער דאָס איז דאָך געוואַלט!

— יאָ.

איבערפירנדיק דעם בליק פון פּאָדטיאָלקאָוון אויף קריוואָש-ליקאָוון, האָט מיטראָפּאַן באָגאַיעווסקי געפרעגט:

— איר אָנערקענט די מיליטערישע פאַרוואַלטונג?

— דאָס וועלן מיר זען... — פּאָדטיאָלקאָוו האָט אַ דריק געטון מיט די ברייטע פּלייצעס. — דער מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערער קרייז-קאָמיטעט וועט צונויפרופן אַ צוזאַמענפאָר פון דער... גו, פון דער באַפעלקערונג. ער וועט אַרבעטן אונטער דער קאָנטראָל פון אַלע מיליטערישע טיילן. אויב דער צוזאַמענפאָר וועט אונז נישט באַפרידיקן, — וועלן מיר אים נישט אָנערקענען.

— ווער-זשע וועט זיין דער ריכטער? — קאַלעדין האָט אונטערגעהויבן די ברעמען.

— דאָס פאָלק! — פּאָדטיאָלקאָוו האָט שטאָלץ פאַרוואָרפן דעם קאָפּ; סקריפּענדיק מיט דער לעדער פון דער טוזשורקע, האָט ער זיך אויסגעלייגט אויפן אָנלען פון געשניצטן פּאָטעל

נאָך אַ קורצער הפסקה האָט גערעדט קאַלעדין. אין זאַל האָט דאָס גערויש זיך איינגעשטילט, אין דער געשאַפענער שטילקייט האָט דייטלעך געקלונגען דער נידעריקער האַרבסטיק-מאַטער טעמבער פון אַטאַמאַנס קול.

— די רעגירונג קאָן זיך נישט אָפּזאָגן פון אירע פולמאַכטן אויף דער פאָדערונג פון מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קרייז-קאָמיטעט. די איצטיקע רעגירונג איז אויסגעקליבן געוואָרן דורך דער גאַנצער באַפעלקערונג פון דאָן, און בלויז זי אַליין, נישט קיין באַזונדערע טיילן, קאָן פאָדערן פון אונז זיך אָפּצוזאָגן פון די פולמאַכטן. אונטער דער ווירקונג פון דער פאַרברעכערישער אַגיטאַציע פון די באָלשעוויקעס, וואָס שטרעבן אָנצוּוואַרפן דעם קרייז זייערע אָרדענונגען, פאָדערט איר איבערצוגעבן אייך די מאַכט. איר — זענט אַ בלינד געווער אין די הענט פון די באָלשעוויקעס. איר פירט אויס

דעם ווילן פון די דייטשישע אגענטן, נישט אפגעבנדיק זיך קיין חשבון פון דער קאלאסאלער פאראנטווארטלעכקייט, וואס איר נעמט אויף זיך לגבי דעם גאנצן קאזאקנטום. איך ראט אייך זיך מיישב צו זיין, ווייל איר ווער ברענגען אויף אייער היימישן קאנט אומדערהערטע פרעניות, גייענדיק אויפן וועג פון קריג מיט דער רעגירונג, וואס דריקט אויס דעם ווילן פון דער גאנצער באפעלקערונג. איך לויף נישט אויף דער מאכט. עס וועט זיך פארזאמלען דער גרויסער מיליטערישער קרייז — און ער וועט אנפירן מיטן גורל פון דער געגנט, נאר ביז זיין צונויפרופן בין איך מחויב צו בלייבן אויף מיין פאסטן. איך ראט אייך צום לעצטן מאל זיך מיישב צו זיין.

נאך אים האבן גערעדט די רעגירונגס-מיטגלידער פון די קאזאקישע און אויך פרעמדע טיילן. א לאנגע רעדע, וואס איז דורכגעפלאכטן געווען מיט זיסע הבטחות, האט אויסגעגאסן אויף די קעפ פון די רעווקאם-מיטגלידער דער עס-ער באסע.

לאגוטין האט אים איבערגעריסן מיט אן אויסגעשריי:

— אונזער פאדערונג איז — גיט איבער די מאכט דעם מיליטעריש-רעוואלוציאנערן קאמיטעט! עס איז נישטא וואס צו ווארטן, אויב די מיליטערישע רעגירונג וויל פרידלעך פארענדיקן דעם ענין...

באגאיעווסקי האט א שמייכל געטון:

— הייסט עס?...

— ...מען דארף מיטיילן אלע, אז די מאכט איז איבערגעגאנגען צום רעווקאם. ווארטן צוויי מיט א האלבער וואך ביז אייער קרייז וועט זיך פארזאמלען, טאר מען נישט! דאס פאלק איז שוין אזוי אויך שרעקלעך אויפגעברויזט פון צארן.

קארעוו האט לאנג געפלוידערט, און סוויעטאזארעוו האט געזוכט אן אוממעגלעכן קאמפראמיס.

פאדטיאלקאוו האט זיי אויסגעהערט מיט דענערווירונג. ער האט אייליק געווארפן א בליק אויף די פנימער פון זיינע חברים, באמערקט, אז לאגוטין כמורעט זיך און ווערט בלייך, קריוואשליי-

קאָוו נעמט די אויגן נישט אַראָפּ פון טיש, גאָלאָוואַטשעוו רייסט זיך אומגעדולדיק עפּעס צו זאָגן. אָפּוואַרטנדיק אַ פּאַסיקן מאָמענט, האָט קריוואָשליקאָוו שטיל אַ שעפּטשע געטון: „זאָג!‟

פּאָדטיאָלקאָוו האָט אויף דעם נאָר געוואַרט. אָפּרוקנדיק די שטול, האָט ער אָנגעהויבן רעדן מיט אָנשטרענגונג, שטאַמלענדיק פון אויפרעגונג, זוכנדיק עפּעס גרויסע, צעשמעטערנדיקע ווערטער פון איבערצייגונג.

— איר זאָגט נישט דאָס, וואָס מען דאַרף! אויב מען וואָלט געגלייבט דער מיליטערישער רעגירונג, — וואָלט איך זיך מיט פאַרגעניגן אָפּגעזאָגט פון מיינע פאָדערונגען... אָבער דאָס פאָלק גלייבט דאָך נישט! נישט מיר, נאָר איר הייבט אָן די בירגער־קריג! פאַרוואָס האָט איר אויפגענומען אויף דער קאָזאַקישער ערד פאַרשידענע אַנטלאָפענע גענעראַלן? דערפאַר פאַרפירן דאָך די באָלשעוויקעס אַ מלחמה קעגן אונזער שטילן דאָן. איך וועל מיך אייך נישט אונטערוואַרפן! נישט דערלויבן! זאָל מען איבער מיין טויטן קערפער אַריבערגיין! מיר וועלן אייך מיט פאַקטן פאַרוואַרפן! איך גלייב נישט, אַז די מיליטערישע רעגירונג זאָל מציל זיין דעם דאָן! וואָסערע מיטלען ווערן אָנגענומען קעגן די טיילן, וואָס ווילן זיך אייך נישט אונטערוואַרפן?... אַהאַ, דאָס איז עס דאָך. פאַרוואָס העצט איר אויף די גרובן־אַרבעטער אייערע פאַרטיזאַנער? פון דעם קומט דאָך אַרויס דאָס גאַנצע שלעכטס! זאָגט מיר: ווער קאָן ערוב זיין, אַז די מיליטערישע רעגירונג וועט אָפּווענדן די בירגער־קריג?... איר האָט נישט וואָס אַקעגנצושטעלן. און דאָס פאָלק מיט די פראָנט־קאָזאַקן זענען מיט אונז!

איבערן זאַל האָט ווי דער געשאָרך פון אַ ווינט זיך צעטראָגן אַ געלעכטער; עס האָבן זיך דערהערט אויפן אַדרעס פון פּאָדטיאָלקאָוון אומווירדיקע אויסגעשרייען. ער האָט אויסגעדרייט אין יענער זייט אַריין דאָס רויט־צעהיצטע פנים און אויסגעשריגן, שוין נישט באַהאַלטנדיק זיין ביטערן צאָרן:

— איר לאַכט אַצינד, אָבער דערנאָך וועט איר וויינען! —

און ער האָט זיך אויסגעדרייט צו קאַלעדינען און אַ שפּריץ געטון אויף אים מיט זיינע קאַרטעטש־אויגן: — מיר פאָדערן די מאַכט איבערצוגעבן אונז, די פאָרשטייער פון אַרבעטנדיקן פאָלק, און באַזייטיקן אַלע בורזשויען און די פריוויליקע אַרמיי... און די איצטיקע רעגירונג דאַרף אויך אָפּטרעטן!

קאַלעדין האָט מיד אָנגעבויגן דעם קאָפּ.

— איך קלויב מיך פון נאָוואָטשערקאַסק אינערגעץ נישט אַוועקצוגיין, און וועל נישט אַוועקגיין.

נאָך אַ קליינער הפסקה איז די זיצונג באַנייט געוואָרן מיט אַ רעדע פון מיעלניקאָוון.

— די רויטגוואַרדייאישע אָפּטיילונגען רייסן זיך צום דאָן, כדי צו פאַרטיליקן דאָס קאָזאַקנטום! זיי האָבן אומגעבראַכט רוס־לאַנד מיט זייערע אומזיניקע אָרדענונגען און ווילן אויך אומברענ־גען אונזער קרייז! די געשיכטע ווייסט נישט פון אַזעלכע ביישפּילן, אַז מיט אַ לאַנד זאָל פאַרנופטיק רעגירן לטובת דעם פאָלק אַ הייפל אוזורפאַטאָרן און רמאים. רוסלאַנד וועט אויפוואַכן — און אָפּ־וואַרפן דידאָזיקע אָטרעפּיעווס!* און איר, פאַרבלענדטע פון פרעמדן משוגעת, ווילט אַרויסרייסן די מאַכט פון אונזערע הענט, כדי צו עפענען די טויערן די באָלשעוויקעס! ניין!

— גיט איבער די מאַכט דעם רעווקאָם — וועלן די באָלשע־וויקעס אָפּשטעלן דעם אָנגריף... — האָט פּאָדטיאָלקאָוו אַריינגע־וואָרפן.

מיט קאַלעדינס דערלויבניש איז פון פובליקום אַרויסגע־טרעטן דער אונטערעסאַול שעין, אַ געאָרגי־קאַוואַליער פון אַלע פיר

* אָטרעפּיעוו גרישקאַ, צאַר־אוזורפאַטאָר. — אַזוי האָבן די באַיאַרן און שטאָטישע בורזשואַזיע גערופן דעם צאַר פון אָנהייב XVII־טן יאָר־הונדערט, וואָס איז אַרויפגעזעצט געוואָרן אויפן טראָן דורכן אַדל, צו וועלכן זיי זענען פיינטלעך געווען, אָננעמענדיק אים פאַר איינעם פון די אַנטלאָפענע מאָנאַכן — גריגאָרי אָטריעפּיעוו.

מדרגות, וואָס האָט פון אַ פּשוטן קאָזאַק זיך דערדינט צום ראַנג פון אונטערסאָוול. ער האָט זיך גלייך געמאַכט די פּאַלבן פון מונדיר, ווי פאַר אַ פּאַראַד, — און גלייך אַריבער אין גאַלאָפּ:

— וואָס, סטאַניצע-לייט, הערט איר זיי! — האָט ער געשריגן מיט אַ הויך קול, ווי ביים קאָמאַנדעווען, פּאָכענדיק מיט דער האַנט, ווי מיט אַ שווערד. — מיר האָבן מיט די באָלשעוויקעס קיין שום געמיינזאַמס נישט! בלויז פאַררעטער פון דאָן און קאָזאַקנטום קאָנען רעדן וועגן איבערגעבן די מאַכט די ראַטן און רופן די קאָזאַקן צו גיין מיט די באָלשעוויקעס! — און, שוין גלייך אָנווייזנדיק אויף פּאָדטיאָלקאָוון, ווענדנדיק זיך אוממיטלבאַר צו אים, האָט ער, אַן אָנגעבויגענער, געשריגן: — צי דען מיינט איר, פּאָדטיאָלקאָוו, אַז אייך, אַן אומגעבילדעטן קאָזאַק, אַן אַנאַלפאַבעט, וועט נאָכגיין דער דאָן? אויב יאָ, — וועלן דאָס זיין אַ הייפל אָפּגעריסענע קאָזאַקן, וואָס האָבן פאַרלוירן זייערע היימען. אָבער אויך זיי, ברודער, וועלן אויפוואַכן — און טאַקע דיך אויפהענגען!

אין זאַל האָבן זיך צעוויגט די קעפּ, ווי די קאָפּעלושן פון ביר-רויזן, וואָס ווערן אויפגערודערט דורכן ווינט; עס איז דורכגעלאָפן אַ געמירמל פון אַפּראָבירנדיקע קולות. שעין האָט זיך געזעצט. אים האָט פון הינטן מיט אָנערקענונג געקלאַפּט איבער דער פּלייצע עפּעס אַ הויכער אָפיציר אין אַ פּעלצל, מיט שליפעס פון אַ מיליטערישן עלטסטן. אַרום זיי האָבן זיך פאַרזאַמלט אָפיצירן. אַ היסטעריש ווייבעריש קול האָט מיט געררטקייט געפּלאַפּלט:

— אַ דאַנק, שעין, אַ דאַנק!

— בראַוואָ, עסאַול שעין! בראַוויסימאָ! — האָט מיט אַ גימנאַזיסטישן באַס פון אַ האַן געקרייעט עמעצער פון די שטענדיקע גאַלעריע-באַזוכער, גלייך באַשענקענדיק דעם אונטערסאַוול שעין מיט אַן איבעריקן ראַנג.

די שיין-רעדערס און באַזינגערס פון דער דאָנער רעגירונג

האָבן נאָך לאַנג באַארבעט די קאָזאַקן — די מיטגלידער פון ביי-געשאַפענעם קאָמיטעט רעוואָקאָם. אין זאַל איז געווען אָנגעריי-כערט, גרוי, דושנע. הינטער די פענסטער האָט די זון פאַרענדיקט איר טעגלעכן גאַנג. די געפרוירענע צווייגלעך פון די יאָדלע-ביי-מער האָבן זיך געקלעבט צו די שויבן פון די פענסטער. די, וואָס זענען געזעסן אויף די פענסטער-פאַראָפּעטן, האָבן געהערט דאָס פאַרנאַכטיקע קלינגען פון די גלעקער און דורכן וואָיען פון ווינט — דאָס היזעריקע פייפן פון די לאָקאָמאָטיוון.

לאַגוטין האָט נישט אויסגעהאַלטן; איבעררייסנדיק איינעם פון די מיליטערישע אָראַטאָרן, האָט ער זיך געווענדט צו קאַלעדינען:

— דעצידירט אייך, ס'איז צייט צו פאַרענדיקן;

אים האָט מיט אַ האַלב קול פאַרהאַלטן באָגאַיעווסקי:

— דענערווירט אייך נישט, לאַגוטין! אַט איז וואַסער. פאַר פאַמיליע-מענטשן און גענייגטע צו פאַראַליזש איז געפערלעך זיך צו דענערווירן. און חוץ דעם, ווערט בכלל נישט רעקאָמענדירט איבערצורייסן אָראַטאָרן, — דאָ איז דאָך נישט עפעס קיין דעפּו-טאַטן-ראַט!

מיט אַ שטאָך-וואָרט האָט אויך געענטפערט לאַגוטין, אָבער די אַלגעמיינע אויפמערקזאַמקייט איז ווידער צוגעצויגן געוואָרן דורך קאַלעדינען. ער האָט געפירט דעם פּאָליטישן שפּיל פונקט אַזוי זיכער, ווי פריער, און ווידער זיך אָנגעשטויסן אויפן איינ-פאַכן פויערישן פאַנצער פון פאָדטיאָלקאָווס ענטפערס.

— איר האָט געזאָגט, אַז אויב מיר וועלן אייך איבערגעבן די מאַכט, וועלן די באָלשעוויקעס אָפּשטעלן זייער אָנגריף אויפן דאָן. אַזוי מיינט איר. אָבער ווי אַזוי די באָלשעוויקעס וועלן האַנדלען, צוקומענדיק צום דאָן, — דאָס ווייסן מיר נישט.

— דער קאָמיטעט איז זיכער, אַז די באָלשעוויקעס וועלן באַשטעטיקן, וואָס איך האָב געזאָגט. פּרווט: גיט אונז איבער די מאַכט, באַזייטיקט פון דאָן די פרייוויליקע, לאָזט פונאַנדער אייערע

פּאַרטיזאַנער, — און איר וועט זען: די באָלשעוויקעס וועלן פאַרענדיקן די מלחמה!

אין אַ ווײַלע אַרום איז קאַלעדין אויפגעשטאַנען. זײַן ענטפער איז געווען אָנגעגרייט פון פריער: טשערניעצאָוו האָט שוין באַקומען אַ באַפעל צו קאָנצענטרירן אַן אָפּטיילונג און אַטאַקירן די סטאַציע ליכאָיע. אָבער וועלנדיק געווינען צײַט, האָט קאַלעדין פאַרענדיקט די באַראַטונג מיט אַ צוג, וואָס זײַן ציל איז געווען אָפּצושלעפן:

— די דאָנער רעגירונג וועט באַהאַנדלען דעם פאָרשלאַג פון רעווקאָם און געבן אַ שריפטלעכן ענטפער מאָרגן צען אַ זייגער אינדערפרי.

XI

דער ענטפער פון דער דאָנער רעגירונג, וואָס איז איבערגעגעבן געוואָרן צומאָרגנס אינדערפרי דער דעלעגאַציע פון רעווקאָם, איז געווען פאָלגנדער:

די מיליטערישע רעגירונג פון די דאָנער חיילות, באַטראַכטנדיק די פאָדערונגען פון מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָזאַקישן קאָמיטעט, וואָס זענען פאָרגעשטעלט געוואָרן דורך דער דעלעגאַציע פון קאָמיטעט אין נאָמען פון אַטאַמאַנישן לייב-קאָזאַקישן 44-סטן, 28-סטן, 29-סטן פּולק, 10-טער, 27-סטער, 23-סטער, 8-טער אָפּטיילונג, 43-סטן און 2-טן רעזערוו-פּולק, 14-טער באַזונדערער סאָטניע, 6-סטער גוואַרדייאישער, 32-סטער, 28-סטער, 12-טער און 13-טער באַטאַרייע, 2-טן פּוסגייער-באַטאַליאָן און קאַמיענסקער אָרטיקער קאָמאַנדע, — טיילט מיט, אַז די רעגירונג שטעלט מיט זיך פאָר די פאָרשטייערשאַפט פון דער גאַנצער קאָזאַקישער קרייז-באַפעלקערונג. די אויסדערווײלטע דורך דער באַפעלקערונג רעגירונג האָט נישט קיין רעכט זיך אָפּצוזאָגן פון

אירע פולמאַכטן ביזן צונויפרופן פון נייעם מיליטערישן קרייז.

די מיליטערישע רעגירונג פון די דאָנער חיילות האָט אָנערקענט פאַר נייטיק פונאַנדערצולאָזן דעם פריערדיקן קרייז און דורכפירן נייע דעפּוטאַטן-וואַלן פון די סטאַניצעס, ווי אויך פון די מיליטערישע טיילן. דער נייער קרייז, אַ פריי געוויילטער דורך דער גאַנצער קאָזאַקישער באַפעלקע-רונג (ביי דער פולער פרייקייט פון אַגיטאַציע), אויפן גרונט פון דירעקטע, גלייכע און געהיימע וואַלן, וועט זיך פאַר-זאַמלען אין דער שטאָט נאָוואָטשערקאַסק דעם 4-טן פעברואַר אַלטן סטיל היי-יאָר, איינצייטיק מיטן צוזאַמענפאָר פון דער גאַנצער קאָזאַקישער באַפעלקערונג. נאָר דער קרייז, דער געזעצלעכער אָרגאַן, וואָס איז געשאַפן געוואָרן דורך דער רעוואָלוציע און שטעלט מיט זיך פאָר די פאָרשטייערשאַפט פון דער גאַנצער קאָזאַקישער באַפעלקערונג, האָט דאָס רעכט צו באַזייטיקן די מיליטערישע רעגירונג און אויס-קלויבן אַ נייע. דערדאָזיקער קרייז וועט אויך איינצייטיק באַהאַנדלען די פראַגע וועגן דער אָנפירונג מיט די מילי-טערישע טיילן און צו די פּאַרטיזאַנישע אָפּטיילונגען און פרייוויליקע טרופּן, וואָס פאַרטיידיקן די מאַכט, זאָלן בלייבן, צי נישט. וואָס שייך דער פאַרמירונג און טעטיקייט פון דער פרייוויליקער אַרמיי, האָט די פאַראייניקטע רעגירונג שוין פריער אָנגענומען דעם באַשלוס זיי צו נעמען אונטער איר קאָנטראָל ביי דער באַטייליגונג פון מיליטערישן קרייז-קאָמיטעט.

וועגן דער פראַגע פון אָפּרופן די פּאָליציי, וואָס איז כלומרשט איינגעשטעלט געוואָרן דורך דער מיליטערישער רעגירונג אין ראַיאָן פון די גרובנס און זאַוואָדן, טיילט די רעגירונג מיט, אַז די פראַגע וועגן דער פּאָליציי וועט גע-שטעלט ווערן צו דער אַנטשיידונג פון קרייז דעם 4-טן פעברואַר.

די רעגירונג טיילט מיט, אַז אין איינאָרדענען דאָס אָרטיקע לעבן קאָן זיך באַטייליקן נאָר די אָרטיקע באַפעלקערונג, און אויספירנדיק דעם ווילן פון קרייז, האַלט זי דעריבער פאַר נייטיק מיט אַלע מיטלען צו קעמפן קעגן דעם אַריינדרינגען אין דער פּראָווינץ פון די באַוואָפנטע באָלשעוויסטישע אָפּטיילונגען, וואָס שטרעבן אָנצוּוואַרפן דער פּראָווינץ זייערע אָרדענונגען. דאָס אייגענע לעבן דאַרף איינאָרדענען די באַפעלקערונג אַליין — און נאָר זי אַליין.

די רעגירונג וויל נישט קיין בירגער-קריג, זי שטרעבט מיט אַלע מיטלען צו פאַרענדיקן דעם ענין אויף אַ פרידלעכן אופן, צוליב וואָס זי לייגט פאַר דעם מיליטעריש-רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט זיך צו באַטייליקן אין דער דעלעגאַציע צו די באָלשעוויסטישע אָפּטיילונגען.

די רעגירונג האַלט, אַז אויב קיין פרעמדע אָפּטיילונגען וועלן נישט אַריבערטרעטן די גרענעצן פון דער פּראָווינץ, — וועט קיין בירגער-קריג נישט זיין, ווייל די רעגירונג פאַרטיידיקט בלויז די דאָנער פּראָווינץ, נעמט נישט אונטער קיין שום אָנגריפן, וואַרפט נישט אָן איר ווילן דעם איבעריקן רוסלאַנד, און וויל דערפאַר נישט, אַז אויך דעם דאָן זאָל עמעצער אַ זייטיקער אָנוואַרפן זיין ווילן.

די רעגירונג פאַרזיכערט די פולע פרייהייט פון די וואַלן אין די סטאַניצעס און מיליטערישע טיילן, און יעדער בירגער קאָן אַנטוויקלען זיין אַגיטאַציע און פאַרטיידיקן זיין שטאַנדפּונקט ביי די וואַלן צום מיליטערישן קרייז.

פאַרן אויספאָרשן די באַדערפענישן פון די קאָזאַקן אין אַלע דיוויזיעס, דאַרפן שוין באַשטימט ווערן קאָמיסיעס פון פאָרשטייער פון די אָפּטיילונגען.

די מיליטערישע רעגירונג פון די דאָנער חיילות לייגט פאָר אַלע טיילן, וואָס האָבן געשיקט זייערע דעפּוטאַטן אין

מיליטעריש־רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט, זיך אומצוקערן צו זייער נאָרמאַלער אַרבעט ביים פאַרטיידיקן דעם דאָנער קאַנט.

די מיליטערישע רעגירונג דערלאָזט אפילו נישט דעם געדאַנק, אַז אייגענע דאָנער טיילן זאָלן אַרויסטרעטן קעגן דער רעגירונג און דערמיט אָנהייבן אַ בירגער־קריג אויפן שטילן דאָן

דער מיליטעריש־רעוואָלוציאָנערער קאָמיטעט דאַרף פונאַנדערגעלאָזט ווערן דורך די טיילן, וואָס האָבן אים אויסגעקליבן, און, אָנשטאָט דעם, דאַרפן אַלע טיילן שיקן זייערע פאָרשטייער אין עקזיסטירנדיקן מיליטערישן קרייז־קאָמיטעט, וואָס פאַראייניקט אַלע מיליטערישע טיילן פון דער פראָווינץ.

די מיליטערישע רעגירונג פאָדערט, אַז אַלע אַרעסטירטע דורכן מיליטעריש־רעוואָלוציאָנערן קאָמיטעט זאָלן גלייך באַפרייט ווערן, און כדי איינצושטעלן דאָס נאָרמאַלע לעבן אין דער פראָווינץ, דאַרף די אַדמיניסטראַציע זיך צוריק פאַרנעמען מיט אירע פליכטן.

אַלס רעפּרעזענטאַנט פון בלויז אַ קליינער צאָל קאָזאַקישע טיילן, האָט דער מיליטעריש־רעוואָלוציאָנער קאָמיטעט נישט קיין רעכט אַרויסצושטעלן פאָדערונגען אין נאָמען פון אַלע טיילן, מכּל־שכּן — אין נאָמען פון גאַנצן קאָזאַקנטום.

די מיליטערישע רעגירונג האַלט פאַר פולשטענדיק נישט דערלאָזבאַר די באַציִונגען פון קאָמיטעט מיטן ראַט פון די פאָלקס־קאָמיסאַרן און דאָס באַנוצן זיך מיט זיין געלט־שטיצע, ווייל דאָס וואָלט געהייסן, אַז דער ראַט פון די פאָלקס־קאָמיסאַרן האָט אויסגעברייטערט זיין ווירקונג אויף דער דאָנער פראָווינץ, בשעת דער קאָזאַקן־קרייז און דער צוזאַמענפאָר פון דער נישט קאָזאַקישער באַפעלקערונג פון דער גאַנצער פראָווינץ האָבן אָנערקענט די מאַכט פון די סאָ־

וויעטן פאַר נישט אַננעמבאַר, פּונקט ווי אוקראַינע, סיביר, קאַווקאַז און אַלע אַן אויסנאַם איבעריקע קאָזאַקן-חיילות.

פאָרזיצער פון דער מיליטערישער רעגירונג,
פאַרטרעטער פון מיליטערישן אַטאַמאַן
מ. באָגאַיעווסקי.

עלטסטע פון די דאָנער חיילות: יעלאַטאָנצעוו, פּאָליאַקאָוו, מיעלניקאָוו.

אין דער דעלעגאַציע, וואָס איז געשיקט געוואָרן דורך דער דאָנער רעגירונג קיין טאַגאַנראָג צו פירן אונטערהאַנדלונגען מיט די באָלשעוויקעס, האָבן זיך געפונען אויך די מיטגלידער פון קאַמיענסקער רעוקאָם — לאַגוטין און סקאַטשקאָוו. פּאָדטיאָלקאָוו און די איבעריקע זענען צייטווייליק פאַרהאַלטן געוואָרן אין נאָוואָטשערקאַסק, און דערווייל האָט טשערניעצאָוו אָפּטיילונג פון עטלעכע הונדערט באַגנעטן, מיט אַ שווערער באַטאַרייע אויף פּלאַטפאָרמעס און צוויי לייכטע האַרמאַטן, אין אַ ווילדן אָנגריף פאַרנומען די סטאַציעס זוועריעוואָ—ליכאָיע און, איבערלאָזנדיק דאָרט איין ראָטע מיט צוויי האַרמאַטן אַלס דעקונג, האָט זי מיט די הויפּט-קרעפטן אָנגעהויבן אַן אָנגריף אויף קאַמיענסק. צעברעכנדיק דעם ווידערשטאַנד פון די רעוואָלוציאָנערע קאָזאַקישע טיילן הינטער דער קליינער באַן-סטאַציע „צפונדיקער דאָניעץ”, האָט טשערניעצאָוו דעם 17-טן יאַנואַר פאַרנומען קאַמיענסק. אָבער שוין אין עטלעכע שעה אַרום איז דערהאַלטן געוואָרן אַ ידיעה, אַז סאַבלענס רויט-גוואַרדייאישע אָפּטיילונגען האָבן אַרויסגעשטויסן פון זוועריעוו און דערנאָך אויך פון ליכאָיע די טשערניעצאָוועס, וואָס זענען דאָרט געבליבן אַלס דעקונג. טשערניעצאָוו האָט זיך אומגעקערט. אין אַ קורצער פראָנט-אַטאַקע צעקלאַפּט די דריטע מאָסקווער אָפּטיילונג, לייטיש דערלאַנגט דער כאַרקאָווער אָפּטיילונג און אָפּגעוואָרפן די פאַניש-אָפּטרעטנדיקע רויטאַרמייער אויף זייער פריערדיקער פּאָזיציע.

נאָכדעם ווי די לאַגע אין דער ריכטונג פון ליכאָיע איז צוריקגעשטעלט געוואָרן, האָט טשערניעצאָוו איבערגענומען די איניציאַטיוו און זיך אומגעקערט קיין קאַמיענסק. דעם 19־טן יאַנואַר האָט ער פון נאָוואָטשערקאַסק באַקומען שטיצע און באַשלאָסן צומאָרגנס אָנצוגרייפן גלובאָקאָיע.

אויף דער מיליטערישער באַראַטונג איז באַשלאָסן געוואָרן, לויטן פּאָרשלאַג פון סאָטניק לינקאָוו, אַרומצורינגלען און נעמען גלובאָקאָיע. טשערניעצאָוו האָט זיך געשראָקן אָנצוגרייפן לענגאויס דער באַן־ליניע, ווייל ער האָט מורא געהאַט צו באַגעגענען אין דער ריכטונג אַן עקשנותדיקן ווידערשטאַנד פון די טיילן פון קאַמיענסקער רעווקאָם און די רויטגוואַרדייאישע אָפּטיילונגען, וואָס זענען אָנגעקומען פון טשאָרטקאָוו.

ביינאַכט האָט זיך אָנגעהויבן דאָס טיפע אַרומרינגלען. טשערניעצאָוו אַליין האָט אָנגעפירט מיט דער קאָלאָנע.

ערשט פאַרטאָג איז ער אָנגעקומען צו גלובאָקאָיע. שנעל איז געמאַכט געוואָרן די איבערגרופּירונג, און די קאַמף־ליניע האָט זיך פונאַנדערגעשיט. אַרויסגעבנדיק די לעצטע פאַראָרדענונגען, איז טשערניעצאָוו אַראָפּגעשטיגן פון פערד און, אויפשטייענדיק זיך די פאַרשטאַרטע פיס, האָט ער הייזעריק באַפוילן איינעם פון די ראָטע־קאָמאַנדירן:

— אַן צערעמאָניעס, עסאַול. איר האָט מיך פאַרשטאַנען?

ער האָט אונטערגעסקריפּעט מיט די שטיוול איבערן האַרטן שניי־שיכט, זייטיק אַראָפּגערוקט די גרויע קאַראַקולענע פּאַפּאַכע, זיך צערייבנדיק דאָס ראָזע אויער מיט דער הענטשקע. אונטער זיינע העלע דרייסטע אויגן האָבן זיך געזען בלויע רינגען פון שלאָפלאָזיקייט. די ליפּן האָבן געפרוירן זיך געקנייטשט. די קורץ אונטערגעשוירענע וואָנסעס זענען באַדעקט געווען מיט טויגעפריר.

נאָכדעם ווי ער האָט זיך אָנגעוואָרעמט, איז ער אַרויפגעשפּרונגען אויפן פערד, זיך גלייך געמאַכט די פאַלבן אויפן אָפיצירישן פעלצל פון האַקי־קאָליר און, אַראָפּנעמענדיק די לייצן פון

ז ... האָט ער ... טרייב געטון דעם פליכיקן געלן דאָנער
און אַנ... שלאָסן און זיך ... אַ שמייכל געטון:
... בן ...

XII

דער אונטערעסאַול איזוואַרין איז אַנטלאָפן פון פולק נאָך פאַרן צוזאַמענפאַר פון פראָנט-קאָזאַקנטום אין קאַמיענסק. מיט אַ טאָג פריער איז ער געווען ביי גריגאָריען, גערעדט מיט אים און פלאחר-יד געגעבן אָנצוהערן וועגן זיין אַוועקגיין:

— אין דער לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפן איז שווער צו דינען אין פולק. די קאָזאַקן וואַקלען זיך צווישן צוויי עקסטרעמיטעטן — די באָלשעוויקעס און דער פריערדיקער מאָנאַרכיסטישער אָרדענונג. קאַלעדינס רעגירונג וויל קיינער נישט שטיצן, טיילווייז דערפאַר, וואָס ער טראָגט זיך אַרום מיט זיין פּאַריטעט, ווי מיט אַ הייליקייט, און אונז איז נייטיק אַ מענטש מיט אַ פעסטן ווילן, וואָס זאָל קאָנען אָנווייזן די פרעמד-צוגעקומענע זייער געהעריק אָרט... אָבער איך מיין, אַז ס׳איז גלייכער אין איצטיקן מאָמענט צו שטיצן קאַלעדינען, כדי נישט צו פאַרשפּילן אַלץ. — שווייגנדיק אַ ווײַלע, האָט ער פאַררייכערט און געפרעגט: — דו... האָסט, דאַכט זיך, אָנגענומען די רויטע אמונה?

— כמעט, — האָט גריגאָרי מסכים געווען.

— אויפריכטיק, אָדער דו שטעלסט, ווי גאָלובאָוו, אויף דער פּאָפּולאַריטעט צווישן די קאָזאַקן.

— מיר איז די פּאָפּולאַריטעט נישט נייטיק: איך זוך פאַר מיר אַליין אַן אויסגאַנג.

— דו ביסט אַריין אין אַ טעמפּ ווינקל און נישט געפונען קיין אויסגאַנג.

— דאָס וועלן מיר זען...

— איך האָב מורא, גריגאָרי, אַז מיר וועלן זיך באַגעגענען ווי שונאים.

— אויפן שלאַכט־פעלד דערקענט מען נישט קיין פריינט, יעפים איוואַניטש, — האָט גריגאָרי אַ שמייכל געטון.

איזוואַרין איז געזעסן אַ ווײַלע און אַוועקגעגאַנגען. און צומאָרגנס איז ער פאַרשוואונדן, — ווי אין וואַסער אַרײַנגעפאַלן.

אין טאָג פון צונאָמענפאָר איז צו גריגאָריען געקומען אַ קאָזאַקישער אַטאַמאַן פון לעביאַזשעווער כוטאָר, וויעשענסקער סטאַניצע. גריגאָרי האָט גראָד געריייניקט און אויסגעשמירט זיין רעוואָלווער מיט בוימל. דער אַטאַמאַן איז געזעסן אַ ווײַלע, און ערשט פאַרן אַוועקגיין געזאָגט, כלומרשט כלאחר־יד, בשעת געקומען איז ער אויסשליסלעך צוליב דעם (ער האָט געוואוסט, אַז ליסטניצקי, דער געוועזענער אָפיציר פון אַטאַמאַנישן פולק, האָט צוגענומען ביי גריגאָריען דאָס ווייב און, צופעליק דערזעענדיק אים אויפן וואָקזאַל, איז ער געקומען מיטטיילן):

— גריגאָר פאַנטעלעוויטש, און איך האָב היינט ביי דער סטאַציע געזען דיין פריינט.

— וועלכן?

— ליסטניצקין. קענסט אים?

— ווען האָסטו אים געזען? — האָט גריגאָרי לעבהאַפט געפרעגט.

— מיט אַ שעה צוריק.

גריגאָרי האָט זיך געזעצט. די לאַנגסטיקע באַליידיקונג האָט זיין האַרץ פאַרדריקט, ווי מיט וועלפישע נעגל. ער האָט נישט געפילט די שנאה צו זיין שונא מיט דער זעלבער שטאַרקייט, וואָס אַמאָל, אָבער געוואוסט, אַז אויב ער וועט זיך מיט אים באַגעגענען אַצינד, אין די באַדינגונגען פון דער אָנגעהויבענער בירגער־קריג, — וועט צווישן זיי זיכער קומען צו בלוט־פאַרגיסונג. אומגע־ריכט דערהערנדיק וועגן ליסטניצקין, — האָט ער פאַרשטאַנען, אַז די אַלטע וואונד איז דורך דער צייט נישט פאַרוואַקסן געוואָרן: עס איז גענוג מען זאָל זי מיט אַ נישט פאָרזיכטיק וואָרט אָנרירן, —

און זי וועט אָנהייבן בלוטיקן. גריגאָרי וואָלט אַצינד מיט גרויס תענוג נקמה גענומען פאַרן אַמאָליקן, — דערפאַר, וואָס צוליב דער שולד פון אַ פאַרשאָלטענעם מענטש האָט זיין לעבן אָפּבליאַקירט, און אויפן אָרט פון דער [illegible]דיקער פולבלוטיקער גרויסער פרייד, איז געבליבן אַ נאָגנדיקע הונגעריקע בענקשאַפט, אַן אויסגעקראָכנקייט.

שווייגנדיק אַ ווייל, פילנדיק ווי די שוואַכע רויטקייט פאַרשווינדט פון זיין פנים, האָט ער געפרעגט:

— ער איז געקומען אַהער — דו ווייסט נישט?

— איך צווייפל. ער פאָרט מסתמא קיין טשערקאַסק.

— אַ־אַ־אַ...

דער אַטאַמאַן האָט גערעדט אַ ביסל וועגן צוזאַמענפאָר, וועגן די נייעסן אין פולק און איז אַוועקגעגאַנגען. אין משך פון די קינפטיקע טעג האָט גריגאָרי זיך באַמיט און דאָך נישט געקאָנט פאַרלעשן די ווייטיק, וואָס האָט געטליעט אין זיין האַרץ. ער האָט זיך אַרומגעדרייט ווי אַ פאַרטשאַדעטער, מער ווי געוויינטלעך געטראַכט וועגן אַקסיניען, און אַ ביטערקייט האָט אָנגעפולט זיין מויל און פאַרשטיינערט זיין האַרץ. ער האָט אויך געטראַכט וועגן נאַטאַליען, וועגן די קינדערלעך, אָבער די פרייד פון דעם איז שוין געווען אַ לאַנגווייליקע, אַ גלייכגילטיקע. דאָס האַרץ האָט געלעבט מיט אַקסיניען, צו איר האָט אים אויפסניי אַ צי געטון — שווער און מעכטיק.

פון קאַמיענסק איז אויסגעקומען אייליק אָפּצוטרעטן, ווען טשערניעצאָוו האָט אָנגעגריפן די צעוואָרפענע אָפּטיילונגען פון דאָנרעווקאָם. די האַלב־צעשטויבטע קאָזאַקן־סאָטניעס האָבן אין אומאָרדענונג זיך פאַרלאָדנט אויף די צוגן, אָדער אָפּמאַשירט, איבערלאָזנדיק אַלץ, וואָס איז נישט באַקוועם אָדער שווער געווען מיטצונעמען. עס האָט זיך דייטלעך געפילט אַ מאַנגל אין אָרגאַניזאַציע, אין אַ מענטש מיט אַ פעסטער האַנט, וואָס זאָל די באמת באַדייטנדע כוחות צונויפנעמען און מיט זיי אָנפירן.

פון דער צאָל אויסגעוויילטע קאָמאַנדירן האָט זיך אויסגע־

טיילט דער פון ערגעץ אין די לעצטע טעג אויפגעטויכטער מיליטערישער עלטסטער גאַלובאָוו. ער האָט איבערגענומען די אָנפירונג איבערן צומיינסט קעמפערישן 27־סטן קאָזאַקישן פּולק, און מיט איינמאָל אָוועקגעשטעלט דעם ענין שאַרף און זאַכלעך. די קאָזאַקן האָבן זיך אים אונטערגעוואָרפן אָן ווידערשטאַנד, זעענדיק אין אים דאָס, וואָס האָט געפעלט דעם פּולק: אַ מענטש, וואָס קאָן פּאַראייניקן, איינטיילן די פליכטן, פירן. דאָס האָט ער, גאַלובאָוו, אַ דיקער אָפיציר, מיט פוכיקע באַקן און עזותדיקע אויגן, פּאָכענדיק מיט דער שווערד, געשריגן ביי דער סטאַציע אויף די קאָזאַקן, וואָס האָבן געצעגערט מיטן אויפלאָדענען:

— וואָס מיינט איר מיט זיך? אין באַהעלטעניש שפּילט איר?... אין אייערע מאַמעס אַריין!... לאָדענען!... אין נאָמען פון דער רעוואָלוציע באַפעל איך אייך גלייך זיך אונטערצוּוואַרפן!... וואָ־אָ־אָס?... ווער איז אַ דעמאַגאָג? איך וועל דערשיסן!... שווייגן!... איך בין נישט קיין חבר פון סאָבאָטאַזשניקעס און באַהאַלטענע קאָנטער־רעוואָלוציאָנערן!

און די קאָזאַקן האָבן זיך אונטערגעוואָרפן. אַ סך איז דאָס אפילו געפעלן געוואָרן, — זיי האָבן נאָך נישט באַוויזן פון אַלטן זיך אָפּצוגעוואוינען. און אַמאָל איז דאָך געווען אַזוי, אַז וואָס איינער האָט העכער געשריגן — אַלץ אַ בעסערער קאָמאַנדיר איז ער געווען אין די אויגן פון די קאָזאַקן. וועגן אַזעלכע ווי גאַלובאָוו, פלעגט מען זאָגן: „ער וועט די הויט אַראָפּציִען, אויב מען וועט זיך פאַרשולדיקן, און אַ נייע אַרויפנייען, אויב מען וועט זיך צוריק דערדינען".

די טיילן פון דאָנרעווקאָם זענען אָפּגעפּלאָסן און פאַרפלייצט גלובאָקאָיע. די אָנפירונג איבער אַלע קרעפטן איז אין דער ווירקלעכקייט איבערגעגאַנגען צו גאָלובאָוון. ער האָט אין משך פון נישט גאַנצע צוויי טעג פאַראייניקט די דעזאָרגאַניזירטע טיילן און אָנגענומען די בעהעריקע מיטלען צו באַפעסטיקן גלובאָקאָיע. מעליעכאָוו גריגאָרי האָט אויף זיין באַפעל קאָמאַנדעוועט מיט אַ

דיוויזיע פון צוויי סאָטניעס פון צווייטן רעזערוו־פּאָלק און מיט איין סאָטניע אַטאַמאַנצעס.

דעם 20־סטן יאַנואַר פאַרנאַכט איז ער אַרויסגעגאַנגען פון זיין וואוינונג, כּדי צו קאָנטראָלירן די וואַכן פון די אַטאַמאַנצעס, וואָס זענען אויסגעשטעלט געוואָרן פאַר דער ליניע, און ביים סאַמע טויער באַגעגנט פּאָדטיאָלקאָוון. יענער האָט אים דערקענט.

— דו ביסט עס, מעליעכאָוו?

— איך.

— וואוהין גייסטו דאָס?

— די וואַכן קאָנטראָלירן. ביסט שוין לאַנג פון טשערקאַסק? נו, וואָס הערט זיך?

פּאָדטיאָלקאָוו האָט זיך אָנגעכמורעט.

— מיט די פאַרשאָלטענע שונאים פון פאָלק וועסטו מיט גוטן נישט דורכקומען. האָסט געזען — וואָס פאַר אַ שפּיצל זיי האָבן אונז אָפּגעטון? זיי פירן אונטערהאַנדלונגען... און איינצייטיק טשערניעצאָוון אויף אונז אַרויסגעשיקט. וואָס פאַר אַ שלאַנג דער קאַלעדין איז!? נו, איך האָב קיין צייט נישט, — איך איל אין שטאַב אריין.

ער האָט איילִיק זיך געזעגנט מיט גריגאָריען און מיט ברייטע טריט אַוועקגעגאַנגען.

נאָך פאַרן אויסקלויבן אים אַלס פאָרזיצער פון רעווקאָם, האָט ער שוין שטאַרק זיך געענדערט אין די באַציִונגען צו גריגאָריען און די איבעריקע באַקאַנטע קאָזאַקן. אין זיין קול האָבן זיך דערהערט טענער פון גאווה און פאַרריסנקייט. די מאַכט האָט דעם פּשוטן קאָזאַק פאַרדרייט דעם קאָפּ, ווי אַלקאָהאָל.

גריגאָרי האָט אויפגעשטעלט דעם קאָלנער פון שינעל, גענומען גיין מיט איילִיקע טריט. די נאַכט איז געווען אַ פראָסטיקע. אַ ווינט האָט געבלאָזן פון דער קירגיזער זייט. דער הימל איז געוואָרן העלער. אַלץ האָט צוזעענדיק געפרירט. דער שניי האָט דראָבנע געסקריפּעט. די לבנה איז אויפגעגאַנגען שטיל און זייטיק,

ווי אַן אינוואַליד אויף אַ לייטער. נאָך די הייזער האָט אין ביך־השמשותדיקער פּיאַלעסער בלויקייט זיך געוויכערט דער סטעפּ. עס איז געווען יענע פאַרנאַכטיקע שעה, ווען עס ווערן פאַרווישט אַלע קאָנטורן, אַלע ליניעס, אַלע פאַרבן און שטחים; ווען דאָס באַטאָגיקע ליכט פלאָנטערט זיך נאָך מיטן אָוונטיקן, נישט צום אָפּרייסן, און אַלץ זעט אויס נישט רעאַל, לעגענדאַריש, נעפּל־האָפט; און אפילו די ריחות, פאַרלירנדיק זייער שאַרפקייט, באַקומען אין דער שעה זייערע באַזונדערע מאַטע שאַטירונגען.

נאָכן קאָנטראָלירן די וואַכן האָט גריגאָרי זיך אומגעקערט אַהיים. דער באַלעבאָס, אַ באַן־אָנגעשטעלטער, אַ מענטש מיט אַ שטשערבּ און אַן אויסגעלאָסן פּנים, האָט אויפגעשטעלט דעם סאַמאָוואַר און זיך געזעצט צום טיש.

— איר וועט אַטאַקירן?

— דאָס איז אומבאַוואוסט.

— אָדער איר וועט אָפּוואַרטן אויף זיי?

— דאָס וועט מען זען.

— פולשטענדיק ריכטיק. צו אַטאַקירן, מיין איך, האָט איר נישט מיט וואָס — איז שוין טאָקע גלייכער צוצוואַרטן. ס'איז באַקוועמער זיך צו פאַרטיידיקן. איך אַליין האָב דורכגעמאַכט די דייטשישע מלחמה אַלס סאַפּער, האָב אַ ידיעה אין טאַקטישער סטראַטעגיע... אַ ביסל צו ווייניק קרעפטן ביי אייך?

— ס'וועט קלעקן, — האָט גריגאָרי פון לעסטיקן שמועס זיך אַרויסגעדרייט.

אָבער דער באַלעבאָס האָט ווידער עקשנותדיק זיך אויסגעפרעגט, געדרייט אַרום דעם טיש, קראַצנדיק זיך אונטערן געוואַנטענעם וועסט דעם בויך, וואָס איז אַזוי דאַר געווען ווי ביי אַ פיש.

— אַרטילעריע האָט איר עפּעס אַ סך? האַרמאַטלעך, האַרמאַטלעך?

— ביסט בעווען אין מיליטער, און קענסט נישט די

דינסט! — האָט גריגאָרי געזאָגט מיט קאַלטן צאָרן און אַזוי אַ בלינצל געטאָן מיט די אויגן, אַז דער באַלעבאָס איז ווי אַ פאַרחלשטער אין דער זייט אַוועקגעפאַלן: — האָסט געדינט און ווייסט נישט!... וואָס פאַר אַ רעכט האָסטו מיך אויסצופרעגן וועגן דער צאָל פון אונזער מיליטער און אונזערע פּלענער? אָט וועל איך דיך אַוועקפירן אויף אַן אויספאָרשונג...

— הער... אָפיציר!... טיי... טייבעלע!... — האָט דער בלייךגעוואָרענער באַלעבאָס געשלונגען, זיך געשטיקט מיט די ווערטער, און דער שטשערב איבער זיין פאַרמאַכט מויל איז שוואַרץ געוואָרן: — אויס נאַ... אויס נאַרישקייט! זייט מיר מוחל!...

ביי דער טיי האָט גריגאָרי עפּעס צופעליק אויפגעהויבן דעם בליק, באַמערקט, ווי זיינע אויגן האָבן שאַרף אַ מרוגע געטאָן ווי פון אַ בליץ, און ווען די וויעס האָבן זיי אויפגעדעקט, — איז דער אויסדרוק געווען אַן אַנדערער, אַ צערטלעכער און כמעט פאַרגעטערנדיקער. די פאַמיליע פון באַלעבאָס — אַ פרוי מיט צוויי דערוואַקסענע טעכטער — האָבן זיך דורכגעשמועסט שעפּטשענדיק. גריגאָרי האָט נישט אויסגעטרונקען דאָס צווייטע טעפּעלע און איז אַוועקגעגאַנגען אין זיין צימער אַריין.

אינגיכן זענען פון ערגעץ געקומען די זעקס קאָזאַקן פון דער פערטער סאָטניע פון צווייטן רעזערוו־פּאָלק, וואָס האָבן געוואוינט אין צימער צוזאַמען מיט גריגאָריען. זיי האָבן רויִשיק געטרונקען טיי, זיך דורכגעשמועסט, געלאַכט. שוין איינשלאָפנדיק, האָט גריגאָרי געהערט אָפּגעריסענע ווערטער פון זייער שמועס. איינער האָט דערציילט (גריגאָרי האָט דערקענט לויטן קול דעם אונטעראָפיציר באַכמאַטשעוו, אַ קאָזאַק פון דער לוגאַנסקער סטאַניצע), די איבעריקע האָבן געמאַכט באַמערקונגען.

— דאָס איז פאָרגעקומען אין מיין קעגנוואַרט. עס קומען דריי גרובן־אַרבעטער פון גאָרלאָווער ראַיאָן, פון גרובן נומער עלף, און זאָגן: מיר האָבן אַזאַ און אַזאַ גאַרניזאַציע, און בנייטיקן זיך אין געווער — טיילט זיך מיט אונז מיט וואָס איר קאָנט. און פּאָדטיאָלקאָוו... איך האָב דאָך אַליין געהערט! — האָט ער

געהערט דאָס קול, ענטפערנדיק אויף עמעצנס נישט דייטלעכער רעפליק, — פּאַדטיאָלקאָוו זאָגט זיי: „ווענדט זיך, חברים, צו סאַ־בלינען, מיר האָבן גאָרנישט". וואָס הייסט מיר האָבן נישט? איך האָב דאָך געוואוסט, אַז עס זענען יאָ דאָ איבעריקע ביקסן. אָבער נישט אין דעם גייט עס... עס איז אויפגעשוואומען אַ געדאַנק, אַז די פּויערים הייבן זיך אָן אַריינמישן.

— ריכטיק, — האָט דער צווייטער געזאָגט. — גיב זיי גע־ווער, ווען זיי — אָדער יאָ, אָדער נישט מלחמה האַלטן. אָבער ריר דיך נאָך צו צו דער ערד, — ווען זיי די הענט אויס־שטרעקן.

— מיר קענען דעם עולם! — האָט אַ דריטער מיט אַ באַס געזאָגט.

באַכמאַטשעוו האָט פאַרטראַכט געקלונגען מיטן טיי־לעפעלע איבערן גלאָז; צוקלאַפּנדיק דערמיט צום טאַקט פון זיינע רייד, האָט ער געלאָסן געזאָגט:

— ניין, עס טויג נישט אַזוי. די באָלשעוויקעס גייען אויף הנחות פאַרן גאַנצן פאָלק, און מיר זענען באָלשעוויקעס — בלויז מיט אַ תנאי. לאָמיר נאָר, הייסטעס, קאָלעדינען אַראָפּוואַרפן, ווען מיר שוין שפּעטער זען...

— אָבער ליבער מענטש! — האָט עמעצנס אומזיכערער, כמעט יינגלערישער אָלט איבערצייגנדיק אויסגעשריגן: — פאַרשטיי, אַז מיר האָבן נישט פון וואָס צו געבן! גוטע ערד פאַלט אויס אויף אַ פּיי אַנדערהאַלבן דיעסאַטין, די איבעריקע — איז ליימיק, בלויז ראָוועס און גריבער. מיר האָבן נישט וואָס צו געבן.

— וועט מען ביי דיר טאַקע נישט נעמען, אָבער ס'זענען דאָך דאָ אַזעלכע, וואָס האָבן אַ סך ערד.

— און די קהלישע ערד?

— אַ שיינעם דאַנק דיר! גיב אַוועק דאָס אייגענע העמד, און ביי בעטלען אין דער פרעמד... דאָס איז גאָר אַ חכמה!

— די קהלישע ערד וועט אונז אַליין צונויף קומען.

— וואָס איז דאָ צו טענהן.

— די גיריקייט פרעסט אויף!
— וואָס פאַר אַ גיריקייט דאָרט!
— אפשר וועט אויסקומען די אייגענע קאָזאַקן פון די אייבערשטע ברעגן דאָן איבערצופירן. מיר קענען זייער ערד — בלויז געל זאַמד.
— דאָס איז עס דאָך!
— נישט מיר וועלן דעם ענין באַזאָרגן.
— אָן בראָנפן וועסטו דאָ צו גיין טאָלק נישט דערגיין.
— עך, יאַטן! אַנומלט האָט מען דאָ צעקלאַפּט אַ בראָנפן־סקלאַד. איינער איז אין שפּירט דערטרונקען געוואָרן, זיך דערשטיקט.
— איך וואָלט אַצינד אויך אַ כּוסה געמאַכט. אַזוי, עס זאָל איבער אַלע אברים זיך צעגיין.

גריגאָרי האָט איינשלאָפנדיק געהערט, ווי די קאָזאַקן האָבן געבעט אויפן דיל, געגענעצט, זיך געקראַצט, אַלץ אויפן זעלבן אופן איינגעטענהט וועגן דער ערד, וועגן טיילן זיך.

פאַרטאָג האָט הינטערן פענסטער אַ קנאַל געטון אַ שאָס. די קאָזאַקן זענען אויפגעשפּרונגען. אָנטועגדיק דעם מונדיר, האָט גריגאָרי נישט אַריינגעטראָפן אין די אַרבל. ער האָט לויפנדיק אַרויפגעצויגן אויף זיך די שטיוול, געכאַפּט דעם שינעל. הינטערן פענסטער האָבן געפּלאַצט און אויפגעפלאַקערט שאָסן. עס איז דורכגעלאָפן מיט גערויש אַ וואָגן. עמעצער האָט בהלהדיק געשריגן ביי דער טיר:
— צום געווער!... צום געווער!...

טשערניעצאָווס טיראַליערן האָבן אָפּגעשטויסן די וואַכן און אַריינגעגאַנגען קיין גלובאָקאָיע.

אין דער גרויער כמורנער פינסטערניש האָבן אַרומגעפלאַטערט רייטער, עס זענען געלאָפן, קלאַפּנדיק מיט די שטיוול, אינפאַנטעריסטן. אויפן אָרט, וואו די גאַסן קרייצן זיך, איז אויפגעשטעלט געוואָרן אַ קוילנוואַרפער. קוואַר דער גאַס האָט זיך אויסגעצויגן אַ קייט, וואָס איז באַשטאַנען פון דרייסיק קאָזאַקן. אַ צוויי־

טע קייט איז אַריבערגעלאָפן זייטיק אין אַ געסל אַריין. עס האָבן געקלונגען די ביקסן־שלעסער, אַריינגעמענדיק קוילן. פון צווייטן קוואַרטאַל האָט זיך געהערט דאָס קלינגענדיקע קול פון דער קאָמענדע:

— דריטע סאָטניע, שנעלער! ווער ברעכט דאָרט די ליניע?... אַכטונג! דאָס מאַשינגעווער — אויפן רעכטן פלאַנג! גרייט? סאָ־אָ־טניע...

עס האָט זיך דערהערט דאָס פּילדערן פון אַ פאַרבייפאָרנדיקער באַטאַרייע. די פערד זענען געגאַנגען אין גאַלאָפּ. די אָנטרייבערס האָבן געפּאָכעט מיט די נאַהייקעס. דאָס קלינגען פון די קוילן־קאַסטנס, דאָס האַקן פון די רעדער, דאָס ליאַרמען פון די לאַפעטן האָט זיך אויסגעמישט מיט דער שיסעריי, וואָס איז אויפגעקוואָלן אין די ראָגן. מיטאַמאָל האָבן ערגעץ נאָענט אַ רעווע געטון קוילנוואַרפערס. זיך פאַרטשעפּענדיק אין שכנותדיקן ווינקל אָן סלופּ, וואָס איז אַריינגעגראָבן געוועזן ביי דער פּאַליסאַדע, האָט זיך איבערגעקערט די פעלד־קיך, וואָס איז ערגעץ־וואו געלאָפן.

— בלינדער טייוול!... זעעסט נישט?! די אויגן זענען דיר אַרויסגעקראָכן? — האָט פון דאָרטן ווילד געדעוועט עמעצנס אויפן טויט דערשראָקן קול.

גריגאָרי האָט קוים צונויפגענומען די סאָטניע, שנעל זי אָוועקגעפירט צו דער סטאַציע. פון דאָרטן האָבן שוין געדיכט זיך געפּאַקט די אָפּטרעטנדיקע קאָזאַקן.

— וואוהין?... — גריגאָרי האָט אָנגעכאַפּט דעם פעדערשטן ביי דער ביקס.

— לאָז אָ־אָ־פּ!... — האָט דער קאָזאַק זיך אַ ריס געטון. — לאָז אָפּ, נבלה?... וואָס טשעפּעסטו דיך? זעעסט נישט — מען טרעט אָפּ?...

— זיי האָבן אָן איבערגעוויכט!...

— שפּאַרן ווי די טייוולאָנים...

— וואוהין ?... אין וועלכער זייט אַריין — קיין מילעראָ־וואָ ? — האָבן זיך געטראָגן פאַרשטיקטע קולות.

גריגאָרי האָט געפּרוּווט אין עק סטאַניצע, לעבן עפּעס אַ לאַנגן שפּייכלער, אויסשפּרייטן זיין סאָטניע אין אַ קאַמף־ליניע, אָבער אַ נייע מחנה אַנטלויפנדיקע האָט זי פון אָרט אָפּגעוואָרפן. די קאָזאַקן פון גריגאָריעס סאָטניע האָבן זיך אויסגעמישט מיט די לויפנדיקע, און אַ טראָג געטון צוריק — אין די גאַסן אַריין.

— שטיין בלייבן !... נישט לויפן... איך שיס !... — האָט גריגאָרי געדעוועט, ציטערנדיק פון ווילדער אויפרעגונג.

מען האָט אים נישט געהאָרכט. אַ שטראָם פייער פון די מאַשינגעווערן האָט אַ פלייץ געטון לענגאויס דער גאַס ; די קאָזאַקן האָבן אויף אַ רגע קופּקעלעכווייז זיך אַ וואָרף געטון אויף דער ערד, צוגעקראָכן נענטער צו די כאַטעס און עוקר געווען אין די זייטיקע געסלעך אַריין.

— אַצינד, מעליעכאָוו, וועסטו שוין די לאַגע נישט באַהערשן ! — האָט אויסגעשריגן דער פּלוטאָן־אָנפירער באָכמאַטשעוו, דורכלויפנדיק פאַרביי אים און נאָענט אים אַריינקוקנדיק אין די אויגן.

גריגאָרי איז אים נאָכגעגאַנגען, קריצנדיק מיט די ציין און פאָכענדיק מיט דער ביקס.

די פּאַניק, וואָס האָט אַרומגעכאַפּט די אָפּטיילונגען, האָט זיך פאַרענדיקט מיט אַ בהלהדיק אַנטלויפן פון גלובאָקאָיע. מען האָט אָפּגעטרעטן, איבערלאָזנדיק כמעט אַלע זאַפּאַסן. ערשט פאַרטאָג איז געלונגען צו קאָנצענטרירן די סאָטניעס און איבערגיין מיט זיי אין קאָנטר־אַטאַקע.

דער רויט־פאַרשוויצטער גאָלובאָוו, אין צעשפּיליעטן פעלצל, איז דורכגעלאָפן פאַרביי די מאַרשירנדיקע ליניעס פון זיין 27־סטן פּולק און מיט אַ מעטאַל־געהאַרטעוועט קול געשריגן :

— מיט געמאָסטענעם טריט !... נישט לייגן זיך !... מאַרש, מאַרש !...

די פערצענטע באַטאַרייע איז אַרויסגעפאָרן אויף דער פּאָזי־

ציע און זיך צוגעגרייט צום שיסן; דער העכסטער אָפיציר, שטייענדיק אויפן קאַסטן מיט די קוילן, האָט געקוקט דורך אַ בינאָקל.

די שלאַכט האָט זיך אָנגעהויבן זעקס אַ זייגער. די אויסגעמישטע ליניעס פון די קאָזאַקן און רויט־גוואַרדייער פון פּיעטראָווס וואָראָנעזשער אָפּטיילונג זענען געפּלאָסן געדיכט און אַרומגעזוימט דעם שנייאיקן פּאָן מיט די שוואַרצע קייטל־שטעך פון זייערע פיגורן.

פון מזרח האָט געצויגן אַ פּראָסטיקער ווינט. פון הינטערן וואָלקן אַפּער, וואָס איז אָפּגערוקט געוואָרן דורכן ווינט, האָט זיך באַוויזן דער בלוטיק־רויטער ברעג פון זון־אויפגאַנג.

גריגאָרי האָט אַוועקגעפירט אַ העלפט פון דער אַטאַמאַנישער סאָטניע אַלס דעקונג פון דער פּערצענטער באַטאַרייע און מיט דער רעשט געגאַנגען אין אָנגריף.

דער ערשטער גראַנאַט, וואָס איז אויסגעשאָסן געוואָרן אויף פּרווו, איז געפאַלן ווייט פאַר דער ליניע פון די טשערניעצאָוצעס. די צעפּאַטלטע אָראַנזש־בלויע פּאָן פון אויפרייס האָט זיך אַ טראָג געטון אינדערהייך. זאַפּטיק האָט געפּלאַצט דער צווייטער אויפרייס. דאָס שיסעריי איז געפירט געוואָרן דורך די האַרמאַטן מיט אַ סדר.

ווזי־ווזי־ווזי !... — איז געפלויגן אַ גראַנאַט, זיך דערווייטערנדיק.

אַ רגע געשפּאַנטע שטילקייט, וואָס ווערט אונטערגעבראָכן דורך די זאַלפּן פון די ביקסן, — און אַ ווייטער קלינגענדיקער אָך פון אויפרייס. נאָך די ערשטע שאָסן האָבן די גראַנאַטן רייענווייז אָנגעהויבן פאַלן נאָענט פון דער ליניע. זשמורענדיק זיך פון ווינט, האָט גריגאָרי מיט אַ געפיל פון באַפרידיקונג אַ טראַכט געטון: „מיר האָבן זיי אָנגעטאַפּט".

אויפן רעכטן פלאַנג זענען געגאַנגען די סאָטניעס פון 44־סטן פּולק. גאָלובאָוו האָט געפירט זיין פּולק אין צענטער. גריגאָרי האָט זיך געפונען לינקס פון אים. נאָך זיי, אָפּשליסנדיק דעם לינקן פלאַנג, זענען געגאַנגען די רויטגוואַרדייאישע אָפּטיילונגען. צו

גריגאָריעס סאָטניעס זענען צוגעגעבן געוואָרן דריי קוילנוואָרפער. זייער קאָמאַנדיר, אַ מיטלוואוקסיקער רויטגוואַרדייער, מיט אַ מרה־שחורהדיק פּנים און געדיכט־באַוואַקסענע ברייטע הענט, האָט קונציק געפירט די שיסעריי, פּאַראַליזירנדיק די אָנגרייפנדיקע מאַ־נעוורעס פון שונא. ער האָט די גאַנצע צייט זיך געפונען לעבן קוילנוואַרפער, וואָס האָט זיך גערוקט צוזאַמען מיט דער ליניע פון די אַטאַמאַנצעס. לעבן אים איז געווען אַ קרעפטיקע פּרוי, אַ רויט־גוואַרדייערין, אָנגעטון אין אַ שינעל. דורכגייענדיק לענגאויס דער ליניע, האָט גריגאָרי ביים אַ טראַכט געטון: „אַ ווייבערניק! גייט אויף דער פּאָזיציע — און קאָן דאָ אויך מיט דער באַבע זיך נישט צעשיידן. פיר מלחמה מיט אַזעלכע!... ער וואָלט אין איין וועגס שוין מיטגענומען די קינדער מיט דער פּערינע און אַלע איבעריקע חפצים!...“ דער אָנפירער פון דער מאַשינגעווער־קאָמאַנדע איז צוגעגאַנגען צו גריגאָריען און גלייך געמאַכט די שנור פון רעוואָל־ווער אויף זיין ברוסט.

— איר קאָמאַנדעוועט מיט דער אָפּטיילונג?

— יאָ, איך!

— איך וועל אָנהייבן אַ פאַרשפּאַרנדיק פייער אויפן אָפּשניט פון דער אַטאַמאַנישער האַלבער סאָטניע. ווי איר זעט — לאָזן זיי אונז נישט דורכגיין.

— האַקט, — האָט גריגאָרי מסכּים געווען און זיך אויסגע־דרייט אויפן געשריי, וואָס האָט זיך דערטראָגן פון פאַרשוויגענעם קוילנוואָרפער.

אַ בערדיקער, פעסט־געבויטער סאָלדאַט פון דער באַדינונג האָט פאַרביסן געשריגן:

— בונטשוק!... מיר ווילן צעשמעלצן דאָס מאַשינדל!... מייוול חיהשער, מען קאָן דען אַזוי?

לעבן אים איז געשטאַנען אויף די קניען די פּרוי אין שי־נעל. אירע שוואַרצע אויגן, וואָס האָבן געברענט אונטערן וואַלע־נעם טיכל, האָבן גריגאָריען דערמאַנט אָן אַקסיניען. אַ טרויער

האָט זיך באַוויזן אין זיינע אויגן, און ער האָט אַ רגע שטאַר געקוקט אויף איר מיט אַן איינגעהאַלטענעם אָטעם.

מיטאָג־צייט איז צו גריגאָריען געקומען אין גאַלאָפּ פון גאָלובאָוון אַן אָרדינאַנס מיט אַ צעטעלע. אויפן נישט גלייך אויסגעריסענעם שטיקל פּאַפּיר פון נאָטיץ־ביכל, איז מיט אַ קרום ברייט כתב געווען אָנגעשריבן:

איך באַפעל אייך אין נאָמען פון דאָנער רעוואָקאָם גיך אַראָפּצונעמען פון דער פּאָזיציע די צוויי סאָטניעס, וואָס זענען איבערגעגעבן געוואָרן אונטער אייער אָנפירונג, און אין איילן אַליור אַרומצורינגלען דעם רעכטן פלאַנג פון שונא, גייענדיק אין דער ריכטונג פון אָפּשניט, וואָס זעט זיך פונדאַנען, עטוואָס לינקער פון דער ווינט־מיל, לענגאויס דעם טאָל... מאַסקירט די באַוועגונג (עטלעכע נישט לייענבאַרע ווערטער...) אַטאַקירט פון פלאַנג, ווי נאָר מיר וועלן איבערגיין אין אַנטשלאָסענעם אָנגריף.

גאָלובאָוו.

גריגאָרי האָט אַוועקגעפירט אין דער זייט זיינע צוויי סאָטניעס, באַפוילן די קאָזאַקן אויפצוזיצן אויף די פערד און אַוועקגעריטן צוריק, באַמיענדיק זיך צו מאַסקירן פאַרן שונא די ריכטונג פון זיין וועג.

זיי האָבן געמאַכט אַ קרייז פון צוואַנציק ווערסט. די פערד זענען געגאַנגען, זינקענדיק אין טיפן שניי. דער טאָל, איבער וועלכן זיי האָבן זיך באַוועגט, איז הויך פאַרשיט געווען מיט שניי. ערטערווייז האָט ער געגרייכט די פערד ביז די בייכער. זיך איינהערנדיק אין דער האַרמאַטן־שיסעריי, האָט גריגאָרי כסדר אומרויִק געקוקט אויפן זייגער, וואָס איז אַראָפּגענומען געוואָרן פון דער האַנט פון אַ דייטשישן אָפיציר, אַ דערהרגעטן אין רומעניען, — ער האָט מורא געהאַט נישט צו פאַרשפּעטיקן. ער האָט אַלעמאָל קאָנטראָלירט די ריכטונג לויטן קאָמפּאַס — און דאָך אָפּגענייגט לינקס עטוואָס מער, ווי מען האָט געדאַרפט. זיי זענען

מיט אַ ברייטן זײַטיקן וועג אַרויסגעקומען אויפֿן אָפֿענעם פֿעלד. די פֿערד האָבן זיך גערויכערט פֿון שווייס, זענען נאָס געווען אין די פּאַכוועס. אַרויסגעבנדיק אַ באַפֿעל אַראָפּצושטייגן, איז גריגאָרי דער ערשטער אַרויפֿגעלאָפֿן אויפֿן בערגל. די פֿערד זענען געבליבן אין טאָל מיט די אָנטרייבערס. נאָך גריגאָריען זענען איבער דער שיפּוע אַרויפֿגעלאָפֿן די קאָזאַקן. ער האָט זיך אומגעקוקט, דערזען הינטער זיך מער ווי הונדערט פּוסגייער, שיטער פֿונאַנדערגעשפּרייט איבער דער שנייאיקער שיפּוע, און זיך דערפֿילט זיכערער, שטאַרקער. אין קאַמף האָט תּמיד שטאַרק געהערשט איבער אים, ווי איבער איטלעכן, דאָס סטאַדע-געפֿיל. אָריענטירנדיק זיך אין דער לאַגע, האָט גריגאָרי פֿאַרשטאַנען, אַז ער האָט פֿאַרשפּעטיקט, נישט נעמענדיק אין אַכט דעם שווערן וועג, מינדעסטנס אויף אַ האַלבער שעה.

גאָלובאָוו האָט מיט אַ דרייסטן סטראַטעגישן צוג כּמעט אָפּגעשניטן די טשערניעצאָווצעס דעם וועג צום אָפּטרעטן. פֿון די זייטן אויסגעשטעלט דעקונג און מיט אַ פֿראָנט-אַטאַקע זיך אַ לאָז געטאָן אויפֿן האַלב-איינגעשלאָסענעם שונא. עס האָבן געדונערט די באַטאַרייע-זאַלפֿן. עס האָבן געפּויקט די ביקסן-שאָסן, ווי מען וואָלט געשיט שרויט אויף אַן אייזערנעם ראָנדעל; דאָס שראַפּנעל-פֿייער האָט צוגעדעקט די דעפאָרמירטע קאַמף-ליניעס פֿון די טשערניעצאָווצעס, געדיכט זענען געפֿאַלן די גראַנאַטן.

— אין טי-ראַ-ליער!...

גריגאָרי האָט מיט זײַנע סאָטניעס אַטאַקירט פֿון פֿלאַנג. זיי זענען געגאַנגען ווי אויף שיס-איבונגען, — זיך נישט לייגנדיק, נאָר עפּעס אַ געשיקטער טשערניעצאָוויעץ, וואָס האָט געאַרבעט אויף אַ „מאַקסימקע", האָט אַזוי טרעפֿלעך אַ שמײַס געטאָן איבער דער ליניע, אַז די קאָזאַקן האָבן זייער גערן זיך געלייגט, פֿאַרלירנדיק דריי פֿון דער ליניע.

דריי אַ זייגער באַכמיטאָג האָט גריגאָריען אָפּגעזוכט אַ קויל. דאָס אָנגעגליטע קיילעכל בליי, אָנגעטאָן אין אַ ניקעלנעם העמדל, האָט דורכגעבויערט און אָפּגעבריט דעם מוסקול פֿון פֿוס איבער

דער קני, גריגאָרי האָט אַ קריץ געטון מיט די ציין, דערפילנדיק דעם הייסן קלאַפּ און באַקאַנטע איבלקייט פון בלוט־פאַרלוסט. ער האָט זיך אַרויסגערוקט פון דער רייע, האַסטיק אויפגעשפּרונגען און שאַרף אַ טרייסל געטון מיטן קאָפּ, וואָס איז קאָנטוזירט געוועז פון דער קויל. די ווייטיק אין פוס האָט זיך געשטאַרקט דערפאַר, וואָס די קויל איז נישט אַרויס. זי האָט שוין געהאַט פאַרלוירן דעם אימפּעט, ווען זי האָט גריגאָריען אַ שנעל געטון און, דורכקלאַפּנדיק דעם שינעל, די שאַראָוואַרן און די הויט, איז זי שטעקן געבליבן אין בינטל מוסקולן. די הייסע פּליעסקענדיקע שניידיקייט האָט געשטערט זיך צו באַוועגן. ליגנדיק, האָט גריגאָרי זיך דערמאַנט דעם אָנגריף פון צוועלפטן פּולק אין די טראַנסטילוואַנער בערג אין רומעניע, ווען ער איז פאַרוואונדעט געוואָרן אין דער האַנט. פאַר זיינע אויגן האָט העל אויפגעלעבט די סצענע פון יענער אַטאַקע: דער באַטשופּרינטער, מישקאַ קאָשעוואָיס פּנים צעקרומט פון צאָרן, עמעליאַן גראָשעוו, וואָס לויפט אַראָפּ פון באַרג, מיטשלעפּנדיק דעם פאַרוואונדעטן סאָטניק.

די אָנפירונג איבער די סאָטניעס האָט איבערגענומען דער אָפיציר ליובישקין פאַוועל, גריגאָריעס געהילף. אויף זיין באַפעל האָבן צוויי קאָזאַקן אַוועקגעפירט גריגאָריען צו די אָנטרייבערס.

די קאָזאַקן האָבן אַרויפגעזעצט גריגאָריען אויפן פערד און מיטפילנדיק אים געראַטן:

— פאַרבאַנדאַזשירט די וואונד.

— איר האָט אַ באַנדאַזש?

גריגאָרי איז שוין געזעסן אין זאָטל, אָבער ער האָט זיך מיישב געווען, אַראָפּגעשטיגן, אַראָפּגעלאָזט די שאַראָוואַרן און, קרימענדיק זיך פון פּיבער, וואָס האָט זיך צעגאָסן איבער זיין שווייסיקן רוקן, איבערן בויך און די פיס, האָט ער איילִיק זיך פאַרבאַנדאַזשירט די אָפּגעבריטע בלוטנדיקע וואונד, וואָס האָט אויסגעזען ווי אַ שניט פון אַ מעסערל.

אין דער באַגלייטונג פון זיין אָרדינאַנס איז ער געריטן מיטן זעלבן אַרומקרייזלענדיקן וועג צום אָרט, פונוואַנען ער האָט

אָנגעהויבן די קאָנטר־אַטאַקע. ער האָט געקוקט אויף די געדיכטע שפּורן פון די פערדישע טריט איבערן שניי, אויף דער באַקאַנטער ריכטונג פון טאָל, איבער וועלכן ער האָט מיט עטלעכע שעה צוריק דורכגעפירט זיינע סאָטניעס. אַ דרימל איז אים באַפאַלן און דאָס, וואָס איז פאָרגעקומען אויפן בערגל, האָט אים אַצינד צוליב עפּעס אויסגעזען ווייט און איבעריק.

און דאָרט האָבן איילּיק און צעוואָרפן זיך געדויכערט די ביקסן־שאָסן, עס האָט געדונערט די שווערע באַטאַרייע פון שונא, באַמיענדיק זיך מציל צו זיין די איינגעשלאָסענע, און פון צייט־צו־צייט האָבן די רעווענדיקע קוילנוואָרפערס אויסגעשטעפּט אַ שורה פינטעלעך, ווי אונטערפירנדיק אַן אומגעזעענעם שטריך פאַרן סך־הכל פון דער שלאַכט.

אַ וויאָרסט דריי איז גריגאָרי געריטן איבערן טאָל. די פערד זענען געזונקען אין שניי.

— פאַרנעם דיך אויפן גלייכן אַרויף... — האָט גריגאָרי אַ ברום געטון צום אָרדינאַנס, אַרויסרייטנדיק אויפן שניי־באַדעקטן וואַל פון טאָל.

ווייט איבערן פעלד, ווי אַראָפּגעזעצטע קאַווקעס, האָבן דאָ און דאָרט זיך געשוואַרצט פיגורן פון דערהרגעטע. אויף דער סאַמע שאַרף פון האָריזאָנט האָט גאַלאָפּירט אַ פערד אָן אַ רייטער, וואָס האָט פונדאַנען אויסגעזען זייער קליין.

גריגאָרי האָט געזען, ווי דער הויפּט־קערן פון די טשערניעצאָווצעס, אַ צעשלאָגענער און שיטער געוואָרענער, זיך אַרויסרייסנדיק פון דער שלאַכט, פאַרקירעוועט און גייט אַוועק קיין גלובאָקאָיע. ער האָט אַ טרייב געטון זיין קאַשטאַן אין גאַלאָפּ. איבערוויטנס האָבן זיך געזען צעוואָרפענע קופּקעלעך קאָזאַקן. צורייטנדיק צום ערשטן פון זיי, האָט גריגאָרי דערזען גאָלובאָוון. גאָלובאָוו איז געזעסן ברייט אויסגעלייגט אין זאָטל. דאָס פעלצל, אַרומגעזוימט מיט געל־געוואָרענעם קאַראַקול אין די ברעגן, איז געווען צעשפּיליעט, די פּאַפּאַכע פאַררוקט אין אַ זייט, דער שטערן נאַס פון שווייס. דרייענדיק זיך די הויך פאַרשפּיצטע

וואַכמייסטער־וואַנסעס, האָט גאַלובאָוו הייזעריקלעך אויסגעשריגן:
— מעליעכאָוו, ביסט אַ כוואַט! וואָס, דו ביסט פאַרוואונ־
דעט? דער טייוול זאָל עס נעמען! דער ביין איז גאַנץ? — און,
נישט וואַרטנדיק אויף קיין ענטפער, האָט ער זיך ברייט צע־
שמייכלט: — מיר האָבן זיי אַזוי דערלאַנגט, אַז ס׳איז פון זיי
קיין שריד־ופליט נישט געבליבן!... די אָפיצירישע אָפטיילונג איז
אַזוי צעשטויבט, אַז זיי וועלן זי שוין נישט אויפקלויבן. זיי האָבן
גוט אַריינגעכאַפּט אין הינטן!
גריגאָרי האָט געבעטן צו רייכערן. איבערן גאַנצן פעלד
זעענען זיך צונויפגעפלאָסן קאָזאַקן און רויטגוואַרדייער. פון אַ
מחנה, וואָס האָט זיך געשוואַרצט אינדערווייטנס, האָט גאַלאָפּירט
אַ רייטער.
— פערציק מאַן זעענען גענומען געוואָרן, גאַלובאָוו!... —
האָט ער אַ געשריי געטון פונדערווייטנס. — פערציק אָפיצירן מיט
טשערניעצאָוון אַליין.
— זאָגסט ליגנט!? — גאַלובאָוו האָט דערשראָקן זיך אַ
וואָרף געטון אין זאָטל און אַוועקגאַלאָפּירט, שמירנדיק אומרחמנות־
דיק מיט דער נאַהייקע איבער זיין הויך ווייס־פיסיק פערד.
גריגאָרי האָט צוגעוואַרט אַ ווײַלע און שנעל אים נאָכגע־
ריטן.

די געדיכטע מחנה אָפיצירן, וואָס איז גענומען געוואָרן אין
געפאַנגענשאַפט, איז געפירט געוואָרן אַרומגערינגלט דורך אַ וואַך
פון דרייסיק קאָזאַקן — פון 44־סטן פולק און אַ סאָטניע פון 27־סטן
פולק. פאָרויס אַלע איז געגאַנגען טשערניעצאָוו. אַנטלויפנדיק פון
דער פאַרפאָלגונג, האָט ער אַראָפּגעוואָרפן דאָס פעלצל און איז
אַצינד געגאַנגען בלויז אין אַ לייכטער לעדערנער קורטקע. די
שליפע אויף זיין לינקן אַקסל איז געווען אָפּגעריסן. אויפן פנים
לעבן לינקן אויג האָט געבלוטיקט אַ פרישע, בלוי־פאַרלאָפענע
וואונד. ער איז געגאַנגען שנעל, נישט פאַרלירנדיק דעם טריט. די
פאַפּאַכע, וואָס איז אָנגעטון געווען אויף אַ זייט, האָט אים צוגע־
געבן אַן אויסדרוק פון זיכערקייט און וואוילערישקייט. אפילו קיין

שאָטן פון שרעק איז נישט געווען אויף זיין ראָז פּנים; ער האָט, אַפּנים, זיך נישט געהאַט געגאָלט שוין עטלעכע טעג, — אַ בלאָנדע פאַרוואַקסנקייט האָט גאָלדיק זיך געמיניעט אויף זיינע באַקן און גאָמבע. טשערניעצאָוו האָט מיט אַ שטרענגן פלינקן בליק באַטראַכט די קאָזאַקן, וואָס זענען צו אים צוגעלאָפן; אַ ביטערער קנייטש פון פאַראַכטונג האָט זיך געשאָטנט צווישן זיינע ברעמען. ער האָט, גייענדיק, אָנגעריבן אַ שוועבעלע, פאַררייכערט און צונויפגעפרעסט דעם פּאַפּיראָס אין ווינקל פון זיינע ראָזע שטרענגע ליפּן.

די גרעסטע טייל אָפיצירן זענען געווען יונגע, בלויז ביי עטלעכע האָבן די קעפּ זיך שוין געגרויט, ווי באַדעקט מיט טויגעפריר. איין פאַרוואונדעטער אין אַ פוס איז הינטערשטעליק געבליבן, און אַ קליין געשטופּלט קאָזאַקל מיט אַ גרויסן קאָפּ האָט אים אונטערגעשטופּט מיט דער קאָלבע אין רוקן. כמעט צוזאַמען מיט טשערניעצאָוון איז געגאַנגען אַ הויכער בראַווער עסאַול. צוויי (איינער — אַ כאָרונזשי, דער צווייטער — אַ סאָטניק) האָבן זיך געפירט געאָרעמט און געשמייכלט; הינטער זיי, אָן אַ היטל, איז געגאַנגען אַ געקרייזלטער, ברייט־פּלייציקער יונקער. איינער האָט געהאַט אויף זיך אַן אָנגעהאָנגענעם שינעל מיט צוגענייטע שליפעס. נאָך איינער איז געגאַנגען אָן אַ היטל, אַראָפּגערוקט איבער די שוואַרצע שיינע פרויען־אויגן אַ רויטן אָפיצירישן באַשליק; דער ווינט האָט פאַרהויבן די עקן פון באַשליק און זיי אים פאַרוואָרפן אויף די אַקסלען.

גאָלובאָוו איז נאָכגעריטן פון הינטן. ער האָט זיך פאַרהאַלטן און אַ געשריי געטון צו די קאָזאַקן:

— הערט!... פאַר דער זיכערקייט פון די געפאַנגענע זענט איר פאַראַנטוואָרטלעך לויט אַלע שטרענגע געזעצן פון דער מיליטעריש־רעוואָלוציאָנערער צייט! איר זאָלט זיי צושטעלן אין שטאַב אַריין, ווי איך גיב זיי אייך איבער!

ער האָט צוגערופן איינעם פון די רייטער־קאָזאַקן, אויף

שנעל אָנגעשריבן אַ צעטעלע, זיצנדיק אויפן זאָטל; ער האָט עס צונויפגעלייגט, איבערגעגעבן דעם קאָזאַק.

— אין גאַלאָפּ! גיב דאָס איבער פּאָדטיאָלקאָוון.

ווענדנדיק זיך צו גריגאָריען, האָט ער געפרעגט:

— דו פאָרסט אַהין, מעליעכאָוו?

באַקומענדיק אַן ענטפער פון באַשטעטיקונג, איז נאָלובאָוו צוגעריטן צו גריגאָריען און געזאָגט:

— זאָג פּאָדטיאָלקאָוון, אַז טשערניעצאָוון נעם איך אַלס ערובניק! פאַרשטאַנען?... נו, גיב־זשע טאַקע אַזוי איבער. פאָר.

גריגאָרי האָט געמיטן די מחנה געפאַנגענע און צוגעריטן אין שטאַב אַריין פון רעוועקאָם, וואָס האָט קוואַרטירט אין פעלד, נישט ווייט פון עפּעס אַ כוטאָר. לעבן אַ ברייט וועגעלע מיט פּאַרפּרוירענע רעדער און אַ קוילנוואַרפער, אַן איבערגעדעקטן מיט אַ גרינעם איבערציִער, האָט זיך אַרומגעדרייט פּאָדטיאָלקאָוו. דאָ האָבן אויך אַרומגעטאָפּטשעט, קלאַפּנדיק מיט די אָפּצאַסן, שטאַב־לייט, קוריערן, עטלעכע אָפיצירן און קאָזאַקן־אָרדינאַנסן. מינאַיעוו, ווי פּאָדטיאָלקאָוו, האָט נאָר־וואָס זיך געהאַט אומגעקערט פון דער קאַמף־ליניע. זיצנדיק אויפן געזעס פון וועגעלע, האָט ער הויך געגריזשעט אַ שטיק ווייס פּאַרפּרוירן ברויט.

— פּאָדטיאָלקאָוו! — גריגאָרי איז אַוועקגעריטן אין אַ זייט. — מען טרייבט דאָ באַלד צו די געפאַנגענע. דו האָסט בע־לייענט גאָלובאָווס צעטעלע?

פּאָדטיאָלקאָוו האָט אַ שטאַרקן פּאַכע געטון מיט דער נאַ־הייקע; ער האָט נידעריק אַראָפּגעזונקען די אויגן, זיין פּנים איז אָנגעגאָסן געוואָרן מיט בלוט, און ער האָט אויסגעשריגן:

— איך שפּיי אויף גאָלובאָוון!... וואָס אים גלוסט זיך אַלץ! טשערניעצאָוון, דעמדאָזיקן רוצח און קאָנטר־רעוואָלוציאָנער אַלס ערובניק?... איך וועל נישט געבן!... צעשיסן זיי אַלע — און באַסטאַ!

— גאָלובאָוו האָט געזאָגט, אַז ער נעמט אים אַלס ערובניק.

— איך וועל נישט געבן!... איך האָב געזאָגט: איך וועל נישט געבן, און געענדיקט! דורכן רעוואָלוציאָנערן געריכט אים משפטן און גלייך אויספירן די שטראָף. עס זאָל זיך אַנדערע נישט פאַרגלוסטן!... דו ווייסט, — האָט ער שוין רויִקער געזאָגט, שאַרף זיך איינקוקנדיק אין די געפאַנגענע, וואָס האָבן זיך דערנענטערט, — ווייסט, וויפיל בלוט ער האָט אויף דער וועלט פאַרגאָסן? אַ ים!... וויפיל גרובן-אַרבעטער' האָט ער אומגעברענגט?... — און ווידער אויפקאָכנדיק אין צאָרן, האָט ער ווילד אַרויסגעזעצט די אויגן. — איך וועל נישט געבן!...

— דו האָסט נישט וואָס צו שרייען! — האָט אויך גריגאָרי גענומען אַ העכערן טאָן: זיין גאַנץ אינגעוויד האָט אין אים געציטערט, ווי פּאָדטיאָלקאָווס כעס וואָלט זיך אויך אים איבערגעגעבן. — איר זענט דאָ צופיל ריכטער! דו גיי בעסער אַהין! — האָט ער, ציטערנדיק מיט די נאָזלעכער, אָנגעוויזן אויף צוריק. — און פאַר די געפאַנגענע איז דאָ פאַרהאַן צופיל פאַרוואַלטערס!

פּאָדטיאָלקאָוו איז אַוועקגעגאַנגען, קנייטשנדיק אין דער האַנט די נאַהייקע. ער האָט פונווייטנס צוגעוואָרפן:

— איך בין דאָרט געוועזן! מיין נישט, אַז איך האָב מיך דאָ אין דעם וועגעלע אויסבאַהאַלטן. און דו, מעליעכאָוו, שווייג בעסער, פאַרשטאַנען?... ווייס מיט וועמען דו רעדסט!... יאָ-יאָ!... די אָפיצירישע מאַניערן באַהאַלט! דער רעוואָקאָם גיט אַרויס אורטיילן, נישט וועמען עס גלוסט זיך...

גריגאָרי האָט אַ טרייב געטון צו אים דאָס פערד און אַראָפּגעשפרונגען פון זאָטל, פאַרגעסנדיק אָן דער וואונד; דורכגענומען פון ווייטיק, איז ער אַ פאַל געטון אויפן רוקן. אַ שטראָם הייס בלוט האָט אַ פלייץ געטון פון דער וואונד. ער האָט אָן זייטיקער הילף זיך אויפגעהויבן, ווי ס'איז צוגעהינקט צום וועגעלע, מיט דער זייט זיך אָנגעשפאַרט אויף די הינטערשטע רעסאָרן.

די געפאַנגענע זענען צוגעקומען. אַ טייל פון דער וואַך, וואָס איז געגאַנגען צופוס, האָט זיך אויסגעמישט מיט די אָרדי-

נאַנסן און קאָזאַקן פון דער וואַך ביים שטאַב. די קאָזאַקן זענען נאָך נישט געווען אָפּגעקילט פון דער שלאַכט, זיי האָבן געפינקלט מיט צעהיצטע בייזע אויגן און זיך דורכגעוואָרפן מיט באַמערקונגען און איינצלהייטן וועגן אויסגאַנג פון דער שלאַכט.

פּאָדטיאָלקאָוו איז צוגעגאַנגען צו די געפאַנגענע מיט שווערע טריט, וואָס זענען געזונקען אין שניי. טשערניעצאָוו, שטייענדיק פאָרויס, האָט געקוקט אויף אים מיט פאַראַכטונג, זשמורענדיק די העלע דרייסטע אויגן. ער האָט לייכט אַרויסגעשטעלט דעם לינקן פוס, געשאָקלט מיט אים, דריקנדיק מיט דער ווייסער פאָדקאָווע פון די אייבערשטע ציין די פאַרביסענע ראָזע ליפּ. פּאָדטיאָלקאָוו איז נאָענט צוגעגאַנגען צו אים. ער האָט אינגאַנצן געציטערט, זיינע שטאַרע אויגן האָבן געבלאָנדזשעט איבערן צעטרעטענעם שניי, זיך אויפהייבנדיק צונויפגעקרייצט מיט טשערניעצאָווס דרייסטן פייַנטלעכן בליק און אים דורכגעשטאָכן מיט זיין שווערער פאַראַכטונג.

— ביסט אַריינגעפאַלן... שלאַנג! — האָט פּאָדטיאָלקאָוו געזאָגט מיט זיין צישענדיק נידעריק קול און זיך אָפּגערוקט אויף אַ טריט צוריק; אַ קרומער שוואַרצער שמייכל האָט, ווי דער שניט פון אַ שווערד, זיך איינגעשניטן אין זיינע באַקן.

— פאַררעטער פון קאָזאַקנטום! אויסוואורף! פאַרקויפטע נשמה! — האָט טשערניעצאָוו אַרויסגעזיגן פון צווישן פאַרדריקטע ציין.

פּאָדטיאָלקאָוו האָט געדרייט מיטן קאָפּ, ווי אויסמיידנדיק פּעטש, — זיינע באַקנביינער זענען שוואַרץ געוואָרן, ער האָט מיטן געעפנטן מויל כליפּענדיק געאָטעמט.

דאָס פאָלגנדע איז פאָרגעקומען מיט מערקווירדיקער שנעלקייט. דער אויסגעשטשירעטער, בלייך-געוואָרענער טשערניעצאָוו האָט מיט צוגעדריקטע הענט צו דער ברוסט, זיך אויסבייגנדיק אינגאַנצן פאָרויס, גענומען גיין אויף פּאָדטיאָלקאָוון. פון זיינע קאָנוואולסיוו-פאַרקרימטע ליפּן זענען געפאַלן פאַרשטיקטע ווערטער, אויסגעמישט מיט זידלערייען. וואָס ער האָט געזאָגט, —

האָט געהערט בלויז פּאָדטיאָלקאָוו אַליין, וועלכער האָט זיך גע־רוקט הינטערוויילעכטס.

— ס׳וועט קומען דיין צייט... זאָלסט עס וויסן !... — האָט טשערניעצאָוו אויפן הויכן קול אָנגעהויבן.

דידאָזיקע ווערטער זענען דערהערט געוואָרן אי דורך די געפּאַנגענע אָפיצירן, אי דורך דער וואַך, אי דורך די שטאַב־לייט.

— נו־ו־ו־ו !... — האָט פּאָדטיאָלקאָוו אַ כריפּע געטון, ווי אַ דערשטיקטער, און פאַרוואָרפן די האַנט אויפן הענטל פון דער שווערד.

עס איז מיטאַמאָל שטיל געוואָרן. דייטלעך האָט זיך דער־הערט דאָס סקריפּען פון שניי אונטער די שטיוול פון מינאַיעוון, קריוואָשליקאָוון און נאָך עטלעכע מענטשן, וואָס האָבן זיך אַ וואָרף געטון צו פּאָדטיאָלקאָוון. אָבער ער האָט זיך געפּעדערט: מיטן גאַנצן קערפּער זיך אויסבייגנדיק רעכטס און אַראָפּזעצנדיק, האָט ער אַרויסגעכאַפּט די שווערד פון דער שייד, אַ שפּרונג גע־טון פאָרויס און מיט שרעקלעכער מאַכט אַ זעץ געגעבן טשערניע־צאָוון איבערן קאָפּ.

גריגאָרי האָט געזען, ווי טשערניעצאָוו האָט אַ ציטער גע־טון, אויפגעהויבן די לינקע האַנט איבערן קאָפּ, באַוויזן זיך צו פאַרשטעלן מיט איר פאַרן קלאַפּ, געזען ווי דער איבערגעהאַקטער האַנט־קנאָכן האָט זיך איינגעבראָכן אין דער העלפּט, און די שווערד איז קלאַנגלאָז געפאַלן איבער טשערניעצאָווס פאַרוואָרפע־נעם קאָפּ. פריער איז אַראָפּגעפאַלן די פּאַפּאַכע, און דערנאָך איז, ווי אַן אונטערגעהאַקטע זאַנג, פאַמעלעך געפאַלן טשערניעצאָוו מיט אַ מאָדנע פאַרקרומט מויל און פּיינלעך פאַרזשמורעטע, ווי פון אַ בליץ, צונויפגעשרומפּענע אויגן.

פּאָדטיאָלקאָוו האָט אים, אַ ליגנדיקן, אַ זעץ געגעבן נאָכאַ־מאָל, אַוועקגעגאַנגען מיט אַ געעלטערטן שווערן טריט און, גייענ־דיק, אָפּגעווישט די שיפּע קאַרבן פון דער שווערד, וואָס זענען שוואַרץ געווען פון בלוט.

זיך אָנשטויסנדיק אָן וועגעלע, האָט ער זיך אויסגעדרייט

צו דער וואך און אויסגעשריגן מיט אַ פאַרשטיקט בילנדיק קול:

— צעהאַקן זיי... אין זייערע מאַמעס אַריין!... אַלע!...

נישטאָ קיין געפאַנגענע... אין די קישקעס, אין האַרץ!!

פיבערהאַפט האָבן גענומען קנאַלן שאָסן. די אָפיצירן האָבן איינער איבערן צווייטן אָנגעהויבן אַנטלויפן. דער אונטעראָפיציר מיט די שיינע פרויען-אויגן אין רויטן אָפיצירן-באַשליק איז געלאָפן, זיך אָנכאַפנדיק מיט די הענט ביים קאָפּ. אַ קויל האָט אים געגייט הויך, ווי איבער אַ באַריער, אַ שפרונג צו טון. ער איז געפאַלן — און זיך שוין מער נישט אויפגעהויבן. דעם הויכן בראָון עסאַול האָבן געהאַקט צוויי. ער האָט זיך אָנגעכאַפט ביי די שאַרפן פון די שווערדן, פון זיינע צעשניטענע הענט איז גערונען בלוט אויף די אַרבל; ער האָט געשריגן ווי אַ קינד, — געפאַלן אויף די קניען, אויפן רוקן, געוואַלגערט דעם קאָפּ אין שניי; אויפן פנים האָבן זיך געזען בלויז די בלוט-פאַרגאָסענע אויגן און דאָס שוואַרצע מויל, וואָס האָט נישט אויפגעהערט צו שרייען. די פאָכענדיקע שווערדן האָבן אים געהאַקט איבערן פנים, איבערן שוואַרצן מויל, און ער האָט נאָך אַלץ געשריגן מיט אַ דין קול, וואָס איז אָנגעזאַפט געווען מיט אַנגסט און ווייטיק. צעקראַטשענדיק זיך איבער אים, האָט אַ קאָזאַק, מיט אַן אָפּגעריסענעם לאַץ פון שינעל, אים פאַרענדיקט מיט אַ שאָס. דער געקרייזלטער יונקער האָט זיך שיער נישט דורכגעריסן דורך דער קייט — אים האָט דעריאָגט און מיט אַ זעץ איבערן קאָפּ דערהרגעט עפעס אַן אַטאַמאַניעץ. דער זעלבער אַטאַמאַנעץ האָט אַריינגעיאָגט אַ קויל צווישן די לאָפּאַטקעס דעם סאָטניק, וועלכער איז געלאָפן מיט צעבלאָזענע פאָלעס פון שינעל דורכן ווינט. דער סאָטניק האָט זיך אַראָפּגעזעצט און אַזוי לאַנג זיך געקראַצט מיט דער ברוסט, ביז ער איז געשטאָרבן. דעם גרויליכן אונטערעסאַול האָט מען דערהרגעט אויפן אָרט; צעשיידנדיק זיך מיטן לעבן, האָט ער אויסגעהאַקט מיטן פוס אַ טיפן גרוב אין דער ערד, און וואָלט, ווי אַ צוגעבונדן פערד, נאָך לענגער געוואָלט געהאַקט, ווען די קאָזאַקן וואָלטן אים אויס רחמנות נישט געווען פאַרענדיקט.

באַלד אין ערשטן מאָמענט, ווי נאָר די אָפּרעכענונג האָט זיך אָנגעהויבן, האָט גריגאָרי זיך אָפּגעריסן פון וועגעלע, — נישט אַראָפּנעמענדיק די מוטנע־אָנגעגאָסענע אויגן פון פּאָדטיאָלקאָוון און לאַמענדיק, האָט ער שנעל צוגעהינקט צו אים. פון הינטן האָט אים אין גאַרטל אַרומגעכאַפּט מינאַיעוו, — פאַרדרייט די הענט און אַרויסגעריסן דעם רעוואָלווער; צערייבקוקנדיק אים אין די אויגן מיט אַ פאַרטונקלטן בליק, האָט ער, שטיקנדיק זיך, אים געפרעגט:

— און דו — ווי אַזוי האָסטו געמיינט?

XIII

דער בלענדנדיק־העלער שניי־רוקן פון באַרג, באַגאָסן מיט גלאַזור פון דער זון און בלויקייט פון נישט פאַרוואָלקנטן טאָג, האָט געלויכטן און געפינקלט ווי צוקער. אונטער אים איז, ווי אַ פאַרביקע געשטיקעוועטע קאָלדרע, געלעגן דאָס דאָרף אָלכאָווי ראָג. לינקס האָט זיך געבלויט סוויניוכאַ, רעכטס האָבן, ווי נעפּלדיקע פלעקן, זיך געשפּרייט די כוטאָרלעך און דייטשישע קאָלאָניעס, נאָכן אויסבויג האָט בלוי געשימערט טיערנאָווסקאַיאַ. אויף מזרח נאָכן דאָרף האָט קרימלעך אין דער הייך זיך פאַרנומען דער משופּעדיקער, פון ראָוועס צעאַקערטער, קלענערער באַרג. איבער אים האָבן שטאַכעטנמעסיק געכטאַרטשעט די טעלעגראַפן־סלופּעס, זיך אַוועקציענדיק קיין קאַשאַרי.

דער טאָג איז געווען אַ זעלטן העלער, אַ פּראָסטיקער. אַרום דער זון האָבן געשימערט רעגנבויגנדיקע שטרייפן. דער ווינט האָט געבלאָזן פון צפון. אויפגעהויבן דעם בלויען שניי־שטויב אין סטעפּ. אָבער די שנייאיקע ווייטן, אַרומגענומען פון די האָריזאָנטן, זענען געווען ליכטיק, און בלויז אויף מזרח, אונטער דער סאַמע שאַרף פון האָריזאָנט, האָט, פאַרהילט אין פּיאָלעטן נעפּל־שלייער, זיך געדויכערט דער סטעפּ.

פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש, וועלכער האָט געפירט גריגאָריען פון מילעראָוואָ, האָט באַשלאָסן זיך נישט אָפּצושטעלן אין אָלכאָווי ראָג, נאָר פאָרן ווייטער ביז קאַשאַרי און דאָרט נעכטיקן. ער איז אַרויסגעפאָרן פון דער היים אויף גריגאָריעס טעלעגראַמע און אָוונט-צייט דעם 28-סטן יאַנוואַר אָנגעקומען קיין מילעראָוואָ. גריגאָרי האָט אים אָפּגעוואַרט אין דער קרעטשמע. איינדערפרי זענען זיי אַרויסגעפאָרן און אַרום עלף אַ זייגער שוין דורכגעפאָרן אָלכאָווי ראָג.

נאָכדעם ווי ער איז פאַרוואונדעט געוואָרן אין דער שלאַכט הינטער גלובאָקאָיע, האָט גריגאָרי זיך אָפּגעוואַלגערט אַ וואָך צייט אין מילעראָווער פעלד-לאַזאַרעט; ווען דער פוס האָט זיך אים אַ ביסל אונטערגעהיילט, האָט ער באַשלאָסן צו פאָרן אַהיים. דאָס פערד האָבן אים געבראַכט די קאָזאַקן פון דער סטאַניצע. גריגאָרי איז געפאָרן מיט אַ געמישט געפיל פון אומצופרידנהייט און פרייד: אומצופרידנהייט — ווייל ער האָט פאַרלאָזט זיין טייל אין סאַמע ברען פון קאַמף פאַר דער מאַכט אויפן דאָן, און פרייד האָט ער איבערגעלעבט שוין בלויז ביים געדאַנק, וואָס ער וועט זען די היימישע, דעם כוטאָר; ער האָט פאַר זיך אַליין פאַרבאָרגן דעם חשק צו זען אַקסיניען, אָבער אויך וועגן איר האָט ער געטראַכט.

די באַגעגעניש מיטן פאָטער איז געווען אַ ביסל אַ קילע. פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש (פּיעטראָ האָט אים געמוזט עפּעס אָנגעמסורן) האָט כמורנע באַטראַכט גריגאָריען, — זיינע אָפּגעהאַקטע בלאָנדזשענדיקע בליקן האָבן אויסגעדריקט אומצופרידנהייט, אָפּוואַרטנדיקן אומרו. אויף דער סטאַציע פאַרנאַכט האָט ער לאַנג אויסגעפרעגט גריגאָריען וועגן די געשעענישן, וואָס האָבן זיך צעפלאַקערט אין דער געגנט; דעם זונס ענטפערס האָבן אים, אפנים, נישט באַפרידיקט. ער האָט געקייט די גרויע באָרד, געקוקט אויף זיינע מיט לעדער-אונטערגענייטע וואוילאָקעס, געפּאָרסקעט. פאַרפירט אַ וויכּוח האָט ער אומגערן, אָבער ווען ער האָט זיך צעהיצט, האָט ער פאַרטיידיקט קאַלעדינען, — אין אַ הייסער מינוט,

ווי אַמאָל, אָנגעשריגן אויף גריגאָריען און אפילו אַ טופּע געטון מיטן לאָמען פוס.

— דו דערציילסט מיר נישט קיין מעשיות! ער איז געווען ביי אונז, קאַלעדין, האַרבסט־צייט אין כוטאָר! עס איז געווען אַ פאַרזאַמלונג אויפן מיידאַן. ער איז אַרויף אויפן טיש, געשמועסט מיט די אַלטע לייט און פאַרגעזאָגט, ווי פון דער ביבל, אַז די פּויערים וועלן קומען, עס וועט זיין אַ מלחמה, און אויב מיר וועלן לאַנג זיך וואַקלען, — וועלן זיי אַלץ צונעמען און באַזעצן די געגנט. ער האָט שוין דעמאָלט געוואוסט, אַז עס וועט זיין אַ מלחמה. וואָס־זשע, הינטישע זין, מיינט איר? צי ווייסט ער ווינציקער פאַר אייך? אַזאַ געלערנטער גענעראַל, ער האָט מיט אַן אַרמיי אָנגעפירט — און ווייסט ווינציקער פון דיר? אין קאַמיענסק זיך אַוועקגעזעצט, אַזעלכע שרייערס אומגעבילדעטע — און בונטעווען דאָס פאָלק. וואָס איז ער — דער פּאָדטיאָלקאָוו דיינער? אַ וואַכמייסטער?... אַהאָ! דער זעלבער ראַנג וואָס איך. נאַט אייך!... שיין דערלעבט... ערגער קאָן שוין נישט זיין!

גריגאָרי האָט אומגערן דיסקוטירט מיט אים. נאָך איידער ער האָט געזען דעם פאָטער, האָט ער שוין געוואוסט, וואָס זיין איבערצייגונג איז. און דאָ האָט זיך נאָך אַריינגעמישט דאָס נייע: ער האָט נישט געקאָנט — נישט מוחל זיין, נישט פאַרגעסן טשערניעצאָווס אומקום און דאָס צעשיסן די געפאַנגענע אָפיצירן אָן אַ געריכט.

די פערד האָבן אין דישעל־געשפּאַן לייכט געטראָגן דעם שליטן מיטן קויש. פון הינטן איז אָנגעבונדן נאָכגעלאָפן גריגאָריעס געזאָטלט פערד. אויפן וועג זענען אַקעגנגעקומען די באַקאַנטע פון דער קינדהייט דערפער און כוטאָרס: קאַשאַרי, פּאָפּאָווקאַ, קאַמיענקאַ, דער ניזשני־יאַבלאָנאָווער, גראַטשעוו, יאַטיענאָווקאַ. דעם גאַנצן וועג ביזן סאַמע כוטאָר האָט גריגאָרי עפּעס אומגעבונדן און אָן אַ סדר געטראַכט וועגן דער נאָענטער פאַרגאַנגענהייט, געפּרוּווט כאָטש לייכט אָנמערקן די צוקונפט, אָבער דער געדאַנק איז דערגאַנגען בלויז צום אָפּרו איינדערהיים און

ווייטער זיך אָפּגעהאַקט. „איך וועל קומען, אַ ביסל זיך אָפּרוען, פאַרהיילן די וואונד, און דערנאָך... — האָט ער געטראַכט, אין גע-דאַנק זשעסטיקולירנדיק מיט דער האַנט: — וועט מען שוין זען. די צייט אַליין וועט שוין ווייזן...״

עס האָט אים אויך געבראָכן די מידעקייט, וואָס האָט גע-שטאַמט פון דער מלחמה. עס האָט אים געגלוסט זיך אָפּקערן פון דער גאַנצער פיינטלעכער און אומפאַרשטענדלעכער וועלט, וואָס האָט געברויזט מיט האַס. דאָרט פון הינטן איז אַלץ געווען פאַר-פלאָנטערט, סתירהדיק. ס׳איז שווער געווען צו געפינען דעם ריכ-טיקן וועג; ווי איבער זומפּיקן באָדן האָט די ערד זיך אָפּערגע-גליטשט פון אונטער די פיס, דער שטעג האָט זיך פאַרלוירן, און מען איז נישט זיכער געווען — צי מען גייט מיטן געהעריקן וועג. ס׳האָט אים געצויגן צו די באָלשעוויקעס — ער איז געגאַנגען, אַנדע-רע מיט זיך מיטגענומען, און דערנאָך זיך באַדאַכט, דאָס האַרץ איז אָפּגעקילט געוואָרן. „אפשר איז טאַקע גערעכט איזוואַרין? אויב אַזוי, צו וועמען-זשע צושטיין, ביי וועמען שעפּן זיכערקייט מיטן פולן הויפן?״ וועגן דעם אַלעם האָט שטיל געטראַכט גרי-גאָרי, ליגנדיק אָנגעשפּאַרט אין רוקן פון קויש. ווען אָבער ער האָט זיך פאָרגעשטעלט, ווי ער וועט פרילינגס-צייט צוגרייטן די בראָ-נעס, די אַרבע, ווי ער וועט פלעכטן זשלויבן פון ווערבע-צווייגן, און ווען די ערד וועט זיך אויסטון און אָפּטרוקענען, — אַרויס-גיין אין סטעפּ; ווי ער וועט, מיט די נאָך אַרבעט פאַרבענקטע הענט, פירן דעם אַקער, שפּירנדיק זיין לעבעדיק קלאַפּן און אונ-טערשפּרונגען; ווי ער וועט אַריינאָטעמען דעם זיסן דופט פון יונגן גראָז און פון דער שוואַרצערד, אויפגעהויבן דורך די מעסערס פון אַקער, וואָס האָט נאָך נישט פאַרלוירן דעם האַרבן אַראָמאַט פון דער שניי-פייכטקייט, — איז אים וואַרעם געוואָרן אויף דער נשמה. עס האָט זיך געגלוסט אַרומגיין אַרום די בהמות, דערלאַנגען היי, אָטעמען מיטן פאַרוועלקטן ריח פון פעזש און קאָניטשינע, מיטן שאַרפן ריח פון מיסט. רו און פרידן האָט זיך געגלוסט, — דערי-בער טאַקע האָבן גריגאָריעס שטרענגע אויגן אויסגעדריקט אַזאַ

זשענירטע פרייד, ווען ער האָט געקוקט אַרום זיך: אויף די פערד, אויפן פאָטערס שיפּן רוקן, אין אָפּגעצויגענעם טולופּ. אַלץ האָט אים דערמאַנט אָן האַלב־פאַרגעסענעם פריערדיקן לעבן: אי דער שעפּסן־ריח פון טולופּ, אי דער היימישער אָנבליק פון די נישט געפּוצטע פערד, אי עפּעס אַ האָן אין דאָרף, וואָס האָט אַראָפּגעקרייעט פון אַ סטויג. זיס און געדיכט, ווי שיכּרות, האָט אים אין דעם מאָמענט אויסגעזען דאָס לעבן דאָ אין דער שטילקייט.

צומאָרגנס פאַרנאַכט זענען זיי צוגעקומען צום כוטאָר. גריגאָרי האָט פון באַרג אַ וואָרף געטון אַ בליק אויפן דאָן: אָט זענען די באָבע־זומפּן, אַרומגעזוימטע מיטן סויבל־פוטער פון קאָמיש; אָט איז דער דאַרער טאָפּאָל, און דער וועג איבערן דאָן איז אויך שוין נישט דאָ, וואו ער איז געווען פריער. דער כוטאָר, די באַקאַנטע קוואַדראַטן פון די קוואַרטאַלן, די צערקווע, דער פּלאַץ... דאָס בלוט האָט גריגאָריען אַ שלאָג געטון אין קאָפּ אַריין, ווען ער האָט מיט די אויגן דערזען זיין כאַטע. די זכרונות האָבן אים פאַרפלייצט. פון הויף — דער אויפגעהויבענער ברונעם־בושעל האָט אים, דאַכט זיך, גערופן, אויסשטרעקנדיק אינדערהייך די גרויע וואַרבע־האַנט.

— עס צופּט נישט אין די אויגן? — האָט פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש אַ שמייכל געטון, זיך אומקוקנדיק, און גריגאָרי האָט אָן פאַלשע הינטערזועגלעך מודה געווען:

— עס צופּט... אָבער נאָך ווי אַזוי!...

— אָט וואָס עס הייסט — די היים! — האָט פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש צופרידן אַ זיפץ געטון.

ער האָט פאַרקערעוועט אין מיטן כוטאָר אַריין. די פערד זענען פלינק געלאָפן באַרג אַראָפּ, דער שליטן האָט זיך געדרייט אין אַלע זייטן. גריגאָרי האָט פאַרשטאַנען דעם פאָטערס כוונה, אָבער דאָך געפרעגט:

— פאַרוואָס פאָרסטו דורכן כוטאָר? פאַרנעם דיך אין אונזער געסל אַריין.

פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט זיך אויסגעדרייט און, שמייכלענדיק אין דער פאַרפרוירענער באָרד אַריין, אַ מרוגע געטון:

— איך האָב די זין באַגלייט אין דער מלחמה אַריין אַלס פּשוטע קאָזאַקן, און זיי האָבן זיך דערדינט צו אָפיצירן, וואָס־זשע, איז פאַר מיר נישט קיין כבוד דורכצופאָרן מיטן זון איבערן כוטאָר? זאָלן זיי קוקן און דריקן. און ביי מיר, ברודער, ווערט דאָס האַרץ פון נחת צעשמאָלצן!

אויף דער הויפּט־גאַס האָט ער שטיל אַ טרייב געטון די פערד, — זייטיק זיך אַראָפּבייגנדיק פון געזעס, אַ קנאַל געטון מיט דער באַטרעלזלטער בייטש, און די פערד, פילנדיק די נאָענטע היים (און ווי זיי וואָלטן נישט געהאַט דורכגעמאַכט קיין הונדערט פערציק וויאָרסט!), האָבן זיך אַ טראָג געטון מיט פרישער שנעלקייט. די באַגעגנטע קאָזאַקן האָבן זיך באַגריסט פון די הייף, און פון די פענסטער פון די כאַטעס האָבן געקוקט באַבעס פון אונטער די הענט אַפּער; איבער דער גאַס זענען, קוואַקענדיק, שנעל דורכגעלאָפן הינער. אַלץ איז צוגעגאַנגען גלאַטיק, ווי פון אַ ביכל אַרויס. זיי זענען דורכגעפאָרן דעם פּלאַץ. גריגאָרי אָבער האָט זייטיק אַ קוק געטון אויף עמעצנס אַ קאָבילע, וואָס איז געווען אָנגעבונדן ביי מאָכאָווס פּאַרקן, אַ הירזשע געטון און הויך אויפגעהויבן דעם קאָפּ. עס האָט זיך באַוויזן דער סוף פון כוטאָר, דער דאַך פון אַסטאַכאָווס כאַטע... אָבער דאָ, אויפן ערשטן קרייץ־וועג, האָט געטראָפן עפּעס אומגעלומפּערטס: אַ חזירל, וואָס איז געלאָפן איבער דער גאַס, האָט זיך פאַרגאַפט, אַרונטערגעפאַלן די פערד אונטער די קאָפּיטעס, אַ כריוקע געטון און זיך אַוועקגעקייקלט אַ צעטרעטנס, קוויטשענדיק, פּרווונדיק אונטערהייבן דעם איבערגעבראָכענעם רוקן.

— אַך, דער טייוול האָט עס אָנגעטראָגן!... — האָט פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש געגומען זידלען, באַוויזנדיק מיט דער בייטש אַ שמייס צו געבן דעם צעטרעטענעם חזירל.

צום אומגליק האָט עס געהערט אַניוטקען, דער אלמנה נאָך אַפּאָנקאַ אָזיאָראָוו, — אַ באַבע־אַ בייזע, און מיט אַ צו לאַנגער צונג. זי האָט נישט פאַרזוימט אַרויסצושפּרינגען אויפן הויף; כאַפּנדיק אויף זיך די פאַטשיילע, האָט זי גענומען שיטן מיט אַזעלכע אויסטערלישע זידל־ווערטער, אַז פאַנטעלעי פּראָקאָפּיע־וויטש האָט אַזש פאַרהאַלטן די פערד און זיך אויסגעדרייט צו איר.

— שווייג, בהמה! וואָס פּיסקעוועסטו? כ׳וועל דיר באַצאָלן פאַר דיין פאַרשיווע חזיר!...

— שד!... טייוול!... ביסט אַליין פאַרשיווע, לאָמער הונט דו!... איך וועל דיך באַלד צום אַטאַמאַן אָוועקשלעפּן!... — האָט זי גע׳יעלהוועט, פאָכענדיק מיט די הענט. — איך וועל דיך, היני־טישע זרע, אויסלערנען, ווי אַזוי אַן אלמנהס אַ לעבעדיק באַשע־פעניש צו איבערצופאָרן!...

עס האָט פאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטשן ביי דער זיבעטער ריפּ אָנגענומען און ער האָט, רויט ווערנדיק, אַ געשריי געטון:

— ברודיקע נבלה!

— טערק פאַרשאָלטענער!... — האָט די אָזיאָראָווא העפטיק אָפּגעענטפערט.

— צויג, הונדערט טייוולאָנים אין דיין מאַמען אַריין! — האָט פאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש זיך צעשריגן מיט אַ באַס.

אָבער אַניוטקאַ אָזיאָראָווא האָט זינט זי לעבט נישט גע־דאַרפט זוכן קיין וואָרט אין קעשענע.

— שלעפער! אַלטער הורן־זון! גנב! אַ פרעמדע בראָנע האָסטו צוגעגנבעט!... די זעלנערקעס לויפסטו נאָך!... — האָט זי שנעל גענומען שרייען מיט אַ קול פון אַ סראָקע.

— אָט וועל איך דיר מיט דער בייטש דערלאַנגען, דו היני־טעכע!... דעם קאַסטן פאַרמאַך!

אָבער דאָ איז אַניוטקאַ אַרויס מיט אַזאַ לשון, אַז אפילו פאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש — אַ מענטש, וואָס האָט שוין עפּעס

געלעבט און געזען אויף דער וועלט, — איז רויט געוואָרן פון צעטומלטקייט און זיך גלייך מיט שוויס באַגאָסן.

— פאָר ווייטער!... וואָס טענהסטו מיט איר? — האָט גרי־גאָרי בייז געזאָגט, זעענדיק, אַז ביסלעכווייז קומען שוין אַרויס מענטשן אויף דער גאַס און הערן זיך אויפמערקזאַם צו צום צו־פעליקן מיינונגס־אויסטויש צווישן דעם אַלטן מעליעכאָוו און אַזיאַ־ראָווס עולעכער אלמנה.

— נו, שוין איינמאָל אַ צונג! — האָט פאַנטעלעי פּראָקאָפּיע־וויטש בייז אויסגעשפּיגן און אַזוי אַ טרייב געטון די פערד, ווי ער וואָלט זיך פאַרנומען אַניוטקען אַליין איבערצופאָרן.

ער איז שוין געהאַט דורכגעפאָרן דעם קוואַרטאַל און נאָך אַלץ נישט אָן שרעק זיך אומגעקוקט:

— שפּייט און מאַכט קולות, ווי מען וואָלט זי אָפּגעבריט, דאָס הייסט אַ מיאוס שטיק... אַ, זאָלסטו פּלאַצן, גראָבער טייוול! — האָט ער גיפטיק געזאָגט. — אַ שאָד, וואָס כ'האָב דיך נישט צו־זאַמען מיט דיין חזיר צעטרעטן! מען קומט אַזאַ מיל אויף דער צונג, — קאָנען בלויז די ביינדלעך פון אַ מענטש בלייבן.

עס האָבן פאַרבייגעשוועבט די בלויע לאָדנס פון דער כאַ־טע. פּיעטראָ האָט אָן היטל און אָן פּאַסיק אויף דער בלוזע געעפנט דאָס טויער. פון גאַנעק האָט אַ שימער געטון דוניאַשקעס לאַכנדיקן פנים מיט די פינקלענדיקע שוואַרצע אויגן און ווייסן טיכל אויפן קאָפּ.

קושנדיק דעם ברודער, האָט פּיעטראָ כלאחר־יד געכאַפּט אַ בליק אין זיינע אויגן אַריין.

— ביסט געזונט?

— איך בין פאַרוואונדעט געוואָרן.

— וואו?

— הינטער גלובאָקאָיע.

— האָסט נייטיק געדאַרפט דאָרט זיין! וואָלסט בעסער גע־ווען אַהיימגעקומען.

ער האָט וואַרעם און פריינטלעך אַ דריק געטון גריגאָריען

און אים איבערגעגעבן דוניאַשקען. אַרומנעמענדיק דער שוועסטערס שטייפע צייטיקע אַקסלען, האָט גריגאָרי זי געקושט אין די ליפּן און אויגן און, אָפּטרעטנדיק, געזאָגט מיט פאַרוואונדערונג:

— אָבער דער טייוול זאָל דיך נעמען, דוניאַכאַ!... וואָס פאַר אַ מויד דו ביסט אויסגעוואַקסן, און איך האָב געמיינט, — אַז דו וועסט זיין אַ מיאוסע.

— גיי שוין, ברידערל!... — דוניאַשקאַ האָט זיך אַרויסגעדרייט פון אַ קנופּ און אָפּגערוקט, לייכטנדיק מיטן זעלבן וויס-צייניקן שמייכל, וואָס גריגאָרי.

איליניטשנאַ האָט געטראָגן די קינדער אויף די הענט; נאַטאַליאַ האָט זי, לויפנדיק, איבערגעיאָגט. זי האָט וואונדערלעך זיך צעבליט און שיין געוואָרן. די גלאַט-פאַרקעמטע שוואַרץ-גלאַנציקע האָר, וואָס זענען פאַרנומען געווען הינטן אין אַ גרעק, האָבן באַשאָטנט איר פריידיק פאַררייטלט פנים. זי האָט זיך צוגעדריקט צו גריגאָריען, עטלעכע מאָל שנעל צוגערירט מיט די ליפּן צו זיינע באַקן, צו די וואָנסעס און, אַרויסרייסנדיק דעם זון פון איליניטשנעס הענט, האָט זי אים דערלאַנגט גריגאָריען.

— זע — וואָס פאַר אַ זון דו האָסט! — האָט זי מיט שטילער פרייד קלינגענדיק אויסגערופן.

— לאָמיך מ ײ ן זון זען! — איליניטשנאַ האָט זי אויפגערעגט אָפּגעשטופּט.

די מוטער האָט אָנגעבויגן גריגאָריעס קאָפּ, אים אַ קוש געטון אין שטערן אַריין און, גלעטנדיק אייגצייטיק מיט דער גראָבער האַנט זיין פנים, האָט זי זיך צעוויינט פון פרייד און אויפרעגונג.

— און די טאָכטער, גרישאַ!... נו, נעם-זשע זי!...

נאַטאַליאַ האָט אַרויפגעזעצט אויף גריגאָריעס צווייטע האַנט די טאָכטער, וואָס איז געווען איינגעהילט אין אַ טיכל, און ער האָט, אַ גערירטער, נישט געוואוסט אויף וועמען פריער צו קוקן: אויף נאַטאַליען, אויף דער מוטער, צי אויף די קינדער. דאָס אָנגעברוגזטע זינדל מיט די כמורנע אויגן איז ווי צוויי טראָפּן וואַסער ענלעך געווען צו די מעליעכאָווס: דער זעלבער שמאָלער שניט

פון די שוואַרצע עטוואָס שטרענגע אויגן, די ברייט-געצייכנטע ברעמען, די בלויע בולטע ווייסלען און טונקל-ברוינע הויט. ער האָט אַריינגעשטופּט אין מויל דאָס ברודיקע פּויסטל, — זייטיק גע-קוקט אויפן פאָטער מיט אומצוטריטלעכע, עקשנותדיקע אויגן. ביי דער טאָכטער האָט גריגאָרי געזען בלויז מילדע, אויפמערקזאַמע און אויך אַזעלכע שוואַרצע אייגעלעך, — איר פּנים איז פאַרהילט געווען אין אַ טיכל.

האַלטנדיק זיי ביידע אויף די הענט, האָט ער געוואָלט אַרויפגיין אויפן גאַנעק, אָבער אַ ווייטיק האָט אים אָנגעכאַפּט אין פוס.

— נעם זיי נאָר, נאַטאַשאַ... — גריגאָרי האָט שולדיק אַ שמייכל געטון מיט אײן ווינקל מויל. — וואָרים איך וועל נישט קאָנען אַרויפגיין אויף די טרעפּלעך...

אינמיטן קיך איז געשטאַנען דאַריאַ, זיך גלייך מאַכנדיק די האָר. זי איז שמייכלענדיק דרייסט צוגעגאַנגען צו גריגאָריען, פאַר-מאַכט די לאַכנדיקע אויגן און זיך צוגעדריקט מיט פייכטע, וואַ-רעמע ליפּן צו זיינע ליפּן.

— מען פילט פון דיר טיטון! — האָט זי שטיפעריש אַ שפּיל געטון מיט די האַלב-קיילעכיקע, ווי מיט טוש געצייכנטע, ברעמען.

— נו, לאָמיך נאָכאַמאָל אַ קוק טון אויף דיר! אַך, דו, קינ-דעלע מיינס, זינדעלע!

גריגאָרי האָט געשמייכלט. אַ שאַרפע אויפרעגונג האָט אים פאַרכאַפּט ביים האַרץ, ווען ער האָט זיך צוגעדריקט צו דער מו-טערס אַקסל.

אין הויף האָט פאַנטעלעי פּראָקאָפיעוויטש אויסגעשפּאַנט די פערד, געלאָמט אַרום דעם שליטן, רייטלענדיק זיך מיטן פאַסעק און שפּיץ פון היטל מיט די לאַפּן. פּיעטראָ האָט שוין געהאַט אָוועקגעפירט אין שטאַל אַריין גריגאָריעס פערד, געטראָגן אין הויז אַריין דאָס זאָטל און עפּעס גערעדט, זיך אויסדרייענדיק צו

דוניאַשקען, וואָס האָט אַראָפּגעטראָגן פון שליטן דאָס פּעסעלע נאַפּט.

גריגאָרי האָט זיך אויסגעטון, אויפגעהאָנגען אויף דער זייט פון בעט דעם טולופּ מיטן שינעל, זיך פאַרקעמט די האָר. זעצנ־דיק זיך אויף דער באַנק, האָט ער אַ רוף געטון דאָס זינדל.

— קום נאָר אַהער צו מיר, מישאַטקאַ. נו, וואָס, — דו דער־קענסט מיך נישט?

נישט אַרויסנעמענדיק די פויסט פון מויל, איז ער צוגעגאַנ־גען זייטיק, נישט דרייסט זיך אָפּגעשטעלט ביים טיש. די מוטער ביים אויוון האָט געקוקט אויף אים ליבלעך און שטאָלץ. זי האָט עפּעס אַריינגעשעפּטשעט דעם מיידעלע אין אויער, עס אַראָפּגע־לאָזט פון דער האַנט, לייכט אַ שטופּ געטון.

— גיי־זשע!

גריגאָרי האָט זיי ביידע צונויפגעשאַרט; אַרויפגעזעצט אויף די קניען, געפרעגט:

— איר דערקענט מיך נישט, וועוורקעלעך? און דו, פּאָליושקאַ, דערקענסט נישט דעם טאַטעשי?

— דו ביסט נישט דער טאַטעשי, — האָט דאָס יינגעלע אַ שעפּטשע געטון (אין דער שוועסטערס געזעלשאַפט האָט ער זיך געפילט דרייסטער).

— ווער־זשע דען בין איך?

— דו — ביסט אַ פרעמדער קאָזאַק.

— אמת, אמת טאַקע!... — גריגאָרי האָט זיך צעלאַכט. — וואו־זשע איז דיין טאַטעשי?

— ער דינט אין מיליטער, — האָט דאָס מיידעלע מיט אַן אָנגעבויגן קעפּל איבערצייגט געזאָגט (זי איז געווען פּיפּיקער).

— גלייך אויף אים אַזוי, קינדערלעך! זאָל ער זיין היים אָפּהיטן. שלעפּט זיך אַרום איבער דער וועלט גאַנצע יאָרן, און וויל מ׳זאָל אים דערקענען! — האָט מיט געמאַכטער שטרענגקייט אַריינגעוואָרפן איליניטשנאַ און אַ שמייכל געטון אויף גריגאָריעס

שמייכל. — פון דיר וועט זיך שוין דיין ווייב אויך באַלד אָפּזאָגן. מיר האָבן שוין געוואָלט אַ צווייטן איידעם צונעמען.

— און וואָס זאָגסטו אויף דעם, נאַטאַליאַ? האַ? — האָט גרי-גאָרי וויציק זיך געווענדט צום ווייב.

זי איז רויט געוואָרן, גובר זייענדיק די בושה פאַר די איי-גענע, צוגעגאַנגען צו גריגאָריען, זיך געזעצט לעבן אים, מיט גרענעצלאָז-גליקלעכע אויגן לאַנג אים געצערטלט, געגלעט מיט דער הייסער שאָרסטקער האַנט זיין דאַרע ברוינע האַנט.

— דאַריע, גרייט צום טיש!

— ער האָט דאָך זיין ווייב, — האָט יענע זיך צעלאַכט און נאָך אַלץ מיטן זעלבן וויגנדיקן, לייכטן גענגל צוגעגאַנגען צום אויוון.

זי איז געווען, ווי תּמיד, שלאַנק און אויסגעפּוצט. איר די-נעם שיינעם פּוס האָט שטייף אַרומגעפּאַסט דער פּיאָלעטער וואָ-לענער זאָק, דאָס געפּאַסטע שיכל איז געזעסן אויפן פוס ווי אָפּ-געטאָקט; איר געפּאַלבט קלייד פון מאַלינע-קאָליר האָט זי שטאַרק איינגעצויגן אין דער טאַליע, דאָס געהאָפטענע פּאַרטיכל האָט גע-בלענדט פון ווייסקייט.

גריגאָרי האָט איבערגעפירט דעם בליק אויפן ווייב און אויך אין איר אויסערלעכקייט דערקענט אַ געוויסע ענדערונג. זי האָט זיך איבערגעטון צו זיין קומען: דאָס סאַטינענע נייבלויע קאָפּטנדל מיטן שמאָלן מיט שפּיצן אַרומגעזוימטן אַרבל האָט אַרומגעפּאַסט איר שיינע פיגור, זיך געבערגלט איבער דער וווייכער גרויסער ברוסט; דאָס גראַנאַטענע קלייד מיט דער געהאָפטענער געפּאַלבטער שויס, איז אונטן געווען ברייט, און אויבן — האָט עס שטייף אַרומגענומען די פיגור. גריגאָרי האָט זייטיק באַטראַכט אירע פולע, ווי געטאָקטע פיס, דעם רייצנד-שטייפן אָפּגעצויגענעם בויך, ברייטן הינטן, ווי ביי אַ געפּאַשעטער קאָבילע — און אַ טראַכט געטון: „אַ קאָזאַטשקע וועסטו צווישן טויזנט אַנדערע ווייבער דערקענען. זי האָט ליב זיך אָנצוטון, אַז אַלץ זאָל זיין אויף דער האַנט: ווילסטו — קוק, ווילסט נישט — קוק נישט. און ביי די פויערטעס

איז דער הינטן מיטן פאָרנט גלייך, — ווי אין אַ זאַק"... אילניטשנאַ האָט אויפגעכאַפּט זיין בליק, און געזאָגט מיט כלומרשטער גאווה:

— אָט ווי עס קליידן זיך ביי אונז אָפיצירישע ווייבער! זיי וועלן נאָך ביי די שטאָטישע די נעז אָפּווישן!

— וואָס פּלוידערט איר דאָרט, מאַמע! — האָט איר דאַריאַ איבערגעשלאָגן. — ווי קומען מיר צו די שטאָטישע! אַן אויערינגל האָט זיך מיר צעבראָכן, איז עס פריער אויך אפשר אַ גראָשן ווערט געווען! — האָט זי ביטער פאַרענדיקט.

גריגאָרי האָט אַרויפגעלייגט די האַנט אויפן ווייבס ברייטן אַרבעטזאַמען רוקן, און צום ערשטן מאָל אַ טראַכט געטון: „אַ שיינע באַבע, וואַרפט זיך אין די אויגן אַריין... ווי אַזוי־זשע האָט זי דאָ געלעבט אָן מיר? מסתמא האָבן די קאָזאַקן זיך געשאַרט צו איר, און זי האָט אויך עמעצן אַן איבעריקן בליק געוואָרפן. אפשר האָט זי ווי אַלע זעלנערקעס זיך אויפגעפירט?" פון דעם אומדערוואַרטן געדאַנק האָט דאָס האַרץ אין אים אַ יאָכץ געטון, עס איז אים מיאוס געוואָרן אויף דער נשמה. ער האָט פאָרשנדיק אַ קוק געטון אויף איר ראָז גלאַנציק פנים, וואָס האָט געשמעקט מיט אוגערקע־קרעם. נאַטאַליאַ האָט אויפגעפלאַמט אונטער זיין אויפמערקזאַמען בליק, — זי האָט פונדעסטוועגן גובר געווען די פאַרלוירנקייט און אַ שעפּטשע געטון:

— וואָס קוקסטו אַזוי? האָסט דיך פאַרבענקט, צי וואָס?

— אוודאי!

גריגאָרי האָט פאַרטריבן די שלעכטע געדאַנקען, אָבער עפּעס פיינטלעכס, אומקלאָרס האָט ער אין דעם מאָמענט דערפילט צום ווייב.

דורך דער טיר איז הוסטנדיק אַריינגעקומען פאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש, ער האָט אָפּגעזאָגט אַ תפילה פאַר די בילדער און אַ בורטשע געטון.

— נו, נאָכאַמאָל: וואָס מאַכט איר!

— דאַנקען גאָט, אַלטער... ביסט געפּרוּוירן געוואָרן? און מיר

האָבן געוואַרט. אָט גיב איך דיר שוין הייסן באָרשטש, גלייך פון פון פייער אַראָפּ, — האָט איליניטשנאַ זיך געפּאָרעט, קלינגענדיק מיט די לעפל.

פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט אויפגעבונדן דאָס רויטע טיכל, געטופּעט מיט די געפּרוירענע אונטערגענייטע וואוילאָקעס. ער האָט אויסגעטון דעם טולופּ, אַראָפּגעריסן די אייז־צעפּלעך פון דער באָרד און, אַװעקזעצנדיק זיך לעבן גריגאָריען, געזאָגט:

— איך בין געפּרוירן געוואָרן, אָבער אין כוטאָר זיך דערוואַ־רעמט... מיר זענען אַניוטקעס אַ חזירל איבערגעפּאָרן...

— וועמענס? — האָט דאַריאַ לעבהאַפט געפרעגט און אויפ־געהערט צו שניידן די לאַכמעס פון גרויסן ווייסן ברויט.

— דער אָזיאָראָוועס. ווי זי איז דאָס אַרויסגעשפּרונגען, די שלאַנג, און גענומען יעלהוועןן! דו אַזוינער און אַזעלכער, אַי אויסוואורף, אַי אַ בראָנע האָסטו ביי עמעצן געגנבעט. וואָסער בראָנע? — דער טייוול ווייסט זי!

פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט כסדר אויסגערעכנט אַלע זידל־ווערטער, מיט וועלכע אַניוטקאַ האָט אים מכבד געווען, — נישט געזאָגט בלויז וועגן דעם, אַז זי האָט אים פאַרגעוואָרפן די יונגע עבירות וועגן די זעלנערקעס. גריגאָרי האָט אַ שמייכל געט־טון, זיך זעצנדיק ביים טיש. און פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש, וועל־כער האָט געוואָלט זיך גערעכט מאַכן אין זיינע אויגן, האָט הייס פאַרענדיקט:

— זי האָט אַזעלכע ווערטער גערעדט, אַז ס׳איז אַ חרפּה פאַרן מויל צו ברענגען! איך האָב מיך שוין געוואָלט אומקערן און איר מיט דער בייטש דערלאַנגען, נאָר גריגאָרי איז געווען, און מיט אים האָט עפּעס נישט געפּאַסט.

פּיעטראָ האָט געעפנט די טיר, און דוניאַשקאַ האָט אַריינגעפ־פירט אויף אַ פּאַסעק אַ רויט קאַלב מיט אַ פלעק אויפן שטערן.

— אין דער קאַרנאַוואַל־וואָך צום פאַרפּאַסטן וועלן מיר עסן קרעפּלעך! — האָט פּיעטראָ פריילעך אויסגעשריגן, שטופּנדיק דאָס קאַלב מיטן פוס.

נאָכמיטאָג האָט גריגאָרי געעפנט דעם זאַק און אָנגעהויבן טיילן מתנות דער משפחה.

— דאָס איז פאַר דיר, מאַמע... — האָט ער איר דערלאַנגט אַ וואַרעם וואָלן טוך.

איליניטשנאַ האָט צוגענומען די מתנה, כמורעדיק זיך און רויט ווערנדיק ווי אַ מיידעלע.

זי האָט זי אַ כאַפּ געטון אויף זיך און אַזוי זיך אַ דריי געטון פאַרן שפּיגל און אַ באַוועג געטון מיט די אַקסלען, אַז אפילו פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש איז בייז געוואָרן:

— אַן אַלטע קאָבילע — און לויפט צום שפּיגל! טפו!...

— דאָס איז פאַר דיר, טאַטע... — האָט גריגאָרי שנעל אַ בורטשע געטון, אויפוויקלענדיק פאַר אַלעמענס אויגן אַ ניי קאָזאַקיש היטל, מיט אַ הויכער שטייפער דענקע און פייערדיק-רויטן לאַמפּאַס.

— נו, גאָט זאָל דיר באַצאָלן! איך האָב טאַקע נישט געהאַט קיין היטל. ס׳האָט דאָס הייגטיקע יאָר אין די געוועלבער אויסגעפעלט... איך בין דעם זומער אַבי־ווי דורכגעקומען... אַזש אַ חרפּה געווען אין דער צערקווע אַריין צו גיין. דאָס אַלטע איז שוין לאַנג צייט געווען אויף אַ סטראַשידלע פאַר די פייגל אָנצוטון, און איך בין עס אַלץ געגאַנגען... — האָט ער געזאָגט מיט אַ ברוגזדיק קול, זיך אומקוקנדיק, ווי ער וואָלט מורא געהאַט, ס׳זאָל עמעצער נישט צוגיין און אים דעם זונס מתנה צונעמען.

ער האָט זיך שוין געוואָלט צורוקן צום שפּיגל אָנמעסטן, אָבער איליניטשנאַ האָט פון אים קיין אויג נישט אַראָפּגעלאָזט. דער אַלטער האָט אויפגעכאַפּט איר בליק, האַסטיק זיך אויסגעדרייט און צוגעגאַנגען צום סאַמאָוואַר. דאָ האָט ער אָנגעמאָסטן, אָנטוענדיק דאָס היטל זייטיק.

— וואָס איז עס מיט דיר, אַלטער בורטשער, — איז איליניטשנאַ אויף אים אָנגעפאַלן.

נאָר פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט זיך אָפּגעזאָגט:

— גאָט מײַנער! וואָס פאַר אַ שוטה דו ביסט! דאָס איז דאָך אַ סאַמאָוואַר, נישט קיין שפּיגל? גיי טענה מיט איר!

דעם ווײַב האָט גריגאָרי געגעבן אַ וואָלן רעשטל אויף אַ קלייד; די קינדער צעטיילט אַ פונט האָניק-קיכלעך; דאַריען — זילבערנע אויערינגלעך מיט שטיינדלעך; דוניאַשקען — אויף אַ קאַפּטנדל; פּיעטראָן — פּאַפּיראָסן און אַ פונט טיטון.

בשעת די באַבעס האָבן געטערעלייקעט, באַטראַכטנדיק די מתנות, איז פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש זיך דורכגעגאַנגען איבער דער קיך ווי דער מלך פּיק און אפילו אַרויסגעשטופּט די ברוסט.

— אָט איז ער אַ קאָזאַקל פון דער לייב-גוואַרדיע פון קאָזאַקישן פּולק! נעמט פּריזן! אויף דער קייסערלעכער רעווי דעם ערשטן באַקומען! אַ זאָטל און אַ גאַנצע אויסריכטונג! אוך, דו!...

פּיעטראָ האָט זיך געביסן די ווייצענע וואָנסע, הנאה געהאַט פון פאָטער, גריגאָרי האָט אונטערגעשמייכלט. זיי האָבן פאַררייכערט, און אַ קוק טוענדיק פאַרזאָרגט אויף די פענסטער, האָט פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש געזאָגט:

— איידער די קרובים מיט די שכנים וועלן זיך צונויפקומען... דערצייל דערווייל פּיעטראָן וואָס דאָרט הערט זיך.

גריגאָרי האָט אַ מאַך געטון מיט דער האַנט.

— מען שלאָגט זיך.

— וואו זענען אַצינד די באָלשעוויקעס? — האָט פּיעטראָ געפרעגט, זיך אָוועקזעצנדיק באַקוועמער.

— פון דריי זייטן: פון טיכאָרעצק, פון טאַגאַנראָג, פון וואָראָניעזש.

— נו, און דער רעווקאָם אייערער וואָס טוט? פאַרוואָס לאָזט ער זיי צו אויף אונזער ערד? כריסטאָניאַ מיט איוואַן אַלעקסעיעוויטשן זענען געקומען און דערציילט פאַרשידנס, נאָר איך גלייב זיי נישט. דאָרט איז עפּעס נישט אין אָרדענונג...

— דער רעווקאָם — איז מאַכטלאָז. די קאָזאַקן אַנטלויפן אַהיים.

— דעריבער, הייסט עס, גייט ער איבער צו די סאָוויעטן?

— אוודאי איבער דעם.

פיעטראָ האָט געשוויגן אַ ווײַלע; ער האָט ווידער פאַרדרײ־
בערט און אויפריכטיק אַ קוק געטון אויפן ברודער:

— מיט וועמען־זשע האַלטסטו?

— איך בין פאַר דער סאָוויעטישער מאַכט.

— שוטה! — האָט פאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש, ווי מיט פול־
ווער אַ שאָס געטון. — פּיעטראָ, קלער דו אים כאָטש אויף!

פּיעטראָ האָט אַ שמייכל געטון און געפּאַטשט גריגאָריען
איבער דער פּלייצע.

— ער איז בײַ אונז אַ הייסער — ווי אַ נישט אויסגעפּאָרן
פערד. ער וועט זיך לאָזן אויפקלערן, טאַטע?

— מיך דאַרף מען נישט אויפקלערן! — האָט גריגאָרי זיך
אָנגעצונדן. — איך בין אַליין נישט קיין בלינדער... וואָס רעדן בײַ
אײַך די פראָנט־קאָזאַקן?

— וואָס גייען אונז אָן די פראָנט־קאָזאַקן! דו קענסט נישט
דעם אײַזל־קאָפּ כריסטאַן? וואָס קאָן ער פאַרשטיין? דאָס פאָלק
האָט זיך פאַרבלאָנזשעט, ווייסט נישט, אין וועלכער זײַט אַרײַן צו
גיין... אַ ריין אומגליק! — פּיעטראָ האָט אַ מאַך געטון מיט דער
האַנט, פאַרביסן די וואָנסע. — נו, וואָס וועט נאָך פרילינג זײַן, —
ווער ווייסט... מיר האָבן זיך אויך אַ ביסל געשפּילט אין באָל־
שעוויקעס אויפן פראָנט, אָבער אַצינד איז צײַט צום שכל צו קו־
מען. „מיר ווילן קיין פרעמדס נישט, און איר נעמט אונזערס
אויך נישט" — אָט וואָס די קאָזאַקן דאַרפן זאָגן אַלעמען, ווער עס
רײַסט זיך מיט געוואַלט צו אונז. און אין קאַמיענסק איז גאָר אַ
מיאוסע זאַך. איר זענט געוואָרן מחותּנים מיט די באָלשעוויקעס —
פירן זיי אײַן זייערע אָרדענונגען.

— דו גיב נאָר אַ טראַכט, גרישקאַ. דו ביסט דאָך נישט קיין
נאַרישער בחור. דו דאַרפסט פאַרשטיין, אַז דער קאָזאַק — ווי ער
איז געווען אַ קאָזאַק, אַזוי וועט ער אַ קאָזאַק בלייבן. דאָס פאַר־
שטונקענע רוס דאַרף נישט בײַ אונז רעגירן. און דו ווייסט, וואָס

די פרעמד־צוגעפּאָרענע זאָגן אַצינד. די גאַנצע ערד זאָל מען צע־טיילן צווישן אַלע. ווי געפעלט דיר דאָס ?

— די פרעמדע איינגעוואָרצלטע, וואָס וואוינען אין דאָנער קרייז שוין פון לאַנג, וועלן מיר געבן ערד.

— אַ פייג זיי ! אָט דאָס קאָנען זיי אָפּבייסן !... — פּאַנטע־לעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט געמאַכט אַ פייג ; און באַוועגנדיק מיטן גרויסן באַנאָגלטן פינגער, האָט ער לאַנג געדרייט מיט איר אַרום גריגאָריעס געהאָרבעטער נאָז.

פון גאַנעק האָבן זיך דערהערט טריט. די פון פראָסט פאַר־שטאַרטע טרעפּלעך האָבן זיך צעגרילצט. עס זענען אַריינגעקומען אַניקושקאַ, כריסטאָניאַ, טאָמילין איוואַן און אַן אומגעוויינטלעך הויכער פּאַפּאַכע פון האָזן־פוטער.

— וואָס מאַכסטו, מיליטערמאַן ? פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש, שטעל כיבוד ! — האָט כריסטאָניאַ אַ ברום געטון.

פון זיין געשריי האָט דערשראָקן אַ בעטשע געטון דאָס קאַלב, וואָס האָט איינגעדרימלט ביים וואַרעמען אויוון. עס איז אויפגעשפרונגען, גליטשנדיק זיך אויף די נאָך שלאַבע־ריקע פיס, מיט קלייעכיקע אַגאַט־אויגן באַטראַכט די געקומענע און, מסתמא, פון שרעק גענומען זייען מיט אַ דין שטראָמל אויפן דיל. דוניאַשקאַ האָט עס איבערגעהאַקט, לייכט אַ שטויס טוענדיק אין רוקן ; אויסווישנדיק די קאַלוזשע, האָט זי אונטערגעשטעלט אַן אַלט טעפּל.

— ער האָט דאָס קאַלב איבערגעשראָקן, דער פּיסקאַטע ! — האָט איליניטשנאַ פאַרדראָסיק געזאָגט.

גריגאָרי האָט געדריקט די קאָזאַקן די הענט, געבעטן זיצן. באַלד זענען פון צווייטן עק כוטאָר געקומען נאָך קאָזאַקן. שמועסנדיק, האָבן זיי אַזוי אָנגערייכערט, אַז דער לאָמפּ האָט זיך גענומען טיקן און דאָס קאַלב האָט זיך צעהוסט אָן אויפהער.

— דער גוטער יאָר זאָל אייך נעמען ! — האָט איליניטשנאַ זיך געבייזערט, שוין נאָך האַלבער נאַכט אַרויסבאַגלייטנדיק די

געסט. — אויף דער גאַס גייט אַרויס, און דאָרט רייכערט, קוי־מען־בלאָזערס! גייט, גייט! אונזער מיליטערמאַן האָט זיך נאָך פון וועג נישט אָפּגערוט. גייט געזונטערהייט!

XIV

אינדערפרי האָט גריגאָרי אויפגעוואַכט שפּעטער פון אַלע. עס האָט אים אויפגעוועקט דאָס הויכע, ווי אין פרילינג, טווי־טשערן פון די שפּערלען אונטערן דאַך און איבער דער באַקליידונג פון די פענסטער. אין די שפּאַרעס פון די לאָדנס האָט זיך גע־שטויבט דאָס גאָלד פון די זונען־שטראַלן. מען האָט געקלונגען צו דער מאָרגן־תּפילה. גריגאָרי האָט זיך דערמאַנט, אַז היינט איז זונטיק. נאַטאַליאַ איז נישט געווען לעבן אים, אָבער דאָס איבער־בעט האָט נאָך געאָטעמט מיט דער וואַרעמקייט פון איר קערפּער. זי איז, משמעות, ערשט אויפגעשטאַנען.

— נאַטאַשע! — האָט גריגאָרי אַ רוף געטון.

ס'איז אַריינגעקומען דוניאַשקאַ.

— וואָס ווילסטו, ברידערל?

— עפן די פענסטער און גיב אַ רוף נאַטאַליען. וואָס טוט זי?

— זי קאָכט מיט דער מאַמען, זי וועט באַלד אַריינקומען.

נאַטאַליע איז אַריינגעקומען, זיך פאַרזשמורעט פון דער פינ־סטערניש.

— ביסט פאַרשלאָפן?

פון אירע הענט האָט געשמעקט מיט פרישן טייג. גריגאָרי האָט זי ליגנדיק אַרומגענומען, זיך דערמאַנט אָן דער נאַכט, — זיך צעלאַכט.

— ביסט פאַרשלאָפן?

— אַהאַ! די נאַכט... האָט מיך פאַרמאַטערט, — זי האָט אַ שמייכל געטון, רויט געוואָרן און באַהאַלטן דעם קאָפּ אויף גריגאָריעס האָריקער ברוסט.

זי האָט געהאָלפן גריגאָריען איבערבינדן די וואונד, ארויס־גענומען פון קופערט די יום־טובדיקע שאַראָווארן און געפרעגט:

— דעם מונדיר מיט די קרייצן וועסטו אָנטון?

— לאָז מיך צורו מיט אים! — האָט גריגאָרי דערשראָקן אַ מאַך געטון מיט דער האַנט.

אָבער נאַטאַליע האָט עקשנותדיק געבעטן:

— טו אָן. דער טאַטע וועט זיין צופרידן. וואָס־זשע, אומזיסט האָסטו זיי פאַרדינט, זיי זאָלן אין קופערט זיך וואַלגערן?

גריגאָרי האָט נאָכגעגעבן איר עקשנות און מסכים געווען. ער איז אויפגעשטאַנען, גענומען ביי פּיעטראָן דאָס ראַזיר־מעסער, זיך אָפּגעגאָלט, אָפּגעוואַשן דאָס פּנים מיטן האַלז.

— דעם קאַרק האָסטו אָפּגעגאָלט? — האָט פּיעטראָ געפרעגט.

— אַך, טייוול, פאַרגעסן!

— נו, זעץ־זשע דיך, וועל איך דיר אָפּגאָלן.

אַ קאַלטער שמיר פון אָנגעזייפטן בערשטל האָט אָפּגעבריט דעם האַלז. גריגאָרי האָט געזען אין שפּיגל, ווי פּיעטראָ האָט קינדישמעסיק זייטיק אַרויסגערוקט די צונג און געפירט מיט דעם ראַזיר־מעסער.

— דער האַלז איז ביי דיר דינער געוואָרן, ווי ביי אַן אָקס נאָכן אַקערן, — האָט ער אַ שמייכל געטון.

— נישקשה, אויף קאַזיאָנע קעסט וועסטו נישט דיק ווערן.

גריגאָרי האָט אָנגעטון דעם מונדיר מיט די שליפעס פון אַ כאָרונזשי, מיטן געדיכטן באַהענג פון די קרייצן, און ווען ער האָט זיך דערזען אין פאַרהויכטן שפּיגל, — האָט ער זיך כמעט נישט דערקענט: אַ הויכער, דאַרער, ציגיינעריש־שוואַרצער אָפיציר האָט געקוקט אויף אים, ווי אַ צווילינגס־ברודער.

— דו — זעסט אויס ווי אַ פּאָלקאָווניק! — האָט פּיעטראָ באַגייסטערט געזאָגט, אָן קנאה זיך קוויקנדיק מיטן ברודער.

דידאָזיקע ווערטער האָבן גריגאָריען פאַרשאַפט פאַרגעניגן, כאָטש ער האָט דאָס נישט געוואָלט. ער איז אַריינגעגאַנגען אין

קיך. דאַריעס פאַרליבטער בליק איז שטיין געבליבן גאַפנדיק אויף אים. דוניאַשקאַ האָט אויסגעשריגן:

— פו, וואָס פאַר אַ הערלעכער דו ביסט!...

איליניטשנאַ האָט אויך ביי דעם זיך נישט איינגעהאַלטן פון טרערן. אויסווישנדיק זיי מיטן ברודיקן פאָרהענגל, האָט זי געענטפערט אויף דוניאַשקעס אָפּלאַכן:

— האָב נאָר דו אַזעלכע, קלאַפּערין! צוויי זין, אוןביידע צו לייטן געברענגט!

נאַטאַליאַ האָט נישט אַראָפּגענומען פון מאַן די פאַרליבטע, הייסע און פאַרנעפּלטע אויגן.

גריגאָרי האָט דעם שינעל גענומען אויף די אַקסל און אַרויסגעגאַנגען אויפן הויף. אים איז שווער געווען אַראָפּצוגיין פון גאַנעק, דער פאַרוואונדעטער פוס האָט געשטערט. „אָן אַ קוליע וועל איך מיך נישט באַגיין", — האָט ער אַ קלער געטון, זיך אָנהאַלטנדיק אָן פאָרענטש.

די קויל האָט מען אים אויסגעשניטן אין מילעראָווע, די וואונד איז פאַרצויגן געוואָרן מיט אַ ברוינעם סטרופּ, — דאָס האָט אים צונויפגעצויגן די הויט און געשטערט דעם פוס פריי זיך צו באַוועגן.

די קאַץ האָט זיך געוואַרעמט אויף דער פריזבע. דער שניי פאַרן גאַנעק איז צעגאַנגען אויף דער זון, — עס האָט געגלאַנצט אַ קאַלוזשע. גריגאָרי האָט אויפמערקזאַם און פריידיק זיך אַרומגעקוקט איבערן הויף. ביים גאַנעק איז נאָך אַלץ געשטאַנען דער זעלבער סלופּ מיטן ראָד אינדערהייך. גריגאָרי האָט געדענקט דאָס ראָד פון דער קינדהייט. עס איז איינגעאָרדנט געוואָרן פאַר די ווייבער, זיי פלעגן, נישט אַראָפּגייענדיק פון גאַנעק, דאָ אויף ביינאַכט אַרויפשטעלן די דייזשעס מילך, בייטאָג האָט זיך דאָ געטרוקנט דאָס געפעס און עס האָבן זיך געוואַרעמט די טעפּ אויף דער זון. עטלעכע ענדערונגען אויפן הויף האָבן זיך געוואָרפן אין אויג אַריין: די טיר פון שייער איז, אָנשטאָט דער אָפּגעקראָכענער פאַרב, אויסגעשמירט געווען מיט געלן ליים, דאָס שטרוי

אויפן דאך פון פריש-געדעקטן שפייכלער האָט נאָך נישט באַוויזן גרוי צו ווערן; דער שטויס אָנגעוואָרפענע קלעצער האָט אויסגע-זען קלענער, — מען האָט מסתמא פאַרנוצט אַ טייל אויף צו פאַר-ריכטן דעם פּאַרקן. דער אָנגעשיטער באַרג אויפן קעלער איז גרוי געווען פון אַש; אויף אים איז, פרירנדיק, געשטאַנען אַ האָן מיט אַ פאַרהויבענעם פוס, אַ שוואַרצער, ווי אַ קראָ, אַרומגערינגלט מיט אַ צענטליק בונטפאַרביקע הינער, וואָס זענען איבערגעלאָזט געוואָרן צום איבערזעצן. אונטער דער שאָפע האָט זיך געזען דער לאַנדווירטשאַפטלעכער אינווענטאַר, וואָס איז דאָ אַרונטער-גענומען געוואָרן אויפן ווינטער: ריפּנאַרטיק האָבן געסטאַרטשעט די וואָגן-לייטערס, עס האָט געגלאַנצט עפּעס אַ מעטאַלענע טייל פון דער שנייד-מאַשין, וואָס איז דורך אַ שפּאַרע אין דאַך באַ-גאָסן געווען מיט זונען-ליכט. ביי דער שטאַל אויף דער קופּע מיסט זענען געזעסן גענז. דער באַטשופּרינטער האָלענדישער גאַ-נער האָט גאַוודיק אַ שיקל געטון אויפן פאַרבייהינקענדיקן גריגאָריען.

באַקוקנדיק די גאַנצע באַלעבאַטישקייט, איז גריגאָרי צוריק אַריינגעגאַנגען אין דער כאַטע. אין קיך האָט זיס געשמעקט מיט צעלאָזטער פּוטער, מיט הייס פריש-געבאַקן ברויט. דוניאַשקאַ האָט אין אַ געבלימטן טעלער איבערגעשווענקט קוואַס-עפּל. אַ קוק געבנדיק אויף זיי, האָט גריגאָרי לעבהאַפט געפרעגט:

— און מאַרינירטער אַרבוז איז דאָ?

— גיי ברענג, נאַטאַליע! — האָט איליניטשנאַ באַפוילן.

פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש איז געקומען פון דער צערקווע, ער האָט צעבראָכן דאָס הייליקע ברויט אויף ניין חלקים — לויט דער צאָל פון די משפחה-מיטגלידער, און איינגעטיילט ביים טיש. מען האָט זיך געזעצט עסן פרישטיק. פּיעטראָ, וואָס האָט אויך געהאַט זיך שיין אָנגעטון, אַפילו די וואָנסעס מיט עפּעס אַ פעטקייט אָנ-געשמירט, איז געזעסן לעבן גריגאָריען. קעגנאיבער זיי אויף אַ ברעג טאַבורעטקע האָט זיך אַוועקגעזעצט דאַריאַ. אַ פּאַס זונען-ליכט איז געפאַלן אויף איר ראָז פּנים. זי האָט געזשמורעט די

אויגן, אומצופרידן אַראָפּגעלאָזט די שוואַרצע ברעמען־רייפן, וואָס האָבן געגלאַנצט אויף דער זון. נאַטאַליאַ האָט געקאָרמעט די קינדער מיט געטרוקנטער באַניע; דוניאַשקאַ איז געזעסן לעבן פאָטער, שמייכלענדיק און פון צייט־צו־צייט קוקנדיק אויף גריגאָריען. איליניטשנאַ איז געזעסן אין עק, לעבן אויוון.

זיי האָבן געגעסן, ווי תמיד אין די יום־טובים, זעטיק און אַ סך. נאָכן באָרשטש מיטן שעפּסן־פלייש — לאָקשן; נאָך די לאָקשן — געבראָטן שעפּסנס, הון, געגליווערטע שעפּסענע פיסלעך, געבראָטענע קאַרטאָפליעס, ווייצענע קאַשע מיט פּוטער, קליסקעלעך מיט געטרוקנטע קערשן, בלינצעס מיט פלייש, מאַרינירטן אַרבוז. גריגאָרי, וואָס האָט זיך שטאַרק אָנגעגעסן, איז שווער אויפגעשטאַנען, וואַקלענדיק זיך איבערגעצלמט און צוגעלענט אויפן בעט. פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש איז נאָך אַלץ פאַרנומען געווען מיט דער קאַשע: שטאַרק זי איינפּלאַטשנדיק מיטן לעפל, האָט ער געמאַכט אינמיטן אַ פאַרטיפונג (אַזוי געוואָרפענעם ברונעם), אַרייַנגעגאָסן בורשטינענע פּוטער און רעגולער געשעפּט מיטן לעפל די גוט־געשמאַלצענע קאַשע. פיעטראַ, וועלכער האָט שטאַרק ליב געהאַט די קינדערלעך, האָט געקאָרמיעט מישאַטקען: שפּילנדיק זיך, האָט ער אים אויסגעשמירט די בעקלעך און די נאָז מיט זויערמילך.

— פעטער, טשעפּע נישט.

— וואָס איז דען?

— פאַרוואָס שמירסטו מיך אויס?

— אָבער וואָס איז דען?

— איך וועל דער מאַמען דערציילן!

מישאַטקעס אייגעלעך, וואָס זענען אָנגעכמורעט געווען אויפן מעליעכאָווער שטייגער, האָבן בייז געפינקלט, עס האָבן געציטערט אין זיי טרערן פון באַליידיקונג; זיך אָפּווישנדיק מיטן פויסטל די נאָז, האָט ער זיך מיאש געווען פטור צו ווערן פון אים מיט גוטן און הויך געשריגן:

— שמיר מיך נישט אויס !... נאַר !... שוטה !

פּיעטראָ האָט צופרידן געלאַכט און ווידער מכבד געווען דעם ברודערנזון מיט איין לעפל אין מויל אַריין און אַ צווייטן אויף דער נאָז אַרויף.

— ווי אַ קליין קינד... האָט ער זיך צוגעטשעפּעט, — האָט איליניטשנאַ אַ בורטשע געטון.

דוניאַשקאַ האָט זיך אַוועקגעזעצט לעבן גריגאָריען און דערציילט :

— פּיעטראָ האָט תמיד אַ פּאָקוס אין קאָפּ, תמיד טראַכט ער עפּעס אויס. אַנומלט איז ער אַרויסגעגאַנגען מיט מישאַטקען אויפן הויף, — דער קליינער האָט געדאַרפט אַהינטער צו גיין, פרעגט ער אים : „פּעטערשי, מען מעג לעבן גאַנעק ?" און פּיעטראָ ענטפערט אים : „ניין, מען טאָר נישט. גיי ווייטער אַ ביסל". איז מישקאַ אַ ביסל ווייטער אַוועקגעלאָפן : „דאָ ?" — „ניין, ניין. לויף צו צום שייער". פון שייער האָט ער אים צו דער שטאַל אַוועקגע־טריבן, פון דער שטאַל — צום שפּייכלער. אַזוי לאַנג, אַזוי בריינט, ביז דער קליינער האָט אין די הייזלעך אָנגעמאַכט... נאַטאַליאַ האָט דאָס דעמאָלט געשריגן !

— לאָז מיך, איך וועל אַליין ! — האָט מישאַטקאַ ווי אַ גלאָק געקלונגען.

קאָמיש באַוועגנדיק מיט די וואָנסעס, האָט פּיעטראָ נישט מסכּים געווען :

— ניין, חברהמאַן ! איך וועל דיך קאָרמען.

— איך וויל אַליין !

— אַליין עסן ביי אונז די חזירים אין דער חזיר־שטאַל — האָסט געזען ? די באָבע קאָרמעט זיי מיט פּאָמיעס.

זיך צוהערנדיק מיט אַ שמייכל צו זייער שמועס, האָט גריגאָרי פאַרדרייט אַ פּאַפּיראָס. עס איז צוגעקומען פּאַנטעליי פּראָקאָ־פיעוויטש.

— איך וויל הייגט פאָרן קיין וויעשקי.

— נאָך וואָס ?

פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט אַ שטאַרקן גרעבץ געטון און זיך אַ גלעט געגעבן איבער דער באָרד.

— איך האָב דאָרט אַן עסקל צום רימער — צוויי כאָמוטן אים געגעבן צו פאַרריכטן.

— ווייסט נאָך הײַנט באַווײַזן ?

— פאַרוואָס נישט ? איך וועל פאַרנאַכט צוריקקומען.

ער האָט זיך אָפּגערוט, אײַנגעשפּאַנט אין שליטן די אַלטע קאָבילע, וואָס איז דאָס יאָר בלינד געוואָרן, און אָוועקגעטאָרן. דער וועג האָט געפירט איבער דער לאָנקע. אין צוויי שעה אַרום איז ער געווען אין ווישענסק. ער איז צוגעפאָרן צו דער פּאָסט, צום קאָאָפּעראַטיוו, גענומען די צוויי כאָמוטן און פאַרפאָרן צו אַן אַלטן באַקאַנטן אויף קום, וואָס האָט געוואוינט בײַ דער נײַער צערקווע. דער באַלעבאָס איז געווען זייער אַ גאַסטפרײַנטלעכער, און ער האָט אים מכבד געווען מיט מיטאָג.

— ביסט געווען אויף דער פּאָסט ? — האָט ער געפרעגט, אָנגיסנדיק אים עפּעס אין גלעזל אַרײַן.

— געווען — האָט פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש מאָנאָטאָן געענטפערט, שאַרף און פאַרוואונדערט קוקנדיק אויף דער קאַראַפקע, שנאַפּנדיק די לופט, ווי אַ הונט דעם שפּור פון אַ חיה.

— קיין נײַעס האָסטו גאָרנישט געהערט ?

— נײַעס ? דאַכט זיך גאָרנישט געהערט. וואָס איז דען ?

— קאַלעדין, אַלעקסעי מאַקסימאָוויטש, האָט שוין אָפּגעדאַנקט.

— וואָס רעדסטו ! ?

פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש איז גרין געוואָרן, פאַרגעסן אָן דער פאַרדעכטיקער קאַראַפקע, אָן דעם ריח, וואָס זי האָט פאַרשפּרייט, און אַ פּאַל געטון אויפן אָנלען פון דער שטול. כמורנע מרוגעגדיק מיט די אויגן, האָט דער באַלעבאָס געזאָגט:

— מען האָט טעלעגראַפיש מודיע געווען, אַז ער האָט נישט לאַנג צוריק זיך דערשאָסן אין נאָוואָטשערקאַסק. דאָס איז געווען דער

וויכטיקסטער גענעראַל אין גאַנצן קרייז. אַ קאַוואַלער געווען, מיט אַן אַרמיי אָנגעפירט. און וואָס פאַר אַ נשמה דער מענטש האָט געהאַט! ער וואָלט שוין דעם קאָזאַקנטום נישט געלאָזט קיין עוולה טון.

— וואַרט נאָר צו, קום! וואָס־זשע וועט אַצינד זיין? — האָט פאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש פאַרלוירן געפרעגט, אָפּרוקנדיק דאָס גלעזל.

— גאָט ווייסט. אַ שווערע צייט קומט אָן. נישקשה, פון וואוילטאָג דערשיסט זיך נישט אַליין אַ מענטש.

— פאַרוואָס־זשע האָט ער דאָס געטון?

דער קום, — אַ קאָזאַק אַ שווערער, ענלעך צו אַן אַלט־גלויביקן, — האָט בייז אַ מאַך געטון מיט דער האַנט.

— די פראָנט־קאָזאַקן זענען אַוועק פון אים, די באָלשעוויקעס אין קרייז אַריינגעלאָזט, — נו, איז ער אַוועקגעגאַנגען, דער אַטאַמאַן. צי וועלן זיך נאָך געפינען אַזעלכע? ווער וועט אונז באַשיצן? אין קאַמיענסק האָט זיך עפּעס אַ רעווקאָם געשאַפן, פון די פראָנט־קאָזאַקן... ביי אונז אויך דאָס אייגענע... האָסט דאָך, מסתמא, געהערט? אַ באַפעל פון זיי אָנגעקומען: מען זאָל די אַטאַמאַנעס אַראָפּוואַרפן און אָט די רעווקאָמען אויסקלייבן. די פויערים האָבן דאָס אַ ביסל די קעפּ אויפגעהויבן! אָט די אַלע טשעסליאַרעס, קאָוואַלעס, מיט די פאַרריסטע מאָרדעס, — זיי זענען דאָך דאָ אין וויעשקי אַזוי פיל, ווי די מוקן אויף דער לאָנקע!

לאַנג האָט פאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש געשוויגן, דעם גרויען קאָפּ אַראָפּגעזונקען; און ווען ער האָט אים אויפגעהויבן, — איז זיין בליק געווען שטרענג און אכזריותדיק.

— וואָס האָסטו דאָ אין דער קאַראַפקע?

— שפּירט. דער שוועסטערנזון האָט פון קאַווקאַז געברענגט.

— נו, לאָמיר, קום, אויסטרינקען פאַרן אָנדענק פון קאַלעדינען, דעם פאַרשטאָרבענעם אַטאַמאַן, אַ ליכטיק גן־עדן זאָל ער האָבן!

זיי האָבן אויסגעטרונקען. דעם באַלעבאָס' טאָכטער, אַ הויכע מויד מיט זומערשפּרענקעלעך, האָט דערלאַנגט צו פאַרבייסן. פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט אינאָנהייב אַלעמאָל אַרויסגעקוקט צו דער קאָבילע, וואָס איז געשטאַנען מיט אַן אַראָפּגעלאָזטן קאָפּ ביים שליטן, נאָר דער באַלעבאָס האָט אים פאַרזיכערט:

— באַאומרויִק דיך נישט וועגן פערד, כ'וועל עס הייסן אָנפּאָיען און געבן עסן.

און פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט אין הייסן שמועס און ביי דער קאַראַפקע שנעל פאַרגעסן אָן פערד און אין אַלעם אויף דער וועלט. ער האָט אָן אַ סדר דערציילט וועגן גריגאָריען, זיך געשפּאַרט וועגן עפּעס מיטן בגילופנדיקן קום, געשפּאַרט, און באַלד פאַרגעסן וועגן וואָס. ער האָט זיך אויסגעשלאָפן ערשט פאַרנאַכט, און נישט געקוקט אויף דער איינלאַדונג צו בלייבן נעכטיקן, האָט ער באַשלאָסן צו פאָרן. די קאָבילע האָט אים איינגעשפּאַנט דעם באַלעבאָס' זון און אַריינזיצן אין שליטן האָט אים געהאָלפן דער קום. ער האָט באַשלאָסן צו באַגלייטן אַ ביסל דעם גאַסט; זיי האָבן צוזאַמען זיך אַריינגעלייגט אין שליטן און אַרומגענומען. דער שליטן האָט זיך ביי זיי פאַרטשעפּעט אָן טויער, דערנאָך אין יעדן ראָג, ביז זיי זענען אַרויסגעפאָרן אויף דער לאָנקע. דאָ האָט דער קום זיך צעוויינט און פרייוויליק זיך אַרויסגעקייקלט פון שליטן. ער איז לאַנג געשטאַנען אויף אַלע פיר, געשאָלטן, נישט זייענדיק בכוח אויפצושטיין אויף די פיס. פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט אַ טרייב געטון די קאָבילע, נישט געזען, ווי דער קום, וואָס האָט אים באַגלייט, קריכט איבערן שניי אויף אַלע פיר, פאַלט מיט דער נאָז אין שניי אַריין, לאַכט אַ גליקלעכער און בעט מיט אַ הייזעריקן טאָן:

— קיצל נישט! קיצל נישט, איך בע-ע-עט דיך!

עטלעכע מאָל דערוואַרעמט דורך דער בייטש, איז פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטשס קאָבילע געגאַנגען מיט אַ שנעלן, אָבער אומזיכערן, בלינדן טריט. באַלד איז איר באַלעבאָס באַפאַלן געוואָרן

פון אַ שיכּורן דרימל, זיך צוגעשפּאַרט מיטן קאָפּ צום ווענטל פון שליטן און פאַרשוויגן געוואָרן. די לייצן האָבן זיך גראָד געפונען הינטער אים, און די קאָבילע, וואָס איז דורך קיינעם נישט אָנגעטריבן געוואָרן, האָט אַ הילפלאָזע גענומען גיין פּאַמעלעך. ביים ערשטן אויסבויג האָט זי זיך פאַרנומען אויפן וועג, וואָס פירט צום כוטאָר מאַלי גראָמטשאָנאָק. אין עטלעכע מינוט אַרום האָט זי פאַרלוירן אויך דעם וועג. זי איז געגאַנגען איבערן גלייכן פעלד, געזונקען אין טיפן שניי ביים וואַלד; סאַפּענדיק זיך אַראָפּגעלאָזט אין די טאָלן. דער שליטן האָט זיך פאַרטשעפּעט אָן אַ קוסט, — און זי איז שטיין געבליבן. דער שטויס האָט אויף אַ רגע אויפגעוועקט דעם אַלטן. פאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט אונטערגעהויבן דעם קאָפּ, הייזעריק אַ געשריי געטון:

— נו, טייוול!... — און זיך צוריקגעלייגט.

די קאָבילע האָט בשלום געמיטן דעם וואַלד, ווי געהעריק זיך פאַרנומען צום דאָן און לויטן ווינט, וואָס האָט דערטראָגן פון מזרח דעם ריח פון קיזעקלעך-רויך, זיך אַוועקגעלאָזט צום סעמיאָנאָווער כוטאָר.

אַ האַלבע וויאָרסט פון כוטאָר, אויף דער לינקער זייט דאָן, איז דאָ אַ גרוב; אין פרילינג פאַרזאַמלט זיך דאָרט דאָס וואַסער פון צעגייענדיקן שניי. לעבן גרוב שלאָגן אַרויס פון זאַמדיקן באָדן קוואַלן — דאָס וואַסער ווערט דאָרט דעם גאַנצן ווינטער נישט פאַרפרוירן, איינגעטוליעט אין גרינעם ברייטן האַלבקרייז פון אייז, און דער וועג לענגאויס דעם דאָן מיידט עס אויס פאָרזיכטיק, מאַכט אַ קרומען שפּרונג אין דער זייט. פרילינגס-צייט, ווען דער איבערפלוס פון וואַסער רייסט זיך דורך אַ וועג און גייט אַוועק מיט אַ ברייטן שטראָם צוריק אין דאָן אַריין, שאַפט זיך אויף דעם אָרט אַ קעסל-גרוב. דאָס וואַסער ברומט, אָפּפליסנדיק אין פאַרשידענע ריכטונגען, שווענקענדיק דעם באָדן; און דעם גאַנצן זומער האַלטן זיך דאָ אויף אין אַ פיל-קלאַפטערדיקער טיפקייט קאַרפּן, וואָס קומען צוצושווימען צום ראַנד פון גרוב.

צום לינקן ראַנד פֿון דעמדאָזיקן אייז-לאָך האָט טאַקע מעליעכאָווס קאָבילע פֿאַרקירעוועט איר בלינדן טריט. עס זענען איר געבליבן ביז אַהין נאָך צוואָנציק קלאַפּטער, ווען פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט זיך אַ רודער געטון און עטוואָס געעפֿנט די אויגן. פֿון שוואַרצן הימל האָבן אים אַרונטערגעקוקט אונטערן קאָלנער די געלבלעך-גרינע נישט צייטיקע קערשן פֿון די שטערן. „נאַכט“... — האָט פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש נעפּלהאַפּט זיך משער געוועזן און ביז אַ ריס געטון ביי די לייצן:

— נו, נו!... אָט וועל איך דיר דאָ געבן, דו אַלטע פּאַדלע!

די קאָבילע האָט גענומען גיין שנעלער. דער ריח פֿון נישט ווייטן וואַסער האָט איר אַ זעץ געטון אין די נאָזלעכער. זי האָט אָנגעשפּיצט די אויערן, עטוואָס אָנגעדרייט אין באַלעבאָס' זייט אַריין דאָס בלינדע פֿאַרחידושטע אויג. איר געהער האָט פּלוצלינג זיך דערטראָגן דאָס פּליעסקען פֿון די ריזלענדיקע כוואַליעס. זי האָט ווילד אַ שנאָרך געטון, האַסטיק זיך פֿאַרנומען אין דער זייט און גענומען רוקן הינטערווייַלעכץ. אונטער אירע פֿיס האָט ווייך אַ גריילץ געטון דאָס אונטערגעשווענקטע אייז און זיך אָפּגעבראָכן מיט אַ באַשנייעט שטיק. די קאָבילע האָט זיך צעשנאָרכט אין טויט-אַנגסט. מיטן גאַנצן כּוח זיך געפּרוווט פֿאַרהאַלטן מיט די הינטערשטע פֿיס, אָבער די פֿעדערשטע זענען שוין געווען אין וואַסער און אונטער די הינטערשטע האָט דאָס אייז זיך געבראָכן און געקרישלט. דאָס אייז האָט הויך אַ גריילץ געטון און מיט אַ פּליעסק געפּלאַצט. דאָס לאָך האָט איינגעשלונגען די קאָבילע, און זי האָט קאָנוואולסיוו אַ צאַפּל געטון מיטן הינטערשטן פֿוס, זיך אָנגעקלאַפּט אָן דער האָלאָבליע. אין דעם מאָמענט האָט פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש דערפֿילט, אַז עס איז עפּעס נישט אין אָרדענונג, און ער איז אַראָפּגעשפּרונגען פֿון שליטן, זיך אַ קייקל געטון צוריק. ער האָט געזען ווי דער שליטן, וואָס איז אַרייַנגעשלעפּט געוואָרן דורך דער שווערקייט פֿון דער קאָבילע, האָט זיך אַ שטעל געטון אינדערהייך, אַנטפּלעקנדיק די שליטן-גייערס, וואָס האָבן אַ גלאַנץ געטון אין שיין פֿון די שטערן, — זיך אַרייַנגעגליטשט אין שוואַרצלעך-

גרינעם אָפּגרונט, און דאָס וואַסער, אויסגעמישט מיט שטיקלעך אייז, האָט ווייך אַ שיפּע געטון, שיער נישט דערגרייכט צו אים מיט אַ כוואַליע. פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש איז מיט אומגלויבלעכער שנעלקייט אַוועקגעקראָכן הינטערווײַלעכץ, און ערשט דעמאָלט פעסט אויפגעשפּרונגען אויף די פיס און אַ רעווע געטון:

— קאַ-ראַ-ו-ו-ל, גוטע מענטשן!... מיר ווערן דער-טרי-י-ינקען!...

דאָס שיכּורות איז אים מיט איינמאָל אַרויס פון קאָפּ — ווי מען וואָלט עס מיט אַ קליין אַרויסגעהאַקט. ער איז צוגעלאָפן צום אייז-לאָך. שאַרף האָט אַ גלאַנץ געטון דאָס פריש-אָפּגעבראָכענע אייז. דער ווינט און שטראָם האָבן געטריבן איבערן ברייטן שוואַרצן קרייז פון אייז-לאָך שטיקער אייז, די כוואַליעס האָבן גרין און שאַרכענדיק געווירבלט. אַרום האָט געהערשט אַ טויטע שטילקייט. אין ווייטן כוטאָר האָבן די פייערן געל געבלינצלט אין אין דער פינסטערניש. העל האָבן געבערענט אין הימל די קערנדיקע, ווי פריש-אויסגעווייעטע, שטערן. דאָס ווינטל האָט אויפגעהויבן דעם שניי, דין אים צעבלאָזן, ווי מעל-שטויב פאַרטראָגן אין שוואַרצן שלינג פון אייז-לאָך. און דאָס אייז-לאָך האָט לייכט זיך געראויכערט און, ווי פריער, אי פרײַנטלעך, אי אומהיימלעך זיך געשוואַרצט.

פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט פאַרשטאַנען, אַז עס איז אַציַנד נאַריש און אומנוצלעך צו שרייען. ער האָט זיך אַרומגעקוקט, — משער געווען, וואוהין ער איז אַרײַנגעפאַלן אין שיכּורן צושטאַנד, און זיך געגומען טרייסלען פון כעס אויף זיך אַליין, אויף דעם, וואָס האָט געטראָפן. אין זיינע הענט איז געבליבן די בייטש, מיט איר האָט ער באַוויזן אַראָפּצושפּרינגען. שעלטנדיק זיך אין דער מאַמען אַריין, האָט ער לאַנג זיך געשמיסן איבערן רוקן, אָבער עס האָט נישט ווי געטון, — דער גראָבער פעלץ האָט געשיצט, און אויסטון זיך צוליב דעם האָט אים אויסגעזען נאַריש. ער האָט זיך אויסגעריסן פון דער באָרד אַ גאָרטש האָר, באַחשבונט אין געדאַנק די פאַרפאַלענע קניות, דעם ווערט פון

דער קאָבילע, פון שליטן און די כאָמוטעס, שטאַרק זיך אויסגע-זידלט און נאָך נעבטער צוגעגאַנגען צום איין-לאָך.

— בלינדער טייוול !... — האָט ער זיך צעשריגן מיט אַ צי-טערנדיק, קרעכצנדיק קול, ווענדנדיק זיך צו דער דערטרונקענער קאָבילע. — קורווע ! ביסט אַליין דערטרונקען געוואָרן און מיך אויך שיער נישט דערטרינקען ! וואו-זשע האָט דיך דער שד פאַר-טראָגן ! ? די טייוו' זנים 'ועלן דיך דאָרט איינשפאַנען און פאָרן, און מיט וואָס אָנצוו רייבן וועלן זיי נישט האָבן !... נאָט-זשע אייך אויך די בייטש !... — ער האָט שטאַרק זיך פאַרמאָסטן און אַ וואָרף געטון אינמיטן איין-לאָך אַריין דער רויטן בייט-שטעקן.

ער האָט אַ פליך געטון, מיטן שפיץ זיך אַריינגעשטעקט אין וואַסער און אַראָפּ צום גרונט.

XV

נאָכדעם ווי די קאַלעדינצעס האָבן צעקלאַפּט די רעוואָלו-ציאָנערע קאָזאַקישע טיילן, האָט דער דאָנער רעווקאָם, וואָס איז געבייט געווען צו אַנטלויפן קיין מילעראָווא, זיך געאײַלט אויפצו-קלערן זיין פאָליטישע פיזיאָגנאָמיע. אויפן נאָמען פון אַנטאָנאָוו אָווסעיענקאָ, וועלכער האָט אין דער צייט אוממיטלבאַר אָנגעפירט מיט די מיליטערישע אָפּעראַציעס קעגן קאַלעדינען און דער קאָנטער-רעוואָלוציאָנערער ראַדע, איז אַוועקגעשיקט געוואָרן דורכן דאָנער רעווקאָם אַ דעקלעראַציע פון פאָלגענדן אינהאַלט :

כאַרקאָוו. 19-טער יאַנואַר 1918-טע יאָר. פון לוגאַנסק. № 449, 18-טע שעה מיט 20 מינוט. — כאַרקאָוו, צום קאָ-מיסאַר אַנטאָנאָוו. דער דאָנער קאָזאַקישער מיליטעריש-רע-וואָלוציאָנער קאָמיטעט בעט אייך איבערצוגעבן דעם ראַט פון די פאָלקס-קאָמיסאַרן אין פעטראָגראַד פאָלגענדע רע-זאָלוציע פון דאָנער קרייז.

דער קאָזאַקישער מיליטעריש-רעוואָלוציאָנער קאָמיטעט

האָט אויפן גרונט פון דער באַשטימונג, וואָס איז אָנגענומען געוואָרן אויפן צוזאַמענפאָר פון די פראָנט-קאָזאַקן אין דער קאַמיענסקער סטאַניצע, באַשלאָסן:

1. צו אָנערקענען די צענטראַלע מלוכה-מאַכט פון דער רוסישער סאָוויעטישער רעפובליק, דעם צענטראַלן אויספיר-קאָמיטעט פון ראַטן-צוזאַמענפאָר פון די קאָזאַקן, פויערים, סאָלדאַטן און אַרבעטער-דעפוטאַטן און דעם אויסגעטיילטן דורך זיי ראַט פון די פאָלקס-קאָמיסאַרן.

2. צו שאַפן אַ דאָנער קרייז-ראַט פון ראַטן-צוזאַמענפאָר פון די קאָזאַקן, פויערים און אַרבעטער-דעפוטאַטן.

באַמערקונג. די אַגראַר-פראַגע פון דער דאָנער געגנט וועט באַהאַנדלט ווערן דורכן זעלבן קרייז-צוזאַמענפאָר.

וויצע-פאָרזיצער פענריך קריוואָשליקאָוו.
סעקרעטאַר דאָראָשעוו.

מיטגלידער: פענריך סטריעלאַנאָוו, קאָפאַלעי, קריוואושעוו, טשאָרנאָוסאָוו, יעראָנין.

נאָכן דערהאַלטן דידאָזיקע דעקלאַראַציע האָט אַנטאָנאָוו-אָווסיעינקאָ אַרויסגעשיקט צו הילף די חיילות פון רעווקאָם די רויט-גוואַרדייאישע אָפטיילונגען, וואָס מיט זייער הילף איז טאַקע צעקלאַפט געוואָרן די אָפטיילונג פון פּולקאָווניק טשערניעצאָוו און די לאַגע איז איינגעשטילט געוואָרן. די איניציאַטיוו איז איבערגעגאַנגען אין די הענט פון רעווקאָם. נאָכן פאַרנעמען זוויערעוו און ליכאָיע, אַנטוויקלען סאַבלינס און פיעטראָויוס רויטגוואַרדייאישע אָפטיילונגען, וואָס זענען פאַרשטאַרקט געוואָרן דורך די קאָזאַקישע טיילן פון רעווקאָם, אַן אָנגריף און שטופן אָפּ דעם שונא צו נאָוואָטשערקאַסק.

אויפן רעכטן פלאַנג, אין דער ריכטונג פון טאַגאַנראָג, איז סיווערס, וועלכער האָט געליטן הינטער ניעקלינאָווקע אַ מפלה פון פּולקאָווניק קוטיעפאָווס אָפטיילונג, אָפגעוואָרפן געוואָרן אַזש ביז אַמוראָסיעווק, פאַרלירנדיק איין האַרמאַט, פיראונצוואַנציק

קוילנוואַרפערס און איין געפאַנצערטן אויטאָמאָביל. אָבער אין טאָג פון סיווערס מפּלה און זיין ריקצוג האָט אין טאַגאַנראָג, אין באַלטישן זאַוואָד, זיך צעפלאַקערט אַן אויפשטאַנד. די אַרבעטער האָבן אַרויסגעשטויסן פון שטאָט די יונקערס. סיווערס האָט זיך רעאָרגאַניזירט, איבערגעגאַנגען אין אַנגריף, — אים אַנטוויקלט און אָפּגעשטויסן די פרייוויליקע ביז טאַגאַנראָג.

דער דערפאָלג האָט זיך באַשיינפּערלעך געניגט אין דער זייט פון די סאָוויעטישע חיילות. זיי האָבן אַרומגערינגלט פון דריי זייטן די פרייוויליקע אַרמיי און די רעשטלעך פון קאַלעדינס צעקלאַפּטע אָפּטיילונגען. דעם 28-סטן יאַנואַר האָט קאָרנילאָוו איבערגעשיקט קאַלעדינען אַ טעלעגראַמע, וואָס האָט אים מודיע געווען, אַז די פרייוויליקע אַרמיי פאַרלאָזט ראָסטאָוו און גייט אַוועק קיין קובאַן.

דעם 29-סטן ניין אַ זייגער אינדערפרי איז אין אַטאַמאַנישן הויף צונויפגערופן געוואָרן אַ ספּעציעלע באַראַטונג פון די מיטגלידער פון דער דאָנער רעגירונג. קאַלעדין איז געקומען פון זיין וואוינונג שפּעטער פאַר אַלע. ער האָט שווער זיך אַוועקגעזעצט ביים טיש, צוגערוקט צו זיך די פּאַפּירן. זיינע שפּיצן באַקן זענען געל געווען פון נישט שלאָפן; אונטער די אָפּבליאַקירטע, מרה-שחורהדיקע אויגן זענען געלעגן בלויע שאָטנס; ווי זיין דאַר פּנים וואָלט אָנגעהויבן זיך פונאַנדערלייגן, און איז געל געוואָרן. ער האָט פּאַמעלעך איבערגעלייענט קאָרנילאָווס טעלעגראַמע, די ראַפּאָרטן פון די אָפּטיילונג-קאָמאַנדירן, וואָס האָבן אויף צפון פון נאָוואָטשערקאַסק אָפּגעהאַלטן דעם אַנגריף פון די רויטגוואַרדייער. צופרעסנדיק דאָס קופּקעלע טעלעגראַמעס מיט דער ברייטער, ווייסער האַנט, נישט אויפהייבנדיק די פאַרשוואָלענע בלוי-פאַרשאָטנטע אויגן-לעדלעך, האָט ער טויב געזאָגט:

— די פרייוויליקע אַרמיי גייט אַוועק. פאַר דער פאַרטיידיקונג פון קרייז און נאָוואָטשערקאַסק זענען געבליבן הונדערט זיבן-אוןפערציק באַגנעטן...

דאָס לעדל פון זיין לינק אויג האָט אַ ציק געטון, די ווינק-

לען פון די צונויפגעפּרעסטע ליפּן האָבן גענומען קאָנוואולסיוו ציטערן; ער האָט געהערט דאָס קול און ווייטער גערעדט:

— אונזער לאַגע איז האָפענונגסלאָז. די באַפעלקערונג — לאַדי וואָס זי העלפט אונז נישט צו, איז זי נאָך פיינטלעך געשטימט קעגן אונז. קיין כוחות האָבן מיר נישט, און דער ווידערשטאַנד איז אומנוצלעך. איך וויל נישט קיין איבעריקע קרבנות, קיין איבעריק בלוט-פאַרגיסונג. איך לייג פאָר זיך אָפּצוזאָגן פון אונזערע פולמאַכטן און איבערגעבן די מאַכט אין אַנדערע הענט. פון מיינע פולמאַכטן אַלס מיליטערישער אַטאַמאַן זאָג איך מיך אָפּ.

מיטראָפאַן פּיעטראָוויטש באָגאַיעווסקי, וועלכער האָט געקוקט דורך דער עפענונג אין פענסטער, האָט זיך גלייך געמאַכט די פענסנע, — נישט אויסדרייענדיק דעם קאָפּ, האָט ער געזאָגט:

— איך זאָג מיך אויך אָפּ פון מיינע פולמאַכטן.

— די גאַנצע רעגירונג, פאַרשטייט זיך, זאָגט זיך אָפּ פון די פולמאַכטן. עס שטעלט זיך אָבער די פראַגע — וועמען זאָלן מיר איבערגעבן די מאַכט?

— דער שטאָטישער דומע, — האָט קאַלעדין טרוקן געענטפערט.

— מען דאַרף דאָס פאָרמולירן, — האָט קאַרעוו, דער מיטגליד פון דער רעגירונג, אומאַנטשלאָסן באַמערקט.

עס האָט אַריינגעטרעטן אַ מינוט פון שווערן און זשעדירטן שווייגן. דאָס מאַטע ליכט פון כמורנעם יאַנואַר-פרימאָרגן איז שווער געהאָנגען אויף יענער זייט פאַרלאָפענע שויבן. די שטאָט, וואָס איז איינגעהילט געווען אין וואָאָל פון נעפּל און טוי-פייכטקייט, האָט דרעמלענדיק געשוויגן. דאָס געהער האָט נישט אָנגעטאַפּט דעם געוויינלעכן דופק פון לעבן. דאָס האַרמאַטן-שיסערייִ (דער עכאָ פון די שלאַכטן, וואָס זענען פאָרגעקומען ערגעץ הינטער דער סטאַניצע סולין) האָט אָפּגעטייט די באַוועגונג, איז געהאָנגען איבער דער שטאָט ווי אַ טויבע געהיימע דראָאונג.

הינטער די פענסטער האָבן טרוקן און הילכיק געשריגן

די פאַרבײַפליענדיקע קראָען. זיי האָבן זיך געדרייט איבערן ווייסן גלאָקן-טורעם, ווי איבער אַ נבלה. אויפן פּלאַץ פון סאָבאָר איז געלעגן אַ פריש געפאַלענער שניי פון לילאַ-קאָליר. איבער אים זענען דורכגעגאַנגען איינצלנע פוסגייער, עס איז זעלטן דורכגעפאָרן אַ שליטן, איבערלאָזנדיק נאָך זיך טונקעלע שפורן, ווי פעדעם.

דורכברעכנדיק די פאַרשטאַרטע שטילקייט, האָט באָגאַיעווסקי פאַרגעלייגט צונויפצושטעלן דעם אַקט וועגן איבערגעבן די מאַכט דער שטאָטישער דומע.

— מען וואָלט געדאַרפט זיך צונויפגיין מיט זיי, כדי זי איבערצוגעבן.

— אין וועלכער צייט וועט זיין באַקוועמער?

— שפּעטער, אַרום פיר אַ זייגער.

די מיטגלידער פון דער רעגירונג, ווי זיי וואָלטן זיך דערפרייט, וואָס די פון שווייגן געפּרעסטע שטילקייט האָט נאָכגעלאָזט, האָבן אָנגעהויבן באַהאַנדלען די פראַגע וועגן איבערגעבן די מאַכט, וועגן דער צייט פון דער פאַרזאַמלונג. קאַלעדין האָט געשוויגן, שטיל און ריטמיש געפּויקט איבערן טיש מיט די בולטע נעגל. אונטער די אַראָפּגעהאָנגענע ברעמען האָבן מיט מאַטן גלאַנץ זיך געגלעפט זיינע אויגן. די גרענעצלאָזע מידעקייט, דער אויסדרוק פון פאַראַכטונג און צעריסנקייט האָבן געמאַכט זיין בליק אָפּשטויסנדיק און שווער.

איינער פון די מיטגלידער פון דער רעגירונג, זיך שפּאַרנדיק מיט עמעצן, האָט גערעדט נודנע און לאַנג. קאַלעדין האָט אים איבערגעריסן מיט שטילן צאָרן:

— מיינע הערן, רעדט קורצער! די צייט וואַרט נישט. פון רעדן איז דאָך רוסלאַנד אומגעקומען. איך דערקלער אַן הפסקה אויף אַ האַלבער שעה. זייט אייך מישב און... דערנאָך דאַרף מען וואָס שנעלער דאָס פאַרענדיקן.

ער איז אַוועקגעגאַנגען אין זיין וואוינונג אַריין. די מיטגלידער פון דער רעגירונג האָבן זיך צעטיילט אויף קופּקעלעך און

שטיל גערעדט צווישן זיך. עמעצער האָט געזאָגט, אַז קאַלעדין זעט שלעכט אויס. באָגאַיעווסקי איז געשטאַנען ביים פענסטער, צו זיין אויער האָט דערגרייכט אַ פראַזע, וואָס איז אַרויסגעזאָגט גע־וואָרן האַלב־שעפּטשענדיק:

— פּאַר אַזאַ מענטש, ווי אַלעקסעי מאַקסימאָוויטש, איז זעלבסטמאָרד — דער איינציקער אָנגענומענער אויסגאַנג פון אַזאַ לאַגע.

באָגאַיעווסקי האָט אַ ציטער געטון און מיט שנעלע טריט אַוועקגעגאַנגען צו דער וואוינונג פון קאַלעדינען. באַלד איז ער צו־ריקגעקומען אין דער באַגלייטונג פון אַטאַמאַן.

עס איז באַשלאָסן געוואָרן זיך צו פאַרזאַמלען פיר אַ זייגער צוזאַמען מיט דער שטאָטישער דומע, כדי איבערצוגעבן איר די מאַכט און דעם אַקט. קאַלעדין איז אויפגעשטאַנען, נאָך אים האָבן זיך אויפגעהויבן די איבעריקע. געזעגענענדיק זיך מיט איינעם פון די אַלטע מיטגלידער פון דער רעגירונג, האָט קאַלעדין נישט אַראָפּגענומען די אויגן פון יאַנאָוון, וואָס האָט וועגן עפּעס זיך גע־שעפּטשעט מיט קאַרעוון.

— אין וואָס האַנדלט זיך? — האָט ער געפרעגט.

יאַנאָוו איז צוגעקומען עטוואָס זשענירט.

— די מיטגלידער פון דער רעגירונג — די נישט קאָזאַקישע טייל — בעטן אַרויסצוגעבן זיי געלט אויף דער רייזע.

קאַלעדין האָט זיך פאַרקרימט און האַרט אַ וואָרף געטון:

— איך האָב נישט קיין געלט... עס איז מיר דערעסן געוואָרן!

מען האָט אָנגעהויבן זיך פונאַנדערגיין. באָגאַיעווסקי, וועל־כער האָט געהערט דעם שמועס, האָט אַוועקגערופן יאַנאָוון אין אַ זייט.

— קומט צו מיר. זאָגט סוויעטאָזאַראָוון, ער זאָל צוואַרטן אין וועסטיבול.

זיי זענען אַרויסגעגאַנגען נאָך קאַלעדינען, וואָס האָט, אַ

געהאָרבעטער, געשפּרייזט מיט שנעלע טריט. ביי זיך אין צימער האָט באַגאַיעווסקי איבערגעגעבן יאַנאָוון אַ פּעקל געלט.

— דאָ איז דאָ פערצן טויזנט. גיט איבער יענע.

סוויעטאָזאַראָוו, וועלכער האָט אָפּגעוואַרט יאַנאָוון אין וועסטיבול, האָב איבערגענומען דאָס געלט, געדאַנקט, זיך געזעגנט און אַוועקגעגאַנגען צום אַרויסגאַנג. איבערנעמענדיק פון שווייצערס הענט דעם שינעל, האָט יאַנאָוו דערהערט אַ גערויש אויף די טרעפּ, און זיך אומגעקוקט. פון די טרעפּ איז אייליק אַראָפּגעלאָפן קאַלעדינס אַדיוטאַנט — מאָלדאַווסקי.

— אַ דאָקטאָר! שנעלער!!

יאַנאָוו האָט אַוועקגעוואָרפן דעם שינעל און זיך אַ לאָז געטון צו אים. דער דעזשורני-אַדיוטאַנט און די אָרדינאַנסן, וואָס האָבן זיך געפונען אין וועסטיבול, האָבן אַרומגערינגלט דעם אַראָפּלויפנדיקן מאָלדאַווסקין.

— וואָס איז געשען? — האָט יאַנאָוו, בלייך ווערנדיק, אויסגעשריגן.

— אַלעקסיי מאַקסימאָוויטש האָט זיך דערשאָסן! — מאָלדאַווסקי האָט זיך צעשלוכצט, אַרויפגעפאַלן מיט דער ברוסט אויפן פּאָרענטש פון די טרעפּ.

באַגאַיעווסקי איז אַרויסגעלאָפן; זיינע ליפּן האָבן געציטערט, ווי פון שרעקלעכער קעלט, ער האָט געשטאַמלט:

— וואָס? וואָס?

איבעריאָגנדיק איינער דעם צווייטן, האָבן זיי איבער די טרעפּ גענומען לויפן אַרויף. רעשיק און דראָבנע האָבן אָפּגעקלונגען די טריט פון די לויפנדיקע. שלינגענדיק מיט אַ געעפנט מויל די לופט, האָט באַגאַיעווסקי הייזעריק געאָטעמט. ער האָט דער ערשטער מיט אַ טראַסק געעפנט די טיר, דורכן פאָרצימער אַריינגעלאָפן אין קאַבינעט. די טיר פון קאַבינעט אין קליינעם צימער אַריין דערלעבן איז געווען ברייט אויפגעפּראַלט. פון דאָרט האָט זיך געטראָגן און געריכערט אַ ביטערלעך בלוי רויכל, עס האָט געשמעקט מיט פאַרברענטן פּולווער.

— אָך ! אָך ! אַ־אַ־אַ־כאַ־כאַ !... אַליאָ־אָ־שאַ !... טייערער !... — האָט זיך געהערט דאָס שרעקלעך געענדערטע, דערשטיקטע קול פון פיעטראָווגאַ קאַלעדינאַ.

באָגאַיעווסקי האָט אויפגעריסן דעם קאָלנער פון זיין העמד, ווי ער וואָלט זיך געשטיקט, און אַהין אַריינגעלאָפן. ביים פענסטער, זיך קלאַמערנדיק אָן מאַט־געגילדטן ריגל, איז אַ געהאָרבעטער געשטאַנען קאַרעוו. אויף זיין רוקן הינטערן סורדוט זענען קראַמפּהאַפט זיך צונויפגעגאַנגען און פונאַנדערגעגאַנגען די אַקסל־ביינער. ער האָט געשוידערט. דאָס טויבע, חיהשע יאָמערן פון דערוואַקסענעם האָט שיער נישט אָפּגעריסן באָגאַיעווסקין דעם באָדן פון אונטער די פיס.

אויף אַן אָפיצירישן פעלד־בעט, די הענט פאַרלייגט איבער דער ברוסט, אַן אויסגעצויגענער, איז אויפן רוקן געלעגן קאַלעדין. זיין קאָפּ איז געווען עטוואָס אָנגעדרייט אין דער זייט, צו דער וואַנט, דאָס ווייסע ציכל פון קישן האָט אַרומגעזוימט דעם בלוילעכן פייכטן שטערן און די צוגעדריקטע באַק. די אויגן זענען דרעמלענדיק האַלב־צוגעמאַכט, די ווינקלען פון שטרענגן מויל זענען פיינלעך פאַרקרימט. ביי זיינע פיס האָט געיאָמערט די אויף די קני געפאַלענע פרוי. דאָס דורכדרינגלעכע ווילד־געוואָרענע קול אירס איז געווען שניידיק שאַרף. אויפן פעלד־בעט איז געלעגן אַ רעוואָלווער. פאַרביי אים איז שלענגלדיק אַראָפּגערינען איבערן העמד אַ דין און מונטער שוואַרץ־געל ריטשקעלע.

לעבן פעלד־בעט איז אויפן רוקן פון אַ שטול פיינקטלעך אויפגעהאָנגען דער פרענטש, אויפן טישל ליגט דער האַנט־זייגער.

קרום זיך אַ וואַקל־טוענדיק, איז באָגאַיעווסקי געפאַלן אויף די קניען, צוגעלייגט דאָס אויער צו דער וואַרעמער און ווייכער ברוסט. עס האָט געשמעקט מיט האַרבן, ווי עסיק, מענערישן שווייס. קאַלעדינס האַרץ האָט נישט געקלאַפּט. באָגאַיעווסקי, — זיין גאַנץ לעבן האָט אין דעם מאָמענט זיך פאַרוואַנדלט אין געהער, — האָט אומגעוויינטלעך דורשטיק זיך צוגעהערט, נאָר געהערט בלויז דאָס דייטלעכע קלאַפּן פון האַנט־זייגערל, וואָס איז געלעגן אויפן טיש, דאָס הייזעריקע, פאַרכליפּעטע קול פון שוין

טויטן אַטאַמאַנס ווייב און דורכן פענסטער — דאָס פּאַראַווּרטייל-דיקע, פאַרעקשנטע און הילכיקע קראַקען פון די קראָען.

XVI

אַננעס שוואַרצע אויגן, וואָס האָבן געפינקלט מיט טרערן און געשמייכלט, האָט בונטשוק דערזען, ווי באַר ער האָט דאָס ערשטע מאָל געעפנט די אויגן.

דריי וואָכן האָט ער זיך געפונען אין באַוואוסטלאָזן פיבער. דריי וואָכן האָט ער געוואַנדערט אין אַ צווייטער, אומבאַגרייפלע-כער און פאַנטאַסטישער וועלט. דאָס באַוואוסטזיין האָט זיך אומ-געקערט צו אים דעם 24-סטן דעצעמבער אינאָוונט. ער האָט לאַנג געקוקט אויף אַננען מיט אַן ערנסטן פאַרנעפּלטן בליק, געפרווּט אויפשטעלן אין זכרון אַלץ, וואָס איז מיט איר פאַרבונדן געווען; דאָס איז אים געלונגען בלויז טיילווייז, — דער זכרון איז געווען שטייף, נישט באַכגיביק, אַ סך איז נאָך דערווייל פאַרבאָרגן גע-ווען ערגעץ אויפן אָפּגרונט.

— גיב מיר צו טרינקען... — האָט ווי פריער פונוויטנס זיך דערטראָגן צום געהער זיין אייגן קול, און פון דעם איז אים גע-וואָרן פריילעך; בונטשוק האָט אַ שמייכל געטון.

אַננאַ איז שנעל צוגעגאַנגען צו אים; זי האָט אינגאַנצן גע-לויכטן מיט אַ קאַרגן, איינגעהאַלטענעם שמייכל.

— טרינק פון מיין האַנט, — זי האָט אַוועקגעשאַרט בונ-טשוקס האַנט, וואָס האָט שלאַבעריק זיך אויסגעשטרעקט צום שעלעכל.

ציטערנדיק פון דער אָנשטרענגונג צוליבן אונטערגעהויבע-נעם קאָפּ, האָט ער אויסגעטרונקען און מיד אַ פאַל געטון אויפן קישן. ער האָט לאַנג געקוקט אין אַ זייט, געוואָלט עפּעס זאָגן, נאָר די שוואַכקייט האָט גובר געווען, — ער האָט איינגעדרימלט.

און ווידער אויפוואַכנדיק, ווי פריער, — האָט ער קודם-כל

דערזען אָנגעס אומרויִקע אויגן, וואָס זענען געווענדט געווען אויף אים, דערנאָך די שאַפּירענע ליכטיקייט פון לאָמפּ, דאָס ווייסע רעדל פון אים אויפן הילצערנעם נישט געפּאַרבטן סופיט.

— אַניאַ, קום אַהער צו מיר.

זי איז צוגעגאַנגען, אים אָנגענומען ביי דער האַנט. ער האָט געענטפערט מיט אַ שוואַכן דרוק.

— ווי פילסטו זיך?

— די צונג איז אַ פרעמדע, דער קאָפּ אַ פרעמדער, די פיס אויך, און איך אַליין — ווי איך וואָלט אַלט געווען צוויי־הונדערט יאָר, — האָט ער דייטלעך אַרויסגערעדט יעדעס וואָרט; שווייגנדיק אַ ווײַלע, האָט ער געפרעגט: — איך בין קראַנק אויף טיפוס?

— אויף טיפוס.

ער האָט זיך אַרומגעקוקט איבערן צימער און נישט דייטלעך געזאָגט:

— וואו איז דאָס?

זי האָט פאַרשטאַנען די פראַגע, אַ שמייכל געטון.

— אין צאַריצין זענען מיר.

— און דו... ווי פילסט דיך?

— איך בין אַליין געבליבן מיט דיר, — און, ווי זי וואָלט זיך געוואָלט פאַרענטפערן אָדער באַמיט אָפּצוּווענדן עפּעס אַ געדאַנק, וואָס איז דורך אים נישט אַרויסגעזאָגט געוואָרן, האָט זי גענומען שנעל רעדן: — דיך האָט מען נישט געקאָנט איבערלאָזן ביי פרעמדע. מיך האָט געבעטן אַבראַמסאָן און די חברים פון ביוראָ, איך זאָל דיך אָפּהיטן... ווי דו זעסט, איז מיר אומגעריכט אויסגעקומען צו ווערן דיין פלעגערין.

ער האָט איר געדאַנקט מיט אַ בליק, מיט אַ שוואַכער באַוועגונג פון דער האָריקער האַנט.

— קרוטאָגאָראָוו?

— ער איז אַוועקגעפאָרן דורך וואָראָניעזש קיין לוגאַנסק.

— געוואָרקיאַנץ?

— דער... זעסטו... איז געשטאָרבן פון טיפוס.

— אָ !...

זיי האָבן געשוויגן אַ ווײַלע, ווי אָפּגעבנדיק כּבוד דעם אָנ־דענק פון פאַרשטאָרבענעם.

— איך האָב מיך געשראָקן פאַר דיר. דו האָסט שוין גע־האַלטן זייער שלעכט, — האָט זי שטיל געזאָגט.

— און באַגאָוואָי ?

— איך האָט אַלע פאַרלוירן פון בליק. טייל זענען אַוועקגע־פאָרן קיין קאַמיענסק. אָבער הער, פאַר דיר איז נישט שעדלעך צו רעדן ? און אפשר ווילסו מילך ?

בונטשוק האָט אָפּווענדנדיק אַ שאָקל געטון מיטן קאָפּ ; שווער באַוועגנדיק מיטן קאָפּ, האָט ער ווײַטער אויסגעפרעגט :

— אַבראַמסאָן ?

— אַוועקגעפאָרן קיין וואָראָניעזש מיט אַ וואָך צוריק.

ער האָט אומגעלונגען זיך אַ קער געטון, — דער קאָפּ האָט זיך פאַרדרייט, דאָס בלוט האָט אים שמערצלעך אַ שלאָג געטון אין די אויגן אַריין. דערפילנדיק אויפן שטערן אַ קילע האַנט, האָט ער געעפנט די אויגן. אים האָט געפּײַניקט איין פראַגע : ער איז געווען אָן באַוואוסטזיין — ווער־זשע האָט געטון אַרום אים די ברודיקע אַרבעט ? צי טאַקע זי ? אַ רויטקייט האָט לייכט באַ־דעקט זיינע באַקן ; ער האָט געפרעגט :

— דו איינע אַליין האָסט דיך געפּאָרעט אַרום מיר ?

— יאָ, איך איינע אַליין.

ער האָט זיך אויסגעדרייט צו דער וואַנט און געשעפּ־טשעט :

— אַ חרפה פאַר זיי... אויסוואַורפן ! מיך איבערגעלאָזט אויף דיינע הענט...

די קאָמפּליקאַציעס נאָכן טיפוס האָבן זיך אָפּגערופן אויפן געהער : בונטשוק האָט שלעכט געהערט. דער דאָקטאָר, וואָס אי־געשיקט געוואָרן דורכן צאַריצינער פּאַרטיי־קאָמיטעט, האָט געזאָגט אַננען, אַז צום היילן וועט מען קאָנען צוטרעטן ערשט נאָכדעם,

ווי דעם קראַנקן וועט אײנגאַנצן בעסער ווערן. בונטשוק איז צו זיך געקומען פּאַמעלעך. אַן אַפּעטיט האָט ער געהאַט אַ וואונדערלעכן, נאָר אַננאַ האָט זיך שטרענג געהאַלטן ביי דער דיעטע. אויף דעם באָדן איז געקומען צווישן זיי צו קאָנפליקטן.

— גיב מיר נאָך מילך, — האָט בונטשוק געבעטן.

— מער טאָר מען נישט.

— איך בעט דיך — גיב מיר! וואָס־זשע, דו ווילסט מיך פאַרהונגערן?

— איליאַ, דו ווייסט דאָך, אַז איך טאָר דיר איבער דער מאָס נישט געבן קיין עסן.

ער איז, אַ באַליידיקטער, פאַרשוויגן געוואָרן, זיך אויסגעדרייט צו דער וואַנט, געזיפצט, לאַנג נישט גערעדט. זי האָט געליטן פון רחמנות צו אים און דאָך אויסגעהאַלטן דעם כאַראַקטער. אין אַ געוויסער צייט אַרום האָט ער, אַן אַנגעכמורעטער — און דערפון נאָך אַ מער נעבעכדיקער, זיך אויסגעדרייט און תחנונימדיק געבעטן:

— צי וואָלט מען נישט געטאָרט אַ ביסל זויער קרויט? נו, איך בעט דיך, אַניאַ, טייערע!... האָרך מיך... ס'איז שעדלעך?... וואָס די דאָקטוירים זאָגן דאָרטן!

אָנטרעפנדיק אויף אַן אַנטשלאָסענעם אָפּזאָג, האָט ער זי טיילמאָל באַליידיקט מיט אַ שטרענג וואָרט.

— דו האָסט נישט קיין רעכט אַזוי אָפּצושפּעטן פון מיר, איך וועל אַליין רופן די באַלעבאָסטע און בעטן ביי איר! דו ביסט אַ האַרצלאָזע און עקלהאַפטע פרוי!... כ'לעבן, איך הייב דיך אָן צו פאַראַכטן.

— דאָס איז דער בעסטער לוין פאַר דעם, וואָס איך האָב רוּרכגעליטן, זייענדיק דיין ניאַניע, — האָט אויך אַננאַ נישט אויסגעהאַלטן.

— איך האָב דיך נישט געבעטן צו בלייבן מיט מיר! עס איז אומווירדיק מיר דאָס פאָרצוּוואַרפן. דו נוצסט אויס דיין

איבערמאַכט. אַלזאָ, גוט... גיב מיר גאָרנישט! לאָמיך פגרן... עס אַרט מיך נישט.

אירע ליפן האָבן געציטערט, נאָר זי האָט זיך איינגעהאַלטן, פאַרשוויגן; זיך באַציענדיק צו אים לייטזעליק, האָט זי אַלץ גע־דולדיק איבערגעטראָגן.

בלויז איינמאָל, נאָך אַ באַזונדערס שאַרפן קאָנפליקט, ווען זי האָט זיך אָפגעזאָגט צו געבן אים אַן איבעריקע פאַרציע קרעפּ־לעך, האָט זיך בונטשוק אויסגעדרייט, און זי האָט מיט אַ פאַר־דריקט האַרץ באַמערקט אין זיינע אויגן דעם גלאַנץ פון טרערן.

— דו ביסט דאָך פשוט אַ קינד! — האָט זי אויסגעשריגן.

אַריינלויפנדיק אין קיך, האָט זי אַריינגעבראַכט אַ פול טע־לערל קרעפּלעך.

— עס, עס, אילושאַ, ליבער! נו, גענוג שוין, ביי־זער־זשע דיך נישט! נעם דאָס, — דאָס איז גוט אויסגעפּרעגלט! — האָט זי מיט ציטערנדיקע הענט אונטערגערוקט אין זיינע הענט אַריין די קרעפּלעך.

בונטשוק, וועלכער האָט שטאַרק געליטן, האָט געפּרוּווט זיך אָפּזאָגן, אָבער נישט אויסגעהאַלטן; אויסווישנדיק די טרערן, האָט ער זיך אויפגעזעצט און גענומען דאָס קרעפּל. איבער זיין אויסגעדאַרט פּנים, וואָס איז געדיכט באַוואַקסן געוועזן מיט אַ גע־קרייזלטער שיטערער באָרד, האָט זיך דורכגעגליטשט אַ שולדיקער שמייכל; ער האָט געזאָגט, בעטנדיק מיט די אויגן אַנטשולדיקונג:

— איך בין ערגער פון אַ קינד... דו זעסט דאָך: איך האָב מיך שיער נישט צעוויינט...

זי האָט געקוקט אויף זיין אויסטערליש דינעם האַלז, אויף דער איינגעפאַלענער ברוסט, וואָס האָט זיך אַרויסגעזען פון אויפ־געשפּיליעטן קאָלנער פון העמד, אויף די ביי־ניקע הענט; געריִרט פון אַ טיף נאָך ביז איצט נישט דורכגעלעבט געפיל פון ליבע און רחמנות, האָט זי צום ערשטן מאָל איינפאַך און צאַרט אים אַ קוש געטון אין טרוקענעם געלן שטערן.

ערשט אין צוויי וואָכן אַרום איז ער בכוח געווען אָן זייטיקער הילף זיך צו באַוועגן איבערן צימער. די פיס, וואָס זענען אויסגעטרוקנט געווען ווי שטענגלעך, האָבן זיך אונטערגעבראָכן; ער האָט זיך אויפסניי געלערנט גיין.

— זע, אַננאַ, איך גיי! — האָט ער זעלבשטענדיק און שנעל געפּרוווט זיך דורכגיין, אָבער די פיס האָבן נישט אויסגעהאַלטן די מאַסע פון קערפּער, דער דיל האָט זיך געוואַקלט אונטער די טריט.

געניית זיך אָנצושפּאַרן אָן דער ערשטער בעסטער זאַך, וואָס איז אים אונטערגעקומען, האָט בונטשוק, ווי אַ זקן, ברייט געשמייכלט, די הויט אויף זיינע דורכזיכטיקע באַקן האָט זיך שטייף אָנגעצויגן און געקנייטשט. ער האָט געלאַכט מיט אַ זקניש־ציטערדיק פויל געלעכטערל און, פאַרמאַטערט פון אָנשטרענגונג און לאַכן, ווידער געפאַלן אויף דער קויקע.

זייער צימער האָט זיך געפונען נישט ווייט פון האַפן. דורכן פענסטער האָט זיך געזען דער שנייאיקער שטח פון דער וואָלגע, נאָך איר די וועלדער — אין אַ ברייטן גרויען האַלב־קרייז, די ווייכע געכוואַליעטע קאָנטורן פון די ווייטע פעלדער. אַננאַ פלעגט לאַנג אָפּשטיין ביים פענסטער, טראַכטנדיק וועגן איר לעבן, וואָס איז אַוועק אין אַזאַ מאָדנער ריכטונג. בונטשוקס קראַנקהייט האָט זיי אויסטערליש דערנענטערט.

לכתחילה, ווען זי איז נאָכן לאַנגן פיינלעכן וועג אָנגעקומען מיט אים פון צאַריצין, איז געווען שווער און ביטער ביז טרערן. צום ערשטן מאָל איז איר אויסגעקומען אַזוי נאָענט און אוממיטלבאַר אַ קוק צו טון אויף דער פאַרבאָרגענער זייט פון צוזאַמענלעבן מיט אַ געליבטן. מיט פאַרדריקטע ציין, האָט זי געביטן אויף אים די וועש, אויסגעקעמט פון פאַרלייזיקטן הייסן קאָפּ די פּאַראַזיטן, איבערגעדרייט דעם ווי אַ שטיין שווערן קערפּער און, ציטערנדיק, אין געהיים מיט איבל געקוקט אויף זיין נאַקעטן אויסגעדאַרטן מענישן קערפּער — אויף דער הויט, הינטער וועלכער עס האָט קוים פּולסירט דאָס טייערע לעבן. אינערלעך האָט אַלץ זיך

געבונטעוועט אין איר, אָקעגנגעשטעלט, אָבער דער אויסערלעבער שמוץ האָט נישט פאַרפלעקט דאָס געפיל, וואָס האָט טיף אין זיי־נער געלעבט אין איר. אונטערן מעכטיקן באַפעל פון דעם געפיל, האָט זי זיך אויסגעלערנט גובר זיין די ווייטיק און דאָס צווייפלען. און זי האָט גובר געווען. צום סוף איז געווען בלויז מיט־געפיל, אָבער עס האָט געשלאָגן און זיך אַרויסגעריסן פון אויבן דער טיפער קוואַל פון ליבע.

איינמאָל האָט עפעס בונטשוק געזאָגט:

— איך בין דיר דערווידער נאָך דעם אַלעם... אמת?

— דאָס איז געווען אַ פּרווו.

— פון וואָס? פון אויסגעהאַלטנקייט?

— ניין, פון געפיל.

בונטשוק האָט זיך אָוועקגעדרייט און לאַנג נישט געקאָנט איינהאַלטן דאָס ציטערן פון די ליפּן. מער איז ביי זיי אויף דער טעמע נישט גערעדט געוואָרן. די ווערטער וואָלטן געווען איבע־ריקע און פאַרבלאָזע...

אינמיטן יאַנואַר זענען זיי אַרויסגעפאָרן פון צאַריצין קיין וואָראָניעזש.

XVII

דעם 16־טן יאַנואַר אינאָוונט איז בונטשוק מיט אַננען געקומען קיין וואָראָניעזש. זיי זענען אָפּגעווען דאָרט צוויי טעג און אַרויסגעפאָרן קיין מילעראָווא, ווייל עס זענען אָנ־געקומען ידיעות, אַז אַהין האָט זיך איבערגעקליבן דער דאָנער רעווקאָם און די אים טריי־געבליבענע טיילן, וואָס זענען געגייט געווען אונטערן דרוק פון די קאַלעדינצעס אָפיצירישקן קאַמיענסק.

אין מילעראָוואָ איז געווען טומלדיק און ענג פון מענטשן. בונטשוק האָט זיך דאָרט פאַרהאַלטן עטלעכע שעה און מיטן

צווייטן צוג אָפּגעפּאָרן קיין גלובאָקאָיע. אויפן צווייטן טאָג האָט ער איבערגענומען די מאַשינגעווער-קאָמאַנדע און צומאָרגנס אינ-דערפרי שוין געווען אין קאַמף מיט טשערניעצאָווס אָפּטיילונג.

נאָכדעם, ווי מען האָט טשערניעצאָוון צעקלאַפּט, איז זי אומגעריכט אויסגעקומען זיך צו שיידן. זי איז געקומען צו לויסן אינדערפרי פון שטאַב, אַן אויפגעהייטערטע און עטוואָס אומעטיקע.

— דו ווייסט ? — אַבראַמסאָן געפינט זיך דאָ. ער וויל דיך זייער זען. און חוץ דעם — נאָך אַ נייעס. איך פאָר היינט אַוועק.

— וואוהין ? — האָט בונטשוק זיך געוואונדערט.

— אַבראַמסאָן, איך און נאָך עטלעכע חברים פאָרן קיין לו-גאַנסק אויף אַגיטאַציע-אַרבעט.

— דו פאַרלאָזסט די אָפּטיילונג ? — האָט בונטשוק קילבלעך געפרעגט.

זי האָט זיך צעלאַכט, זיך צודריקנדיק צו אים מיט אַ פאַר-רויטלט פנים :

— זיי דיך מודה : דיך אַרט נישט דאָס, וואָס איך פאַרלאָז די אָפּטיילונג, נאָר וואָס איך פאַרלאָז דיך ? אָבער דאָס איז דאָך נאָר אויף אַ צייט. איך בין זיכער, אַז דאָרט וועל איך ברענגען מער נוצן, ווי לעבן דיר. איך מיין, אַז אַגיטאַציע געהערט מער צו מיין ספּעציאַליטעט, ווי די אַרבעט אַרום אַ קוילנוואַרפער... — און זי האָט שטיפעריש אַ פינקל געטון מיט די אויגן, — כאָטש זי איז אויסגעשולט געוואָרן אונטער דער אָנפירונג פון אַזאַ געניטן קאָמאַנדיר, ווי בונטשוק.

באַלד איז געקומען אַבראַמסאָן. ער איז, ווי תמיד, געווען פול מיט ענערגיע, מיט אינטענסיווקייט, נישט געקאָנט איינזיצן אויף אַן אָרט, זיך געבלייכט, ווי אַ ווייסער פלעק אויפן זשוק-שוואַרצן, ווי אָפּגעפּעכטן קאָפּ. ער האָט מיט בונטשוקן זיך אויפ-ריכטיק דערפרייט.

— האָסט דיך געשטעלט אויף די פיס ? זיי-ער גוט ! אָנגע-נעמען מיר צו, — און ער האָט דורכדרינגלעך-אָנדייטנדיק זיך פאַרזשמורעט: — דו ביסט נישט קעגן ? ביסט נישט קעגן ?

יאָ־יאָ... יאָ־יאָ, זייער גוט! איך שטעל דיר דערפאַר אַזאַ פראַגע, ווייל איר האָט מסתמא זיך צונויפגעלעבט אין צאַריצין.

— איך לייקן נישט, אַז מיר איז אַ שאָד מיט איר זיך צו שיידן, — בונטשוק האָט כמורנע און נישט אויפריכטיק אַ שמייכל געטון.

— אַ שאָד?!... דאָס איז שוין אַ סך... אַננאַ, דו הערסט?

ער איז זיך דורכגעגאַנגען איבערן צימער, גייענדיק אויפגעהויבן פון אונטערן קופערט אַפּער אַ פאַרשטויבט בענדל פון גאַרין־מיכאַילאָווסקי; פלוצלינג זיך אַ כאַפּ געטון און אָנגעהויבן געזעגנען.

— דו גייסט באַלד, אַננאַ?

— גיי. איך וועל באַלד קומען, — האָט זי געענטפערט פון הינטערן פאַראַוואַן אַפּער.

זי האָט געביטן די וועש און אַפּערגעקומען. זי איז געווען אָנגעטון אין אַ זעלנערישער בלוזע פון האַקי־קאָליר מיט קעשענעס, וואָס זענען לייכט אַרויסגעשטופּט געווען דורך דער ברוסט, אַרומגעגאַרטלט מיט אַ לעדערנעם פּאַסעק, אין זעלבן שוואַרצן קליידל, ווי תמיד, ערטערווייז פאַרצירעוועט, אָבער זייער זויבער. די שווערע פריש־געוואַשענע האָר האָבן זיך פּוכיק געשויבערט און אַפּערגעמאַכט פון אונטערן גרעק. זי האָט אָנגעטון דעם שינעל; פאַרציענדיק דעם פּאַסעק, האָט זי געפרעגט (איר פריערדיקע הייטערקייט איז פאַרשוואונדן און דאָס קול איז געוואָרן מאַט, בעטנדיק):

— דו וועסט דיך היינט באַטייליקן אין אָנגריף?

— נו, אוודאי! איך וועל דאָך נישט זיצן מיט פאַרלייגטע הענט.

— איך בעט דיך... הער, זיי פאָרזיכטיק! דו וועסט דאָס טון פאַר מיר? יאָ? איך וועל דיר איבערלאָזן אַן איבעריקע פּאָר וואָלענע זאָקן. פאַרקיל דיך נישט, באַמי דיך נישט איינצונעצן די פיס. פון לוגאַנסק וועל איך דיר שרייבן.

אירע אויגן האָבן פֿלוצלינג פֿאַרלוירן דעם גלאַנץ; ביים געזעגענען האָט זי זיך מודה געווען:

— אָט זעסטו, מיר טוט זייער ווי אָוועקצוגיין פֿון דיר. לכתחילה, ווען אַבראַמסאָן האָט פֿאָרגעלייגט צו פֿאָרן קיין לו־גאַנסק, בין איך אויפֿגעלעבט געוואָרן, און אַצינד פֿיל איך, אַז אָן דיר וועט דאָרט זיין פּוסט. נאָך אַ באַווייז, אַז געפֿילן זענען היינט איבעריק — זיי בינדן... נו, ווי עס זאָל נישט זיין, זיי געזונט!...

זיי האָבן זיך געזעגנט מיט קילער איינגעהאַלטנקייט, אָבער בונטשוק האָט עס פֿאַרשטאַנען, ווי מען האָט געדאַרפֿט: זי האָט מורא געהאַט צו פֿאַרלירן דעם זאַפּאַס פֿון אָנטשלאָסנקייט.

ער איז אַרויסגעגאַנגען זי באַגלייטן. אַננאַ איז אָוועקגעגאַנ־גען איילעק, באַוועגנדיק מיט די פּלייצעס, זיך נישט אומקוקנדיק. אים האָט זיך געגלוסט זי אַ רוף טון, אָבער ער האָט באַמערקט ביים געזעגענען אין איר עטוואָס שיקלדיקן, פֿאַרנעפּלטן בליק אַ צו שטאַרקן און פֿייכטן גלאַנץ; גובר זייענדיק דעם ווילן, האָט ער אויסגעשריגן מיט געמאַכטער הייטערקייט:

— איך האָף, מיר וועלן זיך זען אין ראָסטאָוו! זיי געזונט, אַניאַ!

אַננאַ האָט זיך אומגעקוקט און גענומען גיין שנעלער.

נאָך איר אָוועקגיין האָט בונטשוק זיך דערפֿילט שטאַרק איינזאַם. ער האָט זיך אומגעקערט פֿון דער גאַס אין שטוב אַריין, אָבער באַלד פֿון דאָרט אַרויסגעשפּרונגען, ווי אַן אָפּגעבריטער... דאָרט האָט יעדער קעגנשטאַנד געאָטעמט מיט איר אָנוועזנהייט, יעדע זאַך האָט אויפֿגעהאַלטן איר ריח: אי דאָס פֿאַרגעסענע נאָז־טיכל, אי דער זעלנערישער פּאַטראָנטאַש, אי דאָס קופּערנע טע־פּעלע, — אַלץ, צו וואָס אירע הענט האָבן זיך צוגערירט.

בונטשוק האָט ביזן אָוונט זיך אַרומגעדרייט איבער דער סטאַניצע, איבערלעבנדיק אַן אומגעוויינטלעכן אומרו און אַזאַ גע־פֿיל, ווי מען וואָלט אים עפּעס אָפּגעשניטן, און ער וועט בשום אופֿן זיך נישט קאָנען צוגעוויינען צו זיין נייער לאַגע. ער האָט

צעשטרייט זיך איינגעקוקט אין די פּנימער פון די אומבאַקאַנטע רויטגוואַרדייער און קאָזאַקן, טייל דערקענט און אַ סך האָבן אים דערקענט.

אויף איין אָרט האָט אים אָפּגעשטעלט אַ קאָזאַק, וואָס איז צוזאַמען מיט אים געווען אין דער דייטשישער מלחמה. ער האָט אַרייַנגעשלעפּט בונטשוקן צו זיך אין דער וואוינונג, אים איינגעלאַדן זיך צו באַטייליקן אין שפּילן. ביים טיש האָבן געשפּילט אין „אָקע” רויטגוואַרדייער פון פּיעטראָווס אָפּטיילונגען און ערשט געקומענע מאַטראָסן. איינגעהילט אין טיטון-רויך, האָבן זיי הויך געקנאַקט מיט די קאָרטן, געשאָרכט מיט די קערענקעס, זיך געקריגט און כּסדר געשריגן. בונטשוקן האָט זיך פאַרגלוסט אַרויסצוגיין אויף דער לופט, און ער איז אַרויסגעגאַנגען.

אים האָט געראַטעוועט דאָס, וואָס אין אַ שעה אַרום איז אויסגעקומען צו גיין אין אָנגריף.

XVIII

נאָך קאַלעדינס טויט האָט די נאָוואָטשערקאַסקער סטאַניצע איבערגעגעבן די מאַכט דעם אַטאַמאַן פון די דאָנער חיילות גענעראַל נאַזאַראָוו. דעם פערטן פעברואַר איז ער אויסגעקליבן געוואָרן דורך די דעלעגאַטן, וואָס זענען זיך צונויפגעפאָרן אויף דער קרייז-באַראַטונג, אַלס מיליטערישער אַטאַמאַן. אויפן קרייז האָט זיך פאַרזאַמלט אַ נישט באַדייטנדע טייל דעלעגאַטן, דערעיקר פאָרשטייער פון די נידעריקע סטאַניצעס אין די דרומדיקע געגנטן. דער קרייז איז אָנגערופן געוואָרן ד ע ר ק ל ײ נ ע ר. זיין אַרבעט האָט ער אָנגעהויבן דעם פערטן פעברואַר. נאַזאַראָוו, וואָס האָט זיך פאַרזיכערט מיט דער אונטערשטיצונג פון קרייז, האָט פּראָקלאַמירט אַ מאָביליזאַציע פון זיבעצן ביז פינפאונפופציק יאָר, אָבער די קאָזאַקן האָבן נישט גערן זיך גענומען צום

געוועהר, נישט געקוקט אויף די דראָונגען און די אַרויסגעשיקטע באַוואָפנטע אָפּטיילונגען צום דורכפירן די מאָביליזאַציע.

אין טאָג, ווען דער ק ל יי נ ע ר ק ר יי ז האָט אָנגעהויבן זיין אַרבעט, איז קיין נאָוואָטשערקאַסק געקומען פון רומענישן פראָנט אין מאַרש־אָרדענונג דאָס זעקסטע פּולק פון דאָנער קאָזאַקן־גענעראַל קראַסנאָשטשאָקאָוו, אונטער דער אָנפירונג פון ערשטן מיליטערישן עלטסטן טאַנין. דאָס פּולק איז פון יעקאַטערינאָסלאַוו אָן געגאַנגען מיט שלאַכטן, דורכרייסנדיק די באָלשעוויסטישע רינג. עס איז אָנגעגריפן געוואָרן הינטער פּיאַטיכאַטקע, מעזשעווע, מאַטוועיעוו־קורגאַן און נאָך אַ סך אַנדערע ערטער, אָבער נישט געקוקט דערויף איז עס דאָך געקומען אין פולן קאָמפּלעט, מיט אַלע אָפיצירן.

פאַרן פּולק איז איינגעאָרדנט געוואָרן אַ פייערלעכער אויפנאַם; נאָך דער אָפּגעריכטער תפילה אויפן פּלאַץ פון סאָבאָר, האָט נאַזאַראָוו געדאַנקט די קאָזאַקן דערפאַר, וואָס זיי האָבן אָפּגעהיטן די דיסציפּלין, די גלענצנדע אָרדענונג און מיט געוועהר געקומען פאַרטיידיקן דעם דאָן.

דעם זעקסטן איז דאָס פּולק אַוועקגעשיקט געוואָרן אויפן פראָנט, הינטער דער סטאַניצע סולין, און דעם אַכטן איז קיין נאָוואָטשערקאַסק אָנגעקומען די שלעכטע בשורה: אַז דאָס פּולק איז אונטער דער ווירקונג פון דער באָלשעוויסטישער אַגיטאַציע פרייוויליק אָפּגעטרעטן פון דער פּאָזיציע און זיך אָפּגעזאָגט צו פאַרטיידיקן די מיליטערישע רעגירונג.

די אַרבעט פון ק ר יי ז איז געגאַנגען נאַכלעסיק. אַלע האָבן פאַרגעפילט דעם אויסגאַנג פון קאַמף מיט די באָלשעוויקעס. בשעת דער באַראַטונג, איז נאַזאַראָוו — אַט דער ענערגישער, אינטעליגענטער גענעראַל — געזעסן אָנגעשפּאַרט אויף דער האַנט, זיך פאַרשטעלנדיק מיט דער דלאָניע דעם שטערן, ווי ער וואָלט פיינלעך געטראַכט וועגן עפּעס.

די לעצטע האָפענונגען האָבן זיך אויסגעלאָזט מיט גאָרנישט. די באָלשעוויסטישע פעטליע האָט זיך פאַרצויגן און אַלץ ענגער

צונויפגעדריקט דעם האַלז פון דער געגנט. די האַרמאַטן-קאַנאַנאַדע האָט זיך שוין געהערט לעבן טיכאָרעצק. מען האָט געשמועסט, אַז עס גייט פון צאַריצין אויף ראָסטאָוו דער דאָרטיקער באָלשעוויסטישער קאָמאַנדיר — דער כאָרונזשי אַווטאָנאָמאָוו.

דעם ניינטן אינדערפרי איז קיין ראָסטאָוו אַריינגעגאַנגען די אָפּטיילונג פון קאַפּיטאַן טשערנאָוו, וואָס איז פאַרפאָלגט געוואָרן דורך סיווערסן און אין רוקן באַשאָסן געוואָרן דורך די קאָזאַקן פון דער גנילאָווער סטאַניצע. עס איז געבליבן אַ שמאָלער דורכגאַנג, און קאָרנילאָוו, פאַרשטייענדיק, אַז ס׳איז געפערלעך צו בלייבן אין ראָסטאָוו, האָט דעם טאָג אַרויסגעגעבן אַ באַפעל אַוועקצוגיין אין דער אָלגינער סטאַניצע.

אַ גאַנצן טאָג איז דער וואָקזאַל און די אָפיצירישע פּאַטראָלן באַשאָסן געוואָרן דורך די טעמערקינער אַרבעטער. פאַרנאַכט האָט פון ראָסטאָוו אַרויסמאַרשירט אַ געדיכטע קאָלאָנע מיליטער. זי האָט זיך אויסגעצויגן לענגאויס דעם דאָן ווי אַ פּעטע שוואַרצע שלאַנג און אַוועקגעפויזעט קיין אַקסיי. איבערן ווייך געוואָרענעם נאַסן שניי האָבן שווער געטאָפּטשעט די קליינע ראָטעס. עס האָבן געשימערט די גימנאַזיסטישע שינעלן מיט די גלאַנציקע קנעפּלעך, די גרינלעכע — פון די רעאַליסטן*, אָבער אין דער מאַסע האָבן איבערגעוואויגן — די זעלנעריש-אָפיצירישע. די אָפּטיילונגען זענען אָנגעפירט געוואָרן דורך פּאָלקאָווניקעס און קאַפּיטאַנען. אין די רייען האָבן זיך געפונען יונקערס און אָפיצירן, אָנהייבנדיק פון פּראַפּאָרשטשיקעס ביז פּאָלקאָווניקעס. ביי די פּילצאָליקע וואָגנס פון טאַבאָר זענען נאָכגעגאַנגען פליטים — באַיאָרטע, סאָלידע מענטשן, אין שטאָטישע פּאַלטנס, אין קאַלאָשן. פרויען האָבן געשפּרייזט ביי די וואָגנס, זינקענדיק אין טיפן שניי, וויגנדיק זיך אויף די הויכע אָפּצאַסן.

---

* שילער פון די רעאַל-גימנאַזיעס.

אין אַ ראָטע פון קאָרנילאָווס פּולק איז געגאַנגען דער עסאַול יעווגעני ליסטניצקי. צוזאַמען מיט אים — דער שטייפער פּראָנט-אָפיציר, דער שטאַבס-קאַפּיטאַן סטאַראָביעלסקי, דער פּאָרוטשיק פון סוואָראָווער פּאַנאַגאָרער גענעראַל-פּולק באָטשקאָוו און דער פּאָדפּולקאָווניק לאָוויטשעוו — אַן אַלטער פּראָנט-אָפיציר, אַן צ״ן, ווי אַ פוקס אינגאַנצן באַוואָקסן מיט געל-גרויע האָר.

דער בין-השמשות איז געדיכטער געוואָרן. עס האָט גענו-מען אַ פּראָסט. פון דאָן האָט געבלאָזן אַ געזאַלצענער פייכטער ווינט. ליסטניצקי האָט רעגלמעסיק, נישט פאַרלירנדיק דעם טריט, געקנעטן דעם צעטאָפּטשעטן שניי און זיך איינגעקוקט אין די פּנימער פון די מענטשן, וואָס האָבן איבערגעיאָגט די ראָטע. פאַר-ביי זיי, אין דער זייט פון וועג, זענען דורכגעגאַנגען דער קאָ-מאַנדיר פון קאָרנילאָווער פּולק קאַפּיטאַן ניעזשענצעוו און דער געוועזענער קאָמאַנדיר פון פּרעאָבראַזשענסקער גוואַרדיע-פּולק פּולקאָווניק קוטיעפּאָוו, אין אַ צעשפּיליעטן שינעל און פאַררוקטן היטל אויפן שיפן קאַרק.

— הער קאָמאַנדיר! — האָט דער פּולקאָווניק לאָוויטשעוו אַ קוק געטון אויף ניעזשענצעוון, פלינק אונטערוואַרפנדיק די ביקס.

קוטיעפּאָוו האָט אויסגעדרייט דאָס פּנים מיטן ברייטן אָקסן-שטערן, ברייט-אַריינגעזעצטע שוואַרצע אויגן און צוגעשווירעבעם לאָפּעטע-בערדל; פון הינטער זיין אַקסל האָט אויפן רוף אָפּגעקוקט ניעזשענצעוו.

— באַפעלט דער ערשטער ראָטע צו גיין אַ ביסל שנעלער! אַזוי קאָן מען דאָך נאָך געפרוירן ווערן. מיר האָבן נאַסע פיס, און אַזאַ טריט אין מאַרש...

— אומאָרדענונג! — האָט אַ טרומייטער געטון דער טומל-דיקער סטאַראָבעלסקי.

ניעזשענצעוו האָט נישט געענטפערט און פאַרבייגעגאַנגען. ער האָט וועגן עפּעס זיך געשפּאַרט מיט קוטיעפּאָוון. אין אַ ווײַ-

לע אַרום האָט זיי איבערגעיאָגט אַלעקסעיעוו. דער קוטשער האָט געטריבן די זאַטע, שוואַרצע פערד, מיט די אונטערגעבונדענע ווײדלען; פון אונטער די קאָפּיטעס זענען געפלויגן שטיקער שניי און זיך צעשפּריצט אין אַלע זייטן. דער פון ווינט רויטער אַלעק־סעיעוו, מיט די ווייסע פאַרדרייטע וואָנסעס און אויך אַזעלכע ווײ־סע אָפּשטייענדיקע ברעמען, דאָס היטל אַראָפּגערוקט איבער די אויערן, איז זייטיק געזעסן אָנגעלענט אין דער בריטשקע, זיך צו־האַלטנדיק מיט דער לינקער האַנט דעם קאָלנער פאַר דער קעלט. די אָפיצירן האָבן שמייכלענדיק באַגלייט זיין פּנים, וואָס איז אַלע־מען באַקאַנט געווען.

אויפן וועג, וואָס איז צעטאָפּטשעט געווען פון אַ סך פיס, האָבן ערגעץ־וואו זיך שוין דורכגעזיגן געלע קאַלוזשעס. עס איז געווען שווער צו גיין — די פיס האָבן זיך געגליטשט, די פייכט־קייט איז אַריינגעדרונגען אין די שטיוול. ליסטניצקי האָט, גייענ־דיק, זיך איינגעהערט אין שמועס פאַרויס אים. עס האָט גערעדט עפּעס אַן אָפיציר מיט אַ באַריטאָן, אין אַ פוטערנער קורטקע און איינפאַכער קאָזאַקישער פּאַפּאַכע:

— איר האָט געזען, פּאַרוטשיק? דער פּאָרזיצער פון דער מלוכה־דומע ראָדזיאַנקאָ, אַן אַלטער מאַן, — און גייט צופוס.

— רוסלאַנד גייט אַרויף אויף דער גאָלגאָטע...*

הוסטנדיק און הייזעריק אויסשפּייענדיק דאָס לייכעץ, האָט עמעצער געפרווט איראָניזירן:

— אַ גאָלגאָטע... בלויז מיט דעם חילוק, וואָס אָנשטאָט אַ

* אַ באַרג אין דער געגנט פון ירושלים. דאָס אָרט, וואו קריסטוס איז, לויט דער עוואַנגעליע, געקרייציקט געוואָרן.

שטײניקן װעג — שנײ, דערבײ אַ נאַסער, פּליוס טײוּלאָנישער קעלט.

— איר װײסט נישט, מײַנע הערן, װאו מיר װעלן זיך אָפּשטעלן אויף נאַכטלעגער?

— אין יעקאַטערינאָדאַר.

— מיר האָבן אַמאָל אין פּרײסן אַזאַ מאַרש דורכגעמאַכט...

— מיר װעלן זען װי אַזוי קובאַן װעט אונז אויפנעמען. װאָס?... פאַרשטײט זיך, אַז דאָרט איז גאָר אַנדערש.

— איר האָט צו רײכערן? — האָט דער פּאָרוטשיק גאָלאָװאַטשעװ געפרעגט ליסטניצקין.

ער האָט אויסגעטון די גראָבע הענטשקע, גענומען אַ פּאַפּיראָס, געדאַנקט און, אויסשנײַצנדיק די נאָז זעלנעריש, אָפּגעװישט די פינגער אָן דער פּאָלע פון שינעל.

— איר לערנט זיך אויס אויספירן דעמאָקראַטיש, פּאָרוטשיק?... — האָט דער פּאָדפּולקאָװניק לאָװיטשעװ דין אַ שמײכל געטון.

— אַ ברירה האָט מען? און איר... האָט מיט אַ טוץ נאָזטיכלעך זיך באַזאָרגט?

לאָװיטשעװ האָט נישט געענטפערט. אויף זײַנע רויטלעךגרויע װאָנסעס זענען געהאָנגען גרינלעכע אײז־צעפּלעך. ער האָט אַלעמאָל געסמאָרעט מיט דער נאָז, זיך געקרומט פון דער קעלט, װאָס האָט דורכגעדרונגען זײַן שינעל.

„די קרוין פון רוסלאַנד", — האָט ליסטניצקי געטראַכט, קוקנדיק מיט אַ געפיל פון שאַרפן רחמנות אויף די רײען און שפּיץ פון דער קאָלאָנע, װאָס האָט זיך געשלענגלט איבערן װעג.

עס זענען דורכגעריטן עטלעכע רײַטער, צװישן זײ — אויף

אַ הויכן דאָנער — קאָרנילאָוו. זיין העל־גרין פעלצל, מיט די קרוי־מע קעשענעס אין די זייטן, און די ווייסע פּאַפּאַכע האָבן לאַנג געשימערט איבער די רייען. מיט אַ געדיכטן ברומענדיקן „אורא״ האָבן אים באַגלייט די אָפיצירישע באַטאַליאָנען.

— דאָס אַלץ וואָלט נאָך געווען גאָרנישט, אָבער די פאַ־מיליע... — לאָוויטשעוו האָט זקניש אַ הוסט געטון, זייטיק אַריינ־געקוקט ליסטניצקין אין די אויגן, ווי זוכנדיק מיטגעפיל: — מיין פאַמיליע איז געבליבן אין סמאָלענסק... — האָט ער איבער־געהזרט. — די פרוי מיטן טעכטערל — מיטן מיידעלע. אויף ניי־יאָר איז זי אַלט געוואָרן זיבעצן יאָר... וואָס זאָגט איר צו דעם, עסאַול?

יאָ־אָ־אָ.

— איר האָט אויך אַ פאַמיליע? אין נאָוואָטשערקאַסק?

— ניין, איך בין פון דאָניעצער קרייז. איך האָב איבערגע־לאָזט אַ פאָטער.

— איך ווייס נישט, וואָס זיי טוען דאָרט... ווי אַזוי זיי לעבן דאָרט אָן מיר, — האָט לאָוויטשעוו ווייטער גערעדט.

אים האָט דענערווירט איבערגעשלאָגן סטאַראָביעלסקי.

— איטלעכער האָט אַ פאַמיליע איבערגעלאָזט. איך ווייס נישט, וואָס איר קרעכצט אַזוי, פּאָדפּולקאָווניק? וואונ־דער־לעכע מענטשן! זיי האָבן נאָך נישט באַוויזן אַרויסצוגיין פון ראָסטאָוו...

— סטאַראָביעלסקי! פיאָטר פּיאָטראָוויטש! איר זענט גע־ווען אין דער שלאַכט הינטער טאַגאַנראָג? — האָט עמעצער אַ געשריי געטון פון הינטן, איבער די רייען אַריבער.

סטאַראָביעלסקי האָט זיך אויסגעדרייט מיט אַ צערייצט פּנים, מרה־שחורהדיק אַ שמייכל געטון.

— אַ... וולאַדימיר גריגאָריעוויטש, ווי אַזוי זענט איר אין

אונזער אָפּטיילונג אַריינגעפאַלן? איר האָט זיך איבערגעטראָגן? מיט וועמען זענטאיר דאָרט נישט דורכגעקומען? אהא... נו, דאָס איז פאַרשטענדלעך... איר פרעגט וועגן טאַגאַנראָג? יאָ, איך בין געוועזן... וואָס איז דען? פולשטענדיק ריכטיק... ער איז געהרגעט געוואָרן.

ליסטניצקי האָט אויפמערקזאַם זיך איינגעהערט אין שמועס און דערמאָנט אָן זיין אָפּפאָרן פון יאַגאָדנאָיע, אָן פאָטער, אָן אַקסיניען. אים האָט געשטיקט אַ בענקשאַפט, וואָס האָט פּלוצלינג אויפגעפלאַמט אין זיין האַרץ. ער האָט נאַכלעסיק געשטעלט די פיס, געקוקט אויף די לופעס פון די ביקסן מיט די צוגעשרויפטע באַגנעטן, וואָס האָבן זיך געוויגט פאָרויס, אויף די קעפּ אין די פאַפּאַכעס, היטלען און באַשליקן, וואָס האָבן זיך געוואַקלט צום טאַקט פון די טריט, און געטראַכט:

„די זעלבע לאַדונג פון האַס און גרענעצלאָזן צאָרן, וואָס איך, טראָגט אַצינד איטלעכער פון דידאָזיקע פינף טויזנט מאַן, פאַראורטיילטע אויף גלות. זיי האָבן אַרויסגעוואָרפן, די מנוולים, פון רוסלאַנד — און ווילן אונז דאָ צעטרעטן. מיר וועלן נאָך זען!... קאָרנילאָוו וועט אונז אַרויספירן קיין מאָסקווע!“

אין דעם מאָמענט האָט ער זיך דערמאָנט אָן קאָרנילאָווס אָנקומען קיין מאָסקווע און מיט פרייד איבערגעגאַנגען צו די זכרונות פון יענעם טאָג.

ערגעץ נישט ווייט, פון הינטן, מסתמא אין עק פון דער ראָטע, איז געגאַנגען די באַטאַרייע. עס האָבן געפּאָרסקעט די פערד, געהאַקט די אָרטשיקעס, אפילו דער ריח פון פערדישן שווייס האָט זיך דערטראָגן פון דאָרטן. ליסטניצקי האָט גלייך דערפילט דעמ־דאָזיקן אויפרייצנדיקן ריח און אויסגעדרייט דעם קאָפּ; דער

פעדערשטער רייטער, אַ יונגער כאָרונזשי, האָט אַ קוק געטון אויף אים און אַ שמייכל געטון, ווי צו אַ באַקאַנטן.

אומגעפער דעם 11־טן מערץ איז די פרייוויליקע אַרמיי קאָנצענטרירט געווען אין ראַיאָן פון דער אָלגינסקער סטאַניצע. קאָרנילאָוו האָט אָפּגעשלעפּט מיטן אַרויסטרעטן, צוואַרטנדיק אויפן קומען פון מיליטערישן אַטאַמאַן פון די דאָנער חיילות גענעראַל פּאָפּאָוו, וועלכער איז אַוועקגעגאַנגען פון נאָוואָטשערקאַסק אין די סטעפּעס נאָכן דאָן מיט זיין אָפּטיילונג פון בערך 1.600 שווערדן, 5 האַרמאַטן און 40 קוילנוואַרפער.

דעם 13־טן אינדערפרי איז פּאָפּאָוו, באַגלייט פון זיין שטאַב־אָנפירער, דעם פּאָלקאָווניק סידאָרין, און עטלעכע קאָזאַקישע אָפיצירן פון קאָנוואָי, אַריינגעריטן אין דער אָלגינסקער סטאַניצע.

אויפן פּלאַץ פאַרן הויז, וואָס איז פאַרנומען געווען דורך קאָרנילאָוון, האָט ער פאַרהאַלטן דאָס פערד: זיך אָנהאַלטנדיק אָן זאָטל־האָרן, האָט ער שווער אַריבערגעהויבן דעם פוס איבערן זאָטל. אים האָט אונטערגעהאַלטן אַ צוגעשפּרינגענער קוריער — אַ יונגער, שוואַרץ־באַטשופרינטער קאָזאַק, מיט אַ טונקל־ברוין פּנים, ווי ביי אַ מעווע. פּאָפּאָוו האָט אים צוגעוואָרפן די לייצן און מיט אַ געזעצטן טריט זיך געלאָזט גיין צום גאַנעק. סידאָרין און די אָפיצירן זענען אַראָפּגעשטיגן פון די פערד און אים נאָכגעגאַנגען. די קוריערן האָבן דורכן טירל אַריינגעפירט די פערד אויפן הויף. בשעת איינער פון די קוריערן, אַן עלטערער שוין מיט קרומע פיס, האָט אָנגעהאָנגען די טאָרבעס, האָט דער צווייטער, דער שוואַרץ־באַטשופרינטער, דער ענלעכער צו אַ מעווע, שוין געשלאָסן באַ־

קאָנטשאַפט מיט דער הויז-אַרבעטערין. ער האָט איר אָפּגעסאָקט עפּעס אַ ליגנט; די אַרבעטערין — אַ רויטע מויד, אין אַ קאָקע-טיש-אַרומגעבונדן טיכל און טיפּע קאַלאָשן, אַנגעשטעקטע אויף די בּאָרוועסע פיס, — איז, לאַכנדיק און זיך גליטשנדיק, דורכגעגאַנ-גען פאַרביי אים איבער דער קאַלוזשע צו דער שאַפע.

דער רעפּרעזענטאַטיווער באַיאָרטער פּאָפּאָוו איז אַריינגע-גאַנגען אין הויז. אין פאָרצימער איבערגעגעבן אין די הענט פון פלינקן קוריער דעם שינעל, אויפגעהאָנגען אויפן הענגער די נאַ-הייקע, לאַנג און הויך זיך אויסגעשנייצט. דער קוריער האָט אים אַריינגעפירט אין זאַל מיט סידאָרינען, וועלכער האָט אויפן וועג זיך צוגעגלעט די האָר.

די גענעראַלן, וואָס זענען צונויפגערופן געוואָרן אויף דער באַראַטונג, זענען געווען אין קאָמפּלעט. קאָרנילאָוו איז געזעסן ביים טיש, אָנגעשפּאַרט מיט די עלנבויגנס אויף דער אויסגע-שפּרייטער מאַפּע; אין זיין רעכטער זייט האָט גרוי זיך געבלייכט דער דאַרינקער און ביי זיך פּשוטער, פּריש-ראַזירטער אַלעקסע-יעוו. דעניקין האָט פינקלענדיק מיט די קלוגע שאַרפע אויגן וועגן עפּעס גערעדט מיט ראָמאַנאָווסקין. לוקאָמסקי, וועלכער איז פונ' וויטנס ענלעך געווען צו דעניקינען, האָט פאַמעלעך שפּאַצירט איבערן צימער און זיך געציפּט דאָס בערדל. מאַרקאָוו איז גע-שטאַנען ביים פענסטער, וואָס איז אַרויסגעגאַנגען אין הויף אַריין, און אָבסערווירט, ווי די קאָזאַקן-קוריערן פאָרען זיך אַרום די פערד און שפּאַסן מיט דער הויז-אַרבעטערין.

די אַריינגעקומענע האָבן זיך באַגריסט און צוגעגאַנגען צום טיש. אַלעקסעיעוו האָט געשטעלט עטלעכע אומבאַדייטנדיקע פראַגן וועגן וועג און דער עוואַקואַציע פון נאָוואָטשערקאַסק. עס

אין אַריינגעקומען קוטיעפאָוו, מיט אים עטלעכע פּראָנט-אָפיצירן, וואָס זענען איינגעלאַדן געוואָרן דורך קאָרנילאָוו אויף דער באַראַטונג.

קוקנדיק גלייך אין פּנים אַריין פּאָפּאָוון, וועלכער האָט זיך אָוועקגעזעצט מיט אַ רויִקער זיכערקייט, האָט קאָרנילאָוו געפרעגט:

— איך בעט אייך, גענעראַל, אונז מיטצוטיילן די צאָל פון אייער אָפּטיילונג.

— אַנדערהאַלבן טויזנט שווערדן, אַ באַטאַרייע, פערציק קוילנוואַרפער מיט דער באַדינונג.

— די סיבות, וואָס האָבן געצוואונגען די פרייוויליקע אַרמיי אַוועקצוגיין פון ראָסטאָוו, זענען אייך באַוואוסט. נעכטן איז ביי אונז פאָרגעקומען אַ באַראַטונג. מיר האָבן דעצידירט צו גיין קיין קובאַן, האַלטנדיק זיך אין דער ריכטונג פון יעקאַטערינאָדאַר, וואו עס זענען טעטיק די פרייוויליקע אָפּטיילונגען. מיר וועלן גיין אָט מיט דעם מאַרשרוט... — קאָרנילאָוו האָט אַ פיר געטון איבער דער מאַפּע מיטן נישט אָפּגעשניצטן שפּיץ פון דער בלייפעדער און אָנגעהויבן רעדן שנעלער: — אויפן וועג וועלן מיר אַריינציען דאָס קובאַנישע קאָזאַקנטום, צעבראָקלען די אין צאָל-אָרימע, נישט אָרגאַניזירטע און צום קאַמף-אומפעיִקע רויטגוואַרדייאישע אָפּטיילונגען, וואָס וועלן פּרוּוון אויפהאַלטן אונזער מאַרש. — ער האָט אַ קוק געטון אין פּאָפּאָווס פאַרזשמורעטע אויגן אַריין, וואָס זענען אָנגעדרייט געווען אין אַ זייט, און פאַרענדיקט: — מיר לייגן אייך פאָר זיך צו פאַרייניקן מיט אייער אָפּטיילונג צו דער פרייוויליקער אַרמיי און צוזאַמען מיט אונז גיין אויף יעקאַטערינאָדאַר. צעבראָקלען די כּוחות — ליגט נישט אין אונזער אינטערעס.

— איך קאָן דאָס נישט טון! — האָט פּאָפּאָוו שאַרף און אָנטשלאָסן געענטפערט.

אַלעקסעיעוו האָט לייכט זיך אָנגעבויגן אין זיין זייט אַריין.

— פאַרוואָס, דערלויבט מיר צו פרעגן.

— ווייל איך קאָן נישט איבערלאָזן די טעריטאָריע פון דאָנער קרייז און גיין ערגעץ קיין קובאַן. פאַרשטעלט פון צפון-זייט דורכן דאָן, וועלן מיר אין ראַיאָן פון די ווינטער-שטאַלן צוזאַמען אויף נייע געשעענישן. אויף אַקטיווער טעטיקייט פון שונא דאַרף מען נישט רעכענען, ווייל היינט-מאָרגן וועט זיך אָנהייבן אַ לינד וועטער, — און עס וועט אוממעגלעך זיין אַריבערצופירן איבערן דאָן נישט נאָר אַרטילעריע, נאָר אויך רייטער-מיליטער, און פון ראַיאָן פון די ווינטער-שטאַלן, וואָס איז פולשטענדיק באַזאָרגט מיט פוראַזש און תבואה, וועלן מיר צו יעדער צייט און אין יעדער ריכטונג קאָנען אַנטוויקלען אַ פּאַרטיזאַנישע טעטיקייט.

פּאָפּאָוו האָט מיט וואַגיקער זיכערקייט געבערנגט באַווייזן, וואָס האָבן אָפּגעוואָרפן קאָרנילאָווס פאָרשלאָג. ער האָט איבערגעכאַפּט דעם אָטעם און, זעענדיק, אַז קאָרנילאָוו וויל עפּעס זאָגן, האָט ער עקשנותדיק אַ טרייסל געטון מיטן קאָפּ:

— דערלויבט מיר צו פאַרענדיקן... חוץ דעם, איז דאָ נאָך איין זייער וויכטיקער פאַקטאָר, מיט וועלכן מיר מוזן זיך רעכענען: — ער האָט אויסגעשטרעקט די פליישיקע ווייסע האַנט מיטן גאָלדענעם רינג, וואָס האָט זיך איינגעזויגן אין דער פוכיקייט פון זיין ווייז-פינגער, עטוואָס געהעכערט דאָס קול, זיך אַרומגעקוקט און ווייטער גערעדט: — אין דעם פאַל, אויב מיר וועלן גיין אויף קובאַן, שאַפט זיך די געפאַר, אַז די אָפּטיילונגען זאָלן

צעפאַלן ווערן. די קאָזאַקן האָבן אַ ברירה נישט צו גיין. מען טאָר נישט פאַרגעסן, אַז דער שטענדיקער און צומייַנסט זיכערער קאָנטיגענט פון מייַן אָפּטייַלונג — זענען די קאָזאַקן, און זיי זענען לגמרי נישט אַזוי מאָראַליש שטאַנדהאַפטיק, ווי... לאָמיר זאָגן, אייערע טיילן. זיי וועלן נישט גיין — און פּטור. און ריזיקירן צו פאַרלירן די גאַנצע אָפּטייַלונג, — קאָן איך נישט, — האָט פּאָפּאָוו שאַרף באַטאָנט און ווידער איבערגעשלאָגן קאָרנילאָוון: — איך בעט אַנטשולדיקונג, איך האָב אייך אַרויסגעזאָגט אונזער באַשלוס און נעם מיר די דרייסטקייט אייך צו פאַרזיכערן, אַז מיר זענען נישט ביכולת דעם באַשלוס צו ענדערן. פאַרשטייט זיך, אַז אין אונזער אינטערעס ליגט נישט צו צעברעקלען די כוחות, אָבער פון דער געשאַפענער לאַגע איז דאָ בלויז איין אויסגאַנג. איך מיין, אַז אַרויסגייענדיק פון די השערות, וואָס זענען נאָר וואָס דורך מיר אַרויסגעזאָגט געוואָרן, וואָלט פאַר דער פרייוויליקער אַרמיי געווען שכלדיקער צו גיין נישט אויף קובאַן, — די שטימונגען פון די קובאַנער קאָזאַקן רופן אַרויס ביי מיר נישט ווייניק אומרו, — נאָר צוזאַמען מיט דער דאָנער אָפּטייַלונג — צו גיין אין די סטעפּעס נאָכן דאָן. דאָרט וועט זי זיך אויפּסנייַ פאָרמירן, אויסנוצנדיק די צייַט פון אַפּרו, און צום פרילינג זיך קאָמפּלעטירן מיט נייַע קאַדרען פרייוויליקע פון רוסלאַנד.

— ניין! — האָט אויסגעשריגן קאָרנילאָוו, וועלכער איז ערשט נעכטן געניגט געווען צו גיין אין די סטעפּעס נאָכן דאָן און האָט עקשנותדיק איבערגעשפּאַרט אַלעקסייעווס פאַרקערטע מיינונג. — עס האָט נישט קיין זין צו גיין אין דער געגנט פון די ווינטער-שטאַלן. מיר זענען ביי זעקס טויזנט מאַן...

— אויב עס האַנדלט זיך אין פּראָוויאַנט, נעם איך מיר די דרייסטקייט, אייער הויכוואוילגעבוירנהייט, אייך צו פאַרזיכערן,

אַז דער ראַיאָן פון די ווינטער־שטאַלן לאָזט נישט איבער צו פאַר־לאַנגען עפּעס בעסערס. חוץ דעם, קאָנט איר דאָרט נעמען ביי די פּריוואַטע הענדלער פערד און אויפזעצן אַ טייל פון דער אַרמיי. איר וואָלט דעמאָלט געהאַט נייע שאַנסן צו פירן אַ מאַנעווּרירנ־דיקע מלחמה. קאַוואַלעריע איז אייך נייטיק, און די פרייוויליקע אַרמיי פאַרמאָגט זי וויניק.

קאָרנילאָוו, וועלכער האָט דעם טאָג זיך באַצויגן מיט באַ־זונדערן פאַראורטייל צו אַלעקסעיעוון, האָט אַ קוק געטון אויף אים. ער האָט, לויט אַלע וואָרשיינלעכקייטן, זיך געוואַקלט ביים אויסקלויבן אַ ריכטונג און געזוכט שטיצע ביי אַ צווייטן אויטאָ־ריטעט. אַלעקסעיעוון האָט מען אויסגעהערט מיט גרויס אויפמערק־זאַמקייט. דער אַלטער גענעראַל, וועלכער איז געוואוינט געווען קורץ, אויסשעפּנדיק־קלאָר צו אַנטשיידן פראַגן, האָט אין עטלעכע געפּרעסטע פראַזן זיך אַרויסגעזאָגט לטובת דעם מאַרש קיין יע־קאַטערינאָדאַר.

— אין דער ריכטונג וועט אונז זיין צום לייכטסטן דורכצורייסן די באָלשעוויסטישע רינג, זיך פאַרייניקן מיט דער אָפּטיילונג, וואָס אָפּערירט הינטער יעקאַטערינאָדאַר, — האָט ער פאַרענדיקט.

— און אויב דאָס וועט נישט געלינגען, מיכאַיל וואַסיליע־וויטש ? — האָט פאַרזיכטיק געפרעגט לוקאָמסקי.

אַלעקסעיעוו האָט אַ קיי געטון מיט די ליפּן און אַ פיר גע־טון מיט דער האַנט איבער דער מאַפּע.

— אויב מען זאָל אפילו פאַרזען אַ דורכפאַל, וועט אונז אויך בלייבן די מעגלעכקייט צוצוגיין צו די קאַווקאַזער בערג און אויפ־לייזן די אַרמיי.

מיט אים האָט מסכים געווען ראָמאַנאָווסקי. עטלעכע הייסע

ווערטער האָט געזאָגט מאַרקאָוו. אַלעקסעיעוס שווערוואָגיקע אַרגומענטן איז כּלומרשט נישט געווען וואָס אַקעגנצושטעלן, אָבער לוקאָמסקי האָט גענומען אַ וואָרט און אויסגעגלייכט די וואָג:

— איך שטיץ דעם פאָרשלאַג פון גענעראַל פּאָפּאָוו, — האָט ער געמאָלדן, פאָרזיכטיק צוקלויבנדיק די ווערטער: — אַ מאַרש קיין קובאַן איז פאַרבונדן מיט גרויסע שוועריקייטן, וועלכע לאָזן זיך פונדאַנען אפילו גאָרנישט פאָרזען. קודם-כּל וועט אונז אויסקומען צוויי מאָל איבערצושניידן די באַן-ליניע...

אין דער ריכטונג פון זיין פינגער צו דער מאַפּע האָבן זיך אַ ווענד געטון די בליקן פון אַלע באַטייליקטע אין דער באַראַטונג. לוקאָמסקי האָט העפטיק ווייטער גערעדט:

— די באָלשעוויקעס וועלן נישט פאַרזוימען אונז אויפצונעמען אויפן געהעריקן שטייגער. זיי וועלן צופירן די פאַנצער-צוגן. מיר האָבן אַ שווערן טאַבאָר און אַ מאַסע פאַרוואונדעטע; איבערלאָזן זיי קאָנען מיר נישט. דאָס וועט אומגעהייער באַלאַסטן די אַרמיי און שטערן איר שנעלן מאַרשירן. דערביי איז מיר אומפאַרשטענדלעך פונוואַנען עס האָט זיך געשאַפן די זיכערקייט, אַז דאָס קובאַנער קאָזאַקנטום איז געשטימט צו אונז פריינטלעך? אורטיילנדיק לויטן דאָנער קאָזאַקנטום, וועלכן עס איז כּלומרשט אויך לעסטיק די מאַכט פון די באָלשעוויקעס, זענען מיר מחויב מיט באַזונדערער פאָרזיכטיקייט און אַ שטאַרקער דאָזע פון געזונטן סקעפּטיציזם זיך צו באַציִען צו אַזעלכע קלאַנגען. די קובאַנער זענען קראַנק אויף דער זעלבער באָלשעוויסטישער טראַכאָמע, וואָס זיי האָבן פאַרשלעפּט פון דער פריערדיקער רוסישער אַרמיי... זיי קאָנען זיין געשטימט פיינטלעך. צום סוף מוז איך איבערחזרן, אַז מיין מיינונג איז — צו גיין אויף מזרח, אין די סטעפּעס, און פון דאָרט, אָנזאַמלענדיק כּוח, צו באַדראָען די באָלשעוויקעס.

אונטערגעשטיצט דורך דער מערהייט פון זיינע גענעראַלן, האָט קאָרנילאָוו באַשלאָסן צו גיין אויף מערב פון וויעליקאָ-קניאַזשעסק, פאַרזען דעם טאַבאָר מיט פערד און ערשט פון דאָרט זיך פאַרנעמען אויף קובאַן. ער האָט פונאַנדערגעלאָזט די באַראַ-טונג, זיך דורכגעוואָרפן מיט עטלעכע פראַזן מיט פּאָפּאָוון, קאַלט זיך געזעגנט מיט אים און זיך געלאָזט גיין אין זיין צימער אַריין. אים איז נאָכגעגאַנגען אַלעקסעיעוו.

דער שטאַב-אָנפירער פון דער דאָנער אַפּטיילונג, פּאָלקאָוו-ניק סידאָרין, איז אַרויסגעגאַנגען אויפן גאַנעק, קלינגענדיק מיט די שפּאָרן, און מיט אַ זאַפטיק קול פריידיק אַ געשריי געטון צו די קוריערן:

— די פערד!

זיך צוהאַלטנדיק די שווערד און שפּרייזנדיק איבער די קאַ-לוזשעס, איז צום גאַנעק צוגעגאַנגען אַ יונגער העל-בלאָנדער קאָ-זאַקישער סאָטניק. ער איז שטיין געבליבן ביים אונטערשטן טרעפּל און געפרעגט שעפּטשענדיק:

— וואָס-זשע, הער פּאָלקאָווניק?

— נישט שלעכט! — האָט מיט געהעכערטן מוט מיט אַ האַלב קול געענטפערט סידאָרין. — אונזערער האָט זיך אָפּגע-זאָגט צו גיין קיין קובאַן. מיר רייטן שוין אַרויס. איר זענט פאַר-טיק, איזוואַרין?

— יאָ, מען פירט די פערד.

די קוריערן האָבן, אויפזיצנדיק, געפירט די פערד. דער שוואַרץ-באַטשופרינטער, ענלעכער צו אַ מעווע, האָט געוואָרפן בליקן אויף זיין חבר.

— זי איז שיין, וואָס? — האָט ער געפרעגט, פאַרסקענדיק.

דער באַיאָרטער האָט איינגעהאַלטן געשמייכלט.

— ווי אַ פערדישער לישי!

— און ווען זי וואָלט דיך אַזוי צופעליק אַ רוף געטון ?

— הער אויף, שוטה ! ס'איז דאָך היינט גרויסער תענית.

איזוואַרין, גריגאָרי מעליעכאָווס געוועזענער דינסט-חבר, איז אַרויסגעשפרונגען אויף זיין ווייס-נאָזיק פערד מיטן שיפן פינטן און פלעק איבערן גאַנצן שטערן, און באַפוילן די קוריערן:

— רייט אַרויס אויפן וועג.

פאַפּאָוו און סידאָרין האָבן זיך געזעגנט מיט עמעצן פון די גענעראַלן און אָראַפּגעגאַנגען פון גאַנעק. איינער פון די קוריערן האָט צוגעהאַלטן דאָס פערד און געהאָלפן דעם גענעראַלישן פוס געפינען דאָס רייט-אייזן. פּאָכענדיק מיטן געוויינטלעכן קאָזאַקישן ראַפּניק, האָט פּאַפּאָוו אַ לאָז געטון דאָס פערד אין שנעלן גאַנג, אים זענען נאָכגעריטן, זיך אונטערהייבנדיק אויף די רייט-אייזנס און עטוואָס זיך אויסבייגנדיק פאָרויס, די קוריערן-קאָזאַקן סידאָרין און די אָפיצירן.

אין דער מעשעטינער סטאַניצע, וואוהין די פרייוויליקע אַרמיי איז אָנגעקומען נאָך צוויי מאַרשן, האָט קאָרנילאָוו באַקומען צוגאָב-ידיעות וועגן ראַיאָן פון די ווינטער-שטאַלן. די ידיעות זענען געווען פון נעגאַטיוון כאַראַקטער. צונויפרופנדיק די קאָמאַנדירן פון די אָפּטיילונגען, האָט קאָרנילאָוו זיי געמאָלדן וועגן אָנגענומענעם באַשלוס צו גיין קיין קובאַן.

צו פּאָפּאָוון איז אַרויסגעשיקט געוואָרן אַן אָרדינאַנס מיט אַ צווייטן פאָרשלאָג זיך צו פאַרייניקן. דער אָרדינאַנס-אָפיציר האָט דעריאָגט די אַרמיי ביים ראַיאָן פון סטאַראָ-איוואַנאָווסק.

דער ענטפער, וועלכן ער האָט געבראַכט פון פּאָפּאָוון, איז געווען דער זעלבער : פּאָפּאָוו האָט העפלעך און קאַלט זיך אָפּגעזאָגט אָנצונעמען דעם פאָרשלאַג, געשריבן, אַז זיין באַשלוס קאָן נישט געענדערט ווערן און אַז ער בלייבט דערווייל אינם סאַלסקער קרייז.

סוף פון זיבעטן בוך

דער שטילער דאָן

מיכאיל שאָלאָכאָוו

דער שטילער דאָן

עפּאָפּייע אין צוועלף ביכער

יידיש: שלמה שיינבערג

יידישע אוניווערסאַל-ביבליאָטעק

וואַרשע 1936

מיכאַיל שאָלאָכאָװ

דער שטילער דאָן

דאָס אכטע בוך

ייִדיש: שלמה שײַנבערג

ייִדישע אוניװערסאַל־ביבליאָטעק
1936 װאַרשע

Druk. „Grafia“, Nowolipki 7.

XIX

מיט גאַלובאָווס אָפּטיילונג, וואָס האָט זיך אָוועקגעלאָזט מיט אַן אומוועג, כּדי צו פאַרנעמען נאָוואָטשערקאַסק, איז אויך אַרויסגעפאָרן בונטשוק. דעם צענטן פעברואַר האָבן זיי זיך אַרויסגעקליבן פון שאַכטנאָיע, דורכגעגאַנגען די ראַזדאָרער סטאַניצע, מיט דער נאַכט צוגלייך שוין געווען אין דער מעליעכאָוווער. צומאָרגנס פאַרטאָג זענען זיי אַרויסגעגאַנגען פון דער סטאַניצע.

גאָלובאָוו האָט געפירט די אָפּטיילונג אין שנעלן מאַרש. פאָרויס האָט זיך געזען זיין יאָדערדיקע פיגור; דער ראַפּניק איז אומגעדולדיק געפאַלן אויפן פערדישן קרופּ. ביינאַכט זענען זיי דורכגעגאַנגען די בעסערגעניעווער, געלאָזט אַ ביסל אָפּרוען די פערד, און די רייטער האָבן זיך ווידער גענומען וויגן אין דער גרויער נאַכט אָן שטערן, און די דין־פאַרפרוירענע קאַלוזשעס אויפן פעלד־וועג האָבן זיך געבראָכן אונטער די פערדישע פּאָדקאָוועס.

לעבן דער קריוויאַנער סטאַניצע האָבן זיי זיך אַראָפּגעשלאָגן פון וועג, נאָר באַלד ווידער אָנגעטראָפן אויף אים. עס האָט נאָר־וואָס אָנגעהויבן טאָגן, ווען זיי זענען אָנגעקומען אין דער סטאַניצע. די גאַסן זענען נאָך געווען פּוסט. לעבן ברונעם האָט אַן אַלטער קאָזאַק אויסגעהאַקט דאָס אייז פון דער קאָריטע. גאָלובאָוו איז צוגעריטן צו אים, די אָפּטיילונג האָט זיך פאַרהאַלטן

— גוט מאָרגן, אַלטער.

דער קאָזאַק האָט פּאַמעלעך אויפגעהויבן די האַנט אין דער וואָלענער הענטשקע צו דער פּאַפּאַכע, געענטפערט נישט גערן:

— גוט מאָרגן.

— וואָס-זשע, זיידעשי, די קאָזאַקן פון אייער סטאַניצע זענען אַוועקגעגאַנגען קיין נאָוואָטשערקאַסק? עס איז, געווען אַ מאָביליזאַציע ביי אייך?

דער אַלטער האָט איילּיק אויפגעהויבן די האַק, אַוועקגעגאַנגען אין טויער אַריין אָן אַן ענטפער.

— ריר! — האָט גאָלובאָוו אויסגעשריגן, אַוועקרייטנדיק מיט אַ זידל-וואָרט.

דעם טאָג האָט דער קליינער מיליטערישער קרייז זיך געקליבן צו עוואַקויִרן אין דער קאָנסטאַנטינאָווער סטאַניצע. דער נייער מיליטערישער אַטאַמאַן פון די דאָנער חיילות, גענעראַל פאָפאָוו, האָט שוין אַרויסגעפירט פון דער רעזידענץ די מיליטערישע כוחות, איבערגעפירט דאָס מיליטערישע פאַרמעגן. אינדערפרי זענען דערהאַלטן געוואָרן ידיעות, אַז גאָלובאָוו גייט פון דער מעליעכאָווער אין דער ריכטונג פון דער בעסערגעניעווער. דער קרייז האָט געשיקט דעם עסאַול סיוואָלאָבאָוו אונטערהאַנדלען מיט גאָלובאָוון וועגן די באַדינגונגען פון איבערגעבן נאָוואָטשערקאַסק. באַלד נאָך אים, נישט אָנטערעפנדיק אויף קיין שום ווידערשטאַנד, האָט קיין נאָוואָטשערקאַסק זיך אַריינגעריסן גאָלובאָווס קאַוואַלעריע. ער אַליין איז אויפן פאַרשוויצטן, מיט שוים-באַדעקטן פערד, אין דער באַגלייטונג פון אַ געדיכטער גרופּע קאָזאַקן אין גאַלאָפּ צוגעריטן צום בנין, וואו עס האָט זיך געפונען דער קרייז. פאַרן פראָנט זענען אין געזעמל געשטאַנען עטלעכע ליידיקגייערס, אַ קוריער האָט מיט אַ געזאָטלט פערד געוואַרט אויף נאַזאַראָוון.

בונטשוק איז אַראָפּגעשפּרונגען פון פערד, אַ כאַפּ געטון אַ מאַשין-ביקס. ער איז אינאיינעם מיט גאָלובאָוון און מיט דער גרופּע איבעריקע קאָזאַקן אַריינגעלאָפן אין בנין פון קרייז. אויפן ליאַרם פון דער אויפגעפּראַלטער טיר האָבן אין רחבותדיקן זאַל זיך אויסגעדרייט די קעפּ פון די דעלעגאַטן, וויס אַ שימער געטון זייערע פּנימער.

— אויפ-שטיי-יין! — האָט גאָלובאָוו אָנגעשטרענגט. ווי אויף

אַ רעווי, אַ קאָמאַנדעווע געטון און, אַרומגערינגלט פון די קאָ־זאַקן, שטרויכלענדיק זיך פון איילעניש, צוגעגאַנגען צום טיש פון פּרעזידיום.

די מיטגלידער פון קרייז, צערוקנדיק די שטולן, זענען אויפגעשטאַנען אויפן באַפעל פון שטרענגן אויסרוף. בלויז נאַזאַ־ראָוו אַליין איז געבליבן זיצן.

— ווי אַזוי וואָגט איר איבערצורייסן די זיצונג פון קרייז ? — האָט זיין בייז קול אַ קלונג געטון.

— איר זענט אַרעסטירט ! שווייגן ! — גאָלובאָוו איז, רויט ווערנדיק, צוגעלאָפן צו נאַזאַראָוון, אַ ריס געטון אַ שליפע פון זיין גענעראַלישן מונדיר און הייזעריק אויסגעשריגן : — אויפ־שטיין, זאָגט מען דיר ! נעם אים !... דו !... צו וועמען רעד איך ! ? גאָלדענע שליפעס האָבן זיך דיר פאַרגלוסט !...

בונטשוק האָט אַוועקגעשטעלט ביי דער טיר די מאַשין־ביקס. די מיטגלידער פון קרייז האָבן זיך צונויפגעטוליעט ווי אַ שעפּסן־סטאַדע. פאַר בונטשוקן האָבן די קאָזאַקן דורכגעפירט נאַ־זאַראָוון, דעם פאַרזיצער פון קרייז נאָוואָשינאָוון, וועלכער איז גרין געוואָרן פאַר שרעק, און נאָך עטלעכע מאַן.

קלאַפנדיק מיט דער שווערד, איז זיי נאָכגעגאַנגען גאָלו־באָוו מיט רויטע פלעקן אויפן טונקל־גרויען פּנים. עפּעס אַ מיט־גליד פון קרייז האָט אים אָנגעכאַפּט ביים אַרבל.

— הער פּולקאָווניק, אייער גנעדיקייט, וואָס זאָלן מיר טון ?

— מיר זענען פריי ? — האָט פון אונטער זיין אַקסל זיך אַרויסגערוקט אַ גליטשיק פלינק קעפּל פון אַ צווייטן.

— גייט צום טייוול ! — האָט גאָלובאָוו אַ געשריי געטון, זיך אָפּיאָגנדיק, און ווען ער איז שוין געווען לעבן בונטשוקן, האָט ער זיך אויסגעדרייט צו די מיטגלידער פון קרייז און אַ טופּע געטון מיטן פוס : — אין אייער... איר גייט מיך נישט אָן ! נו !...

זיין הייזעריק, פאַרקילט קול האָט פילפאַכיק אָפּגעקלונגען איבערן זאַל.

בונטשוק האָט איבערגענעכטיקט ביי דער מוטער, און צומאָרגנס, ווי נאָר ס'איז אין נאָוואָטשערקאַסק באַקאַנט געוואָרן, אַז ראָסטאָוו איז גענומען דורך סיווערסן, האָט ער זיך אָפּגעבעטן ביי גאָלובאָוון און אינדערפרי אַהין אַרויסגעריטן.

צוויי טעג האָט ער געאַרבעט אין שטאַב ביי סיווערסן, וועלכער האָט אים געקענט נאָך פון יענער צייט, ווען ער איז געווען רעדאַקטאָר פון „אמת אין די אָקאָפּעס“, — זיך נאָכגעפרעגט אין רעווקאָם — נישט אַבראַמסאָן, נישט אַננע זענען דאָרט נישט געווען. ביים שטאַב פון סיווערסן האָט זיך אָרגאַניזירט אַ רעוואָלוציאָנערער טריבונאַל, וואָס האָט האַרב געמשפּט און זיך אָפּגערעכנט מיט די פאַרכאַפּטע ווייסגוואַרדייער. בונטשוק האָט אָפּגעאַרבעט אַ טאָג אין געריכט, זיך באַטייליקט אין די אָבלאַוועס, און צומאָרגנס, שוין נישט האָפנדיק, אַריינגעלאָפן אין רעווקאָם און גלייך אויף די טרעפּ דערהערט אַננעס באַקאַנט קול. דאָס בלוט האָט אים פאַרגאָסן דאָס האַרץ, ווען ער איז מיט פּאַמעלעכע טריט אַריינגעגאַנגען אין צווייטן צימער, פונוואַנען עס האָבן זיך געהערט פרעמדע שטימען און אַננעס געלעכטער.

אין צימער, וואו עס האָט זיך געפונען די קאָמענדאַנטור, האָט זיך אַרומגעטראָגן אַ רויך פון טיטון. אין אַ ווינקל ביי אַ נישט גרויס פרויען־טישל האָט עפּעס געשריבן אַ מענטש אין אַ שינעל אָן קנעפּלעך, מיט אַראָפּגעלאָזטע לאַפּן פון דער זײַלנרישער פּאַפּאַשקע; אַרום אים האָבן זיך געשטופּט סאָלדאַטן און ציווילע אין פּעלצלעך און פּאַלטנס. זיי האָבן זיך צעטיילט אויף גרופּקעס, גערייכערט, געשמועסט. ביים פענסטער מיטן רוקן צו דער טיר איז געשטאַנען אַננאַ, אויפן פענסטער־פּאַראַפּעט, מיט פאַרפלאָכטענע פינגער זיך אונטערהאַלטנדיק די קני פון פאַרבויגענעם פיס, איז געזעסן אַבראַמסאָן, לעבן אים, זייטיק אָנגעדרייט דעם קאָפּ, איז געשטאַנען אַ הויכער רויטגוואַרדייער מיט אַ פּנים פון אַ לאַטיש. ער האָט אַראָפּגעשאַרט דאָס אַש פון פּאַפּיראָס מיטן קליינעם

פינגער און עפּעס דערציילט, אַפּנים — קאָמישס : זיך אויסבייגנ־דיק אַהינטער, האָט זאַפטיק געלאַכט אַננאַ, ווי די קאָרע פון אַן אַרבוז האָט פון שמייכלען זיך געקנייטשט אַבראַמסאָנס פּנים, די נאָענטע האָבן זיך איינגעהערט, געשמייכלט, און אויפן היפּשן פּנים פון רויט־אַרמייער, אין יעדן, ווי מיט אַ האַק אויסגעהאַקטן שטריך, האָט געלויכטן קלוגשאַפט, פּיפּיקייט און אַ ביסל רשעות.

בונטשוק האָט אַרויפגעלייגט די האַנט אויף אַננעס אַקסל.

— וואָס מאַכסטו, אַניאַ!

זי האָט זיך אומגעקוקט. אַ רויטקייט האָט פאַרגאָסן איר פּנים, פאַרכאַפּט דעם האַלז ביז די אַקסל־ביינער, אַרויסגעדריקט טרערן פון די אויגן.

— פונוואַנען קומסטו אַהער ? אַבראַמסאָן, זע נאָר! אָט איז ער — ווי אַ נײַ צוואָנציקערל*, און דו האָסט דיך געזאָרגט וועגן אים, — האָט זי אָנגעהויבן רעדן, נישט אויפהייבנדיק די אויגן, — זי איז נישט בכוח געווען צו באַהערשן די אויפרעגונג און אַוועקגעגאַנגען צו דער טיר.

בונטשוק האָט אַ דריק געטון אַבראַמסאָנס הייסע האַנט, זיך דורכגעוואָרפן מיט אים מיט עטלעכע פראַזן און, פילנדיק אויף זיין פּנים אַ נאַרישן און אומגעהייער גליקלעכן שמייכל, האָט ער נישט געענטפערט אויף עפּעס אַבראַמסאָנס אַ פראַגע (ער האָט אפילו נישט פאַרשטאַנען דעם זין פון דער פראַגע) און צוגעגאַנ־גען צו אַננען. זי האָט זיך באַהערשט און אים אויפגענומען מיט אַ ביסל אַ בייזן שמייכל פאַר איר פאַרלעגנהייט.

— נו, נאָכאַמאָל — וואָס מאַכסטו ? ווי פילסטו דיך ? ביסט געזונט ? ווען ביסטו געקומען ? פון נאָוואָטשערקאַסק ? דו ביסט געווען אין גאָלובאָווס אָפּטיילונג ? אָט וואָס... נו, וואָס־זשע ?

בונטשוק האָט געענטפערט אויף די פראַגן, נישט אָרײַפּ־

---

* אַ רוסישע מטבע אין די פאַרמלחמהדיקע צייטן.

לאָזנדיק פון איר זײַן אומגעבראָכענעם, שווערוואָגיקן בליק. איר בליק, מיט װעלכן זי האָט אים געענטפערט, האָט זיך פאַרלוירן און געבלאָנזשעט אין אַ זײַט.

— לאָמיר אויף אַ מינוט אַרויסגיין אויף דער גאַס, — האָט אננאַ פאָרגעלייגט.

אַבראַמסאָן האָט זיי נאָכגעשריגן:

— איר וועט באַלד אַרײַנקומען? איך האָב צו דיר, חבר בונטשוק, אַן ענין. מיר האָבן בדעה דיך אויסצונוצן אויף אַ געװיסער אַרבעט.

— איך װעל קומען אין אַ שעה אַרום.

אויף דער גאַס האָט אננאַ פּשוט און ווייך אַ קוק געטון בונטשוקן אין די אויגן אַרײַן און אַ מאַך געטון מיט דער האַנט.

— איליאַ, איליאַ, ווי מיאוס איך האָב מיך פאַרלוירן... ווי אַ מיידעלע! דאָס דערקלערט זיך, ערשטנס, דורך דער אומגעריכטקייט, צווייטנס, דורך דער אומקלאָרקייט פון אונזער לאַגע. אייגנטלעך, וואָס זענען מיר ביידע? אידילישע „חתן־כּלה״? ווייסט, אין לוגאַנסק האָט מיך עפּעס איינמאָל אַבראַמסאָן אַ פרעג געטון: „דו לעבסט מיט בונטשוקן?״ איך האָב אָפּגעוווּנדט, אָבער ער האָט אַ גאַנץ שאַרף אויג און נישט געקאָנט נישט זען דאָס, וואָס האָט זיך געוואָרפן אין די אויגן אַרײַן. ער האָט גאָרנישט געזאָגט, אָבער לויט זײַנע אויגן האָב איך געזען, אַז ער גלייבט נישט.

— דערציייל־זשע וועגן דיר — וואָס האָט איר אויפגעטון און ווי אַזוי פילסטו דיך?

— אַ, מיר האָבן דאָרט דעם ענין אַ רוק געטון פאָרויס! מיר האָבן צונויפגעשטעלט אַ גאַנצע אָפּטיילונג פון צווייהונדערט און עלף באַגנעטן. געפירט אַן אָרגאַניזאַציאָנעלע און פּאָליטישע אַרבעט... צי קאָן מען דאָס אַלץ אַזוי דערציילן אין צוויי ווערטער? איך געפין מיך נאָך אַלץ אונטערן איינדרוק פון דײַן פלוצ־

ליגנדיקן קומען. וואו ביסטו... וואו נעכטיקסטו? — האָט זי גע־פרעגט, איבערייסנדיק זיין רעדן.

— דאָ... ביי אַ חבר.

בונטשוק האָט זיך פאַרהאַקט, זאָגנדיק אַ ליגנט: ער האָט די נעכט פאַרברענגט אין לאָקאַל פון סיווערסעס שטאַב.

— דו וועסט נאָך היינט זיך אַריבערציען צו אונז. געדענקסט, וואו איך וואוין? דו האָסט מיך אַמאָל באַגלייט.

— איך וועל געפינען... אָבער... צי וועל איך נישט פאַר־שאַפן קיין אומאָנגענעמלעכקייטן דיין פאַמיליע?

— הער אויף, דו וועסט קיינעם נישט פאַרשאַפן קיין אומ־אָנגענעמלעכקייטן, און בכלל — רעד נישט וועגן דעם.

אינאָוונט האָט בונטשוק פאַרנומען זיינע זאַכן, וואָס האָבן זיך געפונען אין דער גרויסער זעלנערישער טאַרבע, און אַוועקגע־געגאַנגען אין יענעם זייטיקן געסל אַריין, וואו אַננאַ האָט גע־וואוינט. אויף דער שוועל פון אַ קליינער געמויערטער אָפּיצינע האָט אים באַגעגנט אַ זקנה. איר פנים האָט קלאָר דערמאַנט אַננען: דער זעלבער בלוילעך־שווארצער גלאַנץ פון די אויגן, די זעלבע עטוואָס־געבויגענע נאָז, בלויז די הויט איז געווען גע־קנייטשט, געהאַט אַן ערדיקע קאָליר און דאָס איינגעפאַלענע מויל האָט געשראָקן מיט אַלטקייט.

— איר — זענט בונטשוק? — האָט זי געפרעגט.

— יאָ.

— ביטע, קומט אַריין. די טאָכטער האָט מיר געזאָגט וועגן אייך.

זי האָט אַריינגעפירט בונטשוקן אין אַ קליין צימערל, אָנ־געוויזן וואו צו לייגן די זאַכן, מיט אַ רעוומאַטיש־פאַרבויגענעם פינגער אַ פיר געטון אַרום זיך.

— דאָ וועט איר שוין וואוינען. דאָסדאָזיקע בעטל איז פאַר אייער געניצדיקייט.

זי האָט גערעדט מיט אַ דייטלעכן יידישן אַקצענט. חוץ

איר איז אין שטוב נאָך געווען אַ קליין מיידעלע, אַ שוואַכינקע און מיט אויך אַזעלכע טיפע אויגן, ווי ביי אַננען.

אין אַ ווײַלע אַרום איז געקומען אַננאַ. זי האָט אַרײַנגע־ברענגט מיט זיך גערויש און הייטערקייט.

— ביי אונז איז קיינער נישט געווען? בונטשוק איז נישט געקומען?

די מוטער האָט איר עפּעס געענטפערט אויף יידיש, און אַננאַ איז מיט אַן ענערגישן פלינקן טריט צוגעגאַנגען צו דער טיר.

— מען קאָן?

— יאָ, יאָ.

בונטשוק האָט זיך אויפגעהויבן פון דער שטול און איר אַקעגנגעגאַנגען.

— נו, ווי פילסטו דיך, האָסט דיך איינגעאָרדנט?

זי האָט מיט אַ צופרידענעם, לאַכנדיקן בליק אים באַטראַכט און געפרעגט:

— דו האָסט שוין עפּעס געגעסן? קום אַריין אַהין.

זי האָט אים ביים אַרבל פון דער בלוזע אַריינגעפירט אין ערשטן צימער און געזאָגט:

— דאָס, מאַמע, איז מיין חבר, — און זי האָט אַ שמייכל געטון. — איר זאָלט אים נישט באַוועלהן.

— נו, וואָס פאַלט דיר איין, צי קאָן מען דען אַזוי?... ער איז דאָך — אונזער גאַסט.

בייַנאַכט האָבן איבער ראָסטאָוו, ווי שויטן פון צייטיקער אַקאַציע, געקנאַקט שאָסן. פון צייט־צו־צייט האָט זיך אָנגערופן אַ קוילנוואַרפער, דערנאָך איז אַלץ פאַרשטומט געוואָרן. און די נאַכט די מאַיעסטעטישע, שוואַרצע פעברואַר־נאַכט האָט ווידער אַ שטילקייט איינגעהילט די גאַסן. בונטשוק און אַננאַ זענען לאַנג געזעסן אין זיין ציכטיק אויפגערוימט צימערל.

— דאָ האָב איך געוואוינט מיטן שוועסטערל, — האָט אַננאַ געזאָגט. — זעסט, ווי באַשיידן עס איז בײַ אונז — ווי בײַ מאָנאַ־כינס. נישט קיין בילדער, גאָרנישט פון דעם, וואָס וואָלט געקאָנט דערמאָנען, אַז איך בין געווען אַ גימנאַזיסטקע.

— פון וואָס האָט איר געלעבט ? — האָט בונטשוק שמועסנ־דיק געפרעגט.

און אַננאַ האָט נישט אָן אינערלעכן שטאָלץ געענטפערט

— איך האָב געאַרבעט אין דער אַסמאָלאָווער פאַבריק און געגעבן לעקציעס.

— און אַצינד ?

— די מאַמע נייט. זי בײדע דאַרפן ווייניק.

בונטשוק האָט דערציילט די פּרטים פון דעם, ווי אַזוי עס איז געקומען געוואָרן נאָוואָטשערקאַסק, פון די קאַמפן הינטער זוויערעוו און קאַמיענסקאַיע. אַננאַ האָט זיך געטיילט מיט די איינ־דרוקן וועגן דער אַרבעט אין לוגאַנסק און טאַגאַנראָג.

עלף אַ זייגער, ווי נאָר די מוטער האָט פאַרלאָשן דאָס ליכט בײַ זיך, איז אַננאַ אַרויסגעגאַנגען.

XX

אין מערץ איז בונטשוק געשיקט געוואָרן אויף אַרבעט אין רעוואָלוציאָנערן טריבונאַל אַריין בײַם דאָנער רעווקאָם. דער פאָר־זיצער, אַ הויכער, מיט מאַטע אויגן, אָן אויסגעשעפּטער פון אַר־בעט און שלאָפלאָזע נעכט, האָט אים צוגעפירט צום פענסטער פון זיין צימער און געזאָגט, זיך גלעטנדיק דעם האַנט־זייגער (ער האָט זיך געאײַלט אויף אַ זיצונג) :

— פון וועלכן יאָר אין דער פאַרטיי ? אַהאַ, אויסגע־

צייכנס. וועסטו זיין ביי אונז קאָמענדאַנט. די פאַרגאַנגענע נאַכט האָבן מיר אַוועקגעשיקט אין „דוכאָנינס שטאַב אַריין" אונזער קאָמענדאַנט... פאַר כאַבאַר. ער איז געווען אַ פאָרמעלער סאַדיסט, אַ מנוול, אַן אויסוואורף, — אַזעלכע דאַרפן מיר נישט. די אַרבעט איז אַ שמוציקע, אָבער מען מוז אויך אין איר אָפּהיטן דאָס פולע באַוואוסטזיין פון דער אייגענער פאַראַנטוואָרטלעכקייט פאַר דער פּאַרטיי, און דו פאַרשטייי מיך נאָר, ווי אַזוי מען באַדאַרף... — האָט ער אַקצענטירט דידאַקטישע פראַזע : — די מענטשלעכקייט אָפּהיטן. מיר ברענגען פיזיש אום אויס נויטווענדיקייט די קאָנטר-רעוואָלוציאָנערן, אָבער מאַכן פון דעם אַ צירק טאָר מען נישט. דו פאַרשטייסט מיך ? נו, איז גוט. גיי, נעם איבער דיין אַרבעט.

די זעלבע נאַכט האָט בונטשוק מיט אַ קאָמאַנדע רויטאַרמייער פון זעכציק מאַן דערשאָסן הינטער דער שטאָט אויף דער דריטער וויאָרסטע פינף פאַראורטיילטע צום דערשיסן. צוויי פון זיי זענען געווען קאָזאַקן פון דער גנילאָוווער סטאַניצע, די איבעריקע — איינוואוינער פון ראָסטאָוו.

יעדע האַלבע נאַכט האָט מען אַרויסגעפירט הינטער דער שטאָט אויף אַ לאַסט-אויטאָ פאַראורטיילטע, אייליק געגראָבן פאַר זיי קברים, דערביי האָבן אין דער אַרבעט זיך באַטייליקט אויך די פאַראורטיילטע און אַ טייל פון די רויטגוואַרדייער. בונטשוק האָט קאָמאַנדעוועט מיט די רויטגוואַרדייער, אַרויסגעזאָגט די טויבע, ווי טשוהון-געגאָסענע ווערטער :

— אין די שונאים פון דער רעוואָלוציע... — און אויפגעהויבן דעם רעוואָלווער, — שיס !...

אין משך פון אַ וואָך איז ער אויסגעדאַרט און שוואַרץ געוואָרן, ווי זיין פּנים וואָלט זיך באַדעקט מיט ערד. די אויגן האָבן געבלישטשעט פון די לעכער אַרויס, די נערוועז-ציקנדיקע הייטלעך האָבן נישט פאַרשטעלט זייער גיריק-פיינלעכן גלאַנץ. אַננאַ האָט אים געזען נאָר אין די נעכט. זי האָט געאַרבעט אין רעווקאָם, פלעגט אַהיימקומען שפּעט, אָבער שטענדיק געוואַרט,

ביז ער האָט דורך אַ קלאַפּ אין פֿענסטער מודיע געווען וועגן זײַן קומען.

איינמאָל האָט בונטשוק זיך אומגעקערט, ווי תּמיד, נאָך האַלבער נאַכט. אַננאַ האָט אים געעפֿנט די טיר, געפֿרעגט:

— וועסט עסן נאַכטעסן?

בונטשוק האָט נישט געענטפֿערט: שיכּור זיך וואַקלענדיק, איז ער דורכגעגאַנגען אין זײַן צימער אַרײַן, און אַזוי אין אַלעם — אין שינעל, אין די שטיוול און אין היטל זיך אַ וואָרף געטון אויפֿן בעט. אַננאַ איז צוגעגאַנגען צו אים, אַרײַנגעקוקט אין זײַן פּנים. זײַנע אויגן זענען געווען קלעפּיק פֿאַרזשמורעט, די אויסגעשטירעטע פֿעסטע ציין האָבן געגלאַנצט מיט שפּײַעכץ, די שיטערע, פֿון טיפֿוס אויסגעקראָכענע האָר זענען געלעגן אויפֿן שטערן, ווי נאַסע פֿעדים.

זי האָט זיך אַוועקגעזעצט לעבן אים. רחמנות און ווייטיק האָבן צעריסן איר האַרץ. זי האָט אים געפֿרעגט שעפּטשענדיק:

— דיר איז שווער, איליאַ?

ער האָט צונויפֿגעדריקט איר האַנט, גענומען קריצן מיט די ציין, זיך אויסגעדרייט צו דער וואַנט. אַזוי איז ער אײַנגעשלאָפֿן, נישט זאָגנדיק קיין וואָרט און אין שלאָף עפּעס שטיל און יעמערלעך געמירמלט, זיך באַמיט אויפֿצושפּרינגען. זי האָט דאָס מיט שרעק באַמערקט און אויפֿגעציטערט פֿון אומפֿאַרשטענדלעכער אימה: ער איז געשלאָפֿן מיט האַלב־פֿאַרמאַכטע, פֿאַרגלייזטע אויגן, פֿון הינטער די הייטלעך האָט שאַרף אָפּגעגלאַנצט די געלקייט פֿון די בולטע ווייסלען.

— גיי אַוועק פֿון דאָרט! — האָט זי אינדערפֿרי אים געבעטן. — גיי בעסער אויפֿן פֿראָנט! דו ביסט גאָרנישט דער אייגענער, איליאַ! דו וועסט אומקומען בײַ דער אַרבעט.

— שווײַג!... — האָט ער אויסגעשריגן, בלינצלענדיק מיט די פֿון צאָרן בלײַך־געוואָרענע אויגן.

— שרײַ נישט. איך האָב דיך באַליידיקט?

בונטשוק איז עפּעס מיטאַמאָל פאַרלאָשן געוואָרן, ווי ער וואָלט מיטן אויסגעשריי אַרויסגעפּליעסקעט פון האַרץ דעם גאַנצן צאָרן, וואָס האָט זיך דאָרט אָנגעקליבן. מיד באַטראַכטנדיק זיינע הענט, האָט ער געזאָגט:

— דאָס אויסראָטן מענטשלעכע נידערטרעכטיקייט — איז אַ שמוציקע אַרבעט. דערשיסן, פאַרשטייסטו מיך, איז שעדלעך פאַרן געזונט און דער נשמה... זעסטו... — ער האָט דאָס ערשטע מאָל אין אַנגעס קעגנוואַרט זיך אויסגעדרוקט מיט מיאוסע זידלווער־טער. — אויף שמוציקער אַרבעט גייען שוטים אָדער חיות, אָדער פאַנאַטיקער. אַלע גלוסט זיך שפּאַצירן אין אַ בליענדיקן גאָרטן, אָבער דער טייוול זאָל זיי נעמען! איידער מען גייט פאַרפלאַנצן בלומען אוןביימלעך, מוז מען דאָך פריער דאָס מיסט אָפּרוימען! גוטע ערד אָנפירן! די הענט אויסשמירן! — האָט ער גענומען העכער רעדן, נישט קוקנדיק דערויף, וואָס אַננאַ האָט שווייגנדיק זיך אָוועקגעדרייט... דאָס געמיינע מוז מען אויסראָטן, און מיט דעם מיאוסט מען זיך... — האָט בונטשוק שוין געשריגן, זעצנדיק מיט דער פויסט איבערן טיש, אָפּט מרוגענדיק מיט די בלוט־פאַר־לאָפענע אויגן.

אין צימער האָט אַריינגעקוקט אַנגעס מוטער, און קומענדיק צו זיך, האָט ער אָנגעהויבן רעדן שטילער:

— איך וועל נישט אַוועקגיין פון דער אַרבעט! דאָ זע איך, דאָ פיל איך בחוש, אַז איך ברענג נוצן! איך רוים אָפּ די אומ־ריינקייט, בעסער אויס דעם באָדן, ער זאָל זיין פעטער! פרוכט־באַרער! מיט אַ צייט שפּעטער וועלן אויף אים טרעטן גליקלעכע מענטשן... אפשר אַ זון מיינער, וועלכן איך האָב נישט... — ער האָט זיך צעלאַכט, סקריפּענדיק און אומהיימלעך. — וויפיל איך האָב זיי דערשאָסן, די שלאַנגען... די קלעשטשעס... אַ קלעשטש — דאָס איז אַזאַ אינזעקט, וואָס עסט זיך איין אין קערפּער... אפשר אַ צענטליק האָב איך מיט דידאָזיקע הענט דערהרגעט... — בונ־טשוק האָט אויסגעשטרעקט פאָרויס די צונויפגעדריקטע, שוואַרץ־

האָריקע, ווי בײַ אַ שפּאַרבער באַנאָגלטע הענט. אַראָפּלאָזנדיק זיי אויף די קניען, האָט ער שעפּטשענדיק געזאָגט: — און בכלל — כאַפּט עס דער טײַוול! ברענען אַזוי, אַז פונקען זאָלן פליען, און נישט סתם רויכערן... נאָר איך בין טאַקע שוין מיד... נאָך אַ ביסל, און איך וועל אַוועקגיין אויפן פראָנט... דו ביסט גערעכט...

אַננאַ, וואָס האָט אים שווייגנדיק אויסגעהערט, האָט שטיל געזאָגט:

— גיי אַוועק אויפן פראָנט, אָדער צו אַן אַנדערער אַר־בעט... גיי אַוועק, איליאַ, וואָרים אַנדערש וועסטו... אַראָפּ פון זינען.

בונטשוק האָט זיך אויסגעדרייט צו איר מיטן רוקן, אַ פּויק געטון איבערן פענסטער.

— ניין, איך בין שטאַרק... דו מיין נישט, אַז ס׳זענען דאָ מענטשן פון אײַזן. מיר אַלע זענען פון איין מאַטעריאַל געגאָסן. אין לעבן זענען נישט פאַרהאַן אַזעלכע, וואָס האָבן נישט קיין מורא אין מלחמה, און אַזעלכע, וואָס אומברענגענדיק מענטשן, זאָלן זיי נישט... נישט זיין אינערלעך מאָראַליש צעריסן. אָבער נישט וועגן יענע מיט די שליפּעס טוט ווי דאָס האַרץ... יענע — זענען באַוואוסטזיניקע מענטשן, ווי איך און דו. נאָר אָט איז מיר נעכטן אײַנאָוונט אויסגעקומען צוויישן ניין צו דערשיסן דריי קאָזאַקן... אַרבעטער... איינעם האָב איך אָנגעהויבן אויפצו־בינדן... בונטשוקס קול איז געוואָרן טויבער, שטילער, ווי ער וואָלט ערגעץ אַוועקגעגאַנגען אַלץ ווייטער און ווייטער: — איך האָב אָנגערירט זיין האַנט, און זי איז האַרט געווען, ווי אַ פּאָ־דעשווע... אײַנגעבאַנצן באַוואַקסן מיט מאַזאָליעס... אַ דלאָניע, אַ שוואַרצע, אַ צערעפּעטע... דורכאויס וואונדן און בײַלן... נו, איך וועל שוין גיין, — האָט ער שאַרף אָפּגעריסן דאָס דערציילן און אומבאַמערקט פאַר אַננען זיך אַ רײַב געטון דעם האַלז, וואָס איז אים, ווי מיט אַ האָריקן שטריק, פאַרצויגן געוואָרן פון אַ האַרטער ספּאַזמע.

ער האָט אָנגעטאָן די שטיוול, אויסגעטרונקען אַ גלאָז מילך, אַרויסגעגאַנגען. אין קאָרידאָר האָט אים דעריאָגט אַננאַ. זי האָט לאַנג געהאַלטן זיין שווערע האָריקע האַנט אין אירע הענט, דערנאָך זי צוגעדריקט צו דער פלאַמענדיקער באַק און אַרויסגעלאָפן אין הויף אַריין.

• •

•

די צייט איז געלאָפן מיט קורצע טעג. עס האָט אָנגעהויבן לינדער ווערן. פון אַ ז אָ ו האָט אין דער לעפצונג פון דאָן זיך געריסן דער פרילינג. סוף מערץ האָבן קיין ראָסטאָוו אָנגעהויבן אָנקומען די אוקראַיִנישע רויטגוואַרדייאישע אָפּטיילונגען, וואָס זענען אָפּגעשטויסן געוואָרן דורך די היידאַמאַקעס און דייטשן. אין שטאָט זענען פאָרקומען מאָרדן, רויב-אָנפאַלן, אָן אַ שיעור אינקוויזיציעס. טייל פולשטענדיק דעמאָראַליזירטע אָפּטיילונגען האָט דער רעווקאָם געמוזט אַנטוואָפענען. די זאַך איז נישט דורכגעגאַנגען אָן צוזאַמענשטויסן און איבעררשיסונגען. היינטער נאָוואָטשערקאַסק האָט זיך אָנגעהויבן אַ באַוועגונג ביי די קאָזאַקן. אין מערץ זענען אין די סטאַניצעס אָנגעקוואָלן, ווי די קנאָספן אויף די טאָפּאָל-ביימער, סתירות צווישן די קאָזאַקן און פרעמד-צוגעקומענע, דאָ און דאָרט האָבן אויסגעבראָכן בונטן, זענען אַנטדעקט געוואָרן קאָנטער-רעוואָלוציאָנערע פאַרשווערונגען. און ראָסטאָוו האָט געלעבט מיט אַ האַסטיק, פולבלוטיק לעבן: אין די אָוונטן האָבן איבער דער גרויסער סאַדאָווער שפּאַצירט מחנות סאָלדאַטן, מאַטראָסן און אַרבעטער. זיי האָבן אָפּגעהאַלטן מיטינגען, געקנאַקט ביר-קערלעך, געשפּיגן אין די שטראָמלעך, וואָס זענען געפלאָסן לענגאויס די טראָטואַרן, געשטיפּט מיט די פרויען. מען האָט פונקט ווי פריער געאַרבעט, געגעסן, געטרונקען, געשלאָפן, געשטאָרבן, געבוירן, זיך ליב געהאַט, פיינט געהאַט, געאָטעמט מיטן געזאַלצענעם ווינטל פון ים, געלעבט, באַהערשט פון גרויסע און קליינע ליידנשאַפטן. פאַר ראָסטאָוו האָבן שנעל זיך דערנענטערט

טעג פון שווערן שטורעם. עס האָט געשמעקט מיט אויפגעטייעטער שוואַרץ-ערד און בלוט פון נאָענטע שלאַכטן.

אין איינעם פון דידאָזיקע זוניקע מילדע טעג האָט בונטשוק זיך אומגעקערט אַהיים פריער ווי געווייִנטלעך און זיך געוואונדערט, טרעפנדיק אַננען אינדערהיים.

— דו קומסט דאָך תּמיד שפּעט, פאַרוואָס-זשע עפּעס היינט אַזוי פרי?

— איך בין עפּעס נישט געזונט.

זי איז אים נאָכגעגאַנגען אין זיין צימער אַריין. בונטשוק האָט זיך אויסגעטון, געזאָגט מיט אַ ציטערדיקן פריידיקן שמייכל:

— אַניאַ, פון היינט אָן אַרבעט איך שוין נישט מער אין טריבונאַל.

— וואָס רעדסטו? וואוהין-זשע ביסטו אַצינד באַשטימט געוואָרן?

— אין רעוואָקאָם אַריין. איך האָב היינט גערעדט מיט קריוואָשליקאָוון. ער האָט מיר צוגעזאָגט מיך צו שיקן ערגעץ אין קרייז אַריין.

זיי האָבן געגעסן אָוונטברויט צוזאַמען. בונטשוק האָט זיך געלייגט שלאָפן. ער איז געווען אויפגערעגט און נישט געקאָנט לאַנג איינשלאָפן. ער האָט גערייכערט, זיך געדרייט אויפן האַרטן שעניק, פריידיק געזיפצט. ער איז מיט גרויס צופרידנקייט אַוועקגעגאַנגען פון טריבונאַל, ווייל ער האָט געפילט, אַז נאָך אַ ביסל, און ער וועט נישט אויסהאַלטן, זיך איינברעכן. ער האָט פאַרענדיקט דעם פערטן פאַפּיראָס, ווען ער האָט דערהערט אַ לייכטן סקריפּ פון דער טיר. אונטערהייבנדיק דעם קאָפּ, האָט ער דערזען אַננען. אַ באָרוועסע, אין בלויזן העמד, האָט זי אַריבערגעטרעטן די שוועל, שטיל צוגעקומען צו זיין בעטל. דורך דער שפּאַרע אין לאָדן איז אויפן נאַקעטן אָוואַל פון איר אַקסל געפאַלן די מאַטע גרינע שיין פון דער לבֿנה. זי האָט זיך אָנגע-

בויגן, אַרויפגעלייגט אַ וואַרעמע האַנט אויף בונטשוקס ליפּן.

— רוק דיך. שווייג...

זי האָט זיך געלייגט לעבן אים, אומגעדולדיק אַוועקגעמאַכט פון שטערן דעם שווערן לאָק האָר," ווי אַ הענגל [ווייַנטרויבן, אַ גלאַנץ געטון מיטן בלוילעכן פּייערל, וואָס האָט זיך גענעפּלט אין די אויגן, מיט אַ גראָבן אויסגעפּייניקטן טאָן אַרויסגע־שעפּטשעט:

— היינט־מאָרגן קאָן איך דיך פאַרלירן... איך וויל דיך ליב האָבן מיטן גאַנצן כּוח! — און זי האָט אומהיימלעך אויפגעצי־טערט פון דער אייגענער אָנטשלאָסנקייט: — נו, שנעלער!

בונטשוק האָט זי געקושט און מיט שרעק, מיט גרויסער בושה, וואָס האָט פאַרגאָסן זיין גאַנץ באַוואוסטזיין, דערפילט, אַז ער איז אוממעכטיק.

זיין קאָפּ האָט זיך געטרייסלט, די באַקן האָבן פייַנלעך גע־פלאַמט. זיך באַפרייענדיק, האָט אַננאַ ביז אים אָפּגעשטויסן, מיט פאַראַכטונג און עקל געפרעגט, זיך שטיקנדיק אין איבלדיקן שעפּטשען:

— דו... ביסט אוממעכטיק? אפשר ביסטו קראַנק?... אָ־אָ־אָ, ווי עקלהאַפט דאָס איז!... לאָז מיך אָפּ!

בונטשוק האָט צונויפגעדריקט אירע פינגער אַזוי, אַז זיי האָבן שוואַך אַ קנאַק געטון, איינגעגראָבן זיין בליק אין אירע אויסגעברייטערטע, מאַט־בלישטשענדיקע פייַנטלעכע אויגן, גע־פרעגט, פאַרהאַקנדיק זיך, פאַראַליטיש צוקנדיק מיטן קאָפּ:

— פאַרוואָס? פאַרוואָס פאַראורטיילסטו מיך? יאָ, איך בין אויסגעברענט געוואָרן אויף אַש!... אפילו אויף דעם בין איך אַצינד נישט פעיק... איך בין נישט קראַנק... פאַרשטיי, פאַרשטיי! איך בין אויסגעשעפּט... אַ־אַ־אַ...

ער האָט טויב אַרויסגעקרעכצט, אויפגעשפּרונגען פון בעטל, פאַררייכערט, ער האָט לאַנג, ווי אַ צעשלאָגענער, זיך געהאָרבעט ביים פענסטער.

אַננאַ איז אויפגעשטאַנען, שווייגנדיק אים אַרומגענומען און רויִק, ווי אַ מוטער, אים אַ קוש געטון אין שטערן.

און אין אַ וואָך אַרום, באַהאַלטנדיק אונטער זיין האַנט איר רויט-אָנגעצונדן פּנים, האָט אַננאַ זיך מודה געווען:

— איך האָב געמיינט, דו האָסט דיך פריער אויסגענוצט... נישט פאַרשטאַנען, אַז די אַרבעט האָט דיך אינגאַנצן אויסגעשעפּט.

נאָך דעם האָט בונטשוק לאַנג געפילט אויף זיך נישט בלויז די צערטלעכקייט און ליידנשאַפט פון אַ געליבטער פרוי, נאָר אויך אַ וואַרעמע איבערגעקוואָלענע מוטערלעכע זאָרגעוודיקייט.

אויף דער פּראָווינץ האָט מען אים נישט געשיקט. אויף פאַדטיאָלקאָווס פאָדערונג איז ער געבליבן אין ראָסטאָוו. אין דער צייט האָט דער דאָנער רעווקאָם געזאָטן פון אַרבעט, זיך געגרייט צום קרייז-צוזאַמענפאָר פון די ראַטן, צום קאַמף מיט דער קאָנטער-רעוואָלוציע, וואָס האָט אויפגעלעבט אויף יענער זייט דאָן.

XXI

הינטער די ווערבעס ביים טייך האָבן אויף פאַרשידענע קולות געקוואַקעט די זשאַבעס. די זון האָט זיך געזעצט הינטערן שפּיץ בערגל. איבערן סיטעראַקאָווער כוטאָר האָט זיך אויסגעשפּרייט די פאַרנאַכטיקע קילקייט. פון די הייזער אויפן טרוקענעם וועג זענען געפאַלן גרויסע קרומע שאָטנס. דער טאַבון האָט זיך אומגעקערט, אויפהייבנדיק אַ וואָלקן שטויב אַרום זיך. די קאָזאַטשקעס זענען געגאַנגען מיטן שטעגעלע פון דער לאָנקע, זינגענדיק לידלעך און אונטערטרייבנדיק די בהמות מיט ריטלעך. אויף די געסלעך האָבן זיך געשפּילט באָרוועסע און שוין אָפּגע-

ברענטע קינדער, שפּרינגענדיק איינס איבערן אַנדערן. די אַלטע לייט זענען ערנסט געזעסן אויף די פּריזבעס.

דער כוטאָר האָט פאַרענדיקט דאָס זייען, בלויז ערגעץ־וואו האָט מען נאָך געזייעט הירזש און ביר־רויזן.

לעבן איינעם פון די לעצטע הייזער זענען געזעסן אויף אָנגעלייגטע דעמבעס קאָזאַקן. דער באַלעבאָס פון הויז, אַ געשטופּלטער אַרטילעריסט, האָט דערציילט וועגן עפּעס אַ געשעניש פון דער דייטשישער מלחמה. זיינע מיטשמועסערס — דער אַלטער שכן מיטן איידעם, אַ יונגער, געלאָקטער קאָזאַק, — האָבן שווייגנדיק אויסגעהערט. פון גאַנעק איז אַראָפּגעקומען די באַלעבאָסטע, אַ הויכע, שיינע און — ווי זי וואָלט געשטאַמט פון אַדל — פאָרנעמע קאָזאַטשקע. די אַרבל פון דער ראָזער בלוזע, אַריינגעמאַכט אין קלייד, זענען געווען פאַרשאַרצט און האָבן אַנטבלויזט ברוינע געטאָקטע הענט. זי האָט געטראָגן אַ צעבער; זי איז מיט אַ שפּילעוודיקן גאַנג, ברייט און לייכט, ווי עס גייען בלויז קאָזאַטשקעס, דורכגעגאַנגען צו דער קי־שטאַל. אירע האָר, וואָס זענען אַרומגעבונדן געווען מיט אַ בלוילעך־ווייס טיכל, זענען זיך צעפאַלן (זי האָט נאָר־וואָס געהאַט אַריינגעלייגט קיזעקלעך אין אויוון, אָנגרייטנדיק צום איינהייצן אויף מאָרגן), די אָנגעשטעקטע שיך אויף די באָרוועסע פיס האָבן געשליאַפּעט, ווייך צודריקנדיק די יונגע קרייטעכצער, וואָס זענען געדיכט געוועזן אָנגעוואַקסן אויפן הויף.

צום געהער פון די קאָזאַקן, וואָס זענען געזעסן אויף די דעמבעס, האָט דערגרייכט דאָס קלינגענדיקע גערויש פון מילך־שטראָם איבער די ווענטלעך פון צעבער. די באַלעבאָסטע האָט אויסגעמאָלקן די בהמות, דורכגעגאַנגען אין דער ריכטונג פון הויז. עטוואָס אָנגעבויגן, האָט זי געטראָגן דעם פולן צעבער מילך אין דער לינקער האַנט, וואָס איז געווען אויסגעבויגן ווי אַ שוואַנען־האַלז.

— סיאָמאַ, דו וואָלסט געגאַנגען דאָס קאַלב אָפּזוכן! —

האָט זי מעלאָדיש אַ געשריי געטון פון די טרעפּלעך.

— און מיטיאַשקאַ וואו איז? — האָט דער באַלעבאָס זיך אָנגערופן.

— די כאָליערע ווייסט אים, אַנטלאָפן.

דער באַלעבאָס האָט זיך פאַמעלעך אויפגעהויבן און גע־לאָזט גיין צום ווינקל פון הויז. דער אַלטער מיטן איידעם האָבן זיך אויך פאַרנומען אַהיימצוגיין.

דער באַלעבאָס האָט אַ רוף געטון פון ווינקל:

— זע נאָר, דאָראָפעי גאַווריליטש! קום נאָר אַהער!

דער אַלטער מיטן איידעם זענען צוגעגאַנגען צום קאָזאַק. ער האָט שווייגנדיק אָנגעוויזן אויפן סטעפּ. איבערן שליאַך האָט רויט זיך געקנוילט דער שטויב, הינטער אים האָבן זיך באַוועגט רייען פוסגייער, עס האָט זיך געצויגן אַ טאַבאָר, עס זענען געריטן רייטער.

— דאַכט זיך, מיליטער? — דער אַלטער האָט אין פאַר־וואונדערונג זיך פאַרזשמורעט און אויפגעהויבן די האַנט איבער די גרויע ברעמען.

— וואָס איז דאָס? ווער זענען די מענטשן? — האָט דער באַלעבאָס פאַרזאָרגט געפרעגט.

פון טויער איז אַרויסגעקומען זיין ווייב, שוין אין אַ קאַפּטנדל אַרויפגעוואָרפן אויף די אַקסלען. זי האָט אַ קוק געטון אויפן סטעפּ און צעטומלט אַרויסגעקרעכצט:

— וואָס פאַר אַ מענטשן זענען דאָס? יעזוס קריסטוס, אַזוי פיל זענען זיי!

— אפנים, נישט קיין גוטע מענטשן...

דער אַלטער האָט עטלעכע מאָל געביטן דעם טריט און זיך געלאָזט גיין אין דער ריכטונג פון זיין הויף. צום איידעם האָט ער בייז אַ געשריי געטון:

— גיי אַהיים, האָסט נישט דאָ וואָס צו זען!

צום עק געסל זענען געלאָפן קינדער און ווייבער, גרויִ־פעסווייז זענען געגאַנגען קאָזאַקן. אין סטעפּ, אַ וויאָרסט ווייט פון כוטאָר, האָט איבערן שליאַך זיך געצויגן אַ קאָלאָנע; דער ווינט האָט דערטראָגן צו די הייזער אַ שטיל גערויש פון שטימען, אַ הירזשען פון פערד, אַ גרילצן פון רעדער.

— דאָס זענען נישט קיין קאָזאַקן... נישט אונזערע מענטשן, — האָט די קאָזאַטשקע געזאָגט דעם מאַן.

יענער האָט אַ הייב געטון מיט אַן אַקסל.

— פאַרשטייט זיך, אַז נישט קיין קאָזאַקן. דאָס זאָלן אַמאָל נישט זיין דייטשן?! ניין, רוסן... זע, רויטע שמאַטעס טראָגן זיי!... אַהאַ, איך ווייס שוין...

עס איז צוגעקומען אַ הויכער קאָזאַק, אַן אַטאַמאַניעץ. ער האָט, אַפּנים, געהאַט פיבער: געווען געל ווי זאַמד — ווי ער וואָלט געליטן אויף געלזוכט, און איז געווען אָנגעטון אין אַ פעלצל מיט וואוילאָקעס. ער האָט אונטערגעהויבן די צויטיקע פּאַפּאַכע און געזאָגט:

— זעסט, וואָס פאַר אַ פאָן זיי טראָגן?... באָלשעוויקעס.

— דאָס זענען זיי טאַקע.

פון דער קאָלאָנע האָבן זיך אָפּגעטיילט עטלעכע רייטער. זיי האָבן אין גאַלאָפּ זיך אַוועקגעלאָזט צום כוטאָר. די קאָזאַקן האָבן זיך איבערגעקוקט און שווייגנדיק אָנגעהויבן פונאַנדערגיין; די מיידלעך און קינדער זענען זיך צעלאָפן. אין פינף מינוט אַרום איז דאָס געסל געוואָרן ווי אָפּגעשטאָרבן. די רייטער האָבן צוזאַ־מען אַריינגעגאַלאָפּירט אין געסל, — אונטערטרייבנדיק די פערד, צו־געריטן צו די דעמבעס, אויף וועלכע עס זענען מיט אַ פערטל שעה צוריק געזעסן די קאָזאַקן. דער באַלעבאָס, דער קאָזאַק, איז געשטאַנען לעבן טויער. דער פעדערשטער פון די רייטער, לויטן אויסזען — דער עלטסטער, אויף אַ טונקל־ברוין פערד, אין אַ קוּ־באַנקע, מיט אַ ברייטער רויטער באַנד און מיליטערישע פּאַס־

קעס איבער דער בלוזע פון האַקי־קאָליר, איז צוגעריטן צום טויער

— גוט מאָרגן, באַלעבאָס ; עפן דאָס טויער.

דאָס געשטופלטע פנים פון אַרטילעריסט איז בלייך געוואָרן, ער האָט אַראָפּגענומען דאָס היטל.

— ווער זענט איר ?

— עפן דאָס טויער !... — האָט דער סאָלדאַט אין דער קו־באַנקע אַ געשריי געטון.

דאָס טונקל־ברוינע פערד, וואָס האָט געשיקלט מיטן צאַר־ניקן אויג און געגריזשעט די מונדשטוקן אין פאַרשוימטן פיסק, האָט אַ קלאַפּ געטון מיטן פעדערשטן פוס אָן פאַרקן. דער קאָזאַק האָט געעפנט דאָס טירל, און די רייטער זענען איינער נאָכן צווייטן אַריינגעריטן אין הויף.

דער, וואָס איז געווען אָנגעטון אין דער קובאַנקע, איז פלינק אַראָפּגעשפּרונגען פון פערד און מיט קרום־געבויגענע פיס אַוועק־געגאַנגען צום גאַנעק. בשעת די איבעריקע זענען אַראָפּגעשטיגן פון די פערד, האָט ער באַוויזן זיך צו זעצן אויפן גאַנעק און אַרויסנעמען דעם פּאַפּיראָס־גאַר. ער האָט פאַררייכערט און מכבד גע־ווען דעם באַלעבאָס. יענער האָט אָפּגעזאָגט.

— רייכערסט נישט ?

— אַ דאַנק.

— איר זענט דאָ נישט אַמאָל קיין אַלטגלויביקע ?

— ניין, פּראַוואָסלאַוונע... און איר ווער זענט ? — האָט דער קאָזאַק מרה־שחורהדיק געפרעגט.

— מיר ? רויטגוואַרדייער פון דער צווייטער סאָציאַליסטי־שער אַרמיי.

די איבעריקע, אַראָפּשטייגנדיק, האָבן צוגעפירט די פערד ביי די לייצן צום גאַנעק און זיי צוגעבונדן צו די פּאָרענטשן. איינער — אַ שלומפּער, מיט אַן אַראָפּגעפאַלענעם טשוב, ווי אַ

פערדישע גריווע איבערן שטערן, זיך פאַרטשעפּענדיק מיט די פיס אָן דער שווערד, איז אַוועקגעגאַנגען צו דער שעפּסן־שטאַל. ער האָט באַלעבאַטישמעסיק געעפנט דאָס טירל, זיך אָנבייגנדיק אַריין אינעווייניק און אַרויסגעפירט פון דאָרט ביי די הערנער אַ גרויסן שאָפּבאָק, אַ וואַלוך*, מיט אַ שווערן וויינדל.

— פּיעטרישענקאָ, קום העלפן! — האָט ער געשריי געטון מיט אַ שאַרפן פאַלצעט.

צו אים האָט זיך אייליק געלאָזט לויפן אַ סאָלדאַטל אין אַ קורצן עסטרייכישן שינעל. דער באַלעבאָס, דער קאָזאַק, האָט זיך געגלעט איבער דער באָרד, זיך אומגעקוקט, ווי דער הויף וואָלט געווען נישט זיינער. ער האָט גאָרנישט געזאָגט און בלויז דעמאָלט אַ ברום געטון און אַרויפגעגאַנגען אויפן גאַנעק, ווען דער וואַלוך האָט מיט אַן איבערגעשניטענעם האַלז פון אַ שווערד גענומען רודערן מיט די דינע פיסלעך.

דעם באַלעבאָס זענען נאָכגעגאַנגען אין הויז אַריין דער סאָלדאַט אין דער קובאַנקע און נאָך צוויי: איינער — אַ כינעזער, דער צווייטער — אַ רוס, אַן ענלעכער צו אַ קאַמטשאַדאַל**.

— דו האָב נישט פאַריבל, באַלעבאָס! — האָט דער קובאַנער איראָניזירנדיק אויסגעשריגן, אַריבערטרעטנדיק די שוועל. — מיר וועלן גוט באַצאָלן!

ער האָט זיך אַ פּאַטש געטון איבער דער הויזן־קעשענע, הילכיק אַרויסגעלאַכט און מיטאַמאָל אָפּגעהאַקט דאָס לאַכן, אָנשטעלנדיק די אויגן אויף דער באַלעבאָסטע. זי איז מיט צונויפגעדריקטע ציין געשטאַנען ביים אויוון און געקוקט אויף אים מיט דערשראָקענע אויגן.

---

* קאַסטרירטער שאָפּבאָק.

** אַזוי ווערן אָנגערופן די באַוואוינער פון קאַמטשאַטקע.

דער קובאַנער האָט זיך אויסגעדרייט צום כינעזער און געזאָגט, זיך אַרומקוקנדיק מיט צעטראָגענע אויגן:

— דו, קליינער־קליינער, גיי מיטן פעטער, מיט אָט דעם פעטער, — ער האָט אָנגעוויזן מיטן פינגער אויפן באַלעבאָס. — גיי מיט אים — ער וועט געבן היי די פערד... טרעט אונז אָפּ, גיי. פאַרשטייסט? מיר צאָלן גוט! די רויטע גוואַרדיע ווייסט נישט פון קיין רויב. גיי, באַלעבאָס, נו? — אין קובאַנערס קול האָבן אָפּגעקלונגען מעטאַלישע טענער.

דער קאָזאַק איז אין דער באַגלייטונג פון דעם כינעזער און דעם אַנדערן, זיך אומקוקנדיק, אַרויסגעגאַנגען פון דער כאָטע, — ווי נאָר ער איז אַראָפּגעקומען פון גאַנעק, האָט ער דערהערט דעם ווייבס וויינענדיק קול. ער איז אַריינגעלאָפן אין הויז, אַ ריס געטון די טיר. דער לייכטער האָק איז אַרויסגעשפרונגען פון דער פּוטרינע. דער קובאַנער, וואָס האָט אָנגעכאַפּט די באַלעבאָסטע ביי דער נאַקעטער האַנט איבערן עלנבויגן, האָט זי געשלעפּט אין האַלב־פינסטערן צימער אַריין. די קאָזאַטשקע האָט זיך געווערט, אים אָפּגעשטופּט. ער האָט זי געוואָלט אַ כאַפּ טון אין דער טאַליע, אויפהייבן און אַוועקטראָגן, אָבער אין דעם מאָמענט האָט די טיר זיך אויפגעפּראַלט. דער קאָזאַק האָט ברייט אַ שפּרייז געטון און פאַרשטעלט מיט זיך דאָס ווייב. זיין קול איז געווען געדיכט און שטיל.

— דו ביסט אַר־יעקומען אין מיין כאָטע אַלס גאַסט... פאַרוואָס־זשע באַליידיקסטו מיין ווייב? וואָס מיינסטו מיט דיר?.. הער אויף! איך האָב פאַר דיין געווער נישט קיין מורא. נעם, וואָס דו דאַרפסט, מעגסט אפילו רויבן, אָבער דאָס ווייב שענדן — דאָס נישט! סיידן זאָלסט איבער מיין טויטן קערפּער אַריבערטרעטן... — און דו, ניורקאַ... — ער האָט מיט ציטערנדיקע נאָזלעכער זיך אויסגעדרייט צום ווייב: — גיי אַוועק פונדאַנען צום פעטער דאַראָפּעי. היסט דאָ נישט וואָס צו טון!

דער קובאַנער האָט זיך גלייך געמאַכט די מיליטערישע פּאַסקעס אויף דער בלוזע און קרום געשמייכלט:

— דו ביסט אַ בייזער, באַלעבאָס... מען טאָר זיך אפילו קיין שפּאַס נישט מאַכן... איך בין דער גרעסטער לץ אין דער ראָטע... דו ווייסט נישט ?... איך האָב דאָס בכיוון. לאָמיך, טראַכט איך, אַ ביסל פריילעך מאַכן די באַבע, און זי האָט זיך דערשראָקן... און היי האָסטו אונז אָפּגעטרעטן ? נישטאָ קיין היי ? און ביי די שכנים איז דאָ ?

ער איז אַרויסגעגאַנגען, זיך צופּייפנדיק, שטאַרק פאָכענדיק מיטן ראַפּניק. באַלד איז צום כוטאָר אָנגעקומען די גאַנצע אָפּטיילונג. זי איז באַשטאַנען פון אַן ערך אַכטהונדערט באַגנעטן און שווערדן. די רויטגוואַרדייער, אויף אַ דריטל אויסגעמישט מיט כינעזער, לאַטישן און אַנדערע פרמעדע, האָבן זיך אָפּגעשטעלט אויף נאַכטלעגער הינטערן כוטאָר. דער קאָמאַנדיר פון דער אָפּטיילונג האָט אַפּנים נישט געוואָלט נעכטיקן אין כוטאָר, נישט האָבנדיק קיין צוטרוי צו זיינע פאַרשידנראַסיקע און הפקרדיקע סאָלדאַטן.

די טיראַספּאָלער אָפּטיילונג פון דער צווייטער סאָציאַליסטישער אַרמיי, טיילווייז צעשלאָגן אין די קאַמפן מיט די היידאַמאַקעס און דייטשן, וואָס האָבן מאַרשירט איבער אוקראַינע, האָט מיט קאַמף זיך דורכגעריסן צום דאָן, זיך אויסגעלאָדנט פון די וואַגאָנעס אויף דער סטאַציע שעפּטוכאָווקאַ, און אַזוי ווי פאָרויס זענען שוין געווען די דייטשן, — איז די אָפּטיילונג אין מאַרשאָרדענונג געגאַנגען דורכן געביט פון דער מיגולינער סטאַניצע, מיטן ציל זיך דורכצושלאָגן אויף צפון, אין דער וואָראָניעזשער גובערניע אַריין. דעמאָראַליזירט דורך דער ווירקונג פון די קרימינעלע עלעמענטן, וואָס האָבן אין אַ גרויסער צאָל זיך געפינען אין דער אָפּטיילונג, האָבן די רויטגוואַרדייער אָפּגעטון אַ סך נבלות אויפן וועג. אין דער נאַכט פון זיבעצנטן אַפּריל, ווען זיי האָבן זיך אָפּגעשטעלט אויף נאַכטלעגער הינטערן סיעטראַקאָווער כוטאָר, האָבן זיי זיך אַוועקגעלאָזט מחנותווייז אין כוטאָר אַריין, נישט געקוקט אויפן פאַרבאָט און די דראָונגען פון דער אָנפירונג, זיי האָבן

גענומען שעכטן שעפּסן, אין עק כוטאָר פאַרגוואַלטיקט צוויי קאָזאַטשקעס, געעפּנט אָן אַ סיבּה אַ שיסעריי אויפן פּלאַץ און פאַרוואונדעט איינעם פון זייערע אייגענע. ביינאַכט האָבן די וואַכן זיך אָנגעשיכורט (שפּירט איז מיטגעפירט געוואָרן אויף יעדן וואָגן פון טאַבּאָר). און אין דער צייט האָבן דריי רייטער־קאָזאַקן, אַרויסגעשיקטע פון כוטאָר, שוין אויפגעהויבן אַן אַליאַרם אין די אַרומיקע כוטאָרן.

די קאָזאַקן האָבן ביינאַכט אין דער פינסטערניש געזאָטלט די פערד, זיך באַוואָפנט, אייליק פאָרמירט אָפּטיילונגען פון די פראָנט־זעלנער און אַלטע לייט און אונטער דער אָנפירונג פון די אָפיצירן און אפילו וואַכמייסטערס, וואָס האָבן זיך אויפגעהאַלטן אין די כוטאָרס, זיך אַוועקגעלאָזט צו סיעטראַקאָוו, אַרומגערינגלט די רויטגוואַרדייאישע אָפּטיילונג, זיך באַהאַלטן אין די טאָלן און הינטער די בערגלעך. פון דער מיגולינער סטאַניצע, פון קאָלאָדיעזנער כוטאָר, פון באָגאָמאָלאָוו האָבן זיך גערוקט ביינאַכט האַלבע סאָטניעס. עס זענען אויפגעשטאַנען די קאָזאַקן פון אייבערשטן טשיר, די נאַפּאָלאָווצעס, קאַלינאָווצעס, יעיצעס, קאָלאָדעזיאַנצעס.

עס האָבן זיך געלאָשן אין הימל די שטערן, עס האָט בליאַקירט און אָפּגעקראָכן דאָס וואָליקע שוואַרצע פוטער פון דער נאַכט. פאַרטאָג האָבן מיט אַ געהוקעריי פון אַלע זייטן זיך אַ וואָרף געטון אויף די רויטגוואַרדייער די קאָזאַקישע רייטערלאַווינעס. אַ קוילנוואַרפער האָט אויף אַ ווײַלע זיך אָנגערופן – און פאַרשוויגן געוואָרן, עס האָט אויפגעפּלאַקערט – און זיך אויסגעלאָשן אַ ווילד שיסעריי אָן אַ סדר, אַ שטיל פליעסקען פון שווערדן.

אין אַ שעה אַרום איז דער ענין געווען פאַרענדיקט: די אָפּטיילונג אינגאַנצן צעקלאַפּט, מער ווי צווייהונדערט מאַן צעממיטט פון שווערדן און דערשאָסן, אַן ערך פינפהונדערט גענומען אין געפאַנגענשאַפט. צוויי באַטאַרייעס צו פיר האַרמאַטן, זעקסונ-

צוואָנציק קילאָמעטער, טויזנט ביקסן, אַ גרויסער זאַפּאַס אַמוניציע איז אַריינגעפאַלן אין די הענט פון די קאָזאַקן.

צומאָרגנס האָבן שוין איבערן גאַנצן קרייז געבליט די רויטע פענדלעך פון די ספּעציעלע שליחים, וואָס האָבן רייטנדיק זיך געטראָגן איבער די שליאַכן און פעלד-וועגן. אין די סטאַניצעס און כוטאָרן האָט זיך געטומלט. מיט די פיס אַרויף זענען געפלויגן די ראַטן, און עס זענען איילִיק אויסגעקליבן געוואָרן אַטאַמאַנען. צו דער מיגולינער האָבן מיט פאַרשפּעטיקונג זיך דערנענטערט די סאָטניעס פון דער קאַזאַנער און וויעשענסקער סטאַניצע.

אין די טעג פון צוואַנציקסטן ביזן דרייסיקסטן אַפּריל האָבן די אייבערשטע סטאַניצעס פון דאָנער קרייז זיך אויסגעטיילט. עס איז געשאַפן געוואָרן אַן אייגענער קרייז, וואָס איז אָנגערופן געוואָרן „דער אייבערשטער דאָנער". אַלס קרייז-צענטער איז אויסגעקליבן געוואָרן די געדיכט-באַפעלקערטע וויעשענסקער סטאַניצע, וואָס האָט, לויט דער גרייס און צאָל כוטאָרן, אין דער געגנט פאַרנומען דאָס צווייטע אָרט נאָך דער מיכאַילאָווער. איילִיק האָבן זיך אויסגעפּיקט פון די פריערדיקע כוטאָרן נייע סטאַניצעס. עס האָבן זיך געשאַפן די שומילינער, קאַרגינער, באָקאָווער סטאַניצעס. און דער אייבערשטער דאָנער קרייז, וואָס האָט צוגענומען פאַר זיך צוואָנציק סטאַניצעס און איין אוקראַינער דאָרף-געמיינדע, האָט אָנגעהויבן לעבן מיט אַן אייגן פון צענטער אָפּגעזונדערט לעבן. אין קאָמפּלעט פון אייבערשטן דאָנער קרייז זענען אַריינגעגאַנגען די סטאַניצעס פון געוועזענעם דאָנער קרייז: די קאַזאַנער, מיגולינער, שומילינער, וויעשענסקער, יעלאַנער, קאַרגינער, באָקאָווער, די פּאָנאָמאַרעווער געמיינדע; די געוועזענע אוסט-מיעדוועדיצער, די אוסט-כאָפּערער, קראַסנאָקוטער, און פון כאָפּערער קרייז: די בוקאַנאָווער, סלאַשטשעווער, פיעדאָסעיעווער.

אַלס קרייז-אַטאַמאַן איז איינשטימיק אויסגעקליבן געוואָרן דער קאָזאַק פון דער יעלאַנער סטאַניצע, דער גענעראַל, וואָס האָט געענדיקט די מיליטערישע אַקאַדעמיע, זאַכאַר אַקימאָוויטש

אַלפּעראָוו. וועגן אַלפּעראָוון האָט מען דערציילט, אַז ער האָט פון צווישן די גאָר נישטיקע קאָזאַקישע אָפיצירלעך זיך אַרויפגעאַרבעט און געוואָרן אַ לייט בלויז אַ דאַנק זיין ווייב — אַ פרוי אַן ענערגישע און קלוגע ; מען האָט געזאָגט, אַז זי האָט געשלעפּט איר אומפּעיקן מאַן ביי די אויערן און אים נישט געלאָזט אָפּעטעמען אַזוי לאַנג, ביז ער האָט צום פערטן מאָל אויסגעהאַלטן דעם עקזאַמען אין דער אַקאַדעמיע, נאָכדעם ווי ער איז דריי מאָל דורכגעפאַלן.

אָבער אין אָט די טעג, — אויב מען האָט אפילו גערעדט וועגן אַלפּעראָוון, — איז זייער ווייניק. די קעפּ זענען פאַרנומען געווען מיט עפּעס אַנדערש.

XXII

דאָס וואַסער פון דער פרילינג־פאַרפלייצונג האָט נאָר־וואָס אָנגעהויבן אָפּפאַלן. אויף דער לאָנקע, ביי די פלויטן פון די גערטנער, האָט די ערד זיך אַנטבלויזט, אַ גרויע, אַ יילִיקע. די רעשטלעך טרוקענע ראָר־שטעקעלעך, צווייגלעך, פאַריאָריקע בלעטער, וואָס דאָס וואַסער האָט איבערגעלאָזט, זענען געלעגן לענגאויס דעם ברעג, ווי אַ באַזוימונג. די ווערבעס פון פאַרטרונקענעם וואַלד ביים דאָן האָבן קוים באַמערקבאַר אָנגעהויבן גרינען, פון זייערע צווייגן זענען ווי טרעפּלעך אַראָפּגעהאָנגען די קיזשעלעך. אויף די טאָפּאָלן זענען די קנאָספּן גרייט געווען זיך צו עפענען, האַרט ביי די הייזער האָבן די שפּראָצנדיקע ווערבע־צווייגלעך זיך גענייגט צום וואַסער, אַרומגערינגלט פון דער פאַר־פלייצונג. געלע, פוכיקע, ווי נישט־באַפּעדערטע קאַטשקעלעך, האָבן זייערע קנאָספּלעך זיך געטיקט אין די כוואַליעס, צעוויגטע דורכן ווינט.

אין די פאַרטאָגן זענען צו די גערטנער צוגעשוואומען,

זוכנדיק שפּייז, ווילדע גענז, סטאַדעס קאַטשקעס. פון די זומפּיקע ערטער אויף די לאָנקעס האָבן אין די באַגינענס זיך אָנגערופן מיט זייערע מעשענע קולות די גאַגאַרעס. אָבער אויך אין מיטן טאָג האָט מען געזען ווי איבער דער ברייט פון דאָן, דעם צע־שויבערטן פון ווינט, צערטלען און ניאַנטשען די כוואַליעס די ווייס־בייכיקע טשירקעס.

אַ סך געפליגל איז געווען אין דעם יאָר. די קאָזאַקן־פּי־שערס, דורכפאָרנדיק אויף די שיפלעך צו די נעצן, פלעגן אין די פאַרטאָגן, ווען דער וויין־רויטער מזרח פאַרבלוטיקט דאָס וואַסער, אָפטמאָל אויך זען שוואַנען, וואָס האָבן זיך אָפּגערוט לענגאויס דעם טייך־ברעג, געשיצט דורכן וואַלד. אָבער גאָר וואונדערלעך האָט אין כוטאָר אויסגעזען דאָס נייעס, וואָס כריסטאָניאַ מיטן זיידן מאַטוויי קאַשולין האָבן געבערענגט: זיי זענען געפאָרן אין מלוכהשן וואַלד אַריין אויסקלויבן צו עטלעכע דעמבלעך פאַר דער באַ־לעטישקייט, און דורכקריכנדיק אַ פאַרוואַקסן אָרט, האָבן זיי אַרויסגעפלאָשעט פון אַ טאָל אַ ווילדע ציג מיט אַ קליין ציגן־בעקל. די געל־גרויע דאַרע ציג איז אַרויסגעשפּרונגען פון טאָל, וואָס איז פאַרוואַקסן געווען מיט דערנער און שטעכעלקע־קוסטעס, עטלעכע רגעס געקוקט פון בערגל אויף די האָלצהעקערס, אָנגע־שטרענגט געביטן די דינע געטאָקטע פיסלעך, לעבן איר האָט זיך געטוליעט דאָס קליינע, און דערהערנדיק כריסטאָניעס פאַרוואונדערטן אויסגעשריי, האָט זי מיט אַזאַ שנעלקייט זיך גענומען טראָגן אי־בערן יונגן דעמבע־וועלדל, אַז אין די אויגן פון די קאָזאַקן האָבן בלויז געשימערט די בלוילעך־גרויע גלאַנציקע קאָפּיטע־מושלעס און דאָס קורצע וויינדעלע פון קעמל־קאָליר.

— וואָס פאַר אַ מין איז דאָס? — האָט מאַטוויי קאַשולין געפרעגט, אַראָפּלאָזנדיק די האַק.

מיט אַ באַגייסטערונג, וואָס לאָזט זיך מיט גאָרנישט פאַר־גלייכן, האָט כריסטאָניאַ אַרויסגעשריגן איבערן גאַנצן פאַרכישופט־שווייגנדיקן וואַלד:

— אַ ציג, מסתמא! אַ ווילדע ציג, אַז דער טייוול זאָל זי! מיר האָבן זיי געזען אין די קאַרפּאַטן!

— הייסט עס, אַז די מלחמה האָט זי נעבעך פאַרטריבן אין אונזערע סטעפּעס אַריין?

כריסטאָניען איז נישט געבליבן מער, ווי מסכים צו זיין.

— נישט אַנדערש. און דו האָסט געזען, זיידע, דאָס ציגנ־בעקל? אַ, זאָל עס... הונט־ט־טישער זון, ווי שיין עס איז! אינ־גאַנצן, ווי אַ קינדעלע!

דעם גאַנצן וועג צוריק האָבן זיי געשמועסט וועגן דעם געווילד, וואָס מען האָט ביז איצט נישט געזען אין דידאָזיקע קאַנטן. דער זיידע מאַטוויי האָט צום סוף גענומען צווייפלען.

— און אפשר איז עס נישט קיין ציג?

— אַ ציג. בנאמנות, אַ ציג, און נישט עפּעס אַנדערש

— און אפשר... און אויב אַ ציג — פאַרוואָס־זשע האָט זי נישט קיין הערנער?

— און צוואָס דאַרפסטו זיי, די הערנער?

— נישט איך דאַרף זיי. איך פרעג נאָר — אויב אַ ציג... פאַרוואָס־זשע איז זי נישט, ווי אַלע ציגן? דו האָסט שוין אַמאָל געזען ציגן אָן הערנער? אין דעם גייט עס דאָך. אפשר עפּעס אַ ווילדער שעפּס?...

— דו, זיידע מאַטוויי, האָסט, מסתמא, דעם שכל פאַר־לוירן! — האָט כריסטאָניאַ זיך באַליידיקט. — גיי אַהין צו די מעליעכאָוויס און זע. זייער גרישקאַ האָט אַ ראַפּניק מיט אַ הענטל פון אַ ציגן־פיסל. פאַרשטייסט, צי נישט?

האָט דער זיידע מאַטוויי געמוזט גיין דעם טאָג צו די מעליעכאָווס. דאָס הענטל פון גריגאָריעס ראַפּניק איז טאַקע קונציק באַצויגן געווען מיט דער פעל פון אַ ציגן־פיסל; אפילו דאָס טלאָענדל אין עק איז געבליבן גאַנץ און אויך אַזוי קונציק פאַרצירט געווען מיט אַ מעשן פּאָדקעווועלע.

אין דער זעקסטער נאַכט פון תּענית, מיטוואָך, איז מישקאַ קאָשעוואָי באַגינען אַרויסגעפאָרן קאָנטראָלירן די נעצןביים וואַלד. ער איז אַרויסגעגאַנגען פונדערהיים מיטן טאָג צוגלייך. די ערד, וואָס האָט פרירנדיק זיך געקורטשעט פון פאַרטאָגיקן פראָסט, האָט זיך פאַרצויגן מיט אייז, די בלאָטע איז געהאַרטעוועט געוואָרן. מישקאַ, אין אַ וואַטענעם פּידזשאַק, אין שיך, די שאַראַוואַרן אַריינגעמאַכט אין די ווייסע זאָקן, דאָס היטל פאַררוקט אויפן קאַרק, איז געגאַנגען, אָטעמענדיק מיט דער לופט, וואָס איז געווען אָנגעזאַפּט מיטן שפּירט פון דער פראָסט און איבלדיקן ריח פון פאַרענדיקן וואַסער. דעם לאַנגן רודער האָט ער געטראָגן אויפן אַקסל. ער האָט אָפּגעטשעפּעט דאָס שיפל און שנעל געפאָרן שטייענדיק, אָפּשטופּנדיק זיך מיטן רודער פון גרונט.

זיינע נעצן האָט ער קאָנטראָלירט שנעל, אַרויסגענומען פון דער לעצטער די פיש, זיי אָפּגעלאָזט אין שיפל אַריין, גלייך געמאַכט די פליגל פון די נעצן און, שטיל אַוועקפאָרנדיק, באַשלאָסן צו פאַררייכערן. עס האָט נאָר-וואָס אָנגעהויבן שפּראָצן אויף טאָג. דער בין-השמשות-גרינלעכער הימל איז אויף מזרח באַשפּריצט געווען מיט בלוט. דאָס בלוט האָט זיך איינגעזאַפּט, איז אַראָפּגעפלאָסן אויפן האָריזאָנט, האָט גאָלדיק געזשאַווערט. מישקאַ האָט נאָכגעקוקט דעם פאַמעלעכן פליען פון די גאַגאַרעס און פאַררייכערט. דער רויך, צעגייענדיק און טשעפּענדיק זיך אָן די קוסטעס, האָט זיך אַוועקגעקנוילט אין אַ זייט. באַטראַכטנדיק דעם פאַנג — דריי יעשאָטרען, אַן אַכט פונט קאַרפּ, אַ קופּע ווייסע פישלעך, — האָט ער אַ טראַכט געטון:

„מען וועט דאַרפן אַ טייל פאַרקויפן. די שיקלדיקע לוקעשקע וועט נעמען, אויף געטרוקנטע באַרנעס אויסטוישן; די מאַמע — וועט דאָך אַלץ אַמאָל אַ זופּ אָפּקאָכן".

רייכערנדיק, איז ער צוגעפאָרן צום בריקל. ביים פּלויט פון גאָרטן, וואו ער פלעגט שטענדיק אָנבונדן דאָס שיפל, איז געזעסן אַ מענטש.

„ווער קאָן דאָס זיין ?" — האָט מישקאַ אַ קלער געטון און גענומען שנעל שיפּן, פלינק באַוועגנדיק מיטן רודער.

ביים פּלויט איז טשיפּקע געזעסן וואַלעט.

ער האָט געררייכערט אַ גרויסן פּאַפּיראָס פון צייטונגס-פּאַפּיר.

די חיהשע שאַרפע אייגעלעך זיינע האָבן שלעפעריק און בוימלדיק געלויכטן. אויף די באַקן האָבן די האָר גרוי זיך גענעפּלט.

— וואָס טוסטו דאָ ? — האָט מישקאַ אַ געשריי געטון.

זיין געשריי האָט ווי אַ קיילעכיקער באַלעם הילכיק זיך אַ קייקל געטון איבערן וואַסער.

— פאָר צו.

— כאַפּסט פיש ?

— צוואָס טויגן זיי מ.. .

וואַלעט האָט הויך זיך צעהוסט, אַ שטאַרקן שפּיי געטון און אומגערן אויפגעשטאַנען.

דער צו גרויסער שינעל איז געהאָנגען אויף אים, ווי אַ קאַפּטן אויף אַ טשוטשעלע פאַר פייגל. די אַראָפּגעלאָזטע לאַפּן פון היטל האָבן פאַרשטעלט די האַרטע אומגעוואַשענע אויערן, פון וועלכע עס האָט גרין אַרויסגעלויכטן. ער האָט נישט לאַנג זיך באַוויזן אין כוטאָר, באַגלייט פון „שענדלעכן" רום פון אַ רויטגוואַרדייער. די קאָזאַקן האָבן אים אויסגעפרעגט וואו ער איז געווען נאָך דער דעמאָביליזאַציע, נאָר וואַלעט האָט געענטפערט אויסמיידנדיק, צו נישט געמאַכט די געפערלעכע פראַגן. איוואַן אַלעקסעיעוויטשן און מישקאַ קאָשעוואָיען האָט ער זיך מודה געווען, אַז ער האָט פיר חדשים פאַרבראַכט אין אַ רויטגוואַרדייאישער אָפּטיילונג אין אוקראַינע, געווען אין געפאַנגענשאַפט ביי די היידאַמאַקעס, אַנטלאָפן, אַריינגעפאַלן צו סיוועריסן, אַ הוליע געטון מיט אים אַרום ראָסטאָוו און אַליין זיך אָנגעשריבן אַ דאָקומענט אויף אורלויב צו דערהאַלטן זיך.

וואַליע האָט אויסגעטון דאָס היטל, זיך צוגעגלעט די שטיי־ענדיקע האָריעך; זיך אומגעקוקנדיק, צוגעגאַנגען צום שיפל און מיט אַ הייזעריק קול אַ זאָג געטון:

— שלעכטע געשעפטן... זייער שלעכטע... לייג אַוועק דאָס פּיש כאַפּן. וואָרים מיר וועלן אַזוי כאַפּן־כאַפּן, און דאָס וויכטיקסטע פאַרגעסן...

— וואָס פאַר אַ נייעס האָסטו — דערציילֹ.

מישקאַ האָט אַ דריק געטון זיין בייניק הענטל מיט דער האַנט, וואָס איז איינגעריכט געוועזן אין שליים פון די פּיש, און וואָרעם אַ שמייכל געטון. עס האָט זיי פאַרבונדן אַן אַלטע פריינטשאַפט.

— הינטער מיגולין האָט מען נעכטן די רויטע גוואַרדיע צעקלאַפּט: עס האָט זיך אָנגעהויבן, ברודער, אַ געשלעג... אַז די קוילעס פליען!...

— וועלכע? פונוואַנען קומען זיי קיין מיגולין?

— זיי זענען געגאַנגען דורך דער סטאַניצע, די קאָזאַקן האָבן זיי ווי געהעריק אַריינגעטיילט... געפאַנגענע האָט מען אַ גאַנצע קופּע קיין קאַרגין געבערענגט צו טרייבן! דאָרט אַרבעט שוין אַ פעלד־געריכט. הייַנט איז ביי אונז מאָביליזאַציע. איידער דו קוקסט דיך אום, וועט מען נעמען קלינגען אויף אַליאַרם מיטן גלאָק.

קאָשעוואָי האָט אָנגעבונדן דאָס שיפל, אַריינגעשיט די פּיש אין דער טאָרבע, געגומען גיין, אָפּמעסטנדיק גרויסע קלאַפּטער מיטן רודער. וואַליע האָט ווי אַ זשרעבאָק זיך געהאַלטן לעבן אים, פאַרלאָפן פאָרויס, זיך פאַרשאַרצט די פאָלעס פון שינעל, בריט פאָכענדיק מיט די הענט.

— מיר האָט איוואַן אַלעקסעיעוויטש געזאָגט. ער האָט באַר־וואָס מיך געבעטן פון דיזשור, די מיל האָט דאָך אַ גאַנצע נאַכט געאַרבעט, מען האָט אָנגעבערענגט אַ מאַסע צום מאָלן. נו, און ער

האָט געהערט פון באַלעבאָס אַליין. צו סערגעי פּלאַטאָניטשן איז עפּעס אַן אָפיציר געקומען צו רייטן.

— וואָס וועט איצט זיין? — איבער מישקעס פּנים, וואָס איז מעניש און אָפּגעבלאַקירט געוואָרן אין משך פון די מלחמה־יאָרן, האָט זיך אַ גליטשט געטון אַ פאַרלוירנקייט; ער האָט זייטיק אַ קוק געטון אויף וואַלעטן, זיך איבערגעפרעגט: וואָס וועט איצט זיין?

— מען דאַרף זיך אָפּטראָגן פון כוטאָר.

— וואוהין?

— קיין קאַמיענסק.

— דאָרט זענען דאָ די קאָזאַקן.

— מער לינקס.

— וואוהין?

— קיין אָבליווי.

— ווי אַזוי וועסטו דורכגיין?

— וועסט וועלן — וועסטו דורכגיין! און אויב נישט — בלייב־זשע דאָ, און זאָל דיך דער טייוול אין אַלע זייטן באַשמעקן! — איז וואַלעט פּלוצלינג בייז געוואָרן. — וואָס הייסט „וואוהין״, — און איך ווייס? מ׳וועט דיך צודריקן, וועסטו שוין אַליין אַ לאָך געפינען! מיט דער נאָז אויסשמעקן!

— דו הייץ דיך נישט. ווייסט דאָך, ווי אַזוי די חיציקע פירן אויס? און וואָס זאָגט איוואַן?

— איידער דו וועסט דיין איוואַן פון אָרט אַ ריר טון...

— מאַך נישט קיין יעלות... אָט קוקט דאָך אַ באַבע.

זיי האָבן פאַרזיכטיק זיך זייטיק אומגעקוקט אויף דער יונגער באַבע, אוודעיטש ברעכס שנור, וואָס האָט אַרויסגעקוקט פון דער קי־שטאַל. ביים ערשטן ראָג האָט מישקאַ זיך אויסגעדרייט צוריק.

— וואוהין גייסטו? — האָט וואַלעט זיך געוואונדערט.

זיך נישט אויסדרייענדיק, האָט קאָשעוואָי אַ בורטשע געטון:

— כ׳וועל פאָרן די נעצן צונעמען.

— נאָכוואָס?

— זיי זאָלן נישט פאַרלוירן גיין.

— הייסט עס, אַז מיר ציען אָפּ? — האָט וואַלעט זיך דערפרייט.

מישקאַ האָט אַ פּאַך געטון מיטן רודער, געזאָגט פונוויטנס:

— גיי צו איוואַן אַלעקסעיעוויטשן, און איך וועל די נעצן אַהיימטראָגן און באַלד אַהינקומען.

איוואַן אַלעקסעיעוויטש האָט שוין באַוויזן איבערצוגעבן די נאָענטע קאָזאַקן. זיין זינדל איז צוגעלאָפן צו די מעליעכאָווס, געברענגט גריגאָריען. כריסטאָניאַ איז געקומען אַליין, ווי דערפילנדיק אַן אומגליק. באַלד האָט זיך אומגעקערט קאָשעוואָי, און די באַראַטונג האָט זיך אָנגעהויבן. עס האָבן גערעדט אַלע צוזאַמען, איילִיק, זיי האָבן יעדע רגע זיך געריכט אויפן גלאָקןאַליאַרם.

— שוין אַוועקגיין! נאָך הייַנט די וועגדקעס פאַרוויקלען! — האָט וואַלעט אויפגערעגט זיך געהיצט.

— דו מאַך אונז קלאָר — פאַרוואָס דאַרפן מיר אַוועקגיין? — האָט כריסטאָניאַ געפרעגט.

— וואָס הייסט פאַרוואָס? עס וועט זיך אָנהייבן די מאָביליזאַציע, מיינסטו, אַז דו וועסט דיך פון איר אַרויסדרייען?

— איך וועל נישט גיין — און פּטור.

— מען וועט דיך נעמען!

— נישט אויף דער מינוט. איך בין נישט קיין ביקל אויפן שטריקל!

איוואַן אַלעקסעיעוויטש, וואָס האָט אַרויסגעשיקט זיין שיקל-דיק ווייב פון דער כאַטע, האָט בייז אַ בורטשע געטון:

— נעמען — וועט מען טאַקע... וואָלט איז געטרעכט. אָבער וואוהין גייט מען? דאָ ליגט דער הונט באַגראָבן.

— איך האָב אים שוין געזאָגט, — האָט מישקאַ קאָשעוואָי אָפּגעזיפצט.

— וואָס איז דאָס, צי דאַרף איך אייך אַלע? איך וועל אַליין אַוועקגיין! איך דאַרף נישט קיין פּאַנפּערס! „ווי אַזוי, פאַר-וואָס און נאָכוואָס"... אָט וועט מען אייך אַ נעם טון, און איר וועט נאָך פאַר באָלשעוויזם אין תפיסה זיצן!... איר מיינט עפּעס שפּאָס? איר ווייסט, וואָס פאַר אַ צייט עס איז היינט... דאָ וועט אַלץ גיין צום טייוול!...

גריגאָרי מעליעכאָוו, וועלכער האָט קאָנצענטרירט, מיט עפּעס אַ שטילער רוגזה געדרייט אין דער האַנט אַן אַרויסגעריסענעם פאַרזשאַווערטן טשוואָק פון דער וואַנט, האָט קאַלט איבער-געשניטן וואָלטן:

— דו יעלהווע נישט! מיט דיר איז עפּעס אַנדערש: דו פאַרמאָגסט גאָרנישט און האָסט גאָרנישט וואָס איינצושטעלן — גענומען און געגאַנגען. אָבער מיר מוזן גוט זיך מישב זיין. איך האָב אַ ווייב מיט צוויי קינדערלעך... איך האָב זיך מיט אַ ביסל מער פּולווער אָנגעשמעקט, ווי דו! — ער האָט אַ פינקל געטון מיט די שוואַרצע, פלוצלינג בייז-געוואָרענע אויגן און, ווילד אַנטפּלעקנדיק די שטאַרקע רייס-ציין, אויסגעשריגן: — דו, ק..., קאָנסט דיר פּאַטשן מיט דער צונג! דער זעלבער וואָלט, וואָס ביסט געווען, וועסטו בלייבן! חוץ דעם פּידזשאַק פאַרמאָגסטו גאָרנישט...

— וואָס רייסטו די יאַפּע! ווילסט דעם אָפיציר אַרויסווייזן? ריטשע נישט! איך שפּיי אויף דיר! — האָט וואָלטע אויסגע-שריגן.

זיין שפּיציק מאָרדעלע, ווי ביי אַ יעזש, איז בלייך גע־וואָרן פון כּעס, די שמאָל־פאַרזשמורעטע בייזע אייגעלעך האָבן שאַרף און ווילד געצוימען פינקלען. אפילו דער רויכיקער אָנ־וואוקס אויף די באַקן האָט אויך אַזוי ווי אָנגעהויבן זיך באַ־וועגן.

גריגאָרי האָט אויסגעגאָסן אויף אים זיין כּעס פאַר זיין גע־שטערטער רו, פאַר דער אויפרעגונג, וואָס ער האָט איבערגע־לעבט, דערהערנדיק, אַז די רויטגוואַרדייאישע אָפּטיילונגען זענען אַריינגעדרונגען אין קרייז. וואַלעטס אויסגעשריי האָט אים שוין אינגאַנצן ווילד געמאַכט. ער איז אויפגעשפּרונגען, ווי אַ גע־שלאָגענער, — האַרט צוגייענדיק צו וואַלעטן, וואָס האָט זיך גע־דרייט אויפן טאַבורעט; מיט אָנשטרענגונג איינהאַלטנדיק די האַנט, וואָס האָט אים געביסן פון פאַרלאַנג אַ קלאַפּ צו טון, האָט ער געזאָגט:

— האַלט דעם פּיסק, שלאַנג! ראָצער פאַרשיווער! שלע־פּער! וואָס קאָמאַנדעוועסטו? גיי, ווער האַלט דיך דאָ! טראָג דיך, זאָלסט דאָ קיין געשטאַנק נישט אָנמאַכן. נו, נו, רעד נישט, וואָרים, אַז איך וועל דיר פאַרפאָרן צום געזעגענען...

— הער אויף, גריגאָרי! ס'איז נישט די צייט דערויף! — האָט קאָשעוואָי זיך אַריינגעמישט, אַוועקנעמענדיק גריגאָריעס פויסט פון וואַלעטס פאַרצויגענער נאָז.

— מען דאַרף אויפהערן מיט די קאָזאַקישע שטיקלעך... און דו שעמסט דיך גאָרנישט? שעם דיך, מעליעכאָוו! שעם דיך!

וואַלעט איז אויפגעשטאַנען; ער האָט שולדיק אַ הוסט געטון און צוגעגאַנגען צו דער טיר. ביי דער שוועל האָט ער נישט אויסגעהאַלטן, — זיך אויסדרייענדיק, האָט ער אַ שטאָך גע־טון דעם בייז שמייכלענדיקן גריגאָריען:

— און ער איז נאָך אין דער רויטער גוואַרדיע געווען... זשאַנדאַרמעריע... אַזעלכע האָבן מיר אויפן ווינט צעשפּרייט!...

אויך גריגאָרי האָט נישט אויסגעהאַלטן, אויפגעשפּרונגען, ווי אַ גומענער, — אַרויסשטויסנדיק וואַלעטן אין הויז אַריין, האָט ער אים אָנגעטרעטן אויף די קנאַפּלעס פון די אויסגעטרעטענע זעלנערישע שטיוול און בייז צוגעזאָגט:

— טראָג דיך! איך וועל דיר די פּיס פון ת... אויס־דרייען!

— דאָס האָט קיין זין נישט! נו, פּונקט ווי קינדער!

איוואַן אַלעקסעיעוויטש האָט אומגינסטיק אַ שאָקל געטון מיטן קאָפּ און אומצופרידן זייטיק אַ קוק געטון אויף גריגאָריען. מישקאַ האָט שווייגנדיק פאַרביסן די ליפּן, — ער האָט, אפנים, זיך אָפּגעהאַלטן פון אַ שאַרף וואָרט, וואָס האָט זיך געריסן פון זיין מויל אַרויס.

— פאַרוואָס־זשע מישט ער זיך — נישט אין זיינע געשעפטן? וואָס האָט ער זיך צעיאַכמערט? — האָט גריגאָרי נישט אָן פאַר־לעגנהייט זיך פאַרענטפערט; כריסטאָניאַ האָט געקוקט אויף אים מיט מיטגעפיל, און אונטער זיין בליק האָט גריגאָרי אַ שמייכל געטון מיט אַ פּשוטן קינדישן שמייכל. — איך האָב אים שיער נישט אָנגעהרגעט!... גיי שלאָג אים... איין פּליאַסק — און ער וואָלט מיט דער רויטער יויך זיך באַגאָסן.

— נו, ביי וואָס־זשע האַלט איר? מען דאַרף דאָך עפּעס טון.

איוואַן אַלעקסעיעוויטש האָט זיך פאַרלוירן אונטערן עקשנות־דיקן בליק פון מישקאַ קאָשעוואָיען, וועלכער האָט געשטעלט די פראַגע און געענטפערט מיט אָנשטרענגונג:

— מילא, וואָס־זשע, מיכאַיל?... גריגאָרי — איז טיילווייז גערעכט: ווי הייבט מען דאָס זיך אויף און מען גייט אַוועק? מיר — האָבן דאָך פאַמיליעס... וואַרט נאָר צו!... — האָט ער גע־נומען רעדן שנעלער, אויפכאַפּנדיק מישקעס אומגעדולדיקע באַ־וועגונג. — אפשר וועט נאָך גאָרנישט זיין... ווער קאָן וויסן? מען האָט צעקלאַפּט די אָפּטיילונג הינטער סיטעראַקאָוו, וועלן

זיי שוין מער נישט קומען... און מיר וועלן אַ ביסל צוּוואַרטן. מיר וועלן שפּעטער זען. דעם אמת געזאָגט, האָב איך דאָך אויך אַ ווייב מיט אַ קינד... און מיר זענען אָפּגעריסן געוואָרן, און מעל פעלט אויס... ווי אַזוי נעמט מען עס און מען גייט אַוועק? ביי וואָס וועלן זיי בלייבן?...

מישקאַ האָט אויפגערעגט אַ רודער געטון, מיט אַ ברעם אַראָפּגעזונקען דעם בליק צום ערדענעם דיל.

— איר רעכנט נישט אַוועקצוגיין?

— מיר וועלן, דאַכט זיך, צוּוואַרטן. אַוועקצוגיין איז קיינמאָל נישט שפּעט... נו און איר, גריגאָרי פּאַנטעלעיעוויטש, — וואָס רעכנט איר צו טון? און דו, כריסטאַן?

— מסתמא, אויך דאָס אייגענע... מיר וועלן צוּוואַרטן.

גריגאָרי, וועלכער איז אומגעריכט געשטיצט געוואָרן דורך איוואַן אַלעקסעיעוויטשן און כריסטאָניען, האָט זיך דערפילט אויפגעהייטערט:

— נו, פאַרשטייט זיך, דאָס זאָג איך דאָך. צוליב דעם האָב איך דאָך מיך צעקריגט מיט וואַלעטן. וואָס איז דאָס אַזוינס? פאָרן לאָזע אָנהאַקן, צי וואָס? איינס, צוויי — און פאַרטיק?... מען דאַרף זיך איבערקלערן... איבערקלערן, זאָג איך...

דאָן-דאָן-דאָן! — האָט זיך אָפּגעריסן פון גלאָקנטורם און פאַרגאָסן דעם פּלאַץ, די גאַסן, די געסלעך; איבערן גרויען שטח פון וואַסער, איבער די פייכטע אַרויסשטאַרצונגען פון קריידבאַרג האָט דאָס קלינגען פילפאַכיק זיך געקייקלט, אין וואַלד זיך דראָבנע צעשיט, ווי אַרבעס, — יאָכצנדיק, אָפּשטאַרבנדיק. און נאָך אַמאָל — שוין אָן אויפהער און אַליאַרמירנדיק:

דאָן-דאָן-דאָן!...

— אָט, נאַדיר, מען רופט! — כריסטאָניאַ האָט שנעל אָנגעהויבן צו מרוגען. — איך בין שוין אויפן שיפל. אויף דער צווייטער זייט אַריבער, אין וואַלד אַריין. און ווי זיי זעען נישט זייערע אויערן!

— נו, וואָס־זשע בלייבט? — קאָשעוואָי איז שווער אויפגע־שטאַנען, ווי אַ זקן.

— אַזוי אויף דער מינוט, — וועלן מיר נישט גיין, — האָט גריגאָרי געענטפערט פאַר אַלע.

קאָשעוואָי האָט ווידער אַ רודער געטון מיט דער ברעם, אָוועקגעמאַכט פון שטערן דעם גאָלדיקן טשוב געקרייזלטע לאָקן.

— זייט געזונט... אַפּנים, אונזערע וועגן צעגיין זיך!

איוואַן אַלעקסעיעוויטש האָט אַ שמייכל געטון, ווי ער וואָלט זיך אַנטשולדיקט.

— דו ביסט אַ יונגער, מישאַטקאַ, אַ הייסער... מיינסט, זיי וועלן זיך נישט צונויפקומען? זיי וועלן זיך צו־נויפ־קומען! זיי געדולדיק...

נאָכן געזעגענען זיך איז קאָשעוואָי אַרויסגעגאַנגען. דורכן הויף האָט ער זיך אַריבערגעכאַפּט אין שכנישן שייער. ביים ראָוו האָט אים אָפּגעוואַרט וואַלעט. ער האָט אַזויווי געוואוסט, אַז מישקאַ וועט אָנקומען מיט דעם וועג: אָקעגנגייענדיק אים, האָט ער גע־פרעגט:

— נו?

— זיי האָבן זיך אָפּגעזאָגט.

— איך האָב דאָס פריער געוואוסט. שוואַכע מענטשעלעך... און גרישקאַ... ער איז אַ מנוול, דער חבר דיינער! בלאָזט פון זיך. מיך באַליידיקט, דער אויסוואורף! צופרידן, וואָס ער איז שטאַרקער... איך האָב דעם עקבער נישט געהאַט ביי זיך — איך וואָלט אים דערהרגעט... — האָט ער געזאָגט מיט אַ הייזעריק קול.

מישקאַ, גייענדיק לעבן אים, האָט אַ קוק געטון אויף זיינע האַרט־שטאַרצנדיקע, אין אַ יעזש־אויפגעשטעלטע האָר און אַ קלער געטון: „יאָ, ער וואָלט אים דערהרגעט!“

זיי זענען געגאַנגען שנעל, יעדער קלונג פון גלאָק האָט זיי אַ שמיץ געטון, ווי מיט אַ בייטש.

— קום אַריין צו מיר, איך וועל נעמען עסן — און היידאַ! מיר וועלן גיין צופוס, דאָס פערד וועל איך איבערלאָזן, דו וועסט גאָרנישט נעמען?

— אַלץ, וואָס איך פאַרמאָג, האָב איך אויף מיר, — האָט וואַלעט זיך פאַרקרימט. — קיין הויז האָב איך מיר נישט אויפגעשטעלט, קיין פאַרמעגן נישט פאַראיבעריקט... דאָס געהאַלט פאַר אַ האַלבן חודש האָב איך נישט אָפּגענומען. נו, זאָל ער, דער גראָבער בויך אונזערער, סערגעי פּלאַטאָניטש, רייך ווערן. ער וועט זיר אַזש טרייסלען פאַר פרייד, וואָס איך בין נישט געקומען זיך אָפּרעכענען.

מען האָט אויפגעהערט צו קלינגען. די פרימאָרגנדיקע, שלעפעריקע שטילקייט, וואָס האָט נישט אָפּגעטרייסלט דעם דרימל, איז דורך גאָרנישט געשטערט געוואָרן.ביים וועג האָבן הינער זיך געגראָבן אין מיסט, לעבן די פּלויטן האָבן אויפן גראָז זיך געפּאַשעט קעלבער. מישקאַ האָט זיך אומגעקוקט: די קאָזאַקן האָבן זיך געאיילט צום מיידאַן אויפן פּלאַץ. טייל זענען אַרויסגעגאַנגען פון די הויפן, זיך צוקנעפּלענדיק אויפן וועג די קורטקעס און מונדירן. איבערן פּלאַץ האָט דורכגעגאַלאָפּירט אַ רייטער. ביי דער שול האָט זיך געזאַמלט אַן עולם, עס האָבן זיך געבלייכט ווייבערישע טיכלעך און קליידער, עס האָבן געדיכט זיך געשוואַרצט קאָזאַקישע רוקנס.

אַ באַבע מיט עמערס האָט זיך אָפּגעשטעלט, נישט וועלנדיק אַריבערגיין דעם וועג; זי האָט בייז אַ זאָג געטון:

— איר גייט, צי נישט, וואָרים איך וויל דעם וועג אַריבערגיין!

מישקאַ האָט זיך באַגריסט מיט איר, און זי האָט מיט אַ שמייכל אַ בליק געטון פון אונטער די געדיכטע ברעמען אָפּער און געפרעגט:

— די קאָזאַקן גייען אויפן מיידאַן אַרויף, און איר קומט גאָר פון דאָרט? פאַרוואָס־זשע גייסטו נישט אַהין, מיכאַילאָ?

— איך האָב אינדערהיים עפּעס צו טון.

זיי זענען צוגעגאַנגען צום געסל. עס האָט זיך באַוויזן דער דאַך פון מישקינס כאַטקע, די שפּאַקן־נעסט מיטן אָנגעבונדענעם טרוקענעם קערשן־צווייגל, וואָס האָט זיך געוויגט אין ווינט. אויפן בערגל האָבן פּאַמעלעך זיך געדרייט די פליגל פון דער ווינט־מיל, אויף זייערע לייסטן האָט דאָ און דאָרט געפלאַטערט אַ ברעטל, אָפּגעריסן דורכן ווינט; די בלעך אויפן משופּעדיקן דאַך האָט געקלאַפּט.

די זון האָט געלויכטן נישט העל, אָבער וואַרעם. פון דאָן האָט געבלאָזן אַ פריש ווינטל. אין ראָג, אין הויף פון אַרכיפּ באָגאַטיריעוו, — דעם הויכן זקן פון דער חברה אַלטגלויביקע, וואָס האָט אַמאָל געדינט אין דער גוואַרדיע־אַרטילעריע, — האָבן באַבעס אויסגעשמירט מיט ליים און געווייסט אויף פּאַסכע אַ גרויסע קיי־לעכיקע כאַטע. איינע פון זיי האָט געמישט ליים מיט מיסט. זי איז אַרומגעגאַנגען קיילעכיק, הויך אונטערהייבנדיק דאָס קלייד, מיט אָנשטרענגונג איבערשטעלנדיק די ווייסע פיס מיט די דיקע ליטקעס און רויטע שטרייפן — שפּורן פון די זאָקן־בענדלעך. זי האָט מיט די שפּיצן פינגער געהאַלטן דאָס אונטער־געהויבענע קלייד, די זיידענע זאָקן־בענדלעך זענען פאַררוקט גע־ווען איבער די קניען און האָבן זיך שטייף איינגעשניטן אין לייב.

זי איז געווען אַ גרויסע עלעגאַנטקע און נישט געקוקט דע־רויף, וואָס די זון איז נאָך געשטאַנען נידעריק, האָט זי שוין פאַר־הילט דאָס פּנים מיט אַ טיכל. די איבעריקע צוויי יונגיטשקע פרויען — אַרכיפּס שנורן, וואָס האָבן זיך פאַרקליבן אויף לייטערס ביז אונטערן סאַמע דאַך פון קאַמיש — האָבן געווייסט. די בערשט־לעך אין זייערע הענט, פאַרשאַרצטע ביז איבער די עלענבויגנס, האָבן זיך באַוועגט. אויף די פּנימער, פאַרהילטע איבער די אויגן,

זענען געפאַלן ווייסע שפריצן. די פרויען האָבן געזונגען מיט האַר־מאָנישע, געאיבטע שטימען. די עלטערע שנור, די אלמנה מאַריע, וואָס פלעגט בפרהסיה לויפן צו מישקאַ קאָשעוואָי, איז זיך פאַר־גאַנגען מיט אַ שטיל קול, וואָס איז באַרימט געווען איבערן גאַנצן כוטאָר און האָט לויט דער קראַפט און געדיכטקייט זיך געקאָנט פאַרגלייכן מיט אַ מענישן.

...ווער נאָך בענקט אַזוי שרעקלעך...

די איבעריקע האָבן אונטערגעכאַפּט און צוזאַמען מיט איר אין דריי שטימען געזונגען דאָסדאָזיקע ביטערע, נאַיִוו־זיך־קלאָגנ־דיקע פרויען־ליד:

...ווי מיין ליבסטער אין דער קריג.
טאָג־און־נאַכט ביי די האַרמאַטן, —
נאָר ער וואַרט אַלץ אויפן זיג...

מישקאַ און וואַלעט זענען געגאַנגען לעבן פאַרקן, זיך איינ־הערנדיק אין ליד, וואָס איז איבערגעשניטן געוואָרן דורכן היל־כיקן פערדישן הירזשען, וואָס האָט זיך דערטראָגן פון דער לאָנקע.

ווען דער בריוו איז אָנגעקומען,
אַז מיין ליבסטער לעבט נישט מער
אין די קוסטעס ליגט ער דאָרטן,
קומט שוין קיינמאָל נישט אַהער...

זיך אומקוקנדיק, אַ פינקל טועגדיק פון אונטערן טיכל אָפּער מיט די גרויע אויגן, האָט מאַריע שוין נישט אַראָפּגענומען דעם בליק פון דורכגייענדיקן מישקען און, שמייכלענדיק מיטן ווייס־פאַרשפריצטן פנים, ווייטער געפירט מיטן נידעריקן, האַרציק־ברוסטיקן קול:

...און די לאָקן זיינע בלאָנדע
פּלאָנטערן, פון ווינט צעפּליקט,
און די אויגן זיינע שוואַרצע
האָט אַ ראָב שוין אויסגעפּיקט.

מישקאַ האָט אַ שמייכל געטון צו איר ליבלעך, ווי תּמיד אין זיין באַציִונג מיט פּרויען; צו דער התונה-געהאַטער פּעלאַגעען, וואָס האָט געמישט דאָס ליים, האָט ער געזאָגט:

— הייב אונטער העכער, וואָרים אַזוי זעט מען נישט דורכן פאַרקן!

— ווּעסט ווּעלן, — ווּעסטו זען, — האָט יענע זיך פאַרזשמורעט.

מאַריע איז געשטאַנען אויף דער לייטער מיט פאַרלייגטע הענט אויף די היפטן; זי האָט זיך אַרומגעקוקט און פאַרבענקט געפרעגט:

— וואו ביסטו געווען, ליבינקער?

— איך האָב געכאַפּט פיש.

— גיי נישט אַוועק ווייט, מיר וועלן אַריינגיין אין שייער זיך אַ ביסל דורכשלאָפן.

— אָט גייט ער, דער שווער דיינער, בושהניצע!

מאַריע האָט אַ קנאַק געטון מיט דער צונג און, צעלאַכנדיק זיך, אַ פּאַך געגעבן מיטן איינגעטונקענעם בערשטל אין מישקעס זייט אַריין. ווייסע שפּריצן זענען געפאַלן אויף זיין סורדוט און היטל.

— דו וואָלסט אונז כאַטש וואָלעטן אויסגעבאָרגט. ער וואָלט אונז על-כל-פּנים צוגעהאָלפן די כאַטע אויפרוימען! — האָט זיי נאָכגעשריגן די יינגערע שנור, אַנטפּלעקנדיק אין שמייכל איר מויל גלייכע ציין, ווייסע ווי צוקער.

מאַריע האָט עפּעס געזאָגט מיט אַ האַלב קול, די באַבעס האָבן אַרויסגעזעצט מיט אַ געלעכטער.

— אַן אויסגעלאָסענע צויג! — האָט וואָלעט זיך אָנגעכמורעט און גענומען שטעלן שנעלערע טריט, נאָר מישקאַ האָט מיט אַ פאַרבענקטן צאַרטן שמייכל אים אויסגעבעסערט:

— נישט קיין אויסגעלאָסענע, נאָר אַ פריילעכע. איך וועל אַוועקגיין, וועט זי דאָ בלייבן, די ליבינקע. „דו זיי געזעגנט, ליבסטע מיין!״ — האָט ער אַ זאָג געטון מיט די ווערטער פון אַ ליד, אַריינגייענדיק אין טירל פון זיין הויף.

XXIII

נאָך קאָשעוואָיס אַוועקגיין זענען די קאָזאַקן געזעסן אַ געווויסע צייט שווייגנדיק. איבערן כוטאָר האָט זיך געוויגט דאָס אַלאַרמירנדיקע קלינגען, די פענסטער פון די כאַטעס האָבן דראָבנע געציטערט. איוואַן אַלעקסייעוויטש האָט אַרויסגעקוקט דורכן פענסטער. פון דער שאָפע איז אויף דער ערד געפאַלן אַ ווייכער פרימאָרגנדיקער שאָטן. דאָס געקרייזלטע גראָז איז גרוי געווען פון טוי. דער הימל האָט אפילו דורך די שויבן געלויכטן מיט דורכזיכטיקער בלויקייט. איוואַן אַלעקסייעוויטש האָט אַ קוק געטון אויף כריסטאָניעס געזונקענעם, צעשויבערטן קאָפ.

— אפשר וועט זיך מיט דעם שוין פאַרענדיקן? די מיגולינער האָבן זיי צעשלאָגן, וועלן זיי זיך שוין מער נישט שטופן...

— וואָס רעדסטו... — גריגאָרי האָט אינגאַנצן אַ פלאַטער געטון, — אויב זיי האָבן נאָר אָנגעהויבן — וועט עס שוין גיין ווייטער! נו, וואָס־זשע, מיר וועלן גיין אויפן מיידאַן?

איוואַן אַלעקסייעוויטש האָט אויסגעשטרעקט די האַנט נאָכן היטל; ווי זוכנדיק אַן ענטפער אויף זיינע ספקות, האָט ער געפרעגט:

— וואָס־זשע, חברה, צי זענען מיר נישט טאַקע פאַרזשאַווערט געוואָרן? מיכאַיל איז אַ טיכטיקער חברהמאַן, כאָטש ער איז אַ צו היציקער... ער האָט אונז אַריינגעזאָגט.

קיינער האָט אים נישט געענטפערט. זיי זענען שווייגנדיק אַרויסגעגאַנגען, פאַרנעמענדיק זיך אין דער ריכטונג פון פּלאַץ.

איוואַן אַלעקסעיעוויטש איז געגאַנגען, קוקנדיק פאַרטראַכט אויף זיינע פיס. ער האָט געהאַט געוויסנסביסן, וואָס ער איז נישט געווען אויפריכטיק און נישט געטון אַזוי, ווי זיין שכל האָט אים אונטערגעזאָגט. געררעכט זענען געווען וואַלעט און קאָשעוואָי; מען האָט געדאַרפט אַוועקגיין, און נישט וואַקלען זיך. די באַרעכטיקונג, וואָס דער געדאַנק האָט אים אונטערגערוקט, איז געווען נישט זיכער, און דאָס שכלדיקע שפּאָטישע קול, וואָס האָט כסדר גערעדט אין אים, האָט זי צעדריקט, ווי אַ פערדישע קאָפּיטע — דאָס שיימל איז אויף אַ קאַלוזשע. דאָס איינציקע, וואָס איוואַן אַלעקסעיעוויטש האָט פעסט באַשלאָסן, איז געווען, — באַלד ביים ערשטן צוזאַמענשטויס אַריבערצולויפן צו די באָלשעוויקעס. דערדאָזיקער באַשלוס איז אין אים צייטיק געוואָרן, בשעת זיי זענען געגאַנגען צום מיידאַן, אָבער ער האָט דאָס נישט געזאָגט נישט גריגאָריען, נישט כריסטאָניען, אומקלאָר פאַרשטייענדיק, אַז זיי לעבן איבער עפּעס אַנדערש און טיף אין האַרץ שוין מורא האָבנדיק פאַר זיי. צוזאַמען, אינדרייען, האָבן זיי אָפּגעוואָרפן וואַלעטס פאָרשלאַג, נישט געגאַנגען, פאַררופנדיק זיך אויף די פאַמיליעס, בשעת איטלעכער פון זיי האָט געוואוסט, אַז דאָסדאָזיקע פאַררופן זיך איז נישט איבערצייגנד און קאָן נישט דינען אַלס באַרעכטיקונג. אַצינד האָבן זיי, יעדער אויף זיין שטייגער, זיך געשעמט איינער פאַרן אַנדערן, ווי זיי וואָלטן אָפּגעטון אַ מיאוסע שענדלעכע זאַך. זיי זענען געגאַנגען שווייגנדיק; קעגנאיבער מאָכאָווס הויז האָט איוואַן אַלעקסעיעוויטש נישט אויסגעהאַלטן דאָס פאַרלעגענע שווייגן און געזאָגט, שטראָפנדיק זיך אַליין און די חברים:

— עס איז נישטאָ וואָס צו באַהאַלטן : פון פראָנט האָבן מיר זיך אומגעקערט אַלס באָלשעוויקעס און, אַצינד קריכן מיר אין די קוסטעס אַריין ! זאָלן אַנדערע פאַר אונז מלחמה האַלטן, און מיר וועלן דערווייל מיט די באַבעס...

— איך האָב שוין גענוג מלחמה געהאַלטן, — זאָלן אַנדערע פּרוּוון, — האָט גריגאָרי אַ בורטשע געטון, זיך אַוועקדרייענדיק.

— וואָס-זשע... זיי פירן זיך אויף ווי רוצחים, און מיר זאָלן נאָך צושטיין צו זיי ? וואָס איז דאָס פאַר אַ רויטע גוואַרדיע ! פּרויען פאַרגוואַלטיקן זיי, פרעמד פאַרמעגן רויבן זיי. דאָ דאַרף מען זיך מישב זיין. אַ בלינדער ווערט תמיד אין די ראָגן געשטרויכלט.

— און דו האָסט דאָס מיט די אייגענע אויגן געזען, כריסטאָניאַ ? — האָט איוואַן אַלעקסעיעוויטש שטרענג געפרעגט.

— מענטשן זאָגן.

— אַ-אַ... מענטשן...

— נו, גענוג ! עס פעלט אונז נאָך, מען זאָל הערן, וואָס מיר רעדן.

דער מיידאַן האָט פאַרביק געבליט מיט קאָזאַקישע לאַמפּאַסן, היטלען, דאָ און דאָרט האָט ווי אַן אינזעלע זיך געשוואַרצט אַ צויטיקע פּאַפּאַכע. עס האָט זיך פאַרזאַמלט דער גאַנצער כוטאָר. קיין פרויען זענען נישט געווען. בלויז אַלטע לייט, קאָזאַקן פון מיליטערישן עלטער און יונגוואַרג. פאָרויס, אָנגעלענט אויף די שטעקנס, זענען געשטאַנען די אַלטע : פרידנס-ריכטער, מיטגלידער פון צערקווע-ראַט, אויפזעער פון די שולן און דער עלטסטער פון דער צערקווע. גריגאָרי האָט געבלאָנזשעט מיט די אויגן, געזוכט דעם פאָטערס שוואַרצלעך-גרויע באָרד. דער אַלטער מעליעכאָוו איז געשטאַנען צוזאַמען מיטן מחותן מיראָן גריגאָריעוויטש. פאָרויס זיי, אין אַ גרויען פאַראַדנעם מונדיר מיט אַלע אויסצייכענונגען, איז געווען אָנגעלענט אויף אַ סענקאָטן שטעקן דער זיידע גרישאַקאַ. לעבן מחותן – דער רויטער, ווי אַן אַפּל, אַוודעיִטש ברעך, מאַטוועי קאַשולין, אַרכיפּ באָגאַטירעוו, אַטיעפּין

צאַצאַ, וואָס האָט זיך אויסגעשלייערט אין אַ קאָזאַקיש היטל; ווייטער אין אַ גרויס האַלב-ראָד, שטאַכעטנמעסיק — באַקאַנטע פּערזאָנען: דער בערדיקער יעגאָר סינילין, יאַקאָוו פּאָדקאָוואַ, אַנדרעי קאַשולין, ניקאָלאַי קאָשעוואָי, דער הויכער באַרשטשעוו, אַניקושקאַ, מאַרטין שאַמיל, דער לאַנגער מילנער גראָמאָוו, יאַקאָוו קאָלאָוויעדין, מערקולאָוו, פעדאָט באָדאָווסקאָוו, איוואַן טאָמילין, עפּיפאַן מאַקסייעוו, זאַכאַר קאָראָליעוו, אַוודעיטש ברעכס זון — אַנטיפּ, אַ נידעריק קאָזאַקל מיט אַ פּאַרריסענער נאָז. דעם ברודער פּיאָטער האָט גריגאָרי דערזען, אַריבערגייענדיק אויף דער צווייטער זייט קרייז. פּיעטראָ, אין אַ בלוזע מיט אָראַנזש-שוואַרצע געאָרגי-בענדלעך, האָט געשפּאַסט מיטן אָנהענטיקן אַליאָשקאַ שאַמיל. לינקס פון אים האָבן גרין געשימערט די אויגן פון מיטקאַ קאָרשונאָוו, וועלכער האָט אַלעמאָל אַ צי געטון פון פּראָכאָר זיקאָווס פּאַפּיראָסל. פּראָכאָר האָט אים צוגעהאָלטן, אַרויסקייקלענדיק די קעלבערנע אויגן, טשמאָקענדיק מיט די ליפּן — עס זאָל זיך בעסער רייכערן. פון הינטן האָבן זיך געשטופּט די יונגע קאָזאַקן; אין מיטן רעדל, ביי אַ הינקענדיק טישל, וואָס האָט זיך איינגעגראָבן מיט אַלע פיר פיס אין דער ווייכער, נישט אויסגעטרוקנטער ערד, איז געזעסן דער פּאָרזיצנדער פון רעווקאָם אין כוטאָר, נאַזאַר, און לעבן אים, זיך אָנשפּאַרנדיק מיט דער האַנט אָן בלאַט פון טיש, איז געשטאַנען אַ סאָטניק, וועלכן גריגאָרי האָט נישט געקענט, אין אַ היטל פון האַקי-קאָליר מיט אַ קאָקאַרדע, אין אַ קורטקע מיט שליפּעס און שמאָלע גאַליפע, אויך פון האַקי-קאָליר. דער פּאָרזיצער פון רעווקאָם האָט אים עפּעס געזאָגט אין פאַרלעגנהייט, דער סאָטניק האָט אויסגעהערט עטוואָס אָנגעבויגן, צונייגנדיק דאָס גרויסע אָפּשטאַרנדיקע אויער צו דער באָרד פון פּאָרזיצער. דער מיידאַן איז, ווי אַ בינשטאָק, פול געוואָרן מיט אַ שטיל גערויש. די קאָזאַקן האָבן געשמועסט צווישן זיך, געשפּאַסט. אָבער די פּנימער פון אַלע זענען געווען אָנגעשטרענגט. ביי עמעצן האָט געפּלאַצט דאָס געדולד פון וואַרטן, און ער האָט מיט אַ יונג קול אויסגעשריגן:

— הייבט אָן! וואָס וואַרט איר? כמעט אַלע זענען שוין פאַרזאַמלט!

דער אָפיציר האָט פריי זיך אויסגעגלייכט, אַראָפּגענומען דאָס היטל, אָנגעהויבן רעדן פּשוט, ווי צווישן אייגענע.

— הערן אַלטע לייט, און איר, ברידער, פראָנט-קאָזאַקן! איר האָט געהערט, וואָס עס איז פאָרגעקומען אין סיעטראַקאָווער כוטאָר?

— ווער איז ער? פונוואַנען? — האָט כריסטאָניא אַ פרעג געטון מיט אַ באַס.

— אַ וויעשענסקער, פון שוואַרצן טייל, סאָלדאַטאָוו, דאַכט זיך... — האָט עמעצער געענטפערט.

— קיין סיעטראַקאָוו, — האָט דער סאָטניק ווייטער גערעדט, — איז די טעג אָנגעקומען אַן אָפּטיילונג פון דער רויטער גווארדיע. די דייטשן האָבן פאַרנומען אוקראַינע און, צוריקנדיק זיך צום געביט פון די דאָנער חיילות, האָבן זיי דידאָזיקע אָפּטיילונג אָפּגעוואָרפן פון דער באַן-ליניע. צוליב דעם האָט זי זיך אַוועקגעלאָזט אין דער מיגולינער סטאַניצע. פאַרנעמענדיק דעם כוטאָר, האָבן זיי אָנגעהויבן רויבן דאָס פאַרמעגן פון די קאָזאַקן, פאַרגוואַלטיקן קאָזאַטשקעס, דורכפירן אומגעזעצלעכע אַרעסטן און אַזוי ווייטער. ווען דאָס געשעעניש איז באַקאַנט געוואָרן אין די אַרומיקע כוטאָרן, זענען די קאָזאַקן מיט געווער אין דער האַנט אָנגעפאַלן אויף די רויבער. די אָפּטיילונג איז האַלב פאַרניכטעט געוואָרן, האַלב גענומען געוואָרן אין געפאַנגענשאַפט. צו די מיגולינער זענען אַריינגעפאַלן רייכע טראָפעען. די מיגולינער און קאַזאַנער סטאַניצעס האָבן אַראָפּגעוואָרפן פון זיך דעם יאָך פון דער באָלשעוויסטישער מאַכט. די קאָזאַקן פון קליין ביז גרויס זענען אויפגעשטאַנען צו פאַרטיידיקן דעם שטילן דאָן. אין וויעשענסק איז דער רעווקאָם צעטריבן געוואָרן, ס'איז אויסגעקליבן געוואָרן אַן אַטאַמאַן פון דער סטאַניצע, אין די מערסטע טייל כוטאָרן — דאָס זעלבע.

אויף דעם אָרט פון סאָטניקס רעדע האָבן די אַלטע לייט אָנגעהויבן איינגעהאַלטן מירמלען ; דער פּאָרזיצער פון רעווקאָם האָט זיך גענומען דרייען אויף דער שטול, ווי אַ וואָלף, וואָס איז אַריינגעפאַלן אין אַ פּאַסטקע.

— אומעטום זענען פאָרמירט געוואָרן אָפּטיילונגען. איר וואָלט אויך געדאַרפט פאָרמירן פון די פראָנט-קאָזאַקן אַן אָפּטיילונג, כדי צו פאַרזיכערן די סטאַניצע פאַר אַ נייעם אָנפאַל פון די ווילדע רוצחישע האָרדעס ! מיר דאַרפן צוריק אויפשטעלן אונזער אייגענע רעגירונג ! קיין רויטע מאַכט דאַרפן מיר נישט, — זי ברענגט מיט זיך בלויז אויסגעלאַסנקייט און נישט קיין פרייהייט ! מיר ווען דאָך נישט דערלויבן, אַז פויערים זאָלן שענדן אונזערע ווייבער און שוועסטערן, אַז זיי זאָלן אָפּשפּעטן פון אונזער פּראַוואָסלאַוונער אמונה, חוזק מאַכן פון אונזערע הייליקע געבעט-הייזער, רויבן אונזער פאַרמעגן און אָפּגעירשנטע גיטער... נישט אַזוי, הערן אַלטע ?

דער מיידאַן האָט איינשטימיק אַ יאָכץ געטון

— א-מ-ת !

דער סאָטניק האָט אָנגעהויבן לייענען אַן אויפרוף, וואָס איז געדרוקט געוועזן אויף אַ שאַפּיראָגראַף. דער פּאָרזיצער האָט עוקר געוועזן פון הינטערן טישל אַפער, איבערלאָזנדיק עפּעס פּאַפּירן. דער עולם האָט אויסגעהערט, נישט פאַרלירנדיק קיין וואָרט. פון הינטן האָבן נאַכלעסיק זיך דורכגעשמועסט די פראָנט-קאָזאַקן.

גריגאָרי האָט זיך אַרויסגערוקט פון עולם, ווי נאָר דער אָפיציר האָט אָנגעהויבן לייענען ; אַוועקלאָזנדיק זיך אַהיים, איז ער איילִיק געגאַנגען צום ראָג פון פּאָטער וויסאַריאָנס הויז. מיראָן גריגאָריעוויטש האָט באַמערקט זיין אַוועקגיין און אַ שטויס געטון פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטשן מיטן עלנבויגן אין דער זייט אַריין.

— זע, דיין יינגערער איז אַוועקגעגאַנגען !

פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש האָט אַרויסגעהינקט פון ראָד, מיט אַ בעטנדיקן און באַפעלערישן טאָן אַ רוף געטון :

— גריגאָרי!

יענער האָט זיך זײַטיק אויסגעדרייט, שטיין געבליבן, זיך נישט אומקוקנדיק.

— קער דיך אום, זוניש!

— וואָס גייסטו אַוועק? קער דיך אום! — האָט זיך דער־הערט אַ ברומען פון קולות, און אַ וואַנט פון פנימער האָט זיך אויסגעדרייט צו גריגאָריען.

— און דאָס האָט ער אַזוי צו אָפיציר זיך דערדינט!

— ער האָט נישט וואָס מיט דער נאָז צו דרייען!

— ער אַליין איז בײַ זיי געווען!

— אויך געגנוג קאָזאַקיש בלוט זיך אָנגעטרונקען...

— רויטער טרעלבויך!

די אויסגעשרייען האָבן דערגרייכט גריגאָריעס געהער. צו־נויפדריקנדיק די ציין, האָט ער געהערט, אפנים קעמפנדיק מיט זיך אַליין; עס האָט זיך געדאַכט, נאָך אַ מינוט — און ער וועט אַוועקגיין און אפילו זיך נישט אומקוקן.

פאַנטעלעי און פיעטראָ האָבן לײַכטער אָפגעאָטעמט, ווען גריגאָרי האָט זיך אַ וואַקל געטון און בענומען גיין צום עולם, נישט אויפהייבנדיק די אויגן.

די אַלטע לײַט האָבן זיך גאָר צעפלאַקערט. מיט זעלטענער שנעלקייט איז גלײַך אויפן אָרט אויסגעקליבן געוואָרן אַלס אַטאַ־מאַן מיראָן גריגאָריעוויטש קאָרשונאָוו. די פיעגעס אויף זײַן בלייך פנים זענען גרוי געוואָרן. ער איז אַרויסגעטרעטן אין מיטן אַריין, שעמעוודיק איבערגענומען פון די הענט פון פריערדיקן אַטאַמאַן דעם סימבאָל פון דער מאַכט — דעם אַטאַמאַן־שטעקן מיטן מעשענעם שפיץ. ביז איצט איז ער נאָך קיינמאָל נישט געווען קיין אַטאַמאַן; ווען מען פלעגט אים אויסקלויבן — פלעגט ער מאַכן צערעמאָניעס, זיך אָפזאָגן, טענהן, אַז ער איז נישט ווערט אַזאַ כבוד און אַז ער קען ווייניק שרײַבן, אָבער די אַלטע זענען אים באַפאַלן מיט זייערע אויסגעשרייען:

— נעם דעם אַטאַמאַן־שטעקן! שטעל דיך נישט אַקעגן, גריגאָריטש!

— דו ביסט דער בעסטער באַלעבאָס ביי אונז אין כוטאָר!

— וועסט דאָס פאַרמעגן פון כוטאָר נישט אויסברענגען!

— געדענק, זאָלסט נאָר די פייען פון כוטאָר נישט פאַרשיכורן, ווי סעמיאָן!

— נו־נו... ער וועט דיר פאַרשיכורן!...

— ס'איז דאָ ביי אים וואָס צו נעמען אין הויף!

— מיר וואָלטן אים, ווי אַ שעפּס אָפּגעשינדן!...

אַזוי אומגעוויינלעך זענען געווען די וואַלן און די גאַנצע האַלב־מיליטערישע סיטואַציע, אַז מיראָן גריגאָריעוויטש האָט מסכים געווען אָן איבעריקע בקשות. מען האָט געקליבן נישט אַזוי ווי פריער. עס פלעגט קומען צו פאָרן דער אַטאַמאַן פון דער סטאַניצע, צונויפרופן די צענדליק־עלטסטע, די קאַנדידאַטן זענען באַלאָטירט געוואָרן, און דאָ — פשוט, אָן קונצן: „ווער ס'איז פאַר קאָרשונאָוון — בעט איך אַריבערצוגיין רעכטס". די גאַנצע מחנה איז אַריבער אויף רעכטס, בלויז דער שוסטער זינאָווי, וואָס האָט געהאַט אויף קאָרשונאָוון אַ בייז האַרץ, איז שטיין געבליבן איינער אַליין, ווי אַן אָפּגעסמאַליעטער פּיען אין פעלד.

דער פאַרשוויצטער מיראָן גריגאָריעוויטש האָט נישט באַוויזן מיטן אויג אַ מרוגע צו טון, — ווי מען האָט אים שוין אַריינגערוקט דעם אַטאַמאַן־שטעקן אין דער האַנט און גענומען שרייען פון ווייטנס און האַרט ביי זיין אויער:

— שטעל משקה!

— אַלע האָבן געשטימט פאַר דיר!

— מען דאַרף באַגיסן!..

— הייבן דעם אַטאַמאַן!

אָבער דער סאָטניק האָט איבערגעריסן די אויסגעשרייען און

געשיקט אַרויסגעפּירט די פֿאַרזאַמלונג אויסן וועג פון דערליידיקן אַקטועלע פֿראַגן. ער האָט געשטעלט די פֿראַגע פון אויסוויילן אַ קאָמאַנדיר פֿאַר דער אָפּטיילונג און, מסתּמא, זיך שוין אינפֿאָרמירט אין וויעשענסק וועגן גריגאָריען, האָט ער, חנפֿענדיק אים, אויך געחנפֿעט דעם כוטאָר:

— עס וואָלט געווינטשן געווען צו האָבן אַלס קאָמאַנדיר — אַן אָפֿיציר! אַזוי אַרום וועט אין פֿאַל פון אַ שלאַכט זיין בעסער, און עס וועלן אויך זיין קלענערע פֿאַרלוסטן. און קיין העלדן פֿעלן דאָך נישט ביי אייך אין כוטאָר. איך קאָן אייך, סטאַניצע-לייט, נישט אָנוואַרפֿן מיין ווילן, נאָר פון מיין זייט וואָלט איך אייך רעקאָמענדירט דעם כאָרונזשע מעליעכאָוו.

— וועלכן?

— מיר האָבן דאָך צוויי.

באַלאַנזשענדיק מיט די אויגן איבער דער מחנה, האָט דער אָפֿיציר זיך אָפּגעשטעלט אויף גריגאָריעס געזונקענעם קאָפּ, וואָס האָט זיך געזען פון הינטן, — שמייכלענדיק, האָט ער אויסגע-שריגן:

— גריגאָרי מעליעכאָוו!... ווי איז אייער מיינונג, סטאַ-ניצע-לייט?

— אין אַ גוטער שעה!

— גריגאָר פּאַנטעלעיעוויטש! העלדישער חברהמאַן!

— טרעט אַרויס אין מיטן ראָד אַריין! טרעט אַרויס!

— די אַלטע ווילן דיך זען!

אונטערגעשטופּט פון הינטן, איז גריגאָרי, רויט ווערנדיק, אַרויסגעטרעטן אין מיטן אַריין און זיך אַרומגעקוקט, ווי אַ פֿאַר-פּלאָגטער.

— פֿיר אונזערע זין! — מאַטווייִ קאַשולין האָט אַ קלאַפּ געטון מיטן שטעקן און זיך ברייט איבערגעצלמט. — פֿיר זיי, און זאָלן זיי ביי דיר אין חברותא זיך האַלטן, ווי די גענז ביי

אַ גוטן גאַנער; ווי יענער גיט אַכטונג אויף זיין סטאַדע און היט זי אָפּ פון ווילדע חיות און מענטשן, אַזוי זאָלסטו זי אויך היטן! זאָל דיר גאָט העלפן, זאָלסט נאָך צו פיר קרייצן זיך דער־דינען!

— פּאַנטעלעי פּראָקאָפּיעוויטש, דו האָסט שוין איינמאָל אַ זון!...

— ער האָט אַ גאָלדענעם קאָפּ! אַ חכם, דער הינטישער זון!

— לאָמער טייוול, שטעל כאָטש אַ פּערטעלע!

— כאַ־כאַ־כאַ!... לאָמיר באַ־גי־סן!...

— הערן אַלטע! שטילער! אפשר זאָלן מיר רופן אַ צווי־דריי יאָרגענג, כדי זיך צו באַגיין אָן פּריוווילִיקע? פּריוווילִיקע האָבן אַ ברירה יאָ צו גיין און נישט צו גיין...

— דריי יאָרגענג!

— פינף!

— פּריוווילִיקע דאַרף מען רופן!

— גיי אַליין, ווער... האַלט דיך?

צום סאָטניק, וואָס האָט וועגן עפּעס גערעדט מיטן נייעם אַטאַמאַן, זענען צוגעגאַנגען פיר אַלטע לייט פון אייבערשטן עק כוטאָר. איינער פון זיי, אַ דראָבנער אַלטיטשקער, אָן ציין, מיטן צונויפגעצויגענעם סמאָרטשאָק, באַקאַנט דורך דעם, וואָס ער האָט דאָס גאַנצע לעבן זיך געמשפּט און אַזוי אָפּט געפאָרן אין געריכט אַריין, אַז די איינציקע ווייסע קאָבילע, וואָס האָט זיך געפינען ביי אים אין דער באַלעבאַטישקייט, האָט אַזוי גוט שוין געקענט דעם וועג אַהין, אַז ס׳איז גענוג געווען, איר שיכורער באַלעבאָס זאָל אַ פאַל טון אין פורל אַריין און אַ געשריי טון מיט אַ קוויטשעדיקן דישקאַנט: „אין געריכט אַריין", — און די קאָבילע איז שוין אַליין אַוועק מיטן וועג צו דער סטאַניצע, — סמאָרטשאָק האָט אויסגעטון דאָס היטל און צוגעגאַנגען צום סאָטניק. די איבעריקע

אַלטע, איינער פון זיי — דער טיכטיקער, דורך אַלע געשעצטער באַלעבאָס, געראַסים באָלדירעוו, זענען שטיין געבליבן דערלעבן. סמאָרטשאָק, וועלכער האָט חוץ מיט אַלע זיינע מעלות זיך נאָך אויסגעצייכנט אויך מיט שיין רעדן, האָט דער ערשטער זיך גע-ווענדט צום סאָטניק:

— אייער וואוילגעבוירנהייט

— וואָס פאַרלאַנגט איר, הערן אַלטע? — דער סאָטניק האָט ליבלעך זיך אָנגעבויגן, אונטערשטעלנדיק דאָס גרויסע אויער מיטן וויכן לעפל.

— אייער וואוילגעבוירנהייט, איר האָט, אפנים, ווייניק זיך אָנגעהערט וועגן אונזעריקן פון כוטאָר, וועלכן איר האָט באַשטימט פאַר אונז אַלס קאָמאַנדיר, אָבער מיר, אַלטע, טרעטן אַרויס קעגן דערדאָזיקער באַשטימונג, און — זענען באַרעכטיקט דערצו. מיר רופן אים אָפּ.

— וואָס הייסט, איר רופט אים אָפּ? און וואָס האַנדלט זיך?

— אין דעם, וואָס מיר קאָנען נישט האָבן קיין צוטרוי צו אים; ווייל ווי אַזוי קאָנען מיר אים געטרויען, אויב ער אַליין איז געווען אין דער רויטער גוואַרדיע, האָט געדינט ביי זיי אַלס קאָמאַנדיר און ערשט מיט צוויי חדשים צוריק זיך אומגעקערט צוליב דעם, וואָס ער איז פאַרוואונדעט געוואָרן.

דער סאָטניק האָט זיך פאַררויטלט. זיינע אויערן זענען אַזוי ווי אָנגעשוואָלן געוואָרן פון בלוט-צופלוס.

— עס קאָן נישט זיין! איך האָב וועגן דעם נישט געהערט... מיר האָט קיינער וועגן דעם גאָרנישט געזאָגט...

— אמת, ער איז געווען ביי די באָלשעוויקעס, — האָט גע-ראַסים באָלדירעוו שטרענג באַשטעטיקט. — מיר געטרויען אים נישט!

— טוישן אים! הערט, וואָס די יונגע קאָזאַקן זאָגן!

„ער, — זאָגן זיי, — וועט אונז אין דער ערשטער שלאַכט פאַר-ראַטן!"

— הערן אַלטע! — האָט דער קאַטניק אויסגעשריגן, זיך אונטערהייבנדיק אויף די שפּיץ-פינגער; ער האָט זיך געווענדט צו די אַלטע, כיטרע אויסמיידנדיק די פראָנט-קאָזאַקן. — הערן אַלטע! מיר האָבן אויסגעקליבן אַלס אָנפירער פון דער אָפּטיילונג דעם כאָרונזשי גריגאָרי מעליעכאָוו, אָבער צי איז נישטאָ קיין שטע-רונג פאַר דעם? מיר האָט מען נאָר-וואָס געמאָלדן, אַז ער אַליין איז ווינטער געווען אין דער רויטער גוואַרדיע. צי קאָנט איר אים געטרויען אייערע זין און אייניקלעך? און איר, ברידער פראָנט-קעמפער, צי וועט איר מיט אַ רויִק האַרץ נאָכגיין אַזאַ קאָ-מאַנדיר?

די קאָזאַקן האָבן מבולבל געשוויגן. אָבער באַלד איז אויס-געבראָכן אַ געשריי, און צוליב די באַזונדערע געשרייען און אויס-רופן האָט מען נישט געקאָנט פאַרשטיין קיין איין וואָרט. ערשט שפּעטער, ווען דער עולם האָט זיך גענוג אָנגעשריגן און ס'איז אַ ביסל שטילער געוואָרן, איז אין מיטן קרייז אַרויסגעטרעטן דער אַלטער באָגאַטירעוו מיט די געדיכט-צעוואַקסענע ברעמען, אויס-געטון דאָס היטל און זיך אַרומגעקוקט.

— איך מיט מיין נאַרישן שכל מיין אַזוי — אַז מיר וועלן גריגאָרי פּאַנטעלעיעוויטשן נישט איבערגעבן דעמדאָזיקן אַמט. ער האָט נאָך אויף זיך אַלטע עבירות, — מיר אַלע האָבן געהערט וועגן דעם. זאָל ער פריער געווינען אונזער צוטרוי, אויסקויפן זיין זינד, און מיר וועלן שפּעטער זען. אַ קעמפער — איז ער אַ גוטער, דאָס ווייסן מיר... אָבער דורכן נעפּל זעט מען אפילו די זון אויך נישט: מיר זעען נישט זיינע פאַרדינסטן — זיין דינען ביי די באָלשעוויקעס האָט אונז די אויגן פאַרשטעלט!...

— זאָל ער ווערן אַ פּראָסטער זעלנער! — האָט דער יונ-גער אַנדרעי קאָשולין היציק אויסגעשריגן.

— זאָל מען פּיאָטער מעליעכאָוון מאַכן פאַר קאָמאַנדיר

— זאָל גרישקאַ אַ ביסל אין טאַבון זיך אַרומדרייען!
— דאָס וואָלט געהייסן שיין אויסגעקליבן!

— אָבער ווער בעט אייך דען! צו וועלכן טייוול דאַרף איך אייך! — האָט גריגאָרי פון הינטן געשריגן, רויט ווערנדיק פון אָנשטרענגונג; אַ מאַך געטנדיק מיט דער האַנט, האָט ער איבערגעחזרט: — איך אַליין וועל נישט אָננעמען! כאַפּט אייך דער טייוול! — האָט ער אַריינגערוקט די הענט אין די טיפע הויזן־קעשענעס און, אַ געהאָרבעטער, מיט ברייטע שפּרייזן פון אַ בושעל אַוועקגעגאַנגען אַהיים.

מען האָט אים נאָכגעשריגן:

— נו־נו! אַ ביסל איינגעהאַלטענער!...

— שוואַס שטינקענדיקע! ער האָט דעם האַרב זיינעם, ווי אַ רודער פאַרריסן!

— אָהאָ־האָ!

— דאָס טערקישע בלוט האָט זיך אין אים אָנגע־רופן!

— ער וועט נישט פאַרשווייגן, האָב קיין מורא נישט! ער האָט די אָפיצירן אויף די פּאָזיציעס נישט פאַרשוויגן, וועט ער דאָ פאַרשווייגן...

— קער דיך אום!...

כאַ־כאַ־כאַ־כאַ!...

— האַלט אים! האַ! טיו! אוליו־ליו־ליו־ליו!...

— וואָס פאַררייסט איר דעם הינטן פאַר אים? מאַכט אַ געריכט איבער אים!

עס האָט לאַנג געדויערט ביז מען האָט זיך איינגעשטילט. שפּעטער האָט וועמען אַ שטופּ געטון, ביי איינעם האָט מען גע־לאָזט בלוט פון דער נאָז, שפּעטער פון די יונגע איז פּלוצלינג באַרייכערט געוואָרן מיט אַ בייל אונטערן אויג. נאָכן אַלגעמיי־נעם איינשטילן זיך, איז מען צוגעטרעטן אויסקלויבן אַ פירער

פאַר דער אָפּטיילונג. מען האָט אויסגעקליבן פּיאָטער מעליע־כאָוון — און ער איז אַזש רויט געוואָרן פון שטאָלץ. נאָר דאָ האָט דער סאָטניק אָנגעטראָפן אויף אַ נישט פאָרגעזעענער שטע־רונג, ווי אַ היציק פערד אויף אַ צו הויכן באַריער: עס איז אָנ־געקומען די רייע צום פאַרשרייבן זיך אַלס פּריוווליקע, אָבער קיין פּריוווליקע זענען נישט געווען. די פראָנט־קאָזאַקן, וואָס האָבן מיט רעזערוו זיך באַצויגן אַז דער גאַנצער געשעעניש, האָבן זיך געוואַקלט, נישט געוואָלט זיך פאַרשרייבן, אָפּגעקומען מיט גלייכווערטלעך:

— אַניקעי, פאַרוואָס פאַרשרייבסטו דיך נישט?

און אַניקושקאַ האָט געבורטשעט:

— איך בין נאָך יונג... איך האָב נאָך קיין וואָנסעס נישט...

— דו הער אויף צו שפּאַסן! וואָס ווילסטו — חוזק מאַכן פון אונז? — האָט דער אַלטער קאָשולין אים געשריגן אין אויער אַריין.

אַניקעי האָט זיך אָפּגעיאָגט, ווי פון אַ זשוזשענדיקן מוק:

— דיין אַנדריושען פאַרשרייב.

— איך האָב אים שוין פאַרשריבן!

— פּראָכאָר זיקאָוו! — האָט מען אויסגערופן ביים טיש.

— איך!

— פאַרשרייבן?

— איך ווייס נישט...

— מיר האָבן פאַרשריבן!

מיטקאַ קאָרשונאָוו איז מיט אַן ערנסט פּנים צוגעגאַנגען צום טיש און אָפּגעהאַקט באַפוילן:

— פאַרשרייב מיך.

— נו, ווער נאָך האָט חשק?... — באָדאָווסקאָוו פּיע־דאָט... דו?

— איך בין געבראָכן, הערן אַלטע !... — האָט פיעדאָט שטיל געשעפטשעט, פאַרשעמט אַראָפּלאָזנדיק די שיקלדיקע קאַל־מיקישע אויגן.

די פראָנט־קאָזאַקן האָבן אָפּן געלאַכט, זיך געהאַלטן בײַ די זײַטן, בעלנים אויף אַ וויץ, — האָבן זיי געזאָגט:

— די באָבע דײַנע נעם מיט... אַז די קישקע וועט זיך דיר אַראָפּלאָזן — וועט זי זי דיר אַרײַנמאַכן.

— אַך־כאַ־כאַ־כאַ !... — האָט מען זיך געקייקלט פון הינטן, הוסטנדיק, בליצנדיק מיט די ציין און בוימלדיקע אויגן פון לאַכן.

און פון דער צווייטער זײַט איז ווי אַ פייגעלע אַריבערגע־פלויגן אַ נײַער וויץ:

— מיר וועלן דיך מאַכן פאַר קוכער ! וועסט אָפּקאָכן אַ שלעכטן באָרשטש, וועט מען אַזוי פיל אין דיר אַרײַנגיסן, ביז די קישקע וועט דיר פון דער צווייטער זײַט אַרויסקריכן.

— שנעל וועסטו נישט לויפן — מיט אַזעלכן איז צום בעסטן אָפּצוטרעטן.

די אַלטע האָבן געהאַט תרעומות, זיך געבייזערט:

— גענוג שוין ! גענוג שוין ! זע נאַר, אַ פרייד ס'איז זיי באַפאַלן !

— געפונען אַ צײַט, ווען זיך נאַריש צו מאַכן !

— אַ חרפּה, יונגעלייט ! — האָט איינער רעזאָנירט. — און גאָט ? יאָ־יאָ ! ער וועט נישט מוחל זײַן. דאָרט שטאַרבן מענטשן, און איר... און גאָט ?

— טאָמילין איוואַן, — דער סאָטניק האָט זיך אויסגעדרייט און אַרומגעקוקט.

— איך בין אַן אַרטילעריסט, — האָט טאָמילין זיך אָנ־גערופן.

— פאַרשרייבסט דיך ? אונז זענען אַרטילעריסטן אויך נייטיק.

— שרייב... ע-עך!

זאַכאַר קאָראָלעוו, אַניקושקאַ און נאָך עטלעכע מאַן האָבן אָנגעהויבן חוזק מאַכן פון באַטאַרעיעץ.

— מיר וועלן דיר אויסהוילן אַ האַרמאַט פון אַ ווערבע!

— מיט קירבעסן וועסטו אָנלאָדן, קאַרטאָפליעס אָנשטאָט קאַרטעטש!

אַזוי שפּאַסנדיק און לאַכנדיק האָבן זיך פאַרשריבן זעכציק קאָזאַקן. דער לעצטער האָט זיך געמאָלדן כריסטאָניאַ. ער איז צו-געגאַנגען צום טיש און געזאָגט מיט באַטאָנונג:

— רייב מיך אויך אַריין. אָבער איך זאָג פאָרויס, אַז שלאָגן וועל איך מיך נישט.

— נאַכוואַס-זשע פאַרשרייבסטו דיך? — האָט דער סאָטניק דענערווירט געפרעגט.

— איך וועל זען, הער אָפיציר, איך חיל זען.

— פאַרשרייבט אים, — דער סאָטניק האָט אַ דריק געטון מיט די אַקסלען.

פון מיידאַן אין מען זיך צעגאַנגען שיער נישט מיטאָג-צייט. עס איז באַשלאָסן געוואָרן באַלד צומאָרגנס אָוועקצוגיין צו הילף די מיגולינער.

אינדערפרי האָבן פון די זעכציק פרייוויליקע זיך פאַרזאַמלט אויפן פלאַץ בלויז אַן ערך פערציק. פיעטראָ, עלעגאַנט אָנ-געטון אין אַ שינעל און הויכע שטיוול, האָט באַטראַכט די קאָזאַקן. אויף אַ סך האָבן זיך געבלויט אויפסניי אָנגענייטע שליפעס מיט די נומערן פון די פריערדיקע פולקן, אַנדערע זענען געווען אָן שליפעס. די זאָטלען אָנגעשוואָלן פון מיליטערישער לאָדונג: אין רימענס, אין טאָרבעס — עסנוואַרג, וועש, קוילן, מיטגע-נומענע אין זאַפּאַס פון פראָנט. ביקסן — נישט בײַ אַלע, קאַלט געווער — בײַ דער מערהייט.

אויפן פלאַץ האָבן זיך פאַרזאַמלט באַגלייטן די מיליטער-לייט — באַבעס, מיידלעך, קינדער, אַלטע לייט. פיעטראָ, פלינק אַרומרייטנדיק אויף זיין אויסגערוט פערד, האָט אויסגעשטעלט

זיין האלבע סאָטניע, באַטראַכט די פאַרשידנקאָליריקע פערד, די רייטער, אָנגעטוענע: ווער אין אַ שינעל, ווער אין אַ מונדיר, ווער אין אַ ברעזענטענעם רעגן-פּלאַשטש, און אַרויסגעגעבן דעם באַפעל צום אַוועקרייטן. די אָפּטיילונג האָט פּאַמעלעך זיך אויפגעהויבן אויפן באַרג אַרויף, די קאָזאַקן האָבן כמורנע זיך אומגעקוקט אויפן כוטאָר, אין די הינטערשטע רייען האָט עמעצער אויסגעשאָסן. אויפן באַרג האָט פּיעטראָ אָנגעטון די הענטשקעס, זיך צוגעגלעט די וואָנסעס פון ווייץ-קאָליר און, אָנדרייענדיק דאָס פערד אַזוי, אַז ס'איז מיט דראָבנע טריטעלעך געגאַנגען זייטיק, — האָט ער אַ געשריי געטון, שמייכלענדיק און צוהאַלטנדיק זיך דאָס היטל מיט דער לינקער האַנט:

— סאָ-אָ-אָטניע, אויף מיין קאָמענדע! אין שנעל-געלויף, מאַרש!...

די קאָזאַקן, שטייענדיק אויף די רייט-אייזנס, האָבן אַ פּאַכע געטון מיט די נאַהייקעס און זיך אַ לאָז געטון אין שנעל-געלויף. דער ווינט האָט זיי געפּאַטשט איבער די פּנימער, געשויבערט די פערדישע וויידלען און גריוועס, צוגעזאָגט אַ רעגנדל. מען האָט אָנגעהויבן זיך דורכוואַרפן מיט ווערטער, זאָגן אַ וויץ. אונטער כריסטאָניען האָט זיך אַ שטרויכל געטון דאָס שוואַרצע, הויכע פערד. דער באַלעבאָס האָט עס מכבד געווען מיטן ראַפּניק, אויסגעזידלט; דאָס פערד האָט אויסגעבויגן דעם האַלז, איבערגעגאַנגען אין גאַלאָפּ, אַרויס פון דער רייע.

די פריילעכע שטימונג האָט נישט פאַרלאָזט די קאָזאַקן ביז דער קאַרגינער סטאַניצע. זיי זענען געגאַנגען אין דער פולער איבערצייגונג, אַז קיין שום מלחמה וועט נישט זיין, אַז די מיגולינער געשעעניש איז אַ צופעליקער אָנפאַל פון די באָלשעוויקעס אויף דער קאָזאַקישער טעריטאָריע.

XXIV

קיין קאַרגינסק זענען זיי אָנגעקומען פאַרנאַכט. אין דער סטאַניצע זענען שוין נישט געווען די פראָנט־קאָזאַקן — זיי זענען אַוועקגעגאַנגען קיין מיגולינסק. פיעטראָ האָט באַפוילן זיין אָפּטיילונג אַראָפּצושטייגן פון די פערד אויפן פּלאַץ, לעבן מאַגאַזין פון סוחר לעוואָטשקין, און אַליין איז ער אַוועקגעגאַנגען צום אַטאַמאַן פון דער סטאַניצע אין דער וואוינונג אַריין. אים האָט אויפגענומען אַ הויך־געוואוקסיקער, פעסט־געבויטער אָפיציר. ער איז געווען אָנגעטון אין אַ לאַנגער, ברייטער בלוזע אָן שליפּעס, אַרומגעגאַרטלט מיט אַ קאַווקאַזער פּאַסיקל, אין קאָזאַקישע שאַראָוואַרן מיט לאַמפּאַסן, אַריינגעמאַכטע אין ווייסע וואָלענע זאָקן. אין ווינקל פון זיינע דינע ליפּן איז געהאָנגען אַ ליולקעלע. די ברוינע פינקלענדיקע אויגן האָבן געקוקט האַרט פון אונטערן שטערן אַפער. ער איז געשטאַנען אויפן גאַנעק און גערייכערט, קוקנדיק אויף פּיעטראָן, וואָס האָט זיך דערנענטערט. די גאַנצע מאַסיווע פּיגור זיינע, די בולטע, אייזן־פעסטע מוסקול־וואַלן אונטער דער בלוזע אויף דער ברוסט און אויף די הענט האָבן דערציילט וועגן אומגעוויינטלעכער קראַפט.

— איר זענט — דער אַטאַמאַן פון דער סטאַניצע ?

דער אָפיציר האָט אַפּערגעלאָזט פון אונטער די אַראָפּגעהאָנגענע וואָנסעס אַ קנויל רויך און אַ זאָג געטון מיט אַ באַס :

— יאָ, איך — בין דער אַטאַמאַן פון דער סטאַניצע. מיט וועמען האָב איך דעם כּבוד צו רעדן ?

פּיעטראָ האָט זיך פאָרגעשטעלט. דריקנדיק זיין האַנט, האָט דער אַטאַמאַן עטוואָס אָנגעבויגן דעם קאָפּ :

— ליכאָווידאָוו פעדאָר דמיטריעוויטש.

פעדאָר ליכאָווידאָוו, דער קאָזאַק פון גוסינאָ־ליכאָווידאָווער כוטאָר, איז געווען אַ מענטש ווייט נישט קיין דורכשניטלעכער. ער האָט זיך געלערנט אין דער יונקער־שול, נאָכן פאַרענדיקן זי — פאַרשווינדן אויף אַ לאַנגער צייט. אין עטלעכע יאָר אַרום האָט ער זיך פּלוצלינג באַוויזן אין כוטאָר, מיט דער דערלויבע־ניש פון דער העכערער מאַכט אָנגעהויבן ווערבירן פריוויליקע פון די אויסגעדינטע קאָזאַקן. אין ראַיאָן פון דער איצטיקער קאַרגינער סטאַניצע צונויפגעקליבן אַ סאָטניע דעצידירטע חברה־לייט און זיי אַוועקגעפירט קיין פּערסיע. ער איז מיט זיין אָפּ־טיילונג דאָרט אָפּגעווען אַ יאָר און געדינט אַלס לייב־וואַך ביים שאַך. בשעת דער פּערסישער רעוואָלוציע האָט ער זיך געראַטע־וועט מיטן שאַך, אַנטלאָפן, פאַרלוירן די אָפּטיילונג און ווידער אַזוי אומגעריכט זיך באַוויזן אין קאַרגין. ער האָט מיטגעבראַכט מיט זיך אַ טייל קאָזאַקן, דריי געיעג־פערד פון ריינעם אַראַבישן בלוט פון שאַכס צוכט־שטאַל, מיטגעבראַכט רייכן רויב: טייערע טע־פּיכער, זעלטן צירונג, זיידוואַרג פון די הערלעכסטע מוסטערן. ער האָט דורכגעהוליעט אַ חודש, אַרויסגעוואָרפן פון די קעשענעס פון די שאַראָוואַרן נישט ווייניק פּערסישע גאָלד־מטבעות, אַרומ־געריטן איבער די כוטאָרן אויף אַ מילך־ווייס פּרעכטיק פערד מיט דינע פיס, וואָס האָט געטראָגן דעם קאָפּ, ווי אַ שוואַן; אַריינגעריטן דערמיט אין לעוואָטשקינס מאַגאַזין איבער די טרעפּ־לעך, געקויפט עפּעס, באַצאָלט, נישט אַראָפּשטייגנדיק פון זאָטל, און אַרויסגעריטן דורך דער קעגנאיבערדיקער טיר. פאַרשוואונדן איז פעדאָר ליכאָווידאָוו פונקט אַזוי אומגעריכט, ווי ער האָט זיך באַוויזן, צוזאַמען מיט אים איז פאַרשוואונדן זיין שטענדיקער באַגלייטער — דער קוריער, דער גוסינאָווער קאָזאַק, דער טענ־צער פאַנטעליושקאַ; עס זענען פאַרשוואונדן געוואָרן אויך די פערד און אַלץ, וואָס איז אַרויסגעפירט געוואָרן פון פּערסיע.

אין אַ האַלב יאָר אַרום האָט ליכאָווידאָוו זיך באַוויזן אין

אַלבאַניע. פֿון דאָרטן, פֿון דוראַצצאָ, זענען אָנגעקומען קיין קאָר-גין אויפֿן נאָמען פֿון זיינע באַקאַנטע אַנזיכטקאַרטלעך מיט בלויע בערגיקע לאַנדשאַפֿטן און אויסטערלישע שטעמפּלען פֿון דער פּאָסט. דערנאָך איז ער איבערגעפֿאָרן קיין איטאַליע, דורכגע-פֿאָרן די באַלקאַנען, געווען אין רומעניע, אין מערב-אייראָפּע, שיער נישט אָנגעשפּאַרט אין שפּאַניע. דער נאָמען פֿון פֿעדאָר דמיטריעוויטש איז פֿאַרצויגן געוואָרן מיט אַ געהיימנישפֿולן נעפּל. די אויסטערלישסטע מעשיות און השערות זענען וועגן אים אַרומ-געגאַנגען איבער די כוטאָרן. מען האָט געוואוסט בלויז איינס — אַז ער איז נאָענט געווען צו די מאָנאַרכיסטישע קרייזן, האָט אָנ-געהאַלטן באַציונגען אין פּיטער מיט הויכגעשטעלטע לייט, האָט געהערט צום פֿאַרבאַנד פֿון רוסישן פֿאָלק און געווען דאָרט אַן אָנגעזעענער מיטגליד. נאָר וועגן דעם, וואָס פֿאַר אַ מיסיע ער האָט אויסגעפֿירט אין אויסלאַנד, האָט קיינער נישט געוואוסט.

נאָכן אומקערן זיך פֿון אויסלאַנד האָט פֿעדאָר ליכאָווידאָוו זיך איינגעאָרדנט אין פּענזע, ביים דאָרטיקן גענעראַל-גובערנאַ-טאָר. אין קאָרגין האָבן באַקאַנטע געזען זיינס אַ פֿאָטאָגראַפֿיע און דערנאָך לאַנג געשאָקלט מיט די קעפּ און געקנאַקט מיט די צונ-גען: „נו, נו!...” — „פֿעדאָר דמיטריעוויטש גייט באַרג-אַרויף!” — „מיט וואָס פֿאַר אַ מענטשן ער האָט צו טון, הא?” און אויף דער פֿאָטאָגראַפֿיע, מיט אַ שמייכל אויף זיין ברוין סערביש פּנים מיט דער געהאָרבעטער נאָז, האַלט פֿעדאָר דימיטריעוויטש אונטער ביי דער האַנט די גובערנאַטאָרין, וואָס זעצט זיך אַריין אין אַ לאַנדאָ*. דער גובערנאַטאָר אַליין שמייכלט צו אים, ווי צו אַן אייגענעם. דער ברייטפּלייציקער קוטשער דערהאַלט קוים אין די אויסגע-שטרעקטע הענט די לייצן. די פֿערד, בייסנדיק די צוימען, זענען גרייט זיך אַ ריס צו טון און אַוועקטראָגן. פֿעדאָר דימיטריע-וויטשס איין האַנט איז גאַלאַנט אויפֿגעהויבן צו דער האָריקער

* אָפֿענע קאַטש מיט פֿיר זיץ-פּלעצער.

פּאַפּאַכע, די צווייטע האָלט אונטער ווי אַ בעכער דער גובערנאַ־טאָרינס עלענבויגן.

נאָך עטלעכע יאָר אָפּוועזנהייט, שוין סוף 1917, איז פעדאָר ליכאָווידאָוו אויפגעשוואומען אין קאַרגין, זיך דאָרט באַזעצט — ווי ער וואָלט בדעה געהאַט צו בלייבן אויף לאַנג. ער האָט מיט־געבראַכט מיט זיך אַ ווייב, אַן אוקראַינערין אָדער פּאָלקע, און אַ קינד; ער האָט פאַרנומען אויפן פּלאַץ אַ נישט גרויס הייזל פון פיר צימערן, דעם ווינטער פאַרבראַכט אין אויסאַרבעטן עפּעס געהיימע פּלענער. דעם גאַנצן ווינטער (און דער ווינטער איז גע־ווען אַ שטרענגער, נישט ווי געוויינטלעך ביים דאָן!) זענען די פענסטער געשטאַנען ביי אים אָפן, — ער האָט פאַרהאַרטעוועט זיך און די פאַמיליע, אַרויסרופנדיק פאַרוואונדערונג ביי די קאָזאַקן.

אין פרילינג פון 1918, נאָך דער שלאַכט הינטער סיעטראַ־קאָוו, האָט מען אים אויסגעקליבן אַלס אַטאַמאַן. דאָ ערשט האָבן זיך אַנטוויקלט אין דער גאַנצער ברייט פעדאָר ליכאָווידאָווס אומ־געוויינטלעכע פעיִקייטן. די סטאַניצע איז אַריינגעפאַלן אין אַזעלכע שטאַרקע הענט, אַז מיט אַ וואָך שפּעטער האָבן אפילו די אַלטע לייט געשאָקלט מיט די קעפּ. ער האָט אַזוי אויסגעשוילט זיינע קאָזאַקן, אַז נאָך דער פאַרזאַמלונג פון דער סטאַניצע, נאָך זיין רעדע (גערעדט האָט ליכאָווידאָוו קלוג, נישט בלויז קראַפט, נאָר אויך שכל האָט די נאַטור אים נישט געקאַרגט) האָבן די אַלטע גערישעט, ווי אַ סטאַדע בוהייען: „אין אַ גוטער שעה, אייער וואוילגעבוירנהייט! מיר בעטן אונטערטעניק!״ — „אוודאי!״

דער נייער אַטאַמאַן האָט אָנגעפירט שטרענג. ווי נאָר מען האָט אין קאַרגין דערהערט וועגן דער שלאַכט הינטער סיעטראַ־קאָוו, האָבן גלייך אויפן צווייטן טאָג אין פולן קאָמפּלעט זיך אַהין אַוועקגעלאָזט אַלע פראָנט־קעמפער פון דער סטאַניצע. די פרעמד־צוגעקומענע (וואָס האָבן מיט זיך פאַרגעשטעלט אַ דריטל איינ־

וואוינער פון דער סטאַניצע) האָבן לכתּחילה נישט געוואָלט גיין, די זעלנער — פאַרביסענע באָלשעוויקעס — האָבן פּראָטעסטירט, אָבער ליכאָווידאָוו האָט דורכגעפירט זיינס אויף דער פאַרזאַמלונג, די אַלטע האָבן אונטערגעשריבן זיין פאָרשלאַג וועגן באַזייטיקן פון דער סטאַניצע אַלע „פויערן", וואָס וועלן זיך נישט באַטייליקן אין דער פאַרטיידיקונג פון דאָן. און באַלד צומאָרגנס האָבן צענטליקער פורן, אָנגעפּאַקטע מיט זעלנער, מיט האַרמאָניעס און לידער, זיך שוין געצויגן קיין נאַפּאָלאָוו, דעם דאָרף ביי טשערניעצק. פון די פרעמד-צוגעקומענע זענען בלויז עטלעכע יונגע זעלנער, אונטער דער אָנפירונג פון וואַסילי סטאָראָזשענקאָ, וואָס האָבן געדינט אין ערשטן קולנוואַרפער-פולק, אַנטלאָפן צו די רויטגוואַרדייער.

דער אַטאַמאַן האָט גלייך לויטן גאַנג דערקענט אין פּיאָטערן אַן אָפיציר פון זעלנערישער אָפּשטאַמונג. ער האָט נישט איינגעלאַדן פּיאָטערן אין צימער אַריין, גערעדט מיט אַ טאָן פון גוטמוטיקער פאַמילאַריטעט:

— ניין, ליבינקער, איר האָט אין מיגולין גאָרנישט וואָס צו טון. דער ענין איז אָן אייך דערלײדיקט געוואָרן — איך האָב נעכטן איבערגעגעבן דערהאַלטן אַ טעלעגראַמע. פאָרט צוריק און וואַרט, ביז איר וועט באַקומען אַ באַפעל. די קאָזאַקן גיט אַ טרייסל! אַזאַ גרויסער כּוואַר — און האָט געגעבן בלויז פערציק קעמפּער?! איר מעגט זיי דאָרט, די אויסוואורפן, גוט די טשובן אָנרייסן! דאָ האַנדלט זיך דאָך אין זייערע פעלן! זייט געזונט, איך ווינטש אייך דערפאָלג!

ער איז אַריינגעגאַנגען אין הויז, מיט אומגעריכטער לייכטקייט טראָגנדיק זיין מאַסיוון קערפּער, שאָרכנדיק מיט די פּאָדעשוועס פון די פּראָסטע שיך. פּיעטראָ איז אַוועקגעגאַנגען אויפן פּלאַץ צו די קאָזאַקן. זיי האָבן אים באַשיט מיט פראַגן:

— נו, וואָס?

— וואָס הערט זיך דאָרט ?

— מיר וועלן גיין קיין מיגולין ?

פּיעטראָ האָט אַ שמייכל געטון, נישט פאַרבאָרגנדיק זיין פרייד.

— אַהיים ! מען איז זיך באַגאַנגען אָן אונז.

די קאָזאַקן האָבן געשמייכלט, — אין גרופּעסווייז אַוועקגעגאַנגען צו די פערד, וואָס זענען אָנגעבונדן געווען ביים פאַרקן. כריסטאָניאָ האָט אפילו אַ זיפץ געטון, — ווי אַראָפּוואַרפנדיק אַ באַרג פון די פּלייצעס, האָט ער אַ פּאַטש געגעבן טאָמילינען איבערן אַקסל :

— אַהיים, הייסט עס, האַרמאַטן-שיסער !

— האָבן זיך דאָס די באַבעס אַצינד נאָך אונז אָנגעבענקט.

— מיר וועלן באַלד רירן.

באַראַטנדיק זיך, האָבן זיי באַשלאָסן נישט צו נעכטיקן, נאָר גלייך אַרויסצורייטן. אויפזיצנדיק אויף די פערד, שוין אין אומאָרדענונג, זענען זיי אין אַ קופּע אַרויסגעריטן פון דער סטאַניצע. אויב קיין קאַרגין זענען זיי געגאַנגען אומגערן, זעלטן רייטנדיק שנעל, האָבן זיי פונדאַנען אַ לאָז געטון די פערד און זיך געטראָגן מיטן גאַנצן אימפּעט; ערטערווייז זענען זיי געריטן אין גאַלאָפּ ; די פאַרהאַרטעוועטע, נישט אויסגעפּאָרענע ערד האָט הויל אָפּגעקלונגען אונטער די קאָפּיטעס. ערגעץ נאָכן דאָן, נאָך די ווייטע קאַמען פון די בערגלעך האָט זיגזאַגיש זיך געבראָכן אַ בלויער בליץ.

אין כוטאָר אַריין זענען זיי אָנגעקומען אין מיטן דער נאַכט. אַראָפּלאָזנדיק זיך פון באַרג, האָט אַניקושקאַ אויסגעשאָסן פון זיין עסטרייכישער ביקס ; זיי האָבן אַ קנאַל געטון מיט אַ זאַלפּ, צו וויסן געבנדיק, אַז זיי קערן זיך אום. אַלס ענטפער האָבן אין כוטאָר זיך צעבילט די הינט און, פילנדיק די נאָענטע היים,

ציטערנדיק, האָט הייזעריק זיך צעהירזשעט עמעצנס אַ פערד. אײ־בערן כוטאָר האָבן זיי זיך צעשיט אין פאַרשידענע זייטן.

מאַרטין שאַמיל האָט זיך געזעגנט מיט פּיאָטערן און מיט דערלייכטערונג אַ זאָג געטון:

— מיר האָבן שוין איינמאָל מלחמה געפירט! אַזוי טאַקע איז גוט!

פּיעטראָ האָט אַ שמייכל געטון אין דער פינסטערניש און אָוועקגעריטן צו זיין הויף.

צונעמען דאָס פערד איז אַרויסגעקומען פּאַנטעלעי פּראָ־קאָפּיעוויטש. ער האָט עס אויסגעזאָטלט און אַריינגעפירט אין שטאַל. אין דער כאַטע איז ער אַריינגעגאַנגען צוזאַמען מיט פּיעטראָ.

— מען האָט אָפּגעלייגט דעם מאַרש

— אַהאַ.

— נו, דאַנקען גאָט! הלוואי שוין אויף שטענדיק.

דאַריע איז אויפגעשטאַנען, אַ דערהיצטע פון שלאָף. זי האָט דערלאַנגט דעם מאַן נאַכטעסן. פון צווייטן צימער איז אַריינגעקו־מען גריגאָרי, אַ האַלב־אָנגעטוענער; זיך קראַצנדיק די שוואַרצ־האָריקע ברוסט, האָט ער מיט חוזק זיך פאַרזשמורעט אויפן ברודער.

— וואָס, איר האָט געזיגט?

— אָט באַזיג איך דאָך — דעם איבערגעלאָזטן באָרשטש.

— נו, דאָס איז שוין זיכער. דעם באָרשטש וועלן מיר באַ־זיגן, באַזונדערס אויב איך וועל דיר נעמען צוהעלפן.

ביז ווייַנאַכט האָט מען וועגן דער מלחמה אפילו נישט דערמאַנט. אָבער אין הייליקן שבת איז פון וויעשענסק אָנגעקומען אַ ספּעציעלער שליח, דאָס פאַרשוימטע פערד איבערגעלאָזט ביים טויער פון די קאָרשונאָווס, — קלאַפּנדיק מיט דער שווערד איבער די טרעפּלעך, אַרויפגעלאָפן אויפן גאַנעק.

— וואָס הערט זיך? — האָט אויף דער שוועל אים געפרעגט מיראָן גריגאָריעוויטש.

— איך דאַרף דעם אַטאַמאַן. איר זענט עס?

— מיר.

— באַוואָפנט גלייך די קאָזאַקן. איבער דער נאַגאַלינער ערד גייט פּאָדטיאָלקאָוו מיט דער רויטער גוואַרדיע. אָט איז אַ באַפעל, — צוזאַמען מיטן פּאַקעט האָט ער איבערגעקערט דעם פאַרפּעצטן אינטערשלאַק פון היטל.

דער זיידע גרישאַקאַ האָט זיך פאַרנומען אויף אַ שמועס, איינשפּאַנענדיק די נאָז אין די ברילן; פון הויף איז אַריינגעלאָפן מיטקאַ. דעם באַפעל פון קרייז-אַטאַמאַן האָבן זיי געלייענט צוזאַמען. דער שליח, אָנשפּאַרנדיק זיך אָן געשניצטן פּאָרענטש, האָט צעריבן מיטן אַרבל די פּאַסן שטויב אויפן פּנים, וואָס איז אָפּגעשמיסן געוועזן פון ווינט.

דעם ערשטן טאָג ווייַנאַכט, נאָכדעם ווי זיי האָבן טועם געווען פון דער הייליקער סעודה, זענען די קאָזאַקן אַרויסגעריטן פון כוטאָר. דער באַפעל פון גענעראַל אַלפעראָוו איז געווען אַ שטרענגער, האָט געדראָט מיט אויסשליסן פון קאָזאַקישן שטאַנד, דעריבער זענען אויף פּאָדטיאָלקאָוון געגאַנגען שוין נישט קיין פערציק מאַן, ווי דאָס ערשטע מאָל, נאָר הונדערט אַכט, צווישן וועלכע עס האָבן זיך געפונען אויך אַלטע לייט, וואָס זענען באַהערשט געוואָרן פון פאַרלאַנג זיך צונויפצוטרעפן מיט די באָלשעוויקעס. צוזאַמען מיטן זון איז געריטן מאַטוועי קאַשולין מיט דער געפרוירענער נאָז. אויף אַ נעבעכדיקער קאָבילקע האָט פאַראַדירט אין די פעדערשטע רייען אַוודעיִטש ברעך, וואָס האָט דער גאַנצן יועג פריילעך געמאַכט די קאָזאַקן מיט זיינע אויסטערלישע מעשיות; עס איז געגאַנגען דער אַלטער מאַקסייעוו און נאָך עטלעכע ווייסבערדיקע... די יונגע זענען געגאַנגען אומגערן, די אַלטע — מיט גרויס חשק.

גריגאָרי מעליעכאָוו מיטן קאַפּטער פון רעגנמאַנטל אויפן

קאָפּ איז געריטן אין דער לעצטער רייע. פון טונקעלן הימל האָט געזיגן אַ רעגן. איבערן סטעפּ, וואָס איז באַדעקט געווען מיט העל גרינס, האָבן זיך געקייקלט וואָלקנס. הויך, אונטערן סאַמע קאַם פון די וואָלקנס איז געשוואומען אַן אָדלער. זעלטן פאָכענדיק מיט די פליגל, האָט ער זיי אויסגעשפּרייט, באַצוואונגען דעם ווינט, זיך געוויגט, אונטערגעכאַפּט פון לופט-שטראָם, מאַט בלישטשענדיק מיטן בראָנז פון די פעדערן, און געפלויגן אויף מזרח, זיך דערווייטערנדיק, אַלץ קלענער ווערנדיק.

דער סטעפּ האָט פייכט זיך געגרינט, בלויז ערטערווייז האָבן פאַרביק זיך אויסגעטיילט די פאַריאָריקע געוויקסן, און אויפן רוקן פון הויכלאַנד האָבן ווי אויף דער וואַך געשימערט די בלויע בערגלעך.

אַראָפּלאָזנדיק זיך פון באַרג קיין קאַרגינסק, האָבן די קאָזאַקן באַגעגנט אַ קאָזאַקיש בחורל, וואָס האָט געטריבן אָקסן אויף דער פּאַשע. ער איז געגאַנגען, גליטשנדיק זיך מיט די באָרוועסע פיס און פאָכענדיק מיט דער בייטש. דערזעענדיק די רייטער, האָט ער זיך אָפּגעשטעלט און אויפמערקזאַם זיי באַטראַכט אויף די פערד מיט די פאַרבונדענע ווייגדלען, וואָס זענען באַשפּריצט געווען מיט בלאָטע.

— פונוואַנען ביסטו? — האָט איוואַן טאָמילין אים געפרעגט.

— אַ קאַרגין, — האָט דאָס בחורל פּיפּיק געענטפערט, שמייכלענדיק פון אונטער דער קורטקע אַפּער, וואָס איז פאַרוואָרפן געווען איבער זיין קאָפּ.

— אייערע קאָזאַקן זענען אַוועקגעגאַנגען?

— אַוועקגעגאַנגען. די רויטע גוואַרדיע זענען זיי געגאַנגען אויסהרגענען. און איר האָט נישט אַמאָל אַ ביסל טיטון אויף אַ פּאַפּיראָסל? הא, פעטערקע?

— טיטון ווילסטו? — גריגאָרי האָט פאַרהאַלטן דאָס פערד.

דאָס קאָזאַקל איז צוגעשטאַנען צו אים, זיינע פאַרשאַרצטע שאַראָוואַרן זענען געווען נאַס, די לאַמפּאַסן האָבן רויט געגלאַנצט. ער האָט דרייסט געקוקט אין פּנים אַריין גריגאָריען, וועלכער האָט אַרויסגענומען דעם טיטון-בייטל פון קעשענע, און וואוילע ריש גערעדט מיט אַ מילד טענאָרל:

— אָט דאָ באַלד, ווי נאָר איר וועט זיך אָנהייבן אַראָפּלאָזן, — וועט איר דערזען דערהרגעטע. נעכטן האָבן אונזערע קאָזאַקן געבּרענגט צו טרייבן קיין וויעשעק רויטע געפאַנגענע און זיי אַוועק געלייגט... איך, פעטערקע, האָב געהיטן די בהמות אָט דאָרטן ביים זאַמדיקן בערגל, און געזען, ווי זיי האָבן זיי מיט די שווערדן צעהאַקט. אוי, ווי שרעקלעך דאָס איז געווען! ווען זיי האָבן אָנגעהויבן מיט די שווערדן צו פאָכען, האָבּ יענע געגומען אַזוי שרייען, אַזוי אָנגעהויבן לויפן... דערנאָך בין איך צוגעגאַנגען, געקוקט: צומייגסט כינעזער. ביי איינעם איז דער אַקסל אָפּגעהאַקט, ער אָטעמט שווער, און מען זעט, ווי דאָס האַרץ אינעווייניק וואַרפט זיך אין בלוט, און די לעבער איז אַזוי בלוי... אַזוי בלוי... שרעקלעך! — האָט ער איבערגעחזרט, וואונדערנדיק זיך, וואָס די קאָזאַקן שרעקן זיך נישט פון זיין דערציילן, אַזוי על-כּל-פּנים האָט ער באַשלאָסן, קוקנדיק אויף די גלייכגילטיקע און קאַלטע פּנימער פון גריגאָריען, כריסטאָניען אנן טאָמילינען.

ער האָט פאַררייכערט, אַ גלעט געטון דעם נאַסן האַלז פון גריגאָריעס פערד, געזאָגט: „אַ דאַנק" — און אַנטלאָפן צו די אָקסן.

ביים וועג, אין אַ נישט טיפן גרוב, אַן אויסגעמוליעטן דורכן פרילינגס-וואַסער, צוגעדעקט מיט אַ דינעם שיכט ערד, זענען געלעגן די טויטע קערפּערס פון די דערהרגעטע רויט-אַרמייער. עס האָט זיך געזען אַ ברוין-און-בלוי פּנים, ווי בליי, מיט פאַרטרוקנט בלוט אויף די ליפן; עס האָט זיך געשוואַרצט אַ באַרוועסער פוס אין אַ בלויען וואַטענעם הויז.

— ס'איז זיי שווער געווען אויפצורוימען... די אויסוואַורפן! —

האָט כריסטאָניאַ טויב געשעפּטשעט און פלוצלינג, אַ זעץ געבנדיק זיין פערד מיטן ראַפּניק, האָט ער איבערגעיאָגט גריגאָריען און אַוועקגעריטן באַרג אַראָפּ.

— נו, האָט אויך אויף דער דאָנער ערד זיך שוין בלוט באַוויזן, — האָט כריסטאָניאַ אַ שמייכל געטון, ציקנדיק מיט אַ באַק.

XXV

ביי בונטשוקן אין דער אָפּטיילונג האָט זיך געפינען דער קאָזאַק פון טאָטערישן כוטאָר מאַקסימקאַ גריאַזנאָוו. ער האָט פאַרלוירן זיין פערד אין דער שלאַכט מיט קוטיעפּאָווס אָפּטיילונג און פון דעמאָלט אָן געוואָרן אַן אומאויפהערלעכער שיכור און ליידנשאַפטלעכער קאָרטן־שפּילער. ווען מען האָט דערהרגעט דאָס פערד אונטער אים, — דאָס ברוינע פערד מיטן זילבערנעם שטרייף איבערן גאַנצן רוקן, — האָט מאַקסימקאַ אָפּגעראַטעוועט דאָס זאָטל, געטראָגן עס פיר וויאָרסט און, זעענדיק, אַז ער וועט קיין לעבעדיקער נישט אַרויס פון די פרייוויליקע, וואָס האָבן פאַרביסן אָנגעגריפן, האָט ער אָפּגעריסן דעם טייערן ברוסט־האַלטער, גענומען דאָס ציימל און אייגנוויליק אַוועק פון דער שלאַכט. אויפגעשוואומען איז ער ערשט אין ראָסטאָוו. ער האָט בקרוב פאַרשפּילט אין „אָקע” די זילבערנע שווערד, וואָס ער האָט צוגענומען ביי אַן עסאַול, וועלכן ער האָט דערהרגעט, פאַרשפּילט די רעשט פון געשפּאַן, וואָס ער האָט געהאַט, די שאַראָוואַרן, די געמזענע שטיוול און כמעט אַ נאַקעטער זיך באַוויזן ביי בונטשוקן אין צימער. יענער האָט אים אָנגעטון, צוגענומען צו זיך. מעגלעך, אַז מאַקסימקאַ וואָלט בעסער געוואָרן, אָבער אין דער שלאַכט, וואָס האָט אויסגעבראָכן הינטער ראָסטאָוו דעם 24־סטן אַפּריל, האָט אים געטראָפן אַ קויל אין קאָפּ, — איז אויסגערונען מאַקסימקעס בלויע אויג אויפן העמד אַראָפּ, האָט

גענומען פלייצן דאָס בלוט פון געעפנטן שאַרבן, ווי פון אַ קאָני־סערוון־פושקע. ווי עס וואָלט גאָרנישט געווען אויף דער ווייסער וועלט דער וויעשענסקער קאָזאַק גריאַזנאָוו — דער אַמאָליקער פערד־גנב און נעכטיקער ביטערער שיכור.

האָט בונטשוק זיך צוגעקוקט, ווי די גסיסה האָט אויסגע־קרומט מאַקסימקעס קערפער און זאָרגעוודיק אויסגעווישט דאָס בלוט פון דער קוילנוואַרפער־לופע, וואָס האָט אַ שפריץ געטון פון מאַק־סימקעס געלעכערטן קאָפּ.

באַלד איז אויסגעקומען אָפּצוטרעטן. בונטשוק האָט אַוועק־געפירט דעם קוילנוואַרפער. מאַקסימקאַ איז געבליבן זיך אָפּקילן אויף דער הייסער ערד, אַרויסגעשטעלט קעגן דער זון דעם טונקל־ברוינעם קערפער מיט דער פאַרריסענער בלוזע איבערן קאָפּ (שטאַרבנדיק, האָט ער אַלץ געצויגן די בלוזע אויפן קאָפּ אַרויף, זיך געמאַטערט).

די אָפּטיילונג רויטגוואַרדייער, אינגאַנצן צונויפגעשטעלט פון סאָלדאַטן, וואָס האָבן זיך אומגעקערט פון טערקישן פראָנט, האָט זיך באַפעסטיקט אויף דער ערשטער קרייצונג פון די גאַסן. אַ פליכיקער זעלנער אין אַ האַלב־אויסגעקראָכענער פאַפּאַכע האָט צו־געהאָלפן בונטשוקן אַוועקשטעלן דעם קוילנוואַרפער, די אי־בעריקע האָבן געשאַפן קווער דעם גאַס עפּעס ענלעכס צו אַ באַריקאַדע.

— קומט אויף כיבוד! — האָט איינער אַ בערדיקער אַ שמייכל געטון, קוקנדיק נאָכן בערגל אויפן נאָענטן האַלבקרייז פון האָריזאָנט.

— אַצינד וועלן מיר זיי מכבד זיין!

— ברעך, סאַמאַראַ! — האָט מען געשריגן צו אַ פעסטן בחור, וואָס האָט אָפּגעריסן ברעטער פון אַ פאַרקן.

— אָט זענען זיי! זיי רוקן זיך אַהער! — האָט אַ געשריי געטון דער פליכיקער, אַרויפקריכנדיק אויפן דאַך פון אַ בראָנפן־סקלאַד.

אַננאַ האָט זיך אָװעקגעלײגט לעבן בונטשוקן. די רויט־גוואַרדייער האָבן געדיכט זיך אויסגעלייגט הינטער דער צייטווייליקער באַשיצונג.

אין דער צייט זענען איבערן שכנותדיקן געסל אַ מאַן ניין רויטאַרמייער, ווי קוראַפּאַטוועס איבער אַ שטעגעלע, אַריבערגע־לאָפן הינטער דער וואַנט אַרונטער פון הויז אין ראָג. איינער האָט באַוויזן אויסצושרייען:

— זיי לויפן! קנאַלט!

אויף דער קרייצונג איז אויגנבליקלעך געוואָרן פוסט און שטיל און אין אַ מינוט אַרום, איבעריאָגנדיק דעם אויפגעהויבע־נעם שטויב, האָט זיך באַוויזן אַ רייטנדיקער קאָזאַק מיט אַ ווייסן לאַמפּאַס אויפן היטל, די ביקס צוגעדריקט צו דער זייט. ער האָט מיט אַזאַ קראַפט פאַרהאַלטן דאָס פערד, אַז עס האָט זיך אַראָפּגעזעצט אויף די הינטערשטע פיס. בונטשוק האָט באַוויזן אויסצו־שיסן פון רעוואָלווער. דער קאָזאַק איז צוגעפאַלן צום פערדישן האַלז און זיך אַוועקגעטראָגן צוריק. די סאָלדאַטן, וואָס האָבן באַ־דינט דעם קוילנוואַרפער, האָבן זיך געטאָפּטשעט אין אומאַנטשלאָסנ־קייט, צוויי פון זיי זענען אַנטלאָפן לענגאויס דעם פּאַרקן און זיך אַוועקגעלייגט ביים טויער.

ס'איז קענטיק געווען, אַז זיי וועלן באַלד זיך אַ וואַקל טון און אַנטלויפן. די שטילקייט, וואָס איז אָנגעשטרענגט געווען אויפן העכסטן אופן, די צעטומלטע בליקן האָבן נישט צוגעזאָגט קיין שטאַנדהאַפטיקייט... און פון דעם, וואָס ס'איז פאָרגעקומען שפּע־טער, האָט בונטשוק ממשותדיק און שאַרף געדענקט איין מאָ־מענט: — דאָס טיכל אַראָפּגערוקט אויפן נאַקן, אַ צעשויבערטע און געענדערטע פון אויפרעגונג, וואָס האָט אויסגעזויגן דאָס בלוט פון איר פּנים, איז אַננע אויפגעשפּרונגען און — מיט דער אויסגע־שטרעקטער ביקס אין דער האַנט — גענומען לויפן מיט אומזיכערע שטרויכלענדיקע טריט. זי האָט זיך אומגעקוקט צו די זעלנער, אָנ־געוויזן אויפן הויז, הינטער וועלכן דער קאָזאַק איז פאַרשוואונדן

און מיט אויך אַזאַ געענדערט טויב קול אויסגעשריגן: „נאָך מיר!"

בונטשוק איז אויפגעשטאַנען. זיין מויל איז צעקרימט געווען פון אַן אומקלאָרן אויסגעשריי. ער האָט אַרויסגעכאַפּט די ביקס ביי אַ נאָענטן זעלנער, — פילנדיק אין די פיס אַ שרעקלעך ציטערן, זיך געלאָזט לויפן נאָך אַננען, שטיקנדיק זיך, שוואַ ווערנדיק פון דער גרויסער מאַכטלאָזער אָנשטרענגונג צו שרייען, רופן, אומקערן. פון הינטן האָט ער געהערט דאָס סאָפּען פון עטלעכע מאַן, וואָס זענען אים נאָכגעלאָפן, און מיט זיין גאַנץ וועזן געפילט עפּעס שרעקלעכס, וואָס לאָזט זיך נישט אויסבעסערן, די דערנענטערונג פון עפּעס אַן אויסטערלישער אַנטשיידונג. אין דעם אויגנבליק האָט ער שוין פאַרשטאַנען, אַז איר האַנדלונג איז זינלאָז, אומבאַרעכנט, בחינמדיק, און וועט נישט מיטרייסן די איבעריקע.

נישט ווייט פון ראָג האָט ער פנים אל פנים זיך צונויפגעטראָפן מיט די קאָזאַקן, וואָס האָבן צוגאַלאָפּירט. אַן אָפּגעריסענער זאַלפּ פון זייער זייט, אַ פּייפעריי פון קוילן, אַ יעמערלעכער האָזן־אויסגעשריי פון אַננען. און זי האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אויף דער ערד מיט אַן אויסגעשטרעקטער האַנט און וואַנזיניקע אויגן. ער האָט נישט געזען ווי די קאָזאַקן האָבן זיך צוריק אויסגעדרייט, נישט געזען, ווי די סאָלדאַטן פון די אַכצן, וואָס זענען געווען ביי זיין קוילנוואַרפער, האָבן זיי געיאָגט, אָנגעצינדן דורך אַננעס העלדנטאַט. זי, בלויז זי אַליין איז געווען פאַר זיינע אויגן, האָט קאָנוואולסיוו זיך געצאַפּלט פאַר זיינע פיס. נישט פילנדיק די הענט, האָט ער זי איבערגעדרייט אויף אַ זייט, כדי אויפצוהייבן און טראָגן ערגעץ. ער האָט דערזען אַ בלוטיקן פלעק אויף איר לינקער זייט און שטיקלעך פון בלויען קאַפּטנדל, וואָס האָבן נאַס זיך געקנייטשט אַרום דער וואונד, — פאַרשטאַנען, אַז די וואונד איז פון אַן אויפרייסנדיקער קויל, פאַרשטאַנען, אַז אַננאַ שטאַרבט, און דערזען דעם טויט אין אירע נעפּל־פאַרצויג [illegible]

עמעצער האָט אים אַוועקגעשטופּט. אַנגען האָט מען אַוועק־געטראָגן אין נאָענטן הויף אַריין, אַוועקגעלייגט אין שאָטן, אונ־טערן דאַך פון דער שאַפּע.

דער פליכיקער זעלנער האָט געשטופּט אין דער וואונד אַריין שטיקער וואַטע און זיי אַוועקגעוואָרפן, אָנגעקוואָלענע און שוואַרץ־געוואָרענע פון בלוט. באַהערשנדיק זיך, האָט בונטשוק צעקנעפּלט אויף אַנגען דעם קאָלנער פון דער בלוזע, צעריסן דאָס העמד אויף זיך און, צודריקנדיק שטיקער ליוונט צו דער וואונד, געזען ווי דאָס בלוט האָט זיך געבלעזלט, דורכלאָזנ־דיק לופט אין דער עפענונג אַריין, געזען ווי אַנגעס פנים איז ברוין־און־בלוי געוואָרן און דאָס שוואַרצע מויל איז פאַרקראַמפּט געוואָרן פון יסורים. די ליפּן האָבן געשלונגען לופט און די לונגען האָבן זיך געשטיקט: די לופט איז אַריינגעגאַנגען דורכן מויל און דורך דער וואונד. בונטשוק האָט צעריסן אויף איר דאָס העמד, אָן בושה אַנטבלויזט דאָס לייב, וואָס איז באַדעקט געווען מיט טויט־אַנגסטן. די וואונד האָט מען ווי עס איז פאַרשטאָפּט מיט אַ טאַמפּאָן*. אין עטלעכע מינוט אַרום האָט אַנגע צוריק באַקומען דאָס באַוואוסטזיין. די איינגעפאַלענע אויגן האָבן געקוקט פון די שוואַרצע בלוי־אונטערגעצייכנטע ראַנדן אַרויס אויף איליען און זיך צוגעדעקט מיט די ציטערנדיקע וויעס.

— וואַסער! ס׳איז מיר הייס! — האָט זי אויסגעשריגן און אָנגעהויבן זיך וואַרפן און וויינען. — לעבן!... איליאַ־אַ־אַ!... ליבער!... אַ־אַ־אַ!...

מיט אָנגעשוואָלענע ליפּן איז בונטשוק צוגעפאַלן צו אירע פלאַמענדיקע באַקן, געגאָסן וואַסער פון טעפּעלע אויף איר ברוסט. דאָס וואַסער האָט ביז די ראַנדן אָנגעפולט די פאַרטיפונגען פון אירע אַקסל־ביינער, מאָמענטאַל אויסגעטרוקנט געוואָרן. אַ בראַנדיקע

* אַ קלומפּן גאַזע אָדער וואַטע.

היך האָט אַנגען פֿאַרצערט. וויפֿיל וואַסער בונטשוק האָט נישט גע־גאָסן אויף איר ברוסט, — האָט אַננע אַלץ זיך געוואָרפֿן און גע־ריסן פֿון די הענט.

— ס׳איז הייס !... אַ פֿייער ברענט !...

פֿאַרלירנדיק די כּוחות און ביסלעכווייז קאַלט ווערנדיק, האָט די דייטלעך אַרויסגערעדט :

— איליאַ, נאַכוואָס־זשע ? נו, דו זעסט דאָך, ווי פּשוט דאָס אַלץ איז... אַ מאָדנער ביסטו !... שרעקלעך פּשוט... איליאַ... לי־בער, דו וועסט דער מאַמען ווי עס איז... דו ווייסט דאָך... — זי האָט האַלב געעפֿנט די אויגן, וואָס זענען פֿאַרשמעלערט געווען, ווי ביים לאַכן, און באַמיענדיק זיך גובר צו זיין די ווייטיק און שרעק, האָט זי אָנגעהויבן רעדן נישט דייטלעך, ווי שטיקנדיק זיך מיט עפּעס : — לכתחילה אַן עמפּינדונג... אַ שטויס און אַ ברי... אַצינד ברענט אַלץ... — און זי האָט זיך פֿאַרקרומט, דערזעענדיק די ביטערע אָפּוועגנדיקע באַוועגונג פֿון זיין האַנט. — לאָז צורו ! דאָס בלוט גיסט זיך אינעווייניק... דאָס הייטל פֿון די לונגען איז אָנגעקוואָלן מיט בלוט... עס איז שווער... אָך, ווי שווער ס׳איז צו אָטעמען !...

אין די הפסקות האָט זי גערעדט אָפּט און אַ סך, ווי באַ־מיענדיק זיך אַרויסצוזאָגן אַלץ, וואָס האָט באַשווערט איר האַרץ. מיט גרענעצלאָזער אימה האָט בונטשוק באַמערקט, אַז איר פּנים לייכט אויף, ווערט דורכזיכטיקער, געלער אויף די שלייפֿן. ער האָט איבערגעפֿירט דעם בליק אויף די הענט, וואָס זענען אַן לעבן געלעגן לענגאויס דעם קערפּער, דערזען — די נעגל גיסן זיך אָן, ווי צייטיקע פֿלוימען, מיט ראָזער בלויקייט.

— וואַסער... אויף דער ברוסט... ס׳איז הייס !

בונטשוק איז אַוועקגעלאָפֿן אין הויז אַריין נאָך וואַסער. ווען ער איז צוריקגעקומען, האָט ער אונטערן דאַך פֿון דער שאַ־פּע שוין נישט געהערט אַננעס כאָרכלען. די שטראַלן פֿון דער פֿאַרגייענדיקער זון זענען געפֿאַלן אויף איר מויל, וואָס איז

פאַרקראַמפּט געווען אין לעצטן גסיסה־צוק, אויף דער וואַקס־געלער, נאָך וואַרעמער האַנט, וואָס איז צוגעדריקט געווען צו דער וואונד. לייכט צונויפדריקנדיק אירע אַקסלען, האָט ער זי אונטערגעהויבן, אַ ווײַלע געקוקט אויף דער פאַרשפּיצטער נאָז מיט די קליינע טונקל־געוואָרענע זומערשפּרינקעלעך אין די ווינקלען, אויפגעכאַפּט אונטער די צעשפּרייטע שוואַרצע ברעמען דעם פאַרגליווערטן גלאַנץ פון די אַפּלען. דער מאַכטלאָז־פאַרוואָרפענער קאָפּ, אויפן דינעם מיידלישן האַלז, איז אַראָפּגעהאָנגען אַלץ נידעריקער, דער דופק אין בלויען אָדערל האָט אָפּגעציילט זיינע לעצטע קלעפּ.

בונטשוק האָט קאַלט זיך צוגערירט מיט די ליפּן צו איין שוואַרצער האַלב־צוגעמאַכטער וויע, אַ רוף געטון:

— פריינט! אַניאַ! זיך אויסגעגלייכט און, האַסטיק אויסדרייענדיק זיך, אַוועקגעגאַנגען אומנאַטירלעך גלייך, נישט באַוועגנדיק מיט די הענט, וואָס זענען צוגעדריקט געווען צו די היפּטן...

XXVI

די טעג האָט ער געלעבט, ווי אין טיפוס־פיבער. ער איז אַרומגעגאַנגען, עפּעס געטון, געגעסן, געשלאָפן, אָבער דאָס אַלץ איז פאָרגעקומען, ווי אין האַלב־דרימל, וואָס פאַרטייבט און טעמפּט אָפּ די חושים. ער האָט מיט וואַנזיניקע אָנגעשוואָלענע אויגן מבולבל געקוקט אַרום זיך אויף דער וועלט, קיין באַקאַנטע נישט דערקענט, געקוקט, ווי אַ שטאַרק שיכורער, אָדער אַזעלכער, וואָס איז נאָר־וואָס צו זיך געקומען נאָך אַ שווערער קראַנקהייט. פון יענעם טאָג אָן, אין וועלכן אַננע איז געשטאָרבן, זענען זיינע חושים צייטווייליק אַטראָפּירט געוואָרן: עס האָט זיך גאָרנישט געגלוסט וועגן גאָרנישט געטראַכט.

— עסט, בונטשוק! — האָבן די חברים פאַרגעלייגט, און ער האָט געגעסן, שווער און פויל באַוועגנדיק מיט די קינבאַקן, טעמפּ קוקנדיק אין איין ווינקל.

מען האָט אויף אים אַכטונג געגעבן, געשמועסט וועגן אָוועקשיקן אים אין שפּיטאָל אַריין.

— דו ביסט קראַנק? — האָט אים צומאָרגנס געפרעגט איינער פון דער מאַשינגעווער־באַדינונג.

— ניין.

— וואָס־זשע דען פעלט דיר? ס׳איז דיר אומעטיק?

— ניין.

— נו, לאָמיר־זשע פאַררייכערן. זי, ברידערקע, וועסטו שוין אַצינד נישט אומקערן. פאַרליר נישט אומזיסט קיין כּוחות דערויף.

ווען ס׳איז געקומען די צייט פון שלאָפן, האָט מען אים געזאָגט:

— לייג דיך שלאָפן. ס׳איז שוין צייט.

האָט ער זיך געלייגט.

אין דעם צושטאַנד פון צייטווייליקן אָפּרייסן זיך פון דערווירקלעכקייט, האָט ער דורכגעלעבט פיר טעג. אויפן פינפטן האָט אים באַגעגנט אויף דער גאַס קריוואָשליקאָוו און אָנגעכאַפּט ביים אָרבל.

— אַהאַ, ביסט דאָ, איך זוך דיך טאַקע. — קריוואָשליקאָוו האָט נישט געוואוסט, וואָס ס׳איז געשען מיט בונטשוקן און, קלאַפּנדיק אים גוטברודעריש איבער דער פּלייצע, האָט ער אומרויִק אַ שמייכל געטון. — וואָס איז מיט דיר? האָסט נישט אַמאָל געמאַכט אַ כּוסה? האָסט געהערט? אַז עס פאָרט אַרויס אַן עקספּעדיציע אין די צפונדיקע געגנטן? ס׳איז שוין אויסגעקליבן געוואָרן אַ קאָמיסיע פון פינף. פעדאָר איז דער אָנפירער. די איינציקע האָפענונג איז אויף די קאָזאַקן פון צפון. אַנדערש

זענען מיר פאַרשפּילט. ס'איז שלעכט! דו וועסט פאָרן? אונז זע-
נען נייטיק אַגיטאַטאָרן. וואָס-זשע, וועסט פאָרן?

— יאָ — האָט בונטשוק קורץ געענטפערט.

— נו, איז גוט. מאָרגן טרעטן מיר אַרויס. גיי אַריין צום פּעטער אָרלאָוו. ער וועט דיך פאַרשרייבן.

אין זעלבן צושטאַנד פון פולשטענדיקער גייסטיקער אויסגע-
שעפּטקייט האָט בונטשוק זיך צוגעגרייט צום אַרויסטרעטן, און צומאָרגנס, דעם ערשטן מאַי, אַרויסגעפאָרן צוזאַמען מיט דער עקספּעדיציע.

אין דער צייט האָבן די אומשטענדן פאַר דער דאָנער ראַטן-
רעגירונג אָנגענומען אַ זייער דראָענדיקן כאַראַקטער. פון אוקראַי-
נע האָבן זיך אָנגערוקט די דייטשישע אָקופּאַציע-חיילות, די ניזאָ-
ווער סטאַניצעס און קרייזן זענען אינגאַנצן פאַרכאַפּט געוועז פון פון קאָנטער-רעוואָלוציאָנערן אויפשטאַנד.

איבער דער געגנט פון די ווינטער-שטאָלן האָט גראַסירט פּאָפּאָוו, באַדראָענדיק פון דאָרט נאָוואָטשערקאַסק. דער קרייז-צו-
זאַמענפאָר פון די ראַטן, וואָס האָט זיך אָנגעהויבן סוף אַפּריל אין ראָסטאָוו, איז נישט איינמאָל איבערגעריסן געוואָרן, ווייל די צע-
בונטעוועטע טשערקאַסן האָבן זיך צוגערוקט צו ראָסטאָוו און פאַר-
נומען די פאָרשטעט. בלויז אויף צפון, אין כאָפּערער און אוסט-
מיעדוועדיצער קרייז, האָבן נאָך געטליעט די שייטערן פון דער רעוואָלוציע, און צו זייער ווארעמקייט האָבן דאָס נישט ווילנדיק געצויגן פּאָדטיאָלקאָוו און די איבעריקע, וואָס האָבן זיך אַנטוישט אין דער אונטערשטיצונג פון ניזאָווער קאָזאַקנטום. די מאָביליזאַ-
ציע איז איבערגעריסן געוואָרן, און פּאָדטיאָלקאָוו, וועלכער איז נישט לאַנג אויסגעקליבן געוואָרן אַלס פּאָרזיצער פון דאָנער סאָווי-
נאַרקאָם, האָט, לויט דער איניציאַטיוו פון לאַגוטינען, באַשלאָסן זיך אַוועקצולאָזן אויף צפון, כדי צו מאָביליזירן דאָרט אַ דריי-פיר פּולקן פראָנט-קעמפער און זיי ווארפן אויף די דייטשן און ניזאָ-
ווער קאָנטער-רעוואָלוציאָנערן.

עס איז געשאפן געוואָרן אן אויסערגעוויינלעכע מאָבילִיזאַציע-קאָמיסיע פון פינף, מיט פאָדטיאָלקאָוון בראש. דעם 29-סטן אַפּריל האָט מען פון דער מלוכה-קאַסע גענומען צען מיליאָן רובל אין גאָלד און ניקאָלאַיעווער באַנקנאָטן אויף די הוצאות פון דער מאָביליזאַציע, איילִיק געשאַפן אן אָפּטיילונג, וואָס איז דער עיקר באַשטאַנען פון קאָזאַקן פון דער אָרטיקער קאַמיענסקער קאָמענדע, צו באַשיצן דאָסדאָזיקע געלט, מיטגענומען עטלעכע מאַן קאָזאַקן־אַגיטאַטאָרן, און דעם ערשטן מאַי, שוין אונטער דער באַשיסונג פון די דייטשישע אַעראָפּלאַנען, האָט די עקספּעדיציע זיך אַוועקגעלאָזט אין דער ריכטונג פון קאַמיענסק.

די טאָרן זענען פאַרנומען געווען דורך די עשעלאָנען פון די רויטגוואַרדייער, וואָס האָבן אָפּגעטרעטן פון אוקראַינע. די אויפשטענדיקע קאָזאַקן האָבן אויפגעריסן די בריקן, דערפירט צו קאַטאַסטראָפעס. טאָג-טעגלעך האָבן איבער דער ליניע נאָוואָטשערקאַסק–קאַמיענסק אין די פרימאָרגנס זיך באַוויזן דייטשישע אַעראָפּלאַנען, זיך געדרייט ווי אַ שפּאַרבער-משפחה, אַראָפּגענידערט, – די קוילנוואַרפער האָבן אָפּגעהאַקט געגאָדערט, די רויטאַרמייער האָבן זיך אַרויסגעשיט פון די וואַגאָנעס; דראָבנע האָבן געקנאַלט די שאָסן, דער ריח פון אַש, וואָס איז אַרויסגעוואָרפן געוואָרן פון די לאָקאָמאָטיוון, האָט אויף די סטאַציעס זיך אויסגעמישט מיטן ביטערן ריח פון מלחמה, פון פאַרניכטונג. די אַעראָפּלאַנען האָבן זיך אויפגעהויבן אויף אַן אומגעהייערער הייך, די שיסערס האָבן נאָך לאַנג אויסגעליידיקט זייערע ביקסן-מאַגאַזינען, און די שטיוול פון די, וואָס זענען פאַרבייגעגאַנגען פאַרן צוג, זענען איבער די קנעכלעך געזונקען אין די ליידיקע גילזן, מיט וועלכע דאָס זאַמד איז באַדעקט געווען, ווי אַ וועלדל מיטן דעמבענעם גילדענעם בלעטערפאַל אין נאָוועמבער.

דער גרענעצלאָזער חורבן האָט זיך אָנגעזען אויף אַלעם: אויף די זייטיקע טאָרן האָבן געטליעט פאַרברענטע און צעבראָכענע וואַגאָנעס, אויף די טעלעגראַף-סלופּעס האָבן, ווי צוקער, זיך

געבליכּט די איזאָלאַטאָרן, וואָס זענען אַרומגעוויקלט געווען מיט די איבערגעריסענע דראָטן. אַ סך הייזער זענען געווען צעשטערט, די וועג-ווייזערס לענגאויס דער ליניע — צעוואָרפן, ווי דורך אַ שטורעם-ווינט...

די עקספּעדיציע האָט פינף טעג זיך דורכגעשלאָגן אין דער ריכטונג פון מילעראָוואָ. אויפן זעקסטן אינדערפרי האָט פּאָדטיאָלקאָוו צונויפגערופן די מיטגלידער פון דער קאָמיסיע אין זיין וואַגאָן אַ יין.

— אַזוי ווייטער צו פאָרן איז אוממעגלעך! לאָמיר איבערלאָזן אונזער גאַנצע לאָדונג און גיין אין מאַרש-אָרדענונג.

— וואָס רעדסטו! — האָט דער פּאַרוואַונדערטער לאַגוטין אויסגעשריגן. — איידער דו וועסט אין מאַרש-אָרדענונג זיך צוקריגן קיין אוסט-מיעדוויעדיצאַ, — וועלן די ווייסע אונז איבעריאָגן.

— אַ ביסל צו ווייט, — האָט מריכין זיך געקווענקלט.

קריוואָשליקאָוו, וועלכער האָט נאָר-וואָס דעריאָגט די עקספּעדיציע, האָט געשוויגן, זיך געטוליעט אין שינעל מיט די אָפּבליאַקירטע פּעטלקעס. ער האָט זיך געטרייסלט אין פיבער, אין די אויערן האָט אים געקלונגען פון כינין, וואָס ער האָט איינגענומען, דער קאָפּ האָט אים ווי געטון און געברענט. ער האָט זיך נישט באַטייליקט אין דער באַראַטונג, געזעסן אַ געהאָרבעטער אויף אַ זאַק צוקער און מיט אויגן, פאַרנעפּלטע פון היץ, בייז געקוקט אויף זינקען — פּאָדטיאָלקאָווס געליבטער, אַ בלאָנד, פּולבּרוסטיק מיידל, וואָס יענער האָט זיך מיטגעפירט אַלס „באַרמהאַרציקע שוועסטער". זינקאַ האָט אָפּגעענטפערט דעם שוואַכן קריוואָשליקאָוו מיט דער זעלבער אַנטיפּאַטיע. צעשטעלנדיק די דיקע פיס, האָט זי געררייכערט, אָנגעשפּאַרט אָן שעכטל טיי, געקנייטשט דעם פּאַפּיראָס מיט די דראָבנע חיהשע ציין און מיט עזות אַרויסרופנדיק געשמייכלט. זיי האָבן דערפילט איינער צום אַנדערן אַ שאַרפע אַנטיפּאַטיע פון ערשטן טאָג אָן, וואָס זיי האָבן זיך באַגעגנט.

קריוואָשליקאָוו האָט אָפּגעוואַרט דעם מאָמענט, ווען ער וועט קאָ־נען אָנפאַלן אויף פּאָדטיאָלקאָוון און אַרויסוואַרפן פון וואַגאָן די־דאָזיקע מנוואַלניצע.

— קריוואָשליקאָוו, דאָס לשון איז דיר אָפּגענומען געוואָרן, צי וואָס? — האָט פּאָדטיאָלקאָוו טרוקן געפרעגט, נישט אויפהייבנ־דיק די אויגן פון דער מאַפּע.

— וואָס ווילסטו?

— הערסט נישט וועגן וואָס מען רעדט? — מען דאַרף גיין אין מאַרש־אָרדענונג, אַנדערש וועלן זיי אונז דעריאָגן, און מיר זע־נען פאַרלוירן. ווי מיינסטו? דו ביסט געבילדעטער פאַר אונז, זאָג.

— מען וואָלט געקאָנט אין מאַרש־אָרדענונג, — האָט קריוואָ־שליקאָוו פאַמעלעך אָנגעהויבן, נאָר פּלוצלינג אַ גלאַנץ געטון ווי אַ וואָלף מיט די ציין און גענומען דראָבנע ציטערן, באַפאַלן פון אַ פיבער־אַטאַק. — מען וואָלט געקאָנט, ווען מען זאָל האָבן ווינ־ציקער באַגאַזש. בלויז די באַבעס וועסטו אויף איין וואָגן נישט פאַרנעמען. צום טייוול! איך לייג פאָר, מען זאָל זיי איבער־לאָזן!

— הער אויף, מיכאַיל, — האָט פּאָדטיאָלקאָוו אין פאַרלעגנ־הייט זיך געבעטן.

— קיין שום הער אויף! — האָט קריוואָשליקאָוו, קלינגענ־דיק מיט די ציין אַרויסגערעדט, ביי דער שטילער אונטערשטיצונג פון לאַגוטינס שמייכל. — מען דאַרף נישט קיין באַבעס מיטשלעפּן אין אַזאַ מאָמענט.

זינקאַ איז אויפגעשפּרונגען. ווי מיט רויך האָבן אַ שפּריץ געטון אירע בלויע אויגן.

— נישט פאַר דיין געלט פאָר איך, דו ווינדל־דרייער, טרייסל דיך נישט אַזוי!

— נו־נו, האַלט דאָס מויל!

— עס וואָלט געווען אַ צו גרויסער כבוד פאַר דיר, דו ראָצ־מאַן! דו אָפיצירל־טשינע!

— אויפהערן! — האָט פּאָדטיאָלקאָוו שאַרף אַ געשריי געטון ווי ביים מושטרירן, און — מיט דער פויסט קעגן זינקעס פּנים: — האַלט דאָס מויל, דו! וואָרים כ'נעם דיך אָן ביי די האָר און ליגסט שוין אינדרויסן!

זינקאָ איז פאַרשוויגן געוואָרן, בייז ציטערנדיק מיט די נאָזלעכער. פּאָדטיאָלקאָוו היציק צו לאַגוטינען:

— און דו האַנדל נישט מיט די ציין, ווי אַ נפקא! וואָס שטשירעסטו דיך? דו זאָג מיר מיט אַ שכל, פאַרוואָס קאָן מען נישט גיין אין מאַרש־אָרדענונג?

— ביי דער טיר האָט ער פונאַנדערגעוויקלט די מאַפּע פון דער געגנט. מריכין האָט זי געהאַלטן ביי די עקן. די מאַפּע האָט געפלאַטערט אין ווינט, וואָס האָט זיך אָנגעטראָגן פון כמורנעם מערב און שאָרכענדיק זיך געריסן פון די הענט.

— אָט ווי אַזוי מיר וועלן גיין, אָט, זע! — פּאָדטיאָלקאָווס אָפּגעברענטער פינגער איז קרימלעך אַ פאַר געטון איבער דער מאַפּע. — זעסט דעם מאַסשטאַב? הונדערט פופציק וויאָרסט, העכסטנס צוויי־הונדערט, נו?

— אמת טאַקע, די טשומע זאָל עס נעמען! — האָט לאַגוטין מסכים געווען.

— און ווי מיינסטו, מיכאַיל?

קריוואָשליקאָוו האָט בייז אַ קוועטש געטון מיט די אַקסלען:

— איך בין נישט קעגן.

— איך גיי שוין זאָגן די קאָזאַקן, זיי זאָלן אויסלאָדן. אַ שאָד צייט צו פאַרלירן.

מריכין האָט אָפּוואַרטנדיק באַטראַכט אַלע און, נישט הערנדיק קיין דערווידערונג, אַרויסגעשפּרונגען פון וואַגאָן.

דער עשעלאָן, מיט וועלכן עס איז געפאָרן פּאָדטיאָלקאָווס

עקספּעדיציע, איז אין דעם כמורנעם רעגנדיקן טאָג געשטאַנען נישט ווייט פון ביעלאַיאַ קאַליטווא. בונטשוק איז געלעגן אין זיין וואַגאָן איבערגעדעקט מיטן שינעל איבערן קאָפּ, די קאָזאַקן האָבן דערלעבן געקאָכט טיי, געלאַכט, געשפּאַסט איינער פון אַנדערן.

וואַנקאַ באָלדיריעוו — דער מיגולינער קאָזאַק, דער פלוי־דערער און וויצלער, האָט חוזק געמאַכט פון זיין חבר פון דער מאַשינגעווער־באַדינונג.

— דו, איגנאַט, — פון וואָסער גובערניע ביסטו ? — האָט געכריפּעט זיין הייזעריק, פון טיטון דורכגעבערענט קול.

— פון דער טאַמבאָווער, — האָט מיט אַ ווייכינקן באַס זיך אָנגערופן דער שטילער איגנאַט.

— אפשר, אַ מאַרשאַנסקער ?

— ניין, אַ שאַצקער.

— אַ־אַ־אַ... די פון שאַצקע — זענען כוואַטסקע : אין אַ געשלעג האָבן זיי נישט מורא זיבן אויף איינעם צו גיין. דאָס האָט מען אין אייער דאָרף צום יובל פון דער קרוינונג אַ קאַלב מיט אַן אוגערקע געשאָכטן ?

— הער שוין אויף !

— אַך, יאָ, איך האָב פאַרגעסן, דאָס איז געשען נישט ביי אייך. ביי אייך, דאַכט זיך, האָט מען די צערקווע מיט בלינצעס אַרומגעבעט, און דערנאָך זי געוואָלט אויף אַרבעס פון באַרג אַראָפּ־קייקלען. עס איז פאַרגעקומען אַזאַ זאַך ?

דער טשייניק האָט אויפגעקאָכט, און דאָס האָט אויף אַ ווייַלע באַפרייט איגנאַטן פון באָלדיריעווס חוזק מאַכן. ווי נאָר אָבער זיי האָבן זיך אַוועקגעזעצט צום פרישטיק, האָט וואַנקאַ ווידער אָנגעהויבן :

— איגנאַט, פאַרוואָס עסטו עפּעס נישט קיין חזיר־פלייש ? האָסט נישט ליב ?

— ניין, סתם אזוי.

— נאַדיר אַ חזיר-ווינדעלע. ס'איז באַטעמט!

ס'האָט אויסגעבראָכן אַ געלעכטער. עמעצער האָט זיך פאַר-כליניעט און לאַנג הילכיק געהוסט. עס האָט זיך דערהערט אַ טו-פען פון שטיוול, און אין אַ מינוט אַרום — איגנאַטס בייזע סאַפּענ-דיקע קול:

— פרעס אַליין, טייוול! וואָס קריכסטו מיט דיין ווינ-דעלע?

— ס'איז נישט מיינס, דעם חזירס.

— איין טייוול, — איר זענט ביידע שמוציק!

באַלדיריעווס קול ציט ווייטער הייזעריקלעך און גלייכ-גילטיק:

— שמו-ו-ציק? דו ביסט ביים זינען? מען האָט עס דאָך אויף ווייַנאַכט געהייליקט. זאָג אָפּן, אַז דו האָסט מורא עובר צו זיין אויפן תענית...

באַלדיריעווס לאַנדסמאַן, דער שיינער בלאָנדער קאָזאַק, דער געאָרגי-קאַוואַליער פון אַלע פיר מדרגות, רעזאָנירט:

— הער אויף, איוואַן! וועסט דיר נאָך אָנמאַכן צרות מיט דעם פויער. ער וועט אויפעסן דאָס ווינדעלע, וועט זיך אים פאַרגלוסטן אַ גאַנץ חזיר. און וואו וועסטו עס דאָ קריגן?

בונטשוק איז געלעגן מיט פאַרמאַכטע אויגן. דאָס רעדן האָט נישט דערגרייכט זיין געהער, און ער האָט איבערגע-לעבט דאָס פאַרגאַנגענע מיט דער זעלבער ווייטיק, וואָס איז אפשר נאָך שטאַרקער געוואָרן. אין דער נעפּלהאַפטער פאַרשלייערט-קייט פון די פאַרמאַכטע אויגן האָט זיך געוויגט פאַר אים דער סטעפּ, באַדעקט מיט שניי, מיט די גרויע שפּיצן פון ווייטן וואַלד; ער האָט אַזוי געפילט דעם קאַלטן ווינט און לעבן זיך געזען אַננען. אירע שוואַרצע אויגן, די ענערגישע און צאַרטע ליניעס פון ליבן מויל, די קליינע זומערשפּרינקעלעך אין די ווינקלען פון

דער נאָז, דער פאַרטראַכטער קנייטש אויפן שטערן... ער האָט נישט געהערט די ווערטער, וואָס זענען געפאַלן פון אירע ליפן: זיי זענען געווען נישט קלאָר, זענען איבערגעריסן געוואָרן דורך עמעצנס רעדן, דורך עמעצנס לאַכן, אָבער לויטן גלאַנץ פון די אַפּלען, לויטן ציטערן פון די אויסגעבויגענע ברעמען האָט ער זיך משער געווען וועגן וואָס זי רעדט... און אָט איז אַן אַנדערע אַננע: אַ בלוילעך-געלע מיט שטרייפן פון די פאַרטרוקנטע טרערן אויף די באַקן, מיט אַ פאַרשפּיצטער נאָז און פּײַנלעך-פאַרקרומטע ליפּן.

ער בייגט זיך אָן, קושט די שוואַרצע פאַרטיפונגען פון די גליווערנדיקע אויגן... בונטשוק האָט אַ קרעכץ געטון, מיט דער האַנט זיך פאַרשטופּט דאָס מויל, אײַנצוהאַלטן די שלוכצן. אַננאַ האָט אים נישט פאַרלאָזט אויף קיין איין מינוט. איר בילד איז דורך דער צייט נישט אויסגעוועפּט און אָפּבליאַקירט געוואָרן. איר פּנים, די פיגור, דער גאַנג, די באַוועגונגען, די מימיק, דער צוק פון די ברעמען — דאָס אַלץ האָט זיך פאַראייניקט אין איין גאַנצ־קייט און זי צוריק לעבעדיק געמאַכט. ער האָט זיך דערמאַנט אי־רע רייד, וואָס זענען באַהויכט געווען מיט סענטימענטאַלן ראָמאַנ־טיזם, דאָס אַלץ, וואָס ער האָט איבערגעלעבט מיט איר. און דאָסדאָזיקע אויפגעלעבטע בילד האָט פאַרצענפאַכט זײַנע ליידן.

מען האָט אים אויפגעוועקט, דערהערנדיק דעם באַפעל וועגן אויכלאָדן. ער איז אויפגעשטאַנען, גלייכגילטיק זיך פאַרנומען און אַרויסגעגאַנגען. דערנאָך האָט ער צוגעהאָלפן אויסלאָדענען די זאַכן, מיט דער זעלבער גלייכגילטיקייט אויפגעזעסן אויפן וואָגן און אַוועקגעפאָרן.

עס האָט געטריפט אַ רעגן. דאָס נידעריק-געוואַקסענע גראָז לענגאויס דעם טאַר איז נאַס געוואָרן.

סטעפּ. פרייער געפלאַטער פון די ווינטן איבער בערגלעך און טאָלן. ווייטע און נאָענטע כוטאָרן, ישובים. פון הינטן — דער רויך פון די לאָקאָמאָטיוון, די רויטע קוואַדראַטן פון די סטאַציע־

בנינים. העכער פערציק וועגן, געדרונגענע אין ביעלאַיאַ קאַליטוואַ, האָבן זיך געשלעפּט איבערן וועג. די פערד זענען געגאַנגען פּאַמעלעך. דער ליימיק-שוואַרצער באָדן, צעווייקט פון רעגן, האָט שווער געמאַכט די באַוועגונג. די בלאָטע האָט זיך געקלעבט צו די רעדער, זיי אַרומגענומען מיט שוואַרצע שטיקער וואַטע. פאָרויס און הינטן זענען מחנותווייז געגאַנגען די גרובן-אַרבעטער פון ביעלאָקאַליטווינער ראַיאָן. זיי זענען אַוועקגעגאַנגען אויף מזרח פון דעם קאָזאַקישן ווילקיר. זיי האָבן מיטגעפירט מיט זיך די פאַמיליעס און דאָס אָרימע פאַרמעגן.

ביים שיידוועג פון גראַטשי האָבן זיי דעריאָגט ראָמאָווסקיס און שטשאַדיענקאָס רויטאַרמייִשע אָפּטיילונגען. די פּנימער פון די קעמפער זענען געווען שוואַרץ ווי די ערד, אויסגעמאַטערט פון שלאַכטן, שלאָפלאָזיקייט און מאַנגל אין עסן. שטשאַדיענקאָ איז צוגעגאַנגען צו פּאָדטיאָלקאָוון. זיין שיין פּנים מיט די ענגליש-אונטערגעשוירענע וואָנסעס און דינער נאָז איז געווען, ווי אויסגעזויגן. בונטשוק איז פאַרבייגעגאַנגען, געהערט ווי שטשאַדיענקאָ האָט מיט צונויפגעצויגענע ברעמען גערעדט אַ בייזער און אויסגעשעפּטער:

— וואָס וועסטו מיר דערציילן? איך קען נישט מיינע יאַטן? די לאַגע איז אַ שלעכטע, און דאָ האָבן מיר נאָך צו טון מיט די דייטשן, דער טייוול זאָל זיי נעמען! ווען וועסטו אַצינד צונויפנעמען?

נאָכן שמועס מיט אים, האָט פּאָדטיאָלקאָוו, אַן אָנגעכמורעטער און אַזויווי לייכט פאַרלוירענער אָנגעיאָגט זיין ברישקע, עפּעס אויפגערעגט אָנגעהויבן זאָגן דעם אויפגעשטאַנענעם קריוואָשליקאָוון. קוקנדיק אויף אים, האָט בונטשוק געזען: קריוואָשליקאָוו, אָנגעשפּאַרט אויפן עלנבויגן, האָט געהאַקט די לופט מיט דער האַנט, אַרויסגערעדט עטלעכע פראַזן אין איין אָטעם, און פּאָדטיאָלקאָוו איז פריילעכער געוואָרן, אַרויפגעשפּרונגען אויפן וועגעלע, וואָס האָט זיך זייטיק אָנגעבויגן און אַ קרעכץ געטון,

דערהאַלטנדיק אויף זיך דעם זעקס-פודיקן אַרטילעריסט ; דער קוּ-טשער האָט אַ שמייס געטון די פערד מיט דער בייטש, די בלאָ-טע האָט אַ שפּריץ געטון אין דער זייט.

— טרייב ! — האָט פּאָדטיאָלקאָוו אַ געשריי געטון, זשמו-רענדיק זיך, צעקנעפּלענדיק די לעדערנע קורטקע אקעגן ווינט.

XXVII

עטלעכע טעג איז די עקספּעדיציע געגאַנגען אין דער טיף פון דאָניעצער קרייז, זיך דורכרייסנדיק צו דער קראַסנאָקוטער סטאַניצע. די באַפעלקערונג פון די אוקראַינער ישובים האָט אויפ-גענומען די אָפּטיילונג מיט אומגעענדערטער גינציקייט : גערן זיי פאַרקויפט שפּייז-פּראָדוקטן, פוראַזש פאַר די פערד, געגעבן אַ נאַכטלעגער. ווי נאָר אָבער עס האָט זיך אַרויסגערוקט די פראַ-גע וועגן דינגען פערד קיין קראַסנאָקוטע, — האָבן די אוקראַינער זיך געקווענקלט, געקראַצט אין די פּאַטילניצעס און לחלוטין אָפּ-געזאָגט.

— מיר צאָלן גוט, וואָס-זשע דרייסטו מיט דער נאָז ? — האָט פּאָדטיאָלקאָוו געפרעגט איינעם פון די אוקראַינער.

— דאָס לעבן איז מיר טייערער.

— ווער דאַרף דיין לעבן, דו פאַרדינג אונז די פערד מיט דער בריטשקע.

— ניין, איך קאָן נישט.

— פאַרוואָס קאָנסטו נישט ?

— איר פאָרט דאָך צו די קאָזאַקן ?

— נו, איז וואָס ?

— טאָמער מאַכט זיך עפּעס שלעכטס, אָדער וואָס. צי איז מיר מיין בהמה נישט אַ שאָד ? מען וועט מיר דערהרגענען די

פערד — וואָס וועל איך דעמאָלט טון ? ניין, פעטערקע, טשעפּע דיך אָפּ, איך וועל נישט פאָרן !

וואָס נענטער זיי זענען צוגעקומען צו דער קראַסנאָקוטער געגנט, אַלץ אומרויִקער איז געוואָרן פּאָדטיאָלקאָוו מיט זיינע מענטשן. עס האָט זיך געפילט אַ געוויסע ענדערונג אויך אין דער שטימונג פון דער באַפעלקערונג : אויב מען האָט אין די ערשטע דערפער זיי אויפגענומען מיט פריידיקער גאַסטפריינטלעכקייט, האָט מען אין די ווייטערדיקע — צו דער עקספעדיציע זיך באַצויגן מיט דייטלעכן ווידערווילן און פאָרזיכטיקייט. אומגערן זיי פאַרקויפט פּראָדוקטן, זיך אַרויסגעדרייט פון די פראַגן. די וואָגנס זענען שוין נישט אַרומגערינגלט געוואָרן, ווי פריער, דורך אַ פאַרביקן רינג פון דער דאָרפישער יוגנט. מרה-שחורהדיק, אומפריינטלעך, האָט מען געכאַפּט אַ קוק דורך די פענסטער און אייליק אָפּגעטרעטן.

— איר זענט דאָ געצנדינער, צי וואָס ? — האָבן די קאָזאַקן פון דער עקספּעדיציע געפרעגט מיט פאַרוואונדערונג. — וואָס קוקט איר אויף אונז, ווי סאָוועס אויף גרויפּן ?

און אין איינעם אַ דאָרף אין נאַגאַלינער קרייז האָט וואַנקאַ באַלדיריעוו, וואָס איז דערפירט געוואָרן צו פאַרצווייפלונג דורכן קאַלטן אויפנאַם, אַ זעץ געטון אויפן פּלאַץ דאָס היטל אָן דער ערד, — זיך אומקוקנדיק, צי עס קומט נישט צו עפּעס אַן עלטסטער, האָט ער הייזעריק געשריגן :

— צי זענט איר מענטשן, אָדער טייוולאָנים ? וואָס-זשע שווייגט איר, אין אייער מאַמען אַריין ? די פאַרגיסט בלוט פאַר זיי, און זיי ווילן דיך אַפילו נישט אָנקוקן ! ס'איז אַ חרפה, צו דאַרפן אַזעלכע רייד אַרויסברענגען. אַצינד, חברים, איז גלייכהייט, — אויס קאָזאַקן, אויס פויערן, איר דאַרפט זיך נישט אַזוי אָפּטיילן. מען זאָל מיר שוין אָנהייבן טראָגן אַהער הינער און אייער, מיר צאָלן פאַר אַלץ מיט ניקאָלאַיעווער.

אַ מאַן זעקס אוקראַיִנער, וואָס האָבן געהערט, ווי באַל-

דיריעוו שרייט, זענען געשטאַנען מיט אַראָפּגעלאָזטע קעפּ, ווי פערד אין אַקער.

אויף זיין הייסער רעדע האָבן זיי זיך נישט אָנגערופן אפילו מיט קיין איין וואָרט.

— איר, פאַרשאָלטענע, זענט געווען פויערן, און געבליבן פויערן! איר זאָלט צעפּלאַצט ווערן, טייוולאָנים! עס איז גאָרנישטאָ קיין כאָליערע אויף אייך, בורזשויען, גראָבע בייכער! — באָלדיריעוו האָט נאָכאַמאָל אַ זעץ געטון אָן דער ערד זיין אָפּגעטראָגן היטל און רויט געוואָרן פון גרענעצלאָזער פאַראַכטונג: — איר, טינוף־פרעסערס! ביי אייך וועט מען אפילו קיין שטיקל שניי אין ווינטער נישט אויסבעטן!

— האַווקע נישט! — האָבן אים בלויז געזאָגט די אוקראַינער, זיך צעגייענדיק אין פאַרשידענע זייטן.

אין זעלבן דאָרף האָט אַ באַיאָרטע אוקראַינערין זיך נאָכגעפרעגט ביי איינעם פון די קאָזאַקן־רויטגוואַרדייער:

— צי איז דאָס אמת, אַז איר וועט אַלץ רויבן און אַלע מענטשן אויסשעכטן?

און דער קאָזאַק האָט געענטפערט, אפילו נישט אַ מרוגע טוענדיק מיט אַן אויג:

— אמת. אַלע — אפשר נישט, אָבער די אַלטע לייט וועלן מיר אויסשעכטן.

— אוי, גאָט מיינער! אויף וואָס־זשע זענען זיי אייך נייטיק?

— מיר עסן זיי מיט קאַשע: דאָס שעפּסנס איז אַצינד מאָגער, נישט באַטעמט. און אַז די פאַקסט אַריין אַ זיידן אין קעסל, קומט אַרויס אַ מאכל, שוין איינמאָל!...

— איר מוזט שפּאַסן?

— ע־ זאָגט ליגנט, מומע! פּלוידערט נאַרישקייטן! — האָט מריכין אין שמועס זיך אַריינגעמישט.

און ווען זיי זענען געבליבן אַליין, האָט ער דעם וויצלער שטרענג אָנגעזאָגט:

— דו ווייס ווי אַזוי און מיט וועמען זיך צו וויצלען! פאַר אַזעלכע וויצן זאָל דיר אַמאָל פּאָדטיאָלקאָוו דאָס הייפּטל קרויט נישט אָראָפּהאַקן! וואָס מאַכסטו אָן אַ בהלה? זי וועט דאָך אויף אַן אמת צעטראָגן, אַז מיר שעכטן אויס די אַלטע?

פּאָדטיאָלקאָוו האָט פאַרקירצט די רו־פּונקטן און נאַכטלע־גערס. אויפגעפרעסן פון אומרויִקייט, האָט ער זיך געריסן פאָרויס. ערב דעם אַריינטרעטן אין דער געגנט פון דער קראַסנאָקוטער סטאַניצע, האָט ער לאַנג גערעדט מיט לאַגוטינען, זיך געטיילט מיט די געדאַנקען.

— מיר, איוואַן, דאַרפן נישט גיין ווייט. ווי נאָר מיר וועלן דערגרייכן די אוסט־כאָפּערער סטאַניצע, וועלן מיר גלייך אָנהייבן אַרבעטן! פּראָקלאַמירן אַ רעקרוטירונג. צאָלן צו הונדערט רובל געהאַלט, אָבער זיי מוזן גיין מיט די פערד און באַוואָפענונג. מיר וועלן קיין געזעלשאַפטלעך געלט אומזיסט נישט פאַרטאַכליעווען. פון אוסט־כאָפּערער וועלן מיר זיך פאַרנעמען אַרויף־צו דורך דיין בוקאַנאָווער, סלאַשטשעווער, פיעדאָסעיעווער, קומילזשינער, גלאַ־זונאָווער, סקורישינער. ביז מיר וועלן אָנקומען קיין מיכאַילאָווקע — וועט זיין אַ דיוויזיע! ווי מיינסטו, מיר וועלן צונויפ־נעמען?

— צונויפנעמען — קאָן מען, אויב ס'איז נאָך דאָרט אַלץ רויִק.

— דו מיינסט, אַז ס'האָט זיך דאָרט אויך שוין אָנגע־הויבן?

— ווער ווייסט? — לאַגוטין האָט זיך געגלעט דאָס קליינע בערדל, מיט אַ דין יעמערלעך קול ווייטער געצויגן: — מיר האָבן זיך אַ ביסל פאַרשפּעטיקט... איך האָב מורא, פעדיאַ, אַז מיר וועלן נישט באַוויַיזן. דאָס אָפּיצירנטום אַרבעט שוין דאָרטן. מען מוז זיך צואײַלן...

— מיר איילן זיך אַזוי אויך. און דו האָב קיין מורא נישט! מיר טאָרן נישט מורא האָבן! — פּאָדטיאָלקאָווס אויגן זענען געוואָרן ערנסט. — מיר פירן מיט זיך מענטשן, ווי אַזוי מעג מען מורא האָבן? מיר וועלן באַווייזן! מיר וועלן זיך דורכרייסן! אין צוויי וואָכן אַרום וועל איך שלאָגן אי די ווייסע, אי די דייטשן! דער טייוול וועט זיי נעמען, ווען מיר וועלן אָנהייבן פון דער דאָנער ערד אָנצוגרייפן! — און שווייגנדיק אַ ווײַלע, גיריק צורייכערנדיק דעם פּאַפּיראָס, האָט ער אַרויסגעזאָגט דעם פאַרבאָרגענעם געדאַנק: — פאַרשפּעטיקן מיר — זענען פאַרלוירן: אי מיר, אי די סאָוויעטישע מאַכט ביים דאָן. אָך, מען זאָל נאָר נישט פאַרשפּעטיקן! אויב דער אָפיצירן־אויפשטאַנד וועט אָנקומען אַהין פאַר אונז — איז אַ סוף צו אַלעם!

צומאָרגנס פאַרנאַכט־צו איז די עקספּעדיציע אָנגעקומען אויף דער ערד פון דער קראַסנאָקוטער סטאַניצע. היינטערן אַלעקסייעווער כוטאָר האָט פּאָדטיאָלקאָוו, וואָס איז געפאָרן מיט לאַגוטינען און קריוואָשליקאָוון אויף איינעם פון די פעדערשטע וואָגנס, דערזען אַ טאַבון, וואָס האָט זיך געפּאַשעט אין סטעפּ.

— לאָמיר אויספרעגן דעם פּאַסטוך, — האָט ער פאָרגעלייגט לאַגוטינען.

— גייט, — האָט קריוואָשליקאָוו אונטערגעהאַלטן.

לאַגוטין און פּאָדטיאָלקאָוו זענען אַראָפּגעשפּרונגען פון וואָגן און אַוועקגעגאַנגען צום טאַבון. די פּאַשע, פאַרברענט פון דער זון, האָט גרוי געגלאַנצט, דאָס גראָז איז געווען נידעריק, צעטרעטן, בלויז ביים וועג האָבן געל געבליט אויף דינע שטענגלעך ווילדע פעלד־בלימלעך, און עס האָט געשאָרכט מיט זיינע האָריקע בעזעמלעך דער ווילדער קערנדיקער האָבער. צערייבנדיק אין דער האַנט אַ פאַרטרוקנט קעפּל פּיאָלון, האָט פּאָדטיאָלקאָוו אַריינגעעטעמט זיין שאַרף־ביטערן ריח און צוגעגאַנגען צום פּאַסטוך.

— וואָס מאַכסטו, אַלטער?

— דאַנקען גאָט.

— פּאַשעסט ?

— איך פּאַשע.

דער אַלטער האָט, אַן אָנגעכמורעטער, געקוקט פון אונטער די געדיכטע גרויע ברעמען אַפער און באַוועגט מיטן גראָבן שטעקן.

— נו, ווי לעבט איר ? — האָט פּאָדטיאָלקאָוו געשטעלט די געוויינטלעכע פראַגע.

— נישקשה, מיט גאָטס הילף.

— וואָס הערט זיך דאָ נייעס ביי אייך ?

— קיין שום נייעס. — און וואָס פאַר אַ מענטשן זענט איר ?

— מיליטערישע, קערן זיך אום אַהיים.

— פונוואַנען-זשע זענט איר ?

— אוסט-כאָפּערער.

— אָט דער פּאָדטיאָלקאָוו גייט נישט אַמאָל מיט אייך ?

— מיט אונז.

דער פּאַסטוך, וואָס האָט אַפּנים זיך דערשראָקן, איז שטאַרק בלייך געוואָרן.

— וואָס האָסטו דיך דערשראָקן, זיידע ?

— וואָס הייסט, טייערינקע, — מען זאָגט דאָך, אַז איר שעכט אויס אַלע רעכטגלויביקע.

— פּלוידערריי ! ווער פאַרשפּרייט דאָס אַזעלכע קלאַנגען ?

— דער אַטאַמאַן האָט אייערנעכטן געזאָגט אויף דער פאַרזאַמלונג. ער האָט געהערט, אָדער דערהאַלטן אַ פּאַפּיר פון דער רעגירונג, אַז פּאָדטיאָלקאָוו גייט מיט קאַלמיקן און שעכט אויס אַלע.

— ביי אייך זענען שוין דאָ אַטאַמאַנען ? — לאַגוטין האָט אַ קוק געטון אויף פּאָדטיאָלקאָוון.

יענער האָט מיט די געלע רייס־ציין צעביסן אַ גרעזל.

— אַנומלט האָט מען אויסגעקליבן אַן אַטאַמאַן. דעם ראָט פאַרמאַכט.

לאַגוטין האָט געוואָלט נאָך עפּעס פרעגן, אָבער אין דעם מאָמענט איז אַ גרויסער פליכיקער ביק אַרויפגעשפרונגען אויף אַ קו און זי אַראָפּגעזעצט.

— ער וועט זי איינברעכן, דער פאַרשאָלטענער! — האָט דער פּאַסטוך אויסגעשריגן, און מיט אומגעריכטער פלינקייט, וואָס האָט נישט האַרמאָנירט מיט זיין עלטער, אַוועקגעלאָפן צום טאַבון, שרייענדיק: — נאַסטיענקעס קיעלע!... ער וועט עס איינ־ברעכן!... וואוּהין!... וואוּ־הי־ין, פליכיקער!...

ברייט פאָכענדיק מיט די הענט, האָט פאַדטיאָלקאָוו אַוועק־געשפּרייזט צום וועגעלע. דער באַלעבאַטישער לאַגוטין האָט זיך אָפּגעשטעלט, אומרויִק געקוקט אויפן שוואַכן קיעלע, וואָס איז אַראָפּגעבויגן געוועזן צו דער ערד דורכן ביק, און נישט ווילנדיק געטראַכט אין דעם מאָמענט: „ער וועט עס איינברעכן, האָט עס זיכער איינגעבראָכן! אַך, דו אומריינער גייסט!"

ערשט נאָכדעם, ווי ער האָט זיך איבערצייגט, אַז דאָס קיעלע איז אַפּער פון אונטערן ביק מיט אַ גאַנצן רוקן, — איז ער אַוועקגעגאַנגען צו די וואָגנס. „וואָס וועלן מיר טון? צי געפינט זיך די מאַכט אויך נאָכן דאָן שוין אין די הענט פון די אַטאַ־מאַנען?" — האָט ער אין געדאַנק זיך געפרעגט. אָבער זיין אויפ־מערקזאַמקייט האָט ווידער אויף אַ מינוט אָפּגעצויגן אַ ראַסאָווער פּרעכטיקער בוהיי, וואָס איז געשטאַנען ביים וועג. דער בוהיי האָט באַשמעקט אַ גרויסע, ברייטע, שוואַרצע קו, אַרומפירנדיק אי־בער איר מיטן פליכיקן קאָפּ. זיין גוידער איז אַראָפּגעהאָנגען ביז די קניען, דער לאַנגער קערפּער, אַ מעכטיקער און פעסטער, איז געווען אָנגעצויגן ווי אַ סטרונע. די נידעריקע פיס האָבן מיט די קלאָען זיך איינגעגראָבן אין דער ווייכער ערד, און, אומגערן זיך קוויקנדיק מיט דעם ראַסאָוון בוהיי, צערטלענדיק מיט די אויגן

זיין רויטע, ברוין־געפּלעקטע פעל, האָט לאַגוטין פון צווישן אַ גאַנצער מחנה אומרויִקע געדאַנקען מיט אַ זיפץ אַרויסגעטראָגן בלויז איינעם: „ביי אונז אין דער סטאַניצע וואָלט מען געדאַרפט אַזעלכן. אונזערע בוהייעלעך זענען צו קליינע". דערדאָזיקער גע־דאַנק האָט זיך פאַרטשעפּעט גייענדיק, כּלאחר־יד. אָבער שוין צו־קומענדיק צום וואָגן און דערזעענדיק די נישט פריילעכע פּנימער פון די קאָזאַקן, האָט לאַגוטין גענומען טראַכטן וועגן דעם מאַרש־רוט, איבער וועלכן עס וועט זיי אָנקומען צו גיין.

דער פון פיבער אויסגעשעפּטער קריוואָשליקאָוו, — דער טרוימער און פּאָעט — האָט געזאָגט צו פּאָדטיאָלקאָוון:

— מיר אַנטלויפן פון דער קאָנטער־רעוואָלוציאָנערער כוואַליע, באַמיען זיך צו זיין פאָרויס און זי פאַרכלינייעט אונז שוין. זי וועסט, אפנים, נישט איבעריאָגן. זי גייט שנעל, ווי אַ פאַר־פלייצונג איבער פלאַכער געגנט.

פון די מיטגלידער פון דער קאָמיסיע האָט, דאַכט זיך, איין פּאָדטיאָלקאָוו פאַרשטאַנען די גאַנצע קאָמפּליצירטקייט פון דער לאַגע. ער איז געזעסן אויסגעבויגן פאָרויס, — אַלע ווײַלע געשריגן צום קוטשער:

— טרייב!

אויף די הינטערשטע וואָגנס האָט מען אָנגעהויבן זינגען און פאַרשיויגן געוואָרן. פון דאָרטן, פאַרטייבנדיק דאָס גערויש פון די רעדער, האָט הילכיק זיך געטראָגן געלעכטער, האָבן געקלונגען אויסגעשרייען.

די ידיעות, וואָס זענען איבערגעגעבן געוואָרן דורכן פּאָסטוף, האָבן זיך באַשטעטיקט. אויפן וועג האָט די עקספּעדיציע באַגעגנט אַ קאָזאַקישן פּראָנט־קעמפער, וואָס איז געפאָרן מיטן ווייב אין סוויעטשניקאָווער כוטאָר. ער האָט געהאַט אויף זיך שליפעס מיט אַ קאָקאַרדע. פּאָדטיאָלקאָוו האָט אים אויסגעפרעגט און נאָך מער שוואַרץ געוואָרן.

זיי האָבן געמיטן דעם אַלעקסעיעווער כוטאָר. עס האָט

געטריפט אַ ־ עגן. דער הימל האָט זיך געכמורעט. בלויז אויף מזרח האָט זיך געזען אַ שטיקל בלויער הימל, וואָס האָט אַרויסגעקוקט פון אַ וואָלקן־ריס, דורכגעשטרייפט פון קרומע זון־שטראַלן.

ווי נאָר זיי האָבן אָנגעהויבן אַראָפּפאָרן פון בערגל אין טאַווּרישן ראַיאָן, קיין רובאַשקין, האָבן פון דאָרט אין דער קעגנאיבערדיקער זייט אַריין אָנגעהויבן אַנטלויפן מענטשן און עס האָבן גאַלאָפּירנדיק זיך צעלאָזט עטלעכע פורן.

— מען אַנטלויפט. מען האָט מורא פאַר אונז... — האָט לאַגוטין פאַרלוירן אַרויסגעזאָגט, באַטראַכטנדיק די איבעריקע.

פּאָדטיאָלקאָוו האָט אַ געשריי געטון:

— קערט זיי אום! רופט זיי צוריק, טייוולאָנים!

די קאָזאַקן זענען אַרויסגעשפּרונגען אויף די וואָגנס, גענומען פאָכען מיט די היטלען. עמעצער האָט הויך אויסגעשריגן:

— ע־העי!... וואוהין?... וואַרט־צו!...

די וואָגנס פון דער עקספּעדיציע זענען שנעל אַראָפּגעפאָרן אין דאָרף אַריין. איבער דער ברייטער פוסטער גאַס האָט זיך געדרייט דער ווינט. אין איין הויף האָט אַן אַלטע אוקראַינערין, שרייענדיק, געוואָרפן קישנס אויף אַ בריטשקע אַרויף. איר מאַן, אַ באָרוועסער און אָן אַ היטל, האָט געהאַלטן די פערד ביי דער צוים.

אין רובאַשקין זענען זיי געוואויר געוואָרן, אַז דער קוואַטיר־מייסטער, וואָס איז אַרויסגעשיקט געוואָרן דורך פּאָדטיאָל־קאָוון, איז גענומען געוואָרן אין געפאַנגענשאַפט דורך אַ קאָזאַקן־פּאַטרול און אַוועקגעפירט געוואָרן איבערן באַרג אַריבער. די קאָזאַקן זענען, אפנים, געוועזן נישט ווייט. נאָך אַ קליינער באַראַטונג איז באַשלאָסן געוואָרן צו גיין צוריק. פּאָדטיאָלקאָוו, וועלכער האָט לכתחילה זיך געהאַלטן עקשנותדיק ביי דער

מיינונג, אַז מען דאַרף גיין נאָר פּאָרויס, האָט זיך גענומען וואַקלען.

קריוואָשליקאָוו האָט געשוויגן, ער האָט ווידער באַקומען אַ פּיבער-אַטאַק.

— אפשר זאָלן מיר גיין ווייטער? — האָט פּאָדטיאָלקאָוו געפרעגט בונטשוקן, וועלכער איז אָנוועזנד געווען אויף דער באַראַטונג.

יענער האָט גלייכגילטיק אַ קוועטש געטון מיט די פּלייצעס — אים איז געווען פולשטענדיק אַלצאיינס — וואוהין צו גיין: פּאָרויס אָדער צוריק, אַבי זיך צו באַוועגן, אַבי זיך צו דערווייטערן פון יענעם אומעט, וואָס האָט אים פוס-טריט באַגלייט. פּאָדטיאָלקאָוו, אַרומגייענדיק ביים וועגעלע, האָט גענומען אויפווייזן די מעלה פון גיין אין דער ריכטונג פון אוסט-מיעדוויעדיצאַ. אָבער אים האָט שאַרף איבערגעריסן איינער פון די קאָזאַק-אַגיטאַטאָרן:

— דו ביסט פון זינען אַראָפּ? וואוהין ווילסטו אונז פירן? צו די קאָנטר-רעוואָלוציאָנערן? דו, ברודער, שפּיל דיך נישט! מיר וועלן גיין צוריק! מיר האָבן נישט קיין חשק אומצוקומען! וואָס איז דאָס אַזוינס? דו זעסט? — ער האָט אָנגעוויזן אויפן בערגל.

אַלע האָבן זיך אומגעקוקט: אויפן נישט הויכן בערגל האָבן דייטלעך זיך געצייכנט די פיגורן פון דריי רייטער.

— זייערס אַ פּאַטראָל! — האָט לאַגוטין אויסגעשריגן.

— זעט, נאָך, נאָך!

אויפן בערגל האָבן זיך גענומען וויגן רייטער. זיי זענען זיך צונויפגעקומען אין גרופּעס, צוריק זיך פונאַנדערגעטיילט, פאַרשוואונדן הינטערן בערגל און ווידער זיך באַוויזן.

פּאָדטיאָלקאָוו האָט אַרויסגעגעבן אַ באַפעל זיך אומצוקערן. זיי זענען דורכגעגאַנגען דעם אַלעקסיעוועו כוטאָר. אויך דאָ האָט

די באַפעלקערונג, משמעות, אָנגעשראָקן דורך די קאָזאַקן, אָנגעהויבן אַנטלויפן און זיך באַהאַלטן, ווי נאָר זי האָט דערזען די וואָגנס פון דער עקספּעדיציע, וואָס האָבן זיך דערנענטערט.

עס איז טונקל געוואָרן. עס האָט געזיגן אַן אייַנגעגעסענער, דראָבנער, קאַלטער רעגן. די מענטשן זענען אויסגעווייקט און דורכגעפרוירן געוואָרן. זיי זענען געגאַנגען לעבן די וואָגנס, האַלטנדיק גרייט די ביקסן. דער וועג, וואָס האָט אַרומגעגאַרטלט די שיפּוע, האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אין טאָל אַריין, געפלאָסן איבער אים, זיך געשלענגלט און אויפגעהויבן באַרג-אַרויף. אויף די בערגלעך האָבן זיך באַוויזן און פאַרשוואונדן די קאָזאַקן-פּאַטראָלן. זיי האָבן באַגלייט די עקספּעדיציע, פאַרשטאַרקנדיק די אַזוי אויך נערוועזע שטימונג פון די קאָזאַקן.

ביי איינער פון די הייַלן, וואָס האָבן קווער איבערגעשניטן דעם טאָל, איז פּאָדטיאָלקאָוו אַראָפּגעשפּרונגען פון וואָגן, קורץ אַ זאָג געטון צו די איבעריקע: — זיך צוגרייטן! — אַראָפּרוקנדיק דעם פאַרהיטער פון זיין קאַוואַלעריע-ביקס, איז ער געגאַנגען לעבן וואָגן. אין דער הייל האָט בלוי געשימערט דאָס וואַסער פון רעגן, פאַרהאַלטן דורך אַ גרעבליע. די ליימיקע ערד אַרום דעם סטאַוו איז צעטרעטן געווען פון די בהמות, וואָס קומען דאָ אַהער טרינקען. דער שפּיץ פון דער משופּעדיקער גרעבליע איז באַוואַקסן געווען מיט ווילדע בלעטער-געוויקסן, ביים וואַסער האָבן געפוילט געדיכטע קעמפּקעס פעדער-גראָזן און עס האָבן געשאָרכט אונטערן רעגן די דינע בלעטער פון די וואַסער-פלאַנצן.

פּאָדטיאָלקאָוו האָט זיך געריכט אויף דעם אָרט אויף אַן אָנפאַל פון די קאָזאַקן, אָבער די אויסשפּירער, וואָס זענען אַרויסגעשיקט געוואָרן פאָרויס, האָבן דאָרט קיינעם נישט געטראָפן.

— פעדאָר, דו ריכט דיך נישט אויף אַצינד, — האָט קריוואָשליקאָוו אַ שעפּטשע געטון, צורופנדיק פּאָדטיאָלקאָוון צום וואָגן. — זיי וועלן אַצינד נישט אָנפאַלן. ביינאַכט וועלן זיי אָנפאַלן.

— איך מיין אויך אַזוי.

XXVIII

אויף מערב זענען די וואָלקנס געדיכטער געוואָרן. עס איז צוגעפאַלן דער בין־השמשות. ערגעץ ווייט־ווייט, איבער דער געגנט פון דאָן, האָט זיגזאַגיש אויפגעפלאַמט אַ בליץ, זיין אָראַנזש־פאַרביק־ליכט האָט אַ פלאַטער געטון, ווי דער פליגל פון אַן אונטערגעשאָסענעם פויגל. אויף דער צווייטער זייט האָט מאַט געלויכטן די שקיעה, צוגעדעקט דורך דער פאָלע פון וואָלקן. דער סטעפ, ווי אַ בעכער, ביזן ראַנד איבערפולט מיט שטילקייט און פייכטן נעפל, האָט באַהאַלטן אין די פאַלבן פון די היילן די אָפּגלאַנצן פון טאָג. דערדאָזיקער אָוונט האָט מיט עפּעס דערמאַנט אָן האַרבסט. אפילו דאָס גרינס, וואָס האָט נאָך נישט אַרויסגעברענגט קיין בליעכץ, האָט אויסגעטיילט אַן אויסטערליש־טויטן ריח פון פוילונג.

פאָדטיאָלקאָוו האָט גייענדיק אַריינגעאָטעמט אין זיך די אַלע פאַרשידנאַרטיקע אומבאַקאַנטע אַראָמאַטן פון די פייכטע גראָזן. ער האָט פון צייט־צו־צייט זיך אָפּגעשטעלט, אָפּגערייניקט פון די אָפּצאַסן די שטיקער צוגעקלעבטע בלאָטע; ער האָט זיך אויסגעגלייכט, שווער און מיד געטראָגן זיין מאַסיוון קערפּער, געסקריפּעט מיט דער פייכטער לעדער פון דער ברייט־צעכראַסטעטער קורטקע.

אין כוטאָר קאַלאַשניקאָוו, פּאָליאַקאָווא־נאַגאָלינער קרייז, זענען זיי אָנגעקומען שוין ביינאַכט. די קאָזאַקן פון דער קאָמאַנדע האָבן איבערגעלאָזט די וואָגנס און זיך פונאַנדערגעגאַנגען אין די כאַטעס אַריין אויף נאַכטלעגער. דער אויפגערעגטער פּאָדטיאָלקאָוו האָט אַרויסגעגעבן אַ פאַראָרדענונג אויסצושטעלן וואַכן,

אָבער די קאָזאַקן האָבן זיך פאַרזאַמלט נישט גערן. דריי האָבן זיך אָפּגעזאָגט צו גיין.

— משפּטן זיי דורך אַ חברים-געריכט! דערשיסן! — פאַר נישט אויספירן אַ מיליטערישן באַפעל — האָט קריוואָשליקאָוו זיך געהיצט.

צערודערט פון אומרו, האָט פּאָדטיאָלקאָוו ביטער אַ מאַך געטון מיט דער האַנט:

— דער וועג האָט זיי דעמאָראַליזירט. זיי וועלן זיך נישט פאַרטיידיקן. מיר זענען פאַרלוירן, מישאַטקאַ!...

לאַגוטין האָט ווי עס איז צונויפגענומען עטלעכע מאַן, און אַרויסגעשיקט נאָכן כוטאָר אויף וואַך.

— נישט שלאָפן, חברה! אַנדערש וועלן זיי אונז באַפאַלן! — האָט פּאָדטיאָלקאָוו איבערצייגט די צומיינסט אים נאָענטע קאָזאַקן, אַרומגייענדיק איבער די כאַטעס.

ער איז די גאַנצע נאַכט אָפּגעזעסן ביים טיש, אַראָפּגעלאָזט דעם קאָפּ אויף די הענט, און ווי אַ קראַנק באַשעפעניש שווער און הייזעריק געזיפצט. פאַרטאָג האָט ער קוים איינגעדרימלט, אָנ-געלענט דעם גרויסן קאָפּ אויפן טיש, נאָר אים האָט באַלד אויפ-געוועקט ראָבערט פּראַשענבערודער, וואָס איז אַריינגעקומען פון צווייטן הויף. מען האָט אָנגעהויבן זיך קלויבן צום אַרויסטרעטן. עס האָט שוין געטאָגט. פּאָדטיאָלקאָוו איז אַרויסגעגאַנגען פון דער כאַטע. די באַלעבאָסטע, וואָס האָט אויסגעמאָלקן די קו, איז אים אַקעגנגעקומען אין הויז.

— אויפן בערגל זעט מען רייטער, — האָט זי גלייכגילטיק געזאָגט.

— וואו?

— אָט דאָרט נאָכן כוטאָר.

פּאָדטיאָלקאָוו איז אַרויסגעלאָפן אין הויף אַריין: אויפן בערגל, אונטערן ווייסן שלייער פון נעפל, וואָס איז געהאָנגען

איבערן כוטאָר און די ווערבעס נאָענט פון וועלדל, האָבן זיך גע־זען אַ סך קאָזאַקן־פּאַטראָלן. זיי האָבן זיך באַוועגט אין שנעל־געלויף און גאַלאָפּירנדיק, אַרומרינגלענדיק דעם כוטאָר און אַלץ ענגער פאַרציִענדיק דעם רינג.

באַלד האָבן אין הויף אַריין, וואו עס איז געשטאַנען פּאָד־טיאָלקאָווס וואָגן, זיך אָנגעהויבן צונויפקומען די קאָזאַקן פון דער קאָמאַנדע.

ס'איז געקומען דער מיגולינער וואַסילי מיראָשניקאָוו — דער פעטטער קאָזאַק מיט דער טשופּרינע. ער האָט אָוועקגערופן פּאָדטיאָלקאָוון אין אַ זייט אַריין, — מיט אַן אַראָפּגעלאָזטן קאָפּ געזאָגט:

— אָט וואָס, חבר פּאָדטיאָלקאָוו... ס'זענען אָקאָרשט אָנגע־קומען דעלעגאַטן פון זיי, — ער האָט אַ באַוועג געטון מיט דער האַנט אין דער זייט אַריין פון בערגל, — זיי האָבן דיר געהייסן זאָגן, מיר זאָלן גלייך אַוועקלייגן דאָס געווער און זיך אונטער־געבן. אַנדערש וועלן זיי אָנהייבן אַן אָנגריף.

— דו !... הינטישער זון !... וואָס האָסטו מיר געזאָגט ? — פּאָדטיאָלקאָוו האָט אָנגעכאַפּט מיראָשניקאָוון ביי די לאַצן פון שי־נעל, אים אַוועקגעשליידערט פון זיך און צוגעלאָפן צום וועגעלע ; די ביקס — ביי דער לופע, מיט אַ הייזעריק, גראָב־גע־וואָרן קול צו די קאָזאַקן :

— אונטערגעבן זיך ?... וואָס פאַר אַ פאַרהאַנדלונגען קאָנען זיין מיט קאָנטער־רעוואָלוציאָנערן ? מיר קעמפן מיט זיי ! נאָך מיר ! אין טיראַליער !

זיי זענען אַרויסגעלאָפן פון הויף. אין אַ גרופּקע צוגעלאָפן צום עק כוטאָר. ביי די לעצטע כאַטעס האָט פּאָדטיאָלקאָוון דער־יאָגט דער מיטגליד פון דער קאָמיסיע, מריכין.

— אַ חרפּה, פּאָדטיאָלקאָוו ! מיר וועלן פאַרגיסן בלוט פון אייגענע ברידער ? שטעל אָפּ ! מיר וועלן אַזוי אויך דורכ־קומען !

זעענדיק, אַז עס גייט מיט אים בלויז אַן אומבאַדייטנדיקע טייל פון דער קאָמאַנדע, — באַגרייפנדיק מיטן ניכטערנעם שכל די אומפאַרמיידלעכקייט פון אַ מפּלה אין פאַל פון אַ שלאַכט, האָט פּאָדטיאָלקאָוו שווייגנדיק אַרויסגעוואָרפן דעם שלאָס פון דער ביקס און אַפּאַטיש אַ פאַכע געטון מיטן היטל.

— אָפּשטעלן, חברה! צוריק — אין כוטאָר אַריין!...

זיי האָבן זיך אומגעקערט. די גאַנצע אָפּטיילונג האָט זיך פאַרזאַמלט אין דריי שכנותדיקע הויפן. באַלד האָבן אין כוטאָר זיך באַוויזן די קאָזאַקן. פון בערגל האָט זיך אַראָפּגעלאָזט אַן אָפּטיילונג פון פערציק רייטער.

פּאָדטיאָלקאָוו איז אויף דער איינלאַדונג פון די מיליוטינער אַלטע אַוועקגעגאַנגען נאָכן כוטאָר זיך דורכשמועסן וועגן די באַדינגונגען פון דער קאַפּיטולאַציע. די הויפּט-קרעפטן פון קעגנער, וואָס האָבן אַרומגערינגלט דעם כוטאָר, האָבן נישט פאַרלאָזט די פּאָזיציעס. ביי דער פּאַשע האָט בונטשוק דעריאָגט פּאָדטיאָלקאָוון, אים פאַרהאַלטן:

— מיר גיבן זיך אונטער?

— מאַכט ברעכט שטרוי... וואָס?... נו, וואָס קאָן מען טון?

— ס'האָט זיך דיר פאַרגלוסט אומצוקומען? — בונטשוק האָט זיך אינגאַנצן אַ טרייסל געטון.

מיט אַ הויך, קלאַנגלאָז, טויב קול האָט ער גענומען שרייען, נישט לייגנדיק קיין אכט אויף די אַלטע, וואָס האָבן באַגלייט פּאָדטיאָלקאָוון.

— זאָג, אַז דאָס געוועזן וועלן מיר נישט אַוועקגעבן!... דו ביסט אַצינד שוין נישט אונזער פירער! מיט וועמען האָסטו דיך באַראַטן? מיט וועמעס הסכּמה גייסטו אונז איבערגעבן? — ער האָט זיך האַסטיק אויסגעדרייט און, פאָכענדיק מיטן פאַרדריקטן נאַגאַן אין דער פויסט, אַוועקגעגאַנגען צוריק.

זיך אומקערנדיק, האָט ער געפּרוווט איבערצייגן די קאָזאַקן

זיך דורכצוררייסן און גיין מיט קאַמף צו דער באַן־ליניע, אָבער די מערהייט קאָזאַקן איז געווען געשטימט פרידלעך. טייל האָבן זיך אוועקגעדרייט פון בונטשוקן, אַנדערע האָבן פיינטלעך געמאָלדן.

— גיי קעמף, אַניקאַ*, מיר וועלן מיט אייגענע ברידער זיך נישט שלאָגן!

— מיר האָבן צו זיי צוטרוי אויך אָן געווער.

— אין דער הייליקער פּאַסכאַ וועלן מיר בלוט פאַרגיסן?

בונטשוק איז צוגעגאַנגען צו זיין בריטשקע, וואָס איז געשטאַנען לעבן שייער, אַ וואָרף געטון דעם שינעל אונטער איר, זיך געלייגט, נישט אַרויסלאָזנדיק פון דער האַנט דאָס געקאָרבטע הענטל פון רעוואָלווער. לכתחילה איז אים איינגעפאַלן צו אַנטלויפן, נאָר אים איז דערווידער געווען אַוועקצוגיין אין געהיים, צו דעזערטירן, און, אַ מאַך געבנדיק מיט דער האַנט, האָט ער אָנגעהויבן וואַרטן אויף פּאָדטיאָלקאָווס צוריקקומען.

יענער איז צוריקגעקומען אין אַ דריי שעה אַרום. אַ גרויסע מחנה פרעמדע קאָזאַקן איז אַריינגעדרונגען צוזאַמען מיט אים אין כוטאָר. טייל זענען אָנגעקומען רייטנדיק, אַנדערע האָבן געפירט די פערד ביי דער צוים, די איבעריקע זענען געגאַנגען צופוס, האַלטנדיק זיך נאָענט פון פּאָדטיאָלקאָוון און אונטערסאַוול ספּירידאָנאָוו, — וועלכער האָט אַמאָל צוזאַמען מיט אים געדינט אין דער אַרטילעריע און איז אַצינד געווען דער פירער פון דער אָפּטיילונג, וואָס האָט געדאַרפט פאַרנעמען פּאָדטיאָלקאָווס עקספּעדיציע. פּאָדטיאָלקאָוו האָט געטראָגן דעם קאָפּ הויך, געשפּרייזט

* העלד פון דער רוסישער פאָלקס־פּאָעזיע. אַניקאַ האָט פאַרמאָגט אַן אומגעהייערע קראַפט און געשיקטקייט. ער האָט חרוב געמאַכט גאַנצע שטעט און אויסגערויבט צערקוועס.

גלייך און פאַרזיכטיק, ווי ער וואָלט געהאַט איבערמעסיק געטרונ־קען. ספירידאָנאָוו האָט אים עפּעס געזאָגט, דין און גיפּטיק שמייכ־לענדיק. און הינטער אים איז געריטן אַ קאָזאַק, צודריקנדיק צו דער ברוסט דעם אויף שנעל אָפּגעשניצטן שטעקן פון דער ברייטער ווייסער פאָן.

די גאַס און די הויפן, וואו עס זענען געשטאַנען די וואָגנס פון דער עקספּעדיציע, זענען איבערפולט געוואָרן פון די צוגעקו־מענע קאָזאַקן. באַלד איז אַנטשטאַנען אַ טומלדיק גערעדעריי. אַ סך פון די צוגעקומענע האָבן אַמאָל צוזאַמען געדינט מיט די קאָזאַקן פון פּאָדטיאָלקאָווס קאָמאַנדע. עס האָבן זיך דערהערט פריידיקע אויסגעשרייען, געלעכטער.

— דו, לאַנדסמאַן! וועלכע ווינטן האָבן דיך אַהער פאַר־טראָגן?

— נו, וואָס מאַכסטו, וואָס מאַכסטו, פראָכאָר?

— אַ נס, וואָס מיר האָבן נישט אָנגעהויבן זיך שלאָגן. און געדענקסט, ווי מיר האָבן הינטער לוואָוו די עסטרייכער גע־יאָגט?

— קום, דאַנילאָ! קום! קריסטוס איז תחית־המתים אויפגע־שטאַנען!

— טאַקע אויפגעשטאַנען! — האָט זיך געהערט אַ קלינגענ־דיק טשמאָקען פון אַ קוש: צוויי קאָזאַקן, זיך גלעטנדיק די וואָנ־סעס, האָבן געקוקט איינער אויפן אַנדערן שמייכלענדיק, זיך קלאַפּנ־דיק איבער די פּלייצעס.

דערלעבן אַ צווייטער שמועס:

— מיר האָבן אפילו נישט באַוויזן צו פאַרפאַסטן...

— איר זענט דאָך באָלשעוויקעס, ווי קומט צו אייך פאַר־פאַסטן?

— נו, וואָס־זשע? טאַקע באָלשעוויקעס, אָבער אין גאָט גלייבן מיר.

— אָ־האָ! זאָגסט ליגנט?

— ווי גאָט איז אמת!

— און אַ צלם טראָגסטו?

— אָט האָסטו אים! — און דער פעסטער קאָזאַק־רויטאַרמייער מיטן ברייטן פּנים האָט, אָנבלאָזנדיק די ליפּן, צעקנעפּלט דעם קאָל־נער פון זיין בלוזע און אַרויסגעצויגן דעם שוין גרין־געוואָרענעם מעשענעם צלם, וואָס איז געהאָנגען אויף זיין ברוין־האָריקער ברוסט.

די אַלטע פון דער אָפּטיילונג „צו כאַפּן דעם בונטאָווטשיק פּאָדטיאָלקאָוו", באַוואָפנטע מיט היי־גאָפּלען און העק, האָבן פאַר־וואונדערט זיך איבערגעקוקט:

— און מען האָט דערציילט, אַז איר האָט זיך אָפּגעזאָגט פון דער קריסטלעכער אמונה.

— אַז איר דינט שוין צום שטן...

— עס זענען אַרומגעגאַנגען קלאַנגען, אַז איר רויבט אויס די צערקוועס און דערהרגעט די פּאָפּן.

— ליגנט! — האָט דער זעלבסטזיכערער רויטאַרמייער מיטן ברייטן פּנים אָפּגעווענדט. — מען האָט אייך אָנגעלייגט אַ ליגנט. איך אַליין, איידער איך בין אַרויסגעגאַנגען פון ראָסטאָוו, בין גע־ווען אין צערקווע, זיך מתוודה געווען.

— נו, זאָגט אַליין! — האָט עפּעס אַ שוואַכער אַלטיטשקער, באַוואָפנט מיט אַ האַלב־אָפּגעזעגטער פּיקע, פריידיק געפּאַטשט מיט די הענט.

אַ הייטער געלעכטער האָט געקלונגען אויף דער גאַס, אין די הויפן. אָבער אין אַ האַלבער שעה אַרום זענען עטלעכע קאָ־זאַקן, צווישן זיי איין וואַכמייסטער פון דער באָקאָווער סטאַניצע, צעשטופנדיק דעם ענג־צונויפגעפּרעסטן עולם, זיך דורכגעגאַנגען איבער דער גאַס.

— ווער עס געהערט צו פּאָדטיאָלקאָווס אָפּטיילונג – זאָל זיך שטעלן צו אַפּעל! — האָבן זיי אויסגעשריגן.

דער אונטערעסאול ספירידאָנאָוו, אין אַ בלוזע אָן שליפעס פון האָקי-קאָליר, האָט אַראָפּגענומען דאָס היטל מיט דער אָפיצי-רישער קאָקאַרדע, וואָס האָט זיך געבלייכט, ווי אַן אָפּגעהאַקט שטיקל ראָפינאַדע, און אויסגעשריגן, זיך ווענדנדיק אין אַלע זייטן:

— אַלע, וואָס געהערן צו פּאָדטיאָלקאָווס אָפּטיילונג, זאָלן אַוועקגיין לינקס צום פּאַרקן! די איבעריקע — רעכטס! מיר, אייערע פראָנט-ברידער, צוזאַמען מיט אייער דעלעגאַציע, האָבן באַשלאָסן, אַז איר דאַרפט אונז אָפּגעבן דאָס גאַנצע געווער, ווייל מיטן געווער אין דער האַנט האָט די באַפעלקערונג מורא פאַר אייך. ליגט צונויף די ביקסן און איבעריקע באַוואָפענונג אויף אייערע וואָגנס, מיר וועלן זיי צוזאַמען באַוואַכן. אייער אָפּטיילונג וועלן מיר אַוועקשיקן קיין קראַסנאָקוטסק, און דאָרט, אין ראַט, וועט איר צוריק באַקומען אייער גאַנץ געווער.

צווישן די קאָזאַקן-רויטגוואַרדייער — אַ טויב גערודער. אויסגעשרייען פון אַ הויף אַרויס. עס שרייט דער קאָזאַק פון דער קומשאַטער סטאַניצע קאָראָטקאָוו:

— מיר וועלן נישט אָפּגעבן!

אַ טויבער אויפגערייצטער געטומל אויף דער גאַס און אין די הויפן, איבערפולטע מיט מענטשן.

די געקומענע קאָזאַקן זענען אַריבער אין דער רעכטער זייט אַריין, און אינמיטן גאַס, אין אַ צעוואָרפענער דעזאָרגאַני-זירטער מחנה, זענען געבליבן די רויטגוואַרדייער פון פּאָדטיאָל-קאָווס אָפּטיילונג. קריוואָשליקאָוו, מיטן שינעל אָנגעהאָנגען אויף די אַקסלען, האָט זיך אַרומגעקוקט, ווי אַ פאַרפאָלגטער. לאַגוטין האָט פאַרקרומט די ליפּן. ס'איז אָנטשטאַנען אַן טויב גע-רעדעריי.

בונטשוק, וועלכער האָט פעסט באַשלאָסן נישט אָפּצוגעבן דאָס געווער, איז שנעל צוגעגאַנגען צו פּאָדטיאָלקאָוון מיט דער ביקס אויפן אַקסל.

— דאָס געווער וועלן מיר נישט אָפּגעבן! דו הערסט!?

— אַצינד איז שוין שפּעט... — האָט פּאָדטיאָלקאָוו אַרויסגעשעפּטשעט, פּיבערהאַפט קנייטשנדיק אין דער האַנט די רשימה פון דער אָפּטיילונג.

דידאַזיקע רשימה איז איבערגעגאַנגען אין די הענט אַריין צו ספּירידאָנאָוון. יענער האָט זי איילִיק דורכגעלייענט און איבערגעפרעגט:

— דאָ געפינען זיך הונדערט און אַכט מענטשן... וואו זענען די איבעריקע?

— אָפּגעשטאַנען אויפן וועג.

— אַך, אַזוי... נו, גוט. באַפעל צונויפצוטראָגן דאָס געווער.

פּאָדטיאָלקאָוו האָט דער ערשטער אָפּגעשפּעט דעם נאַגאַן מיטן פּוטעראַל; איבערגעבנדיק דאָס געווער, האָט ער שטיל געזאָגט:

— די שווערד מיט דער ביקס ליגן אין וועגעלע.

ס'האָט זיך אָנגעהויבן דאָס אַנטוואָפּענען, די רויטגוואַרדייער האָבן אַפּאַטיש צונויפגעטראָגן דאָס געווער, די רעוואָלווערן אַריבערגעוואָרפן איבער די פּאַרקנס, באַהאַלטן, זיך צעגייענדיק איבער די הויפן.

— אַלע, וואָס גיבן נישט אָפּ דאָס געווער, וועלן מיר באַזוכן! — האָט ספּירידאָנאָוו אויסגעשריגן, ברייט און פריילעך שטשירענדיק די ציין.

די טייל רויטגוואַרדייער, וואָס איז אָנגעפירט געוואָרן דורך בונטשוקן, האָט זיך אָפּגעזאָגט אָפּצוגעבן די ביקסן; זיי האָט מען אַנטוואָפנט מיט געוואַלט.

אַ גערודער האָט אָנגעמאַכט דער קאָזאַק, וואָס איז נעלם געוואָרן מיטן שלאָס פון קוילנוואַרפער. אויסנוצנדיק דעם טומל, האָבן זיך באַהאַלטן עטלעכע מאַן. אָבער ספּירידאָנאָוו האָט באַלד

אויסגעטיילט אַ קאַנוואָי, אַרומגערינגלט אַלע, וואָס זענען געבליבן מיט פּאָדטיאָלקאָוון, זיי באַזוכט, געפּרוּווט דורכפירן אַן אַפּעל. די געפאַנגענע האָבן געענטפערט אומגערן, טייל האָבן אויסגעשריגן:

— וואָס דאַרף מען קאָנטראָלירן, אַלע זענען דאָ!

— טרייבט אונז קיין קראַסנאָקוטסק!

— חברים! פאַרענדיקט דעם ענין!

נאָכדעם, ווי ספּירידאָנאָוו האָט פאַרחתמעט דעם קאַסטן מיטן געלט און אונטער אַשטאַרקער וואַך אים אַוועקגעשיקט קיין קאַרגין, האָט ער אויסגעשטעלט די געפאַנגענע און אַרויסגעגעבן אַ קאָמענדע, גלייך ענדערנדיק דעם טאָן און די באַציונג:

— צו פיר אין אַ רייע, לי־י־י־נקס! רעכטער אַקסל פאָרויס, מאַרש! שווייגן!

אַ געמירמל האָט זיך דורכגעטראָגן איבער די רייען פון די רויטאַרמייער. זיי זענען אַוועק אין אומאָרדענונג, שטיל, אין אַ ווילדע אַרום צעמישט די רייען און שוין געגאַנגען אין אַ קופּע.

פּאָדטיאָלקאָוו, וועלכער האָט ענדלעך געפּועלט ביי אַלע אָפּצוגעבן דאָס געווער, האָט וואַרשיינלעך נאָך געהאָפט אויף אַ גליקלעכן אויסגאַנג. ווי נאָר אָבער זיי האָבן אַרויסגעטריבן די געפאַנגענע נאָכן כוטאָר, האָבן די קאָזאַקן פון קאָנוואָי אָנגעהויבן אַרויפרייטן אויף די לעצטע מיט די פערד. בונטשוקן, וועלכער איז געגאַנגען לינקס, האָט אַן אַלטער קאָזאַק, מיט אַ פלאַמיק־געלער באָרד און פון אַלטקייט שוואַרץ־געוואָרן אויערינגל אין אויער, אָן אַ סיבה אַ זעץ געגעבן מיטן ראַפּניק. דער עק האָט בונטשוקן צעשפּאָלטן די באַק. בונטשוק האָט זיך אויסגעדרייט מיט צונויפגעביילטע פויסטן, אָבער דער צווייטער, נאָך שטאַרקערער קלאַפּ האָט אים געצייט זיך אַריינצושטופּן אין מיטן פון דער מחנה. ער האָט דאָס געטון נישט ווילנדיק, באַוואויגן דורכן חיהשן אינסטינקט פון זעלבסטדערהאַלטונג. און, צונויפגעדריקט פון די קערפּערס פון די געדיכט־שפּרייזנדיקע חברים, האָט ער דאָס ערשטע מאָל נאָך

אַננעס טויט פאַרקרומט די ליפּן אין אַ נערוועזן שמייכל, וואונדערנדיק זיך אין געדאַנק, ווי שטאַרק ס'איז אין יעדן דער חשק צום לעבן.

די געפאַנגענע האָט מען אָנגעהויבן שלאָגן. די אַלטע, וואָס זענען ווילד געוואָרן ביים אָנבליק פון די אומבאַוואָסנטע שונאים, האָבן זיי געטאָפּטשעט מיט די פערד, זיך אַראָפּגעבויגן פון די זאָטלען און געשלאָגן מיט די נאַהייקעס, מיט דער טעמפּער זייט פון די שווערדן. נישט ווילנדיק האָט איטלעכער געשלאָגענער זיך גע־פּרוווט אַריינשפּאַרן אינמיטן; עס איז אַנטשטאַנען אַ געדראַנג, עס האָבן זיך דערהערט געשרייען.

אַ הויכער בראַוּוער רויטאַרמייער פון די ניזאָווער האָט אויסגעשריגן, טרייסלענדיק מיט די אינדערהייך־אויפגעהויבענע הענט:

— אויב דערהרגענען — טאָ דערהרגעט מיטאַמאָל!... וואָס פּייניקט איר אונז?

— וואו־זשע איז אייער וואָרט? — האָט קריוואָשליקאָוו אויס־געראָפן.

די אַלטע זענען אַ ביסל רויִקער געוואָרן. אויף דער פראַגע פון אַ געפאַנגענעם — „וואוהין טרייבט איר אונז?" — האָט איי־נער פון קאָנוואָי, אַ יונגער פּראָנט־קעמפער, וואָס האָט אַפּנים מיטגעפילט די באָלשעוויקעס, מיט אַ האַלב קול געענטפערט:

— לויטן באַפעל — אין כוטאָר פּאָנאָמאַרעוו. האָט נישט קיין מורא, ברידערלעך. מיר וועלן אייך קיין שום שלעכטס נישט טון.

מען האָט זיי געבראַנגט צו טרייבן אין כוטאָר פּאָנאָמאַרעוו.

ספּירידאָנאָוו מיט צוויי קאָזאַקן האָט זיך אָוועקגעשטעלט פאַר דער טיר פון אַן ענג געוועלבל; דורכלאָזנדיק איינציקווייז, האָט ער געפרעגט:

— נאָמען, פאַמיליע? וואו געבוירן? — די ענטפערס האָט ער איינגעשריבן אין אַ פאַרפעצט מיליטעריש נאָטיץ־ביכל.

עס אין אָנגעקומען די רייע אויף בונטשוקן.

— פאַמיליע ? — ספּיראָדאָנאָוו האָט צוגעשטעלט דעם שפּיץ פון שרייבפּענדל צום פּאַפּיר, כלאחר־יד אַ בליק געטון אויפן אָנגעכמורעטן פּנים מיטן ברייטן שטערן פון רויטאַ־מייער, און זעענדיק ווי יעגעמס ליפּן האָבן זיך אַרויסגערוקט, גרייט אַ שפּיי צו טון, האָט ער זיך אַ וואָרף געטון מיטן גאַנצן קערפּער אין אַ זייט און אויסגעשריגן:

— גיי דורך, מנוול! וועסט פּגרן אויך אָן פאַמיליע־נאָמען!

אָנגעשטעקט פון בונטשוקס ביישפּיל, האָט אויך נישט געענטפערט איגנאַט, דער טאַמבאָווער. נאָך עמעצער אַ דריטער האָט געוואָלט שטאַרבן אומבאַקאַנט און שווייגנדיק אַריבערגעשפּרייזט די שוועל...

ספּיראָדאָנאָוו אַליין האָט אָנגעהאָנגען אַ שלאָס. אַוועקגעשטעלט אַ וואַך.

בשעת מען האָט פאַרן געוועלב צעטיילט דאָס געווער און די פּראָדוקטן, וואָס זענען פאַרנומען געוואָרן אויף די וואָגנס פון דער עקספּעדיציע, האָט אין איינעם פון די שכנותדיקע הייזער אָפּגעהאַלטן אַ זיצונג דאָס מיליטערישע פעלד־געריכט, וואָס איז שנעל אָרגאַניזירט געוואָרן פון די פאָרשטייער פון די כוטאָרן, וואָס האָבן זיך באַטייליקט אין פאַנגען פּאָדטיאָלקאָוון.

אָנגעפירט מיט דער זיצונג האָט דער פעסט־געבויטער, געל־בּרעמיקער עסאַול פון דער באָקאָווער סטאַניצע, וואַסילי פּאָפּאָוו. ער איז געזעסן ביים טיש אונטערן שפּיגל, וואָס איז באַהאָנגען געווען מיט האַנטיכער, די עלנבויגנס ברייט אויסגעלייגט, דאָס היטל פאַררוקט אויפן פלאַכן נאַקן. זיינע בוימלדיקע גוטמוטיק־שטרענגע אויגן זענען פאַרשנדיק אַרומגעקראָכן איבער די פּנימער פון די קאָזאַקן — די מיטגלידער פון געריכט. עס איז באַהאַנדלט געוואָרן די פראַגע, וועגן דער גרייס פון דער שטראָף.

— וואָס־זשע וועלן מיר טון מיט זיי, הערן אַלטע ? — האָט פּאָפּאָוו איבערגעחזרט די פראַגע.

זיך אָנבייגנדיק, האָט ער עפּעס אַ שעפּטשע געטון דעם אונטערעסאַול סעניןׂ, וואָס איז געזעסן לעבן אים. יענער האָט איינשטימיק איילעק אַ שאָקל געגעבן מיטן קאָפּ. פּאָפּאָווס אַפּלען האָבן זיך פאַרשמעלט, די פריילעכע שטראַלעכלעך אַרום זיינע אויגן זענען פאַרשוואונדן און די אויגן אַליין, אַנדערע, פינקלע־דיקע מיט אַ קאַלט געוואָרענעם שטרענגן גלאַנץ, האָבן זיך לייכט באַדעקט מיט די נישט געדיכטע ברעמען.

— וואָס וועלן מיר טון מיט דידאָזיקע פאַררעטער פון פאָטערלאַנד, וואָס זענען געגאַנגען רויבן אונזערע כאַטעס און אויסראָטן דאָס קאָזאַקנטום ?

פעוורעליעוו, דער אַלטגלויביקער זקן פון דער מיגולינער סטאַניצע, איז אויפגעשפרונגען, ווי אונטערגעוואָרפן דורך אַ ספּרוזשינע.

— דערשיסן ! אַלע ! — ער האָט פאַרביסן אַ טרייסל גע־טון מיטן קאָפּ ; אַרומקוקנדיק זיך מיט צעיושעטע דורכבויערנדיקע אויגן, שטיקנדיק זיך מיט גאַווער, האָט ער אויסגעשריגן : — נישטאָ פאַר זיי, פאַר די כריסטוס־פאַררעטער, קיין רחמנות ! זשידעס זענען זיי ! דערהרגענען !... דערהרגענען !... קרייצן זיי !... אין פייער זיי וואַרפן !...

זיין שיטער פעדים־בערדל האָט זיך געטרייסלט, די רויט־לעך־גרויע האָר זענען צעשויבערט געוועזן. ער האָט זיך גע־זעצט, שווער סאָפּענדיק, אַ ציגל־רויטער, אַ פאַרגאַוועטער.

— פאַרשיקן זיי. אָדער אפשר נישט ?... — האָט אומדעצי־דירט פאַרועלייגט איינער פון די געריכט־מיטגלידער, דיאַ־טשענקאָ.

— דערשיסן !

— פאַראורטיילן צום טויט !

— איך בין מסכים מיט זייער מיינונג !

— אויספירן דעם טויט־אורטייל עפנטלעך!

— דאָס ווילד־גראָז פון פעלד אויסרייסן!

— צום טויט זיי!

— דערשיסן, אוודאי! וואָס איז נאָך דאָ צו רעדן? — האָט ספּירידאָנאָוו זיך אויפגערעגט.

מיט יעדן אויסגעשריי זענען די שטריכן פון עסאַול פּאָפּאָווס ווינקלען פון די ליפּן אַלץ מער פאַרגרעבט געוואָרן, פאַרלירנדיק די נאַר־וואָס גוטמוטיקע זעטיקייט פון אַ מענטש, וואָס איז צופרידן מיט זיך און מיט די אַרומיקע. זיי האָבן זיך נידעריק אַראָפּגעלאָזט און רוי־צעקרומטע פאַרשטיינערט געוואָרן.

— דערשיסן!... שרייב!... — האָט ער באַפוילן דעם סעקרעטאַר, אַריבערקוקנדיק איבער זיינע אַקסלען.

— און פּאָדטיאָלקאָוון מיט קריוואָשליקאָוון... דידאָזיקע פּיינט — אויך דערשיסן?... ווייניק פאַר זיי! — האָט היציק אויסגעשריגן אַ גראָבער אַלטער קאָזאַק, וואָס איז געזעסן ביים פענסטער און כסדר אַרויסגעדרייט די קנויט פון אויסגייענדיקן לאָמפּ.

— זיי, ווי די אָנפירער, — דאַרף מען אויפהענגען! — האָט פּאָפּאָוו קורץ געענטפערט און איבערגעחזרט, ווענדנדיק זיך צום סעקרעטאַר: — שרייב: „פאַראָרדענונג. מיר אונטערגעשריבענע..."

דער סעקרעטאַר — אויך אַ פּאָפּאָוו, דעם עסאַולס אַ ווייטער קרוב, האָט אַראָפּגעלאָזט דעם גלאַט־פאַרקעמטן קאָפּ מיט די ווייסע ברעמען און אָנגעהויבן סקריפּען מיט דער פעדער.

— ס׳וועט פאַרפעלן נאַפט, — האָט עמעצער מיט באַדויערונג אַרויסגעזיפצט.

דאָס פלעמל פון לאָמפּ האָט אונטערגעטאַנצט, די קנויט האָט געטשאַדעט. אין דער שטילקייט האָט געזשוזשעט אַ פליג, וואָס האָט זיך פאַרפלאָנטערט אין שפּינוועב, די פעדער האָט געסקריפּעט איבערן פּאַפּיר, און עמעצער פון די געריכט־מיטגלידער האָט העשענדיק און שווער געאָטעמט.

פאַראָרדענונג

דעם 27־סטן אַפּריל (10־טן מאַי) פון 1918־טן יאָר האָבן די אויסגעווײַלטע פון די כוטאָרן פון דער קאַרגינער, באָקאָווער און קראַסנאָקוטער סטאַניצעס.

פון יוואַסיליעווער	מאַקסייעוו סטעפּאַן
„ באָקאָווער	קרוזשילין ניקאָלאַי
„ פּאָמין	קומאָוו פיעדאָר
„ ווערכניע־יאַבלאָנאָווער .	קורטין אַלעקסאַנדער
„ ניזשנע־דולענער . . .	סיניעוו לעוו
„ אילינער	וואָלאָצקאָוו סעמיאָן
„ קאָנקאָווער	פּאָפּאָוו מיכאַיל
„ ווערכניע־דולענער . .	ראָדין יאַקאָוו
„ סאַוואָסטיאַנער . . .	פראָלאָוו אַלעקס
„ מיליוטינער סטאַניצע .	פּעווראַלעוו מאַקסים
„ ניקאָלאַיעוו	גראָשעוו מיכאַיל
„ קראַסנאָקוטער סטאַניצע .	יעליאַנקין איליאַ
„ פּאָנאָמאַראָווער כוטאָר .	דיאַטשענקאָ איוואַן
„ יעוולאַנטיעווער „ . .	קריוואָוו ניקאָלאַי
„ מאַלאַכאָווער „ . .	יעמעליאַנאָוו לוקאַ
„ נאָוואָזיעמצעווער . . .	קאָנאָוואַלאָוו מאַטוועי
„ פּאָפּאָווער	פּאָפּאָוו מיכאַיל
„ אַסטאַכאָווער	שטשעגאָקאָוו וואַסילי
„ אָרלאָווער	טשעקונאָוו פיעדאָר
„ קלימאָוו פּעדעראָווער . .	טשוקאַרין פיעדאָר

אונטערן פאָרזיץ פון וו. ס. פּאָפּאָוו

באשלאָסן:

1) אַלע רויבער און באַשווינדלער פון אַרבעטנדיקן פאָלק, וואָס זייערע נעמען זענען אויסגערעכנט אין פאָלגנדן צעטל, סך־הכל אין דער צאָל פון *80* מאַן, פאַראורטיילן צום טויט דורך דערשיסן, דערביי זאָל דער טויט איבער צוויי פון זיי — פּאָדטיאָלקאָוון און קריוואָשליקאָוון, די אָנפירער פון דערדאָזיקער באַנדע, אויסגעפירט ווערן דורך הענגען.

2) דעם קאָזאַק פון מיכאַילאָווער כוטאָר אַנטאָן קאַליטווינצאָוון, צוליב מאַנגל אין באַווייזן, באַפרייען.

3) די אַנטלאָפענע פון פּאָדטיאָלקאָווס אָפּטיילונג און אַרעסטירטע אין דער קראַסנאָקוטער סטאַניצע: קאָנסטאַנטין מעלניקאָוון, גאַווריל מעלניקאָוון, וואַסילי מעלניקאָוון, אַקסענאָוון און ווערשינינען באַשטראָפן לויטן ערשטן פּונקט פון דאָזיקן באַשלוס (טויט־שטראָף).

4) דעם אורטייל אויספירן מאָרגן, דעם 28־סטן אַפּריל (11־טן מאַי) 6 אַ זייגער אינדערפרי.

5) די וואַך צו היטן די אַרעסטירטע איבערגעבן דעם אונטערעסאַול סעניןן און ביז עלף אַ זייגער אין אָוונט היינט אַרויסשיקן צו זיין דיספּאָזיציע צוויי קאָזאַקן, באַוואָפנטע מיט ביקסן; די פאַראַנטוואָרטלעכקייט פאַרן נישט אויספירן דעמדאָזיקן פּונקט ווערט אַרויפגעלייגט אויף די מיטגלידער פון געריכט; דער אורטייל זאָל אויסגעפירט ווערן דורך אַ וואַך, וואָס זאָל באַשטיין פון יעדן כוטאָר; אַרויסשיקן אויפן עקזעקוציע־פּלאַץ צו פינף קאָזאַקן.

אייגנהענטיק אונטערגעשריבן:

פאָרזיצער פון דער מיליטערישער אָפּטיילונג וו. ס. פּאָוואָוו.
סעקרעטאַר א. פּ. פּאָפּאָוו.

רשימה

פון די מענטשן פון פאָדטיאָלקאָווס אָפּטיילונג, וואָס זענען פאַראורטיילט געוואָרן דעם 27־סטן אַפּריל 1918 י. דורכן מיליטערישן פעלד־געריכט צו טויט־שטראָף.

№	סטאַניצע	נאָמען און פאַמיליע	אורטייל
1.	אוסט־כאָפּערער	פעדאָר פּאָדטיאָלקאָוו	הענגען
2.	יעלאַנער	מיכאַיל קריוואָשליקאָוו	„
3.	קאַזאַנער	אַווראַאַם קאַקורין	שיסן
4.	בוקאַנאָווער	איוואַן לאַגוטין	„
5.	ניזשעגאָראָדער ג	אַלעקס איוו. אָרלאָוו	„
6.	ניזשעגאָראָדער	יעפים מיכ. וואַכטעל	„
7.	אוסט־ביסטריאַנער	גריגאָרי פּעטיסאָוו	„
8.	מיגולינער	גאַווריל טקאַטשעוו	„
9.	מיגולינער	פּאַוועל אַגאַפּאָנאָוו	„
10.	מיכאַילאָווער	אַלעקסאַנדער בובנאָוו	„
11.	לוגאַנער	קאַלינין	„
12.	מיגולינער	קאָנסטאַנטין מריכין	„
13.	מיגולינער	אַנדרעי קאָנאָוואַלאָוו	„
14.	פּאַלטאַווער ג.	קאָנסטאַנטין קריסטאַ	„
15.	קאָטאָווער	פּאַוועל פּאָזדיאַקאָוו	„
16.	מיגולינער	איוואַן באָלדירעוו	„
17.	מיגולינער	טימאָפעי קאָליטשעוו	„
18.	פילימ.־טשעלב.	דימיטרי וואָלאָדאַראָוו	„
19.	טשערנישעווער	געאָרגי קאַרפּושין	„
20.	פילימ.־טשעלב.	איליאַ קאַלמיקאָוו	„
21.	מיגולינער	סאַוועלי ריבניקאָוו	„
22.	מיגולינער	פּאָליקאַרפּ גוראָוו	„
23.	מיגולינער	איגנאַט זעמליאַקאָוו	„

№	סטאַניצע	נאָמען און פאַמיליע	אורטייל
24.	מיגולינער	איוואַן קראַווצאָוו	שיסן
25.	ראַסטאָוו	ניקיפאָר פראָלאָווסקי	"
26.	ראַסטאָוו	אַלעקסאַנדער קאַנאָוואַלאָוו	"
27.	מיגולינער	פיאָטר וויכליאַנצעוו	"
28.	קלעצקער	איוואַן זאָטאָוו	"
29.	מיגולינער	יעוודאָקים באַבקין	"
30.	מיכאַילאָווער	פיאָטר סווינצאָוו	"
31.	דאָברינער	אילאַריאָן טשעלאָביטשיקאָוו	"
32.	קאַזאַנער	קלימענטעי דראָנאָוו	"
33.	אילאָווליַנער	איוואַן אַווילאָוו	"
34.	קאַזאַנער	מאַטוועי סאַקמאַטאָוו	"
35.	ניזשנע-קורמאָיאַר.	געאָרגי פּופקאָוו	"
36.	טערפאָווער	מיכאַיל פּעוורעלעוו	"
37.	כערסאָנער ג.	וואַסילי פאַנטעלעימאָנאָוו	"
38.	קאַזאַנער	פאָרפירי ליובוכין	"
39.	קלעצקער	דימיטרי שאַמאָוו	"
40.	פילאָנאָווער	סאַפּאָן שאַראָנאָוו	"
41.	מיגולינער	איוואַן קובאַריעוו	"
42.	מיגולינער	פיעדאָר אַבאַקומאָוו	"
43.	לוגאַנער	קוזמאַ גאָרשאַקאָוו	"
44.	גונדאָראָווער	איוואַן איזוואַרין	"
45	גונדאָראָווער	מיראָן קאַלינאָווצעוו	"
46.	מיכאַילאָווער	איוואַן פאַראַפאָנאָוו	"
47	קאָטאָווער	סערגעי גאָרבונאָוו	"
48.	נישנע-טשירער	פיאָטר אַלאַיעוו	"
49.	מיגולינער	פּראָקאָפּי אָרלאָוו	"
50.	לוגאַנער	ניקיטאַ שעין	"
51.	סט. מעכאַניק רפּטק	אַלעקסאַנדער יאַסענסקי	"

№ סטאַניצע	נאָמען און פאַמיליע	אורטייל
52. ראָסטאָוו	מיכאַיל פּאָליאַקאָוו	שיסן
53. ראַזדאָרער	דימיטרי ראָגאַטשעוו	"
54. ראָסטאָוו	ראָבערט פּראַשענבּרודער	"
55. ראָסטאָוו	איוואַן טילענדער	"
56. סאַמאַרער ג.	קאָנסטאַנטין יעפימאָוו	"
57. טשערנישעווער	מיכאַיל אָוטשיניקאָוו	"
58. סאַמאַרער ג.	איוואַן פּיקאַלאָוו	"
59. אילאָווּלינער	מיכאַיל קאָרעצקאָוו	"
60. קומשאַטער	איוואַן קאָראָטקאָוו	"
61. ראָסטאָוו	פּיאָטר בּיריוקאָוו	"
62. ראַזדאָרער	איוואַן קובּאַקאָוו	"
63. לוקאָווער	טיכאָן מאַליטווינאָוו	"
64. מיגולינער	אַנדרעי שוויעצאָוו	"
65. מיגולינער	סטיעפּאַן אַניקין	"
66. קרעמיענער	קוזמאַ דישקין	"
67. בּאַקלאַנאָווער	פּיאָטר קאַבּאַנאָוו	"
68. מיכאַילאָווער	סערגעי סאָליוואַנאָוו	"
69. ראָסטאָוו	אַרטיעם איוואַנטשענקאָ	"
70. מיגולינער	ניקאָלאַי קאָנאָוואַלאָוו	"
71. מיכאַילאָווער	מיטרי קאָנאָוואַלאָוו	"
72. קראַסנאָקוטער	פּיאָטר ליסיקאָוו	"
73. מיגולינער	וואַסילי מיראָשניקאָוו	"
74. מיגולינער	איוואַן וואָלאָכאָוו	"
75. מיגולינער	יאַקאָוו גאָרדעעוו	"

דריי האָבּן נישט אויסגעזאָגט זייערע נעמען.

נאָכן פאַרענדיקן איבּערשרייבּן די רשימה פון די פאַראורטיילטע, האָט דער סעקרעטאַר אויפן סוף פון באַשלוס געשטעלט

אַ צעקראַטשעטן דאָפּל-פּונקט און איבערגעגעבן די פּעדער דעם נאָענטסטן אין דער האַנט אַריין.

— שרייב דיך אונטער!

דער פאָרשטייער פון נאָווא-זעמצעווער כוטאָר קאָנאָוואַלאָוו, אין פאַראַדנעם מונדיר פון גרויען דייטשישן געוואַנט מיט רויטע לעצלעך אויפן קאָלנער, האָט, שולדיק שמייכלענדיק, זיך אָנגעבויגן איבערן פּאַפּיר. זיינע גראָבע, מאָזאָליעדיקע פינגער האָבן, נישט איינבייגנדיק זיך, געהאַלטן דאָס שילערישע אָפּגעביסענע הענטל.

— איך בין נישט קיין גרויסער כּתבן... — האָט ער געזאָגט, פליסנדיק זיך ביים אויפשרייבן די גרויסע „ק“.

נאָך אים האָט זיך אונטערגעשריבן ראָדין, אויך אַזוי אומזיכער פירנדיק מיטן הענטל, שוויצנדיק און כמורענדיק זיך פון אָנשטרענגונג. נאָך איינער האָט זיך אונטערגעשריבן, דרייענדיק פריער מיטן הענטל, אָננעמענדיק זיך מיט אימפעט, און אַריינגעצויגן די צונג, וואָס איז געוועזן אַרויסגערוקט בשעתן שרייבן. פּאַפּאָוו האָט זיך ברייט פאַרמאָסטן, אונטערגעשריבן זיין פאַמיליע-נאָמען מיט אַ דריידל, אויפגעשטאַנען, אָפּווישנדיק דאָס פייכטע פּנים מיטן טיכל.

— מען דאַרף צולייגן די רשימה, — האָט ער מיט אַ גענעץ געזאָגט.

— קאַלעדין וועט אונז אויף יענער וועלט דאַנקבאַר זיין, — האָט סעניִן יוגנטלעך אַ שמייכל געטון, זיך צוקוקנדיק, ווי דער סעקרעטאַר דריקט צו דעם באַשריבענעם בויגן צו דער געווייסטער וואַנט.

אויף דעם וויץ האָט עפּעס קיינער נישט געענטפערט. זיי האָבן שווייגנדיק פאַרלאָזט די כאַטע.

— האַר יעזוס... — האָט עמעצער אין פינסטערן פּעדערהויז אַ זיפץ געטון, אַרויסגייענדיק.

XXIX

אין דער נאַכט, וואָס איז באַשפּריצט געווען מיטן מילכיקן ליכט פון די געלבלעך-בלייכע שטערן, איז אין געוועלבל, פול אָנגעפּאַקט מיט מענטשן, כמעט קיינער נישט געשלאָפן. די קורצע שמועסן האָבן זיך געלאָשן. די דושנעקייט און אויפרעגונג האָבן געשטיקט די מענטשן.

אָוונט-צייט האָט געבעטן איינער פון די רויטאַרמייער, מען זאָל אים אַרויספירן.

– עפן, חבר! איך דאַרף אַרונטערגיין!...

ער איז געשטאַנען מיטן אַרויסגעלאָזטן ביינוולנעם העמד פון די שאַראָווארן, אַ צעפּאַטלטער, אַ באָרוועסער, און צודריקנ-דיק דאָס שוואַרץ-געוואָרענע פנים צום שליסל-לאָך, איבער-געחזרט:

– עפן-זשע, חבר!

– אַ וואָלף איז דיר אַ חבר, – האָט ענדלעך עמעצער פון דער וואַך זיך אָנגערופן.

– עפן, ברידערל! – האָט דער בעטנדיקער געענדערט די ווענדונג.

דער וואַכמאַן האָט אַראָפּגעשטעלט די ביקס, זיך איינגעה-הערט, ווי עס פּאָכען אין דער פינסטערניש מיט די פליגל די ווילדע קאַטשקעס, וואָס פליען איבער אויף באַנאַכטיקן פאַנג, און אַ צי געטבנדיק פון פּאַפּיראָסל, זיך צוגעדריקט מיט די ליפּן צום שליסל-לאָך:

– מאַך אונטער דיר, האַרצינקער. איבער נאַכט וועסטו די הויזן נישט אָפּטראָגן, און פאַרטאָג וועט מען דיך אויך אין נאַסע אין גן-עדן אַריינלאָזן...

– אַלע קעגן אונז!... – האָט דער רויטאַרמייער פאַר-צווייפלט געזאָגט, אַוועקגייענדיק פון דער טיר.

זיי זענען געזעסן אַקסל בײַ אַקסל. אין ווינקל האָט פּאָד־טיאָלקאָוו איבערגעקערט די קעשענעס און צעריסן אַ באַרג-געלט, שעפּטשענדיק עפּעס, שעלטנדיק אין דער מאַמען אַריין. פּאַרעני־דיקט מיטן געלט, האָט ער אויסגעטון די שטיוול, אַ שמעק גע־געבן צו די אָנוטשעס, וואָס האָבן געשטונקען מיט שווייס און, באַרירנדיק דעם אַקסל פון קריוואָשליקאָוו, וועלכער איז געלעגן לעבן אים, האָט ער אָנגעהויבן רעדן:

— ס'איז קלאָר — מען האָט אונז אָפּגענאַרט. אָפּגענאַרט, אין זייער מאַמען אַריין!... ס'איז אַ בושה, מיכאַילאָ! ווען איך בין אַ יינגל געווען, פלעג איך גיין אויף געיעג מיטן טאַטנס ביקס אויף דער צווייטער זייט דאָן. איך גיי דורכן וואַלד, און ער האָט, ווי אַ גרין געצעלט זיך אויסגעשפּרייט... איך קום צו צום ברעג — קאַטשקעס זיצן. איך ציל און טרעף דערלעבן, אַז כאַטש נעם און צעוויין זיך. און אַצינד איז מיר אויך אַזאַ בושה — איך האָב גע־צילט און נישט געטראָפן: ווען מיר וואָלטן אַרויסגעגאַנגען פון ראָסטאָוו מיט דריי מעת-לעת פריער — וואָלט נישט אויסגע־קומען אַצינד דאָ צו שטאַרבן. וואָלטן מיר די גאַנצע קאָנטראַ מיט די פיס אַרויף איבערגעקערט.

פייַנלעך שטשירענדיק די ציין, שמייכלענדיק אין דער פינסטערניש, האָט קריוואָשליקאָוו געזאָגט:

— כאַפּט זיי דער טייוול, זאָלן זיי דערהרגענען! אויך צו שטאַרבן — איז דערוויַיל נישט שרעקלעך... „נאָר די זאָרגן מיינע זענען, וואָס אויף דער וועלט דער צווייטער — וועלן מיר זיך נישט דערקענען"... מיר וועלן זיך טרעפן דאָרט, פעדיאַ, ווי פרעמדע... דאָס איז שרעקלעך!...

— הער אויף! — האָט פּאָדטיאָלקאָוו באַליידיקט אַ ברום געטון, אַרויפלייגנדיק די גרויסע הייסע הענט אויף זיינע אַקס־לען: — נישט אין דעם גייט עס...

לאַגוטין האָט דערציילט עמעצן וועגן זיין כוטאָר, וועגן דעם, ווי דער זיידע האָט אים גערופן מיטן צונאָמען „קלינג" פאַר זיין לאַנגן קאָפּ, און וועגן דעם, ווי דער זעלבער זיידע

האָט אים געשלאָגן מיט דער בייטש, כאַפּנדיק אים אין אַ פרעמדן גאָרטן.

פאַרשידענע שמועסן זענען געפירט געוואָרן אין דערדאָזי־קער נאַכט, אומגעבונדענע און אָפּגעריסענע.

בונטשוק האָט זיך איינגעאָרדנט ביי דער סאַמע טיר, גיריק אַרייַנגעצויגן מיט די ליפּן די קילע לופט, וואָס האָט געבלאָזן דורך דער שפּאַרע אין דער טיר. איבערמישנדיק אין רעיון דאָס דורכגעלעבטע, האָט ער פלאַחר־יד זיך דערמאָנט אָן דער מוטער און, דורכגעדרונגען פון אַ שאַרפן שטאָך, זיך באַמיט צו פאַרטרייבן דעם געדאַנק וועגן איר, אַריבערגעגאַנגען אין די זכרונות צו אַנדערע, צו דער נאָענטער פאַרגאַנגענהייט... דאָס האָט פאַרשאַפט אַ גרויסע, פרידלעך־גליקזעליקע דערלייכטערונג. ווינצי־קער פון אַלץ האָבן אים געשראָקן די רעיונות וועגן טויט. ער האָט נישט געפילט, ווי אַמאָל, קיין לייכט פיבערן לענגאויס דעם חוט־השדרה, קיין נאָגנדיקן אומעט ביים געדאַנק, אַז מען וועט אים צונעמען דאָס לעבן. ער האָט זיך געגרייט צום טויט, ווי צו אַ נישט פריילעכן אָפּרו נאָך אַ שווערן, מאַטערנדיקן וועג, ווען די מידעקייט איז אַזוי גרויס, פייניקט אַזוי דעם קערפּער, אַז קיין זאַך איז שוין נישט בכוח צו דערפרייען.

נישט ווייט פון אים האָט מען אי פריילעך, אי טרויעריק גערעדט וועגן פרויען, וועגן ליבע, וועגן גרויסע און קליינע פריידן, וואָס די און יענע האָבן איינגעפלאָכטן אין הארץ.

מען האָט גערעדט וועגן די פאַמיליעס, וועגן קרובים, וועגן נאָענטע... מען האָט גערעדט וועגן דעם, אַז די תבואה איז שוין הויך — אַ קראָ וועט שוין אין ווייץ זיך באַהאַלטן — און מ׳וועט זי נישט אַרויסזען. מען האָט געבענקט נאָך בראָנפן און נאָך דער פרייהייט, געזידלט פאָדטיאָלקאָוון. נאָר דער שלאָף האָט שוין אַ סך באַדעקט מיט זיין שוואַרצן פליגל — אויסגעמאַטערטע פיזיש און מאָראַליש זענען זיי איינגעשלאָפן, זיצנדיק, שטייענדיק.

ערשט פאַרטאָג האָט עפּעס איינער, — וואַכרהייט, צי אין שלאָף, — זיך הויך צעוויינט; ס׳איז שרעקלעך צו הערן, ווען

עס ווײַנען דערוואַקסענע פּראָסטע מענטשן, וואָס האָבן פון דער קינדהייט אָן שוין פאַרגעסן דעם געזאַלצענעם טעם פון טרערן. און גלײַך האָט געפּלאַצט די דרעמלדיקע שטילקייט, עס האָבן זיך דערהערט אויסגעשרייען אין עטלעכע קולות:

— שווייג, פאַרשאָלטענער!

— באַבע צעקראָכענע!

— כ'וועל דיר דעם גאָרגל אַרויסרייסן — שוויי-יי-ג!...

— ער האָט זיך צעוויינט, דאָס פּיצעלע!...

— דאָ שלאָפן מענטשן, און ער... האָט דאָס געוויסן פאַרלוירן!

דער, וואָס האָט זיך צעוויינט, — איז, זיפּנדיק מיט דער נאָז און שנײַצנדיק זי, פאַרשוויגן געוואָרן.

די שטילקייט האָט זיך ווידער צוריק אײַנגעשטעלט. אין פאַרשידענע ווינקלען האָבן אויפגעלויכטן פּאַפּיראָסן, באַר די מענטשן האָבן געשוויגן. עס האָט געשמעקט מיט מענטשלעכן שווייס, געדיכטקייט פון אַ סך געזונטע קערפּערס, פּאַפּיראָסן-רויך און זיסן פאַרענדיקן טוי, וואָס איז אַראָפּגעפאַלן בײַנאַכט.

אין כוטאָר האָט אַ האָן געקרייעט אויף טאָג. עס האָבן זיך דערהערט טריט, אַ קלינגען פון אײַזן.

— ווער גייט? — האָט הויך געפרעגט איינער פון די וואַך-לײַט.

אַ הוסט טוענדיק, האָט אים געענטפערט פּונווייטנס אַ יונג הייטער קול:

— אַ קבר פאַר די פּאָדטיאָלקאָוועצעס גייען מיר גראָבן.

אין געוועלבל האָט אַלץ מיטאַמאָל זיך אַ רודער געטון.

XXX

די קאָזאַקן-אָפּטיילונג פון טאַטערישן כוטאָר, אונטער דער אָנפירונג פון כאַרונזשי פּיאָטר מעליעכאָוו, איז אָנגעקומען אין כוטאָר פּאָנאָמאַרעוו דעם 28-סטן אַפּריל פאַרטאָג.

איבערן כוטאָר האָבן זיך געדרייט טשירער קאָזאַקן, געפירט די פערד אָנטרינקען, גרופּעסווייז אַוועקגעגאַנגען אין עק כוטאָר. פּיעטראָ האָט פאַרהאַלטן די אָפּטיילונג אין מיטן כוטאָר, באַפוילן אַראָפּצושטייגן פון די פערד. צו זיי זענען צוגעגאַנגען עטלעכע מענטשן.

— פונוואַנען, סטאַניצע־לייט ? — האָט איינער געפרעגט.

— פון טאַטערישן.

— איר האָט אַ ביסל פאַרשפּעטיקט... מען האָט געכאַפּט אָן אייך פּאַרטיזאַנקאָוון.

— וואו־זשע זענען זיי ? מען האָט זיי פונדאַנען אַוועקגע־טריבן ?

— אָט וואו... — דער קאָזאַק האָט אַ ווייז געטון מיט דער האַנט אויפן שיפן דאַך פון געוועלבל און זיך צעלאַכט : — זיי זיצן, ווי הינער אין אַ הינערשלאַק.

כריסטאָניאַ, גריגאָרי מעליעכאָוו און נאָך עטלעכע מאַן זע־נען צוגעגאַנגען נענטער.

— וואוהין־זשע וועט מען זיי, הייסט עס, שיקן ? — האָט כריסטאָניאַ זיך פאַראינטערעסירט.

— אויף יענער וועלט אַרויף.

— וואָס הייסט ?... וואָס זאָגסטו ליגנט ? — גריגאָרי האָט אָנגעכאַפּט דעם קאָזאַק ביי דער פאָלע פון שינעל.

— זאָגט איר, אייער וואוילגעבוירנהייט, בעסער ליגנט ! — האָט דער קאָזאַק עזותדיק געענטפערט און זיך לייכט באַפרייט פון גריגאָריעס קלאַמערנדיקע פינגער. — אָט זע, — מען האָט שוין פאַר זיי הוידעלקעס צוגעגרייט, — ער האָט אָנגעוויזן אויף דער תּליה, וואָס איז געמאַכט געוועזן צווישן צוויי אַלטע ווערבעס.

— צעשטעלן די פערד איבער די הייף ! — האָט פּיעטראָ קאָמאַנדעוועט.

וואָלקנס האָבן באַדעקט דעם הימל. עס האָט געפּויקט אַ שיטערער רעגן. צום עק כוטאָר זענען געדיכט געגאַנגען קאָ־

זאַקן און באַבעס. די באַפעלקערונג פון פּאָנאָמאַרעוו, צווישן וועל־כער ס'איז באַקאַנט געמאַכט געוואָרן, אַז די עקזעקוציע וועט פאָרקומען זעקס אַ זייגער, איז געגאַנגען גערן, ווי אויף אַ זעל־טענער פריילעכער פאָרשטעלונג. די קאָזאַטשקעס האָבן זיך אויס־געשלייערט, ווי אויף אַ יום־טוב; אַ סך האָבן מיטגעפירט די קינדער. די מחנה האָט אַרומגערינגלט דאָס פּאַשע־פעלד, זיך געשטופּט אַרום דער תּליה און לאַנגן גרוב, צוויי אַרשין די טיף. די קינדערלעך האָבן געטרעטן אויף דער פייכטער ליימיקער ערד, וואָס איז אָנגעשיט געוועזן פון איין זייט גרוב; די קאָזאַקן זענען זיך צונויפגעגאַנגען און הייטער געשמועסט וועגן דער פאָר־שטייענדיקער עקזעקוציע; די באַבעס האָבן טרויעריק זיך געשושקעט.

דער עסאַול פּאָפּאָוו איז געקומען אַ פאַרשלאָפענער און ערנסטער, ער האָט גערייכערט, געקייעט דעם פּאַפּיראָס, שטשי־רענדיק די פעסטע ציין; די קאָזאַקן פון דער וואַך־קאָמאַנדע האָט ער הייזעריק באַפוילן:

— טרייבט אַוועק דעם עולם פון גרוב! ספּירידאָנאָוו גיט איבער, אַז ער זאָל ברענגען די ערשטע פּאַרטיע! — ער האָט אַ קוק געטון אויפן זייגער און אַוועקגעגאַנגען אין דער זייט, זיך צו־קוקנדיק, ווי געטריבן דורך די וואַכלייט, טרעט דער עולם אָפּ פון עקזעקוציע־פּלאַץ און רינגלט אים אַרום מיט אַ קאָמפּאַקטן פאַר־ביקן האַלב־קרייז.

ספּירידאָנאָוו איז מיט אַן אָפּטיילונג קאָזאַקן שנעל אַוועק־געגאַנגען צום געוועלבל. אויפן וועג האָט ער באַגעגנט פּיעטראָ מעליעכאָוו.

— פון אייער כוטאָר זענען דאָ פריוווליקע?

— וואָסערע פריוווליקע?

— אויסצופירן דעם אורטייל.

— עס זענען נישטאָ און וועלן נישט זיין! — האָט פּיעטראָ שאַרף געענטפערט, אויסמיידנדיק ספּירידאָנאָוו, וואָס האָט אים פאַרשטעלט דעם וועג.

אָבער פריוווליקע האָבן זיך דאָך געפונען: מיטקאַ קאָר־

שונאָוו, זיך צוגלעטנדיק מיט דער האַנט די האַרטע האָר, וואָס האָבן זיך אים אָפּערגעמאַכט פון אונטערן דאַשעק, איז מיט אַ שווערן טריט צוגעגאַנגען צו פּיאָטערן און געזאָגט, פינקלענדיק מיט די קאַמיש-גרינע פאַרזשמורעטע אויגן.

— איך וועל שיסן... פאַרוואָס זאָגסטו — „ס'איז נישטאָ". איך בין מסכים, — און ער האָט מיט אַ שמייכל אַראָפּגעלאָזט די אויגן: — גיב מיר קוילן. איך האָב בלויז איין מאַגאַזין.

אַלס פרייוויליקע האָבן זיך נאָך געמאָלדן — דער בלייכער אַנדרעי קאַשולין, מיט אַ פּנים, ווי איינגעשמידט אין ווילדער פּאַרי־ביסנקייט, און דער קאַלמיקישער פיעדאָט באָדאָווסקאָוו.

איבערן גרויסן עולם, וואָס איז געשטאַנען צונויפגעדריקט אַקסל-ביי-אַקסל, איז דורכגעלאָפן אַ געשעפּטשעריי און איינגעהאַלטן מירמלען, ווען פון געוועלבל האָט געריירט די ערשטע פּאַרטיע פּאַראורטיילטע, אַרומגערינגלט דורכן קאָזאַקן-קאָנוואָי.

פּאָרויס איז געגאַנגען פּאָדטיאָלקאָוו, באָרוויס, אין ברייטע גאַליפע פון שוואַרץ געוואַנט, די לעדערנע קורטקע צעשפּיליעט. ער האָט אַנטשלאָסן געשטעלט די גרויסע ווייסע פיס אין דער בלאָטע, זיך גליטשנדיק עטוואָס אויסגעשטרעקט די לינקע האַנט, אויפצוהאַלטן די גלייכגעוויכט. לעבן אים האָט קוים זיך געשלעפּט דער טויט-בלייכער קריוואָשליקאָוו. זיינע אויגן האָבן טרוקן גע־גלאַנצט, די ליפּן האָבן פיינלעך געציטערט. זיך גלייך מאַכנדיק דעם אַנגעהאָנגענעם שינעל, האָט קריוואָשליקאָוו אַזוי צונויפגע־טוליעט די אַקסלען, ווי עס וואָלט אים געווען שרעקלעך קאַלט. זיי האָט מען איבער עפּעס נישט אויסגעטון, אָבער די איבעריקע זענען געגאַנגען אין די בלויזע וועש. לאַגוטין האָט געשפּרייזט לעבן בונטשוקן, וואָס האָט געשפּאַנט מיט שווערע טריט. ביי־דע זענען געווען באָרוויס, אויסגעטון ביז צו דער וועש. ביי לאַגוטינען האָבן די צעריסענע גאַטקעס אַנטבלויזט דאָס געלע לייב, וואָס איז באַוואַקסן געווען מיט שיטערע האָר. ער איז געגאַנגען מיט ציטערנדיקע ליפּן און פאַרשעמט זיך צוגעהאַלטן

דאָס אויפֿגעריסענע אָרט. בונטשוק האָט געקוקט איבער די קעפּ פֿון קאָנוואָי אין דער גרויער, מיט וואָלקנס פֿאַרשלייערטער ווייטקייט. זיינע ניכטערע קאַלטע אויגן האָבן אָפּוואַרטנדיק אָנגעשטרענגט געמרוגעט, די ברייטע האַנט האָט מאַט געבלאָנזשעט אונטערן צעשפּיליעטן קאָלנער פֿון העמד, גלעטנדיק די מיט געדיכטע האָר באַוואַקסענע ברוסט. עס האָט זיך געדאַכט, אַז ער וואַרט אויף עפּעס פֿריידיקס און אוממעגלעכס צום פֿאַרווירקלעכן... טייל פּנימער זענען כּלומרשט אויסערלעך געווען גלייכגילטיק: דער גרויער באָלשעוויק אָרלאָוו — ער — האָט עזותדיק געוואָרפֿן מיט די הענט און געשפּיגן די קאָזאַקן פֿאַר די פֿיס; פֿאַר דעם איז בײַ אַ צוויי, דריי געווען אַזוי פֿיל טויבער אומעט אין די אויגן, אַזאַ גרענעצלאָזע אימה אין די צעקרומטע פּנימער, אַז אפֿילו די קאָנוואָי-לייט האָבן אָפּגעווענדט די אויגן און זיך אַוועקגעדרייט, ווען זיי האָבן צופֿעליק זיך צונויפֿגעטראָפֿן מיט זייער בליק.

זיי גייען שנעל. פּאָדטיאָלקאָוו האַלט אונטער קריוואָשליקאָוון, וואָס האָט זיך אַ גליטש געטון. עס דערנענטערט זיך די מחנה, וואָס בלייכט זיך מיט ווייסע טיכלעך אין דער פֿאַרפֿלייצונג פֿון רויט-בלויע היטלען. קוקנדיק אויף איר פֿון אונטערן שטערן אַפּער, זידלט פּאָדטיאָלקאָוו הויך מיט מיאוסע ווערטער, און פּלוצלינג פֿרעגט ער, אויפֿכאַפּנדיק לאַגוטינס זייטיקן בליק:

— וואָס קוקסטו?

— דו ביסט אין די טעג גרוי געוואָרן... די פּאה איז ביי דיר אַזוי ווי געשפּריצט...

— אוודאי קאָן מען גרוי ווערן, — זיפֿצט פּאָדטיאָלקאָוו שווער; אָפּווישנדיק דעם שווייס פֿון שמאָלן שטערן, חזרט ער איבער: — אוודאי קאָן מען פֿון אַזאַ נחת גרוי ווערן... אַ וואָלף אין געפֿאַנגענשאַפֿט ווערט אויך גרוי, און איך — בין דאָך אַ מענטש.

מער רעדן זיי נישט קיין וואָרט. די מחנה רוקט זיך צו

נאָענט. עס זעט זיך רעכטס דער געל־ליימיקער ראָוו פון קברי־ספּירידאָנאָוו קאָמאַנדעוועט :

— שטיין בלייבן !

און באַלד מאַכט פּאָדטיאָלקאָוו אַ טריט פאָרויס, נעמט אַרום מיט מידע אויגן די פעדערשטע רייען פון עולם : צומיינסט גרויע און האַלב־גרויע בערד. די פראָנט־קאָזאַקן זענען ערגעץ פון הינטן — דאָס געוויסן פּלאָגט זיי. פּאָדטיאָלקאָוו באַוועגט קוים מיט די אָראָפּגעהאָנגענע וואָנסעס, ער רעדט טויב, אָבער דייטלעך :

— אַלטע ! דערלויבט אונז, מיר מיט קריוואָשליקאָוון, זיך צוצוקוקן, ווי אַזוי אונזערע חברים וועלן אויפנעמען דעם טויט. אונז וועט איר הענגען דערנאָך, און אַצינד וואָלטן מיר געוואָלט קוקן אויף אונזערע פריינט־חברים און אונטערגעבן מוט די שוואַכערע, וואָס קאָנען זיך פאַרלירן.

עס איז אַזוי שטיל, אַז מען הערט ווי דער רעגן פּויקט אין די היטלען...

דער עסאַול פּאָפּאָוו, ערגעץ פון הינטן, שמייכלט, אַרויסרוקנדיק דעם קאַרניז ציין, וואָס איז געל פון רייכערן ; ער טרעט נישט אַרויס קעגן ; די אַלטע שרייען אויס מיט נישט האַרמאָנישע, אָפּגעריסענע שטימען :

— מיר דערלויבן !

— זאָלן זיי בלייבן !

- פירט זיי אַוועק פון גרוב !

קריוואָשליקאָוו און פּאָדטיאָלקאָוו גייען אין דער ריכטונג פון עולם, מען טרעט אָפּ פאַר זיי, מען מאַכט זיי אַ וועג. זיי בלייבן שטיין נישט ווייט, צוגויפגעדריקט פון אַלע זייטן דורכן עולם, באַטאַפּטע פון הונדערטער גיריקע אויגן ; זיי קוקן זיך צו, ווי אומגעלומפּערט די קאָזאַקן שטעלן אויס די רויטאַרמייער מיט די רוקנס צום גרוב. — פּאָדטיאָלקאָוו זעט גוט, קריוואָשליקאָוו אָבער שטרעקט אויס דעם דינעם, נישט געגאָלטן האַלז, הייבט זיך אונטער אויף די שפּיץ־פינגער.

דער לעצטער פון לינקס שטייט בונטשוק. ער הויקערט זיך לייכט, אָטעמט שווער, נישט אויפהייבנדיק דעם בליק, וואָס איז אַראָפּגעזונקען צו דער ערד. נאָך אים, אַראָפּציענדיק דאָס העמד איבער די צעריסענע גאַטקעס, שטייט לאַגוטין, אַן איינגע־בויגענער, דער דריטער איז — דער טאַמבאָווער איגנאַט, ווייטער גייט — וואַנקאַ באַלדיריעוו, וואָס האָט זיך געענדערט נישט צום דערקענען. עלטער געוואָכן לכל־הפחות אויף צוואָנציק יאָר. פּאָדטיאָלקאָוו באַמיט זיך צו זען דעם פינפטן: ער דערקענט מיט אָנשטרענגונג דעם קאָזאַק פון דער קאַזאַנער סטאַניצע מאַטוועי סאַקמאַטאָוו, וואָס האָט דורכגעמאַכט מיט אים אַלע פריידן און ליידן פון קאַמיענסק אָן. נאָך צוויי גייען צו צום גרוב, דרייען זיך אויס צו אים מיטן רוקן. פּיעטראָ ליסיקאָוו לאַכט אַרויסרופנ־דיק און עזותדיק, שרייט אויס מיאוסע זידלווערטער, דראָעט דעם פאַרשוויגענעם עולם מיט דער צונויפגעדריקטער ברודיקער פויסט. קאָרעצקאָוו שווייגט. דעם לעצטן האָט מען געטראָגן אויף די הענט. ער האָט זיך געוואָרפן, געצייכנט די ערד מיט די מאַכטלאָזי־נאָכהענגענדיקע פיס און, קלאַמערנדיק זיך אָן די קאָזאַקן, וואָס האָבן אים געשלעפט, געוואָרפן מיטן טרערן־פאַרגאָסענעם פנים, זיך אַרויסגעריסן, געשריפעט:

— לאָזט אָפּ, ברידער! לאָזט אָפּ, ווי גאָט איז אייך ליב! ברידער! ליבינקע! ברידערלעך!... וואָס טוט איר?! איך האָב אין דער מלחמה מיט די דייטשן פיר קרייצן זיך דערדינט!... איך האָב קינדערלעך!... גאָט, איך בין אומשולדיק!... אוי, פאַר־וואָס־זשע?...

אַ הויכער קאָזאַק־אַטאַמאַניעץ האָט אים אַ זעץ געטון מיט דער קני אין דער ברוסט אַריין, צוגעשליידערט צום גרוב. דאָ ערשט האָט פּאָדטיאָלקאָוו דערקענט דעם ווידערשפּעניקן, און אַ שרעק איז אים באַפאַלן: דאָס איז געווען איינער פון די אומדער־שראָקנסטע רויטגוואַרדייער, אַ מיגולינער קאָזאַק פון *1910*־טן יאָרגאַנג, אַ געאָרגי־קאַוואַליער פון אַלע פיר מדרגות, אַ שיי־נער בלאָנדער חברהמאַן. מען האָט אים אויפגעשטעלט, נאָר

ער איז ווידער אומגעפאַלן ; געפּויזעט ביי די פיס פון די קאָזאַקן, זיך צודריקנדיק מיט פאַרטרוקנטע ליפּן צו זייערע שטיוול, צו די שטיוול, וואָס האָבן אים געשלאָגן איבערן פּנים ; פאַרשטיקט און שרעקלעך געכריפּעט:

— דערהרגעט נישט! האָט רחמנות!... איך האָב דריי קינ-דערלעך... אַ מיידעלע... טייערע מיינע, ברידער!...

ער האָט אַרומגענומען די קניען פון אַטאַמאַן, אָבער יענער האָט זיך אַ ריס געגעבן, אָפּגעשפּרונגען, מיט אימפּעט אים אַ זעץ געטון מיטן געקאָוועטן אָפּצאַס אין אויער אַריין. פון צווייטן אויער האָט אַ שפּריץ געטון בלוט, גענומען רינען איבערן ווייסן קאָלנער.

— אויפשטעלן אים!... — האָט ספּירידאָנאָוו ביין אַ געשריי געטון.

מען האָט אים ווי עס איז אונטערגעהויבן, אויפגעשטעלט, אַוועקגעלאָפן. אין דער קעגנאיבערדיקער רייע האָבן די פּרייווי-ליקע גענומען די ביקסן צום אַקסל. די מחנה האָט אַ יאָכץ גע-טון און פאַרשטאַרבן געבליבן. עפּעס אַ באָבע האָט מיט אַ שרעק-לעך קול אַרויסגעוואָיעט...

בונטשוקן האָט זיך געגלוסט נאָכאַמאָל און נאָכאַמאָל אַ קוק טון אויפן גרויען רויכל פון הימל, אויף דער טרויעריקער ערד, איבער וועלכער ער האָט געטרעטן ניינאונצוואָנציק יאָר. אויפ-הייבנדיק די אויגן, האָט ער דערזען אויף פּונקט טריט ווייט די געשלאָסענע רייע קאָזאַקן: איינער, אַ גרויסער, מיט פאַרזשמורע-טע גרינע אויגן, מיט אַ טשופּרינע, וואָס איז אים אַפּערגעפאַלן פון אונטערן דאַשעק אויפן ווייסן שמאָלן שטערן אַראָפּ, זיך אָנבייגנדיק פאָרויס, פּעסט צונויפפּרעסנדיק די ליפּן, האָט געצילט אים — בונטשוקן — גלייך אין דער ברוסט אַריין. נאָך פאַרן אויסשיסן איז בונטשוקס געהער דורכגעדרונגען געוואָרן פון אַ יאָמערלעכן אויסגעשריי ; ער האָט אויסגעדרייט דעם קאָפּ: אַ יונג ווייבעלע מיט זומערשפּרינקעלעך, אַרויסשפּרינגענדיק פון דער מחנה,

פט צום כוטאָר, מיט איין האַנט דריקט זי אַ קינד צו דער ברוסט און מיט דער צווייטער — פאַרשטעלט זי דעם קינדס אויגן.

נאָכן צעשיטן זאַלפּ, ווען אַכט פון די פאַראורטיילטע זענען אומגעפאַלן, זענען די שיסערס צוגעלאָפן צום גרוב.

מיטקאַ קאָרשונאָוו, דערזעענדיק, אַז דער רויטגוואַרדייער, צו וועלכן ער האָט געשאָסן, שפּרינגט אונטער, בייסט זיך מיט די ציין דעם אַקסל, האָט אויסגעשאָסן אין אים נאָכאַמאָל און אַ שעפּטשע געטון צו אַנדרעי קאַשולינען:

— זע נאָר דעמדאָזיקן טייוול — ער האָט זיך דעם אַקסל ביז בלוט איינגעביסן און געפּגרט ווי אַ וואָלף, שווייגנדיק.

צען פאַראורטיילטע, וואָס זענען אונטערגעטריבן געוואָרן מיט די קאָלבעס, זענען צוגעגאַנגען צום גרוב...

נאָכן צווייטן זאַלפּ האָבן די באַבעס אַרויסגעפּלאַצט מיט אַ הויכן געיאָמער און אָנגעהויבן אַנטלויפן, זיך אַרויסקריגנדיק פון דער מחנה, פאַלנדיק איינע איבער די אַנדערע, מיטשלעפּנדיק די קינדער ביי די הענטלעך. אויך די קאָזאַקן האָבן אָנגעהויבן זיך פונאַנדערגיין. דאָס עקלהאַפטע בילד פון פאַרניכטונג, די געשרייען און דאָס כאָרכלען פון די שטאַרבנדיקע, דאָס יאָמערן פון די, וואָס האָבן געוואַרט אויף זייער ריי, — אָט די גאַנצע, אָן אַ שיעור גרוילהאַפטע, אויפטרייסלענדיקע פאַרשטעלונג האָט צע־טריבן די מענטשן. עס זענען געבליבן בלויז די פראָנט־קאָזאַקן, וואָס האָבן זיך שוין געניג אָנגעזען מיט טויט, און די צומייגסט צעיושעטע אַלטע.

מען האָט געברענגט נייע פּאַרטיעס באָרוויסע און אויסגע־טוענע רויטאַרמייער, עס האָבן זיך געביטן די פריייוויליקע, עס האָבן געשפּריצט די זאַלפּן, טרוקן האָבן געקנאַקט די איינציקע שאָסן. די פאַרוואונדעטע האָט מען צוגעהרגעט. די ערשטע שיכט טויטע האָט מען אין די הפסקות אייליק צוגעשיט מיט ערד. פּאָדטיאָלקאָוו און קריוואָשליקאָוו זענען צוגעגאַנגען צו די, וואָס האָבן געוואַרט אויף זייער ריי, געפּרוווט זיי אונטערגעבן מוט,

אָבער די ווערטער האָבן נישט געהאַט די אַמאָליקע באַדייטונג. עפּעס אַנדערש האָט אין דעם מאָמענט געשווערט אויף די מענטשן, וואָס זייער לעבן האָט אין אַ מינוט אַרום זיך געדאַרפט איבער־רייסן, ווי אַן איינגעבראָכענער שטראַנג פון אַ בלאַט.

גריגאָרי מעליעכאָוו האָט זיך דורכגעשטופּט צווישן עולם, כדי אַוועקצוגיין אין כוטאָר אַריין, און פּנים־אל־פּנים זיך באַגעגנט מיט פּאָדטיאָלקאָוון. יענער האָט זיך אָפּגערוקט, פאַרזשמוּרעט די אויגן:

— דו, מעליעכאָוו, געפינסט דיך אויך דאָ?

אַ בלוילעכע בלייכקייט האָט באַגאָסן גריגאָריעס באַקן, ער איז שטיין געבליבן.

— דאָ. ווי דו זעסט...

— איך זע... — האָט פּאָדטיאָלקאָוו אַ קרומען שמייכל געטון, קוקנדיק מיט אויפגעפלאַמטן צאָרן אויף זיין בלייך געוואָרן פּנים — וואָס־זשע, דו דערשיסט ברידער? האָסט דיך איבער־געדרייט?... אַזעלכער ביסטו... — ער האָט זיך נאָענט צוגערוקט צו גריגאָריען און אַ שעפּטשע געטון: — אי אונזערע, אי זייערע דינסטו? ווער עס גיט מער? עך, דו!...

גריגאָרי האָט אים אָנגעכאַפּט ביים אַרבל, פאַרשטיקט גע־פרעגט:

— די שלאַכט הינטער גלובאָקאַיע געדענקסטו? געדענקסט ווי מען האָט די אָפיצירן דערשאָסן... אויף דיין באַפעל דערשאָסן! האָ? אַצינד קומט עס דיר קאַפּויער! נו, קלאָג־זשע דיך נישט! נישט דו אַליין מעגסט די הויט פון פרעמדע שינדן! עס נעמט אַ סוף, פּאָרזיצער פון מאָסקווער סאָוונאַרקאָם! דו, מנוול, האָסט די קאָזאַקן צו די זשידעס פאַרקויפט! פאַרשטאַנען? נאָך דיר זאָגן?

כריסטאָניאַ האָט אַרומגענומען און אַוועקגעפירט אין אַ זייט דעם אויפגערעגטן גריגאָרי.

— קום צו די פערד. געגאַנגען זאָל ווערן! מיר האָבן

דאָ נישט וואָס צו טון. גאָט מיינער, וואָס טוט זיך מיט די מענטשן!...

זיי זענען אַוועקגעגאַנגען און באַלד זיך אָפּגעשטעלט, דער־הערנדיק פּאָדטיאָלקאָווס שטימע. אַרומגעקלעמט פון די פּראָנט־קאָזאַקן און אַלטע, האָט ער מיט אַ הויך ליידנשאַפטלעך קול אויסגעשריגן:

— איר זענט פינסטער... בלינד! בלינדע זענט איר! די אָפיצירן האָבן אייך פאַרנאַרט, געהייסן אייגענע ברידער דער־הרגענען! איר מיינט, אַז אויב איר וועט אונז דערהרגענען, וועט מיט דעם זיך שוין ענדיקן? ניין! היינט זענט איר פון אויבן, און שוין מאָרגן וועט מען אייך שיסן! די ראַטן־מאַכט וועט זיך איינשטעלן אין גאַנץ רוסלאַנד. געדענקט מיינע רייד! אומזיסט פאַרגיסט איר דאָס בלוט פון אַנדערע! איר נאַרישע מענטשן!

— מיר וועלן מיט יענע אויך דאָס אייגענע טון! — איז אַרויסגעשפּרונגען עפּעס אַן אַלטער.

— אַלע, זיידע, וועט איר נישט אויסשיסן, — האָט פּאָד־טיאָלקאָוו אַ שמייכל געטון — גאַנץ רוסלאַנד וועט איר אויף דער תּליה נישט אַרויפציִען. היט דיין קאָפּ! איר וועט חרטה האָבן, אָבער עס וועט שוין שפּעט זיין!

— דו דראָע אונז נישט!

— איך דראָע נישט. איך ווייז אייך נאָר אָן דעם וועג.

— דו, פּאָדטיאָלקאָוו, ביסט אַליין אַ בלינדער! מאָסקווע האָט דיר די אויגן פאַרקלעבט!

גריגאָרי האָט נישט אויסגעהערט ביזן סוף, גענומען גיין, כּמעט לויפן צום הויף, וואו זיין אָנגעבונדן פערד, הערנדיק די שיסעריי, האָט נישט געקאָנט רויִק איינשטיין אויפן אָרט. פאַר־ציִענדיק די זאָטל־רימענס, זענען גריגאָרי און כריסטאָניאַ אין גאַלאָפּ אַרויסגעריטן פון כוטאָר, זיך נישט אומקוקנדיק אַריבער איבערן באַרג.

און אין פּאָנאָמאַרעוו האָבן די שאָסן נאָך אַלץ אויפגעפלאַמט

מיט רויכלעך: די וויעשענסקער, קאַרגינער, באָקאָווער, קראַסנאָ-קוטער, מיליוטינער קאָזאַקן האָבן דערשאָסן קאָזאַנער, מיגולינער, ראַזדאָרער, קומשאַטער, באַקלאַנאָווער קאָזאַקן...

דעם גרוב האָט מען אָנגעפּאַקט ביז אַרויף. פאַרשיט מיט ערד. צוגעטופּעט מיט די פיס. צוויי אָפיצירן אין שוואַרצע מאַס-קעס האָבן גענומען פּאָדטיאָלקאָוון און קריוואָשליקאָ׳ן און זיי צו-געפירט צו דער תּליה.

פּאָדטיאָלקאָוו איז אַרויפגעגאַנגען אויפן טאַבורעט דרייסט, מיט אַ שטאָלץ-אויפגעהויבענעם קאָפּ, צעשפּיליעט דעם קאָלנער פון העמד אויפן ברוינעם דיקן האַלז, און אַליין, אָן אַ ציטער אפילו מיט איין מוסקול, אָנגעטון די אָנגעזייפטע פּעטליע אויפן האַלז. קריוואָשליקאָוון האָט מען צוגעפירט, איינער פון די אָפיצירן האָט אים געהאָלפן אַרויפגיין אויפן טאַבורעט, דער זעלבער האָט אים אויך צוגעבויגן די פּעטליע.

— דערלויבט מיר פאַרן טויט צו זאָגן אַ לעצט וואָרט, — האָט פּאָדטיאָלקאָוו געבעטן.

— רעד!

— מיר בעטן — האָבן טייל פראָנט-קאָזאַקן אויסגעשריגן.

פּאָדטיאָלקאָוו האָט אַ פיר געטון מיט דער האַנט איבערן שיטער געוואָרענעם עולם:

— זעט, ווי ווייניק עס זענען געבליבן, וואָס האָבן געוואָלט זיך צוקוקן צו אונזער טויט. דאָס געוויסן דערהרגעט! מיר האָבן פאַרן אַרבעטנדיקן פאָלק, פאַר זיינע אינטערעסן זיך געשלאָגן מיט די גענעראַלישע הינט, נישט געשוינט דאָס לעבן, און אָט אַצינד קומען מיר אום דורך אייערע הענט! אָבער מיר שעלטן אייך נישט... איר — זענט ביטער אָפּגענאַרט! ס׳וועט זיך איינ-שטעלן די רעוואָלוציאָנערע מאַכט, און איר וועט פאַרשטיין אויף וועמענס זייט דער אמת איז געווען. די בעסטע זין פון שטילן דאָן האָט איר אַריינגעלייגט אין אָט דעם גרוב...

ס׳האָט זיך אויפגעהויבן אַ גערויש, וואָס איז כּסדר גע-

וואַקסן, פּאָדטיאָלקאָווס קול האָט מען געהערט אַלץ אומדייטלעכער. אויסנוצנדיק דאָס, האָט איינער פון די אָפיצירן מיט אַ פלינקן קלאַפּ אַפּערגעשטויסן דעם טאַבורעט פון אונטער פּאָדטיאָלקאָווס פיס. פּאָדטיאָלקאָווס גרויסער, שווערער קערפּער האָט מיט אַ וואַקל זיך אַ ריס געטון אַראָפּ און דערגרייכט מיט די פיס די ערד. די פּעטליע, וואָס האָט פאַרצויגן דעם האַלז, האָט געשטיקט און געצווינגען זיך צו ציִען אינדערהייך. ער האָט זיך אונטערגעהויבן אויף די שפּיץ פינגער — זיך אָנשפּאַרנדיק אָן דער פייכטער איינגעטרעטענער ערד מיט די גרויסע פינגער פון די באָרוויסע פיס, אַ זיפּ געטון די לופט און, אַרומנעמענדיק מיט די אַרויסגעקראָכענע אויגן דעם פאַרשוויגענעם עולם, האָט ער שטיל געזאָגט:

— זיי האָבן זיך נאָך אַלץ נישט אויסגעלערנט הענגען... ווען מיר זאָל דאָס אויסקומען צו טון, וואָלסטו שוין, ספּירידאָנאָוו, נישט דערגרייכט די ערד...

פון זיין מויל האָט געפּלייצט גאַווער. די אָפיצירן אין די מאַסקעס און נאָענטע קאָזאַקן זענען צוגעלאָפן און מיט אָנשטרענגונג אַרויפגעהויבן דעם מאַכטלאָז־שווערן קערפּער אויפן טאַבורעט.

קריוואָשליקאָוון האָט מען נישט געלאָזט פאַרענדיקן די רעדע: דער טאַבורעט איז אַפּערגעפלויגן פון אונטער זיינע פיס, זיך אָנגעקלאַפּט אָן אַ לאָפּאַטע, וואָס איז דורך עמעצן איבערגעלאָזט געוואָרן. דער דאַרער מוסקוליעזער קריוואָשליקאָוו האָט זיך לאַנג געוויגט, דאָ זיך צונויפקנוילנדיק אַזוי, אַז די פאַרבויגענע קניען האָבן דערגרייכט די גאָמבע, דאָ ווידער פיבערהאַפּט זיך אויסשטרעקנדיק... ער האָט זיך נאָך געצאַפּלט אין קאָנוואולסיע, געדרייט מיט דער שוואַרצער זייטיק־אַרויסגעהאָנגענער צונג, ווען מען האָט דעם טאַבורעט צום צווייטן מאָל אַפּערגעריסן פון אונטער פּאָדטיאָלקאָווס פיס. ווידער האָט שווער דער קערפּער זיך אַ ריס געטון אַראָפּ, די נאָנט פון דער לעדערנער קורטקע אויף

דער פּלייצע האָט געפּלאַצט, און ווידער האָבן די שפּיצן פינגער דערגרייכט די ערד. דער עולם קאָזאַקן האָט שטום אַרויסגעזיפצט. טייל האָבן זיך געצלמט און אָנגעהויבן פונאַנדערגיין. די פאַר־לוירנקייט איז געווען אַזוי גרויס, אַז אַ ווײַלע זענען אַלע גע־שטאַנען ווי פאַרכישופט, נישט אָן שרעק קוקנדיק אויף פּאָד־טיאָלקאָווס פּנים, וואָס האָט אָנגענומען די קאָליר פון אייזן.

אָבער ער איז געווען שווייגנדיק, די פּעטליע האָט פאַרצויגן זײַן האַלז. ער האָט בלויז געדרייט מיט די אויגן, פון וועלכע עס האָבן זיך געגאָסן טרערן און, פאַרקרימענדיק דאָס מויל, באַ־מיענדיק זיך צו פאַרלייכטערן די יסורים, האָט ער פּײַנלעך און שרעקלעך אײַנגאַנצן זיך געצויגן אינדערהייך אַרויף.

עמעצער איז געפאַלן אויפן שכל: מיט אַ לאָפּאַטע גענו־מען אַפּערגראָבן די ערד. ער האָט אײַליק געריסן שטיקער ערד פון אונטער פּאָדטיאָלקאָווס פיס אַפּער, און מיט יעדער באַוועגונג האָט דער קערפּער אַלץ מער זיך אויסגעצויגן, דער האַלז איז געוואָרן לענגער און דער לייכט־געקרייזלטער קאָפּ האָט זיך פאַרבויגן צום רוקן. דאָס שטריקל האָט קוים אויסגעהאַלטן די זעקס־פּודיקע משא; קנאַקנדיק ביים קווער־באַלקן, האָט עס לייכט זיך געוויגט, און נאָכגעבנדיק זיך דער ריטמישער באַוועגונג, האָט פּאָדטיאָלקאָוו זיך נאָכגעוויגט, דרייענדיק אין אַלע זייטן, ווי ער וואָלט געוואָלט ווײַזן די מערדער זײַן רויטלעך־שוואַרץ פּנים און די ברוסט, וואָס איז פאַרגאָסן געווען מיט הייסע שטראָמען גאַווער און טרערן.

XXXI

מישקאַ קאָשעוואָי און וואַלעט זענען ערשט אויף דער צווייטער נאַכט אַרויסגעגאַנגען פון קאַרגין. דער נעפּל האָט זיך געשוימט אין סטעפּ, געקנוילט אין די טאָלן, באַהאַלטן אין די

היילן, געלעקט די שיפּועים פון די יאַרן. באַפּעדערט דורך אים, האָבן געלויכטן די בערגלעך. די פעלד־הינער אין יונגן גראָז האָבן געשריגן.

און אינדערהייך, אין דער הימלישער פּאַרוואָלקנטקייט, איז געשוואומען די לבנה, ווי אַ צייטיק קריגל־בלימל אין אַ טייך, אַ פּאַרוואַקסענעם מיט פעדער־גראָזן און נוס־קוסטעס.

זיי זענען געגאַנגען ביז פּאַרטאָג. די שטערן האָבן שוין אָנגעהויבן בלייך ווערן. דער טוי איז געפאַלן. עס האָט זיך דערנענטערט דער ניזשנע־יאַבלאָנאָווער כוטאָר. און אָט דאָ, דריי וויאָרסט פון כוטאָר, האָבן זיי אויפן בערגל דעריאָגט קאָזאַקן. זעקס רייטער האָבן פּאַרפאָלגט זייערע שפּורן. מישקאַ און וואַלעט האָבן אָנגעהויבן אַנטלויפן אין דער זייט אַריין, נאָר דאָס גראָז איז געווען נידעריק און די לבנה האָט געלויכטן העל... זיי זענען אַרייַנגעפאַלן... מען האָט זיי גענומען טרייבן צוריק. אַ הונדערט קלאַפטער האָבן זיי זיך באַוועגט שווייגדיק. דערנאָך אַ שאָס... וואַלעט, פּלאָנטערנדיק מיט די פיס, האָט אָנגעהויבן גיין זייטיק, זייטיק, ווי אַ פערד, וואָס האָט זיך דערשראָקן פאַרן אייגענעם שאָטן. און נישט ער איז געפאַלן, נאָר עפּעס ווי אומגעלומפּערט זיך צוגעלענט מיטן פּנים צו אַ בלוילעכן קוסט פון ווערמוט.

אַ פינף מינוט איז מישקאַ געגאַנגען, נישט פילנדיק די הויט אויף זיך; אין די אויערן האָט געקלונגען, די פיס אויפן הארטן באָדן זענען געזונקען. דערנאָך האָט ער געפרעגט:

— פּאַרוואָס־זשע שיסט איר נישט, היינטישע זין! וואָס ציט איר די נשמה אויס?

— גיי, גיי. האַלט דאָס מויל! — האָט איינער פון די קאָזאַקן מילד געזאָגט — דעם פויער האָבן מיר דערהרגעט און דיך האָבן מיר געשוינט. דו האָסט אויפן דייטשישן פראָנט אין צוועלפטן פּולק געדינט?

— אין צוועלפטן.

— ועסטו ווידער דינען אין צוועלפטן... אַ בחור ביסטו אַ

יונגער. זיך אַ ביסל פאַרבלאָנזשעט, נו, דאָס איז קיין אומגליק נישט. מיר וועלן דיך אויסהיילן!

געהיילט מישקען האָט אין דריי טעג אַרום דאָס מיליטערישע פעלד־געריכט אין דער קאַרגינער סטאַניצע. דאָס געריכט האָט דעמאָלט אָנגעווענדט צווייערליי שטראָפן: שיסן און שמייסן. די פאַראורטיילטע צום שיסן האָט מען ביינאַכט אַרויסגעטריבן אויפן זאַמד־בערגל נאָך דער סטאַניצע, און די, וועלכע מען האָט געהאַפט אויסצובעסערן, האָט מען באַשטראָפט מיט שמיץ עפנטלעך אויפן פּלאַץ.

זונטיק אינדערפרי, ווי נאָר מען האָט אַוועקגעשטעלט די באַנק אינמיטן פּלאַץ, האָט דאָס פאָלק זיך אָנגעהויבן צוזאַמענצוגיין. דער עולם האָט פאַרפולט דעם גאַנצן פּלאַץ, זיך אַרויפגעכאַפּט אויף די שטעלן, אויף די אָנגעלייגטע ברעטער פאַר די שאָפעס, אויף די דעכער פון די הייזער און קראָמען. דעם ערשטן האָט מען געשמיסן אַלעקסאַנדראָוון, דעם זון פון גראַטשעווער פּאָפּ. ער איז געווען אַ פאַרביסענער באָלשעוויק און מען וואָלט אים געדאַרפט שיסן — נאָר דער פאָטער איז געווען אַ גוטער, דורך אַלע געאַכטעטער פּאָפּ — האָט דאָס געריכט בעסער באַשלאָסן דעם פּאָפּישן זון אַריינצושיטן אַ צוויי צענטליק ריטער. אַלעקסאַנדראָוון האָט מען אַראָפּגעלאָזט די הויזן, אויסגעלייגט אויף דער באַנק, איין קאָזאַק האָט זיך געזעצט אויף די פיס (די הענט האָט מען פאַרבונדן אונטער דער באַנק) און צוויי מיט בינטלעך ווערבע־ריטער האָבן זיך געשטעלט אין די זייטן. מען האָט אים אַריינגעשמיסן. אַלעקסאַנדראָוו האָט זיך אויפגעהויבן, אָפּגעטרייסלט און, פאַרנעמענדיק די הויזן, זיך געבייגט אין אַלע פיר זייטן. דער מענטש איז אַפנים זייער צופרידן געווען, וואָס מען האָט אים נישט געשאָסן. דערפאַר האָט ער זיך געבייגט און געדאַנקט:

— אַ דאַנק, הערן עלטסטע!

— טראָגן געזונט! — האָט אים עמעצער געענטפערט.

און אַזוי הילכיק געלעכטער האָט זיך אַ טראָג געטון אי־

בערן פלאַץ, אַז אפילו די אַרעסטירטע, וואָס זענען געזעסן דאָ נישט ווייט אין דער שאָפּע, האָבן זיך אויך צעשמייכלט.

מען האָט אויך מישקען אַריינגעשיט לויטן אורטייל צוואַנציק ריטער. אָבער שאַרפער פון וויטיק איז געווען די בושה. די גאַנצע סטאַניצע — יונג און אַלט, — האָבן זיך צוגעקוקט. האָט מישקאַ אַרויפגעצויגן די שאַראַוואַרן און כמעט וויינענדיק געזאָגט צום קאָזאַק, וואָס האָט אים געשמיסן:

— ס'איז נישט קיין אָרדענונג!

— מיט וואָס?

— דער קאָפּ האָט געטראַכט, און דער ת... איז פאַראַנט־וואָרטלעך. אַ חרפה אויפן גאַנצן לעבן!

— נישקשה, חרפה איז קיין רויך נישט, וועט די אויגן נישט אויסעסן, — האָט דער קאָזאַק אים געטרייסט, און וועלנדיק פאַרשאַפן אַ נחת־רוח דעם באַשטראָפטן, האָט ער געזאָגט: — אָבער אַ חברהמאַן ביסטו אַ פעסטער: אַ צווייטן מאָל זייער דערלאַנגט נישקשהדיק, עס האָט זיך געגלויסט, זאָלסט אַ געשריי טון... איך זע אָבער: ניין, דו וועסט ביי אים קיין געשריי נישט אַרויסקריגן. אַנשטאָט האָט מען איינעם געשמיסן, — האָט ער זיך גאָר צו שאַנד געמאַכט, דער בחור. אַפּנים, אַ דינע קישקע געהאַט.

באַלד צומאָרגנס האָט מען מישקען, לויטן אורטייל, אַוועקגע־שיקט אויפן פראָנט.

וואָלטן האָט מען אין צוויי מעת־לעת אַרום אויפגערוימט: צוויי יאַבלאָנאָווער קאָזאַקן, וואָס זענען געשיקט געוואָרן דורכן אַטאַמאַן פון כוטאָר, האָבן אויסגעגראָבן אַ טיף קבר; זיי זענען לאַנג געזעסן מיט די פיס אַראָפּגעהאָנגען אין גרוב אַריין און גערייכערט.

— די ערד אין סטעפּ איז דאָ האַרט, — האָט איינער געזאָגט.

— ממש ווי אייזן! מען האָט דאָך זי קיינמאָל נישט גע־אַקערט, איז זי פון אַלטע צייטן אָן פאַרהאַרטעוועט געוואָרן.

— יאָ... אין גוטער ערד איז דעם בחור באַשערט צו ליגן, אויף אַ בערגל... די ווינטן דאָ, די טרוקעניש, די זון... ער וועט זיך לאַנג האַלטן.

זיי האָבן אַ קוק געטון אויף וואַלעטן, וואָס איז געלעגן צוּגעדריקט צום גראָז, און אויפגעשטאַנען.

— מיר וועלן אים אויסטון?

— אוודאי, די שטיוול זענען נאָך גאַנץ אויף אים.

זיי האָבן אים אַריינגעלייגט אין קבר לויטן קריסטלעכן דין: מיטן קאָפּ צו מערב, און פאַרשיט מיט פעטער שוואַרצערד.

— מיר וועלן צוטרעטן? — האָט געפרעגט דער יינגערער קאָזאַק, ווען דאָס קבר איז שוין געווען אינגאַנצן פאַרשיט.

— מען דאַרף נישט. זאָל בלייבן אַזוי, — האָט דער צווייטער אַ זיפץ געטון. — ווען די מלאכים וועלן רופן צום יום-הדין — זאָל אים לייכטער זיין אויפצושטיין.

אין משך פון אַ האַלבן חודש איז דאָס קליינע בערגל פאַרוואַקסן געוואָרן מיט ציקאָריע און יונגן ווערמוט, עס האָבן זיך באַוויזן דערויף די זאַנגען פון ווילדן האָבער, עס האָבן פרעכטיק זיך צעבליט די געלע וויקל-בלומען, נידעריק זענען אַראָפּגעהאָנגען די טרעלזולדיקע פלעדער-גראָזן, עס האָט פאַרשמעקט מיט טימיאַן, מיט מילך-און האָניק-בלימלעך. באַלד איז פון נאָענטן כוטאָר אָנגעפאָרן עפּעס אַן אַלטיטשקער, אויסגעגראָבן אַ גרוב צוקאָפּנס דעם קבר, אַריינגעשטעלט אויף אַ פריש-אַרומגעשניצטן דעמבענעם פוס אַ קאַפּליצע. אונטערן דרייעקיקן דעכל האָט אין דער טונקלהייט געלויכטן דאָס צערפּולע פּנים פון גאָטס מוטער, און אונטן, אויפן גזימס, איז מיט אַלט-סלאַווישע אותיות געווען אויפגעשריבן:

אין טעג פון אומרו און גערודער,
פאַראורטיילט, ברידער, נישט קיין ברודער.

דער אַלטיטשקער איז אַוועקגעפאָרן, און די קאַפּליצע איז געבליבן אין סטעפּ, כדי זיך צו וואַרפן אין די אויגן אַריין פון

די דורכגייער און דורכפאָרער מיט איר אייפּיק־מרה־שחורהדיקן אָנבליק, צו וועקן אַ נאָגנדיקן אומעט אין די הערצער.

און נאָך עפּעס — אין מאַי האָבן בײַ דער קאַפּליצע גע־קעמפט צווישן זיך סטעפּ־פייגל; זיי האָבן אויסגעהאַקט אַ ראָוויקל אין בלויען ווערמוט, אַרום צעקנייטשט די גלאַטע גרינקייט פון פּעוש, וואָס האָט שוין געהאַלטן אין צײַטיק ווערן: זיי האָבן גע־קעמפט וועגן אַ זי, וועגן רעכט אויף לעבן, אויף ליבע, אויף פרוכפּערונג. און אין אַ צײַט אַרום, האָט דאָ טאַקע, בײַ דער קאַ־פּליצע, אין אַ קעמפּקעלע, ציגעדעקט פון צעשויבערטן אַלטן ווער־מוט, די זי געלייגט נײַן רויכיק־בלויע געשפּריצטע אייעלעך און זיך אַרויסגעזעצט אויף זיי, און זיי געוואַרעמט מיט דער וואַרעמ־קייט פון איר קערפּער, און זיי באַשיצט מיט איר גלאַנציק־באַפּע־דערטן פליגל.

סוף פון אכטן בוך, צווייטן באַנד.